

Dziennik Urzędowy L 170

Unii Europejskiej

Wydanie polskie

Legislacja

Rocznik 64

12 maja 2021

Spis treści

I Akty ustawodawcze

ROZPORZĄDZENIA

- ★ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/695 z dnia 28 kwietnia 2021 r. ustanawiające program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont Europa” oraz zasady uczestnictwa i upowszechniania obowiązujące w tym programie oraz uchylające rozporządzenia (UE) nr 1290/2013 i (UE) nr 1291/2013 ⁽¹⁾ 1
- ★ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/696 z dnia 28 kwietnia 2021 r. ustanawiające Unijny program kosmiczny i Agencję Unii Europejskiej ds. Programu Kosmicznego oraz uchylające rozporządzenia (UE) nr 912/2010, (UE) nr 1285/2013 i (UE) nr 377/2014 oraz decyzję nr 541/2014/UE 69
- ★ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/697 z dnia 29 kwietnia 2021 r. ustanawiające Europejski Fundusz Obronny i uchylające rozporządzenie (UE) 2018/1092 ⁽¹⁾ 149

II Akty o charakterze nieustawodawczym

DECYZJE

- ★ Decyzja Rady (WPZiB) 2021/698 z dnia 30 kwietnia 2021 r. w sprawie bezpieczeństwa systemów i usług wdrażanych, udostępnianych i użytkowanych w ramach Unijnego programu kosmicznego, które mogą mieć wpływ na bezpieczeństwo Unii, oraz uchylenia decyzji 2014/496/WPZiB 178

⁽¹⁾ Tekst mający znaczenie dla EOG.

PL

Akty, których tytuły wydrukowano zwykłą czcionką, odnoszą się do bieżącego zarządzania sprawami rolnictwa i generalnie zachowują ważność przez określony czas.

Tytuły wszystkich innych aktów poprzedza gwiazdka, a drukuje się je czcionką pogrubioną.

I

(Akty ustawodawcze)

ROZPORZĄDZENIA

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) 2021/695

z dnia 28 kwietnia 2021 r.

ustanawiające program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont Europa” oraz zasady uczestnictwa i upowszechniania obowiązujące w tym programie oraz uchylające rozporządzenia (UE) nr 1290/2013 i (UE) nr 1291/2013

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 173 ust. 3, art. 182 ust. 1, art. 183 oraz art. 188 akapit drugi,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,

uwzględniając opinie Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego ⁽¹⁾,

uwzględniając opinię Komitetu Regionów ⁽²⁾,

stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą ⁽³⁾,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Celem, do jakiego dąży Unia, jest wzmocnienie swojej bazy naukowej i technologicznej poprzez wzmocnienie europejskiej przestrzeni badawczej (EPB), w której zapewniony zostanie swobodny przepływ naukowców, wiedzy naukowej i technologii, oraz poprzez sprzyjanie zwiększaniu jej konkurencyjności, w tym w unijnym przemyśle, przy jednoczesnym promowaniu wszelkiej działalności w zakresie badań naukowych i innowacji w celu realizacji strategicznych priorytetów i zobowiązań Unii, której nadrzędnym celem jest wspieranie pokoju, wartości Unii i dobrobytu jej narodów.
- (2) Aby zapewnić oddziaływanie na płaszczyźnie naukowej, technologicznej, gospodarczej, środowiskowej i społecznej w dążeniu do realizacji tego ogólnego celu oraz aby zmaksymalizować wartość dodaną swoich inwestycji w badania naukowe i innowacje, Unia powinna inwestować w badania naukowe i innowacje za pośrednictwem programu „Horyzont Europa” – programu ramowego w zakresie badań naukowych i innowacji (2021–2027) (zwanego dalej „Programem”). Program powinien wspierać tworzenie, lepsze rozpowszechnianie i transfer wysokiej jakości i doskonałej wiedzy oraz wysokiej jakości technologii w Unii, przyciągać talenty na wszystkich poziomach i przyczynić się do pełnego wykorzystywania unijnej puli talentów, ułatwiać powiązania oparte na współpracy oraz wzmocnić oddziaływanie badań naukowych i innowacji na rozwój, wspieranie i wdrażanie polityki unijnej, wspierać i poprawiać absorpcję i wdrażanie innowacyjnych i zrównoważonych rozwiązań w gospodarce unijnej, w szczególności w małych i średnich przedsiębiorstwach (MŚP), oraz w społeczeństwie, stawiać czoła globalnym wyzwaniom, w tym zmianie klimatu oraz dotyczącym realizacji celów zrównoważonego rozwoju Organizacji Narodów Zjednoczonych, tworzyć miejsca pracy, pobudzać wzrost gospodarczy, promować konkurencyjność przemysłu, a także poprawiać atrakcyjność Unii w dziedzinie badań naukowych i innowacji. Program powinien propagować wszelkie formy innowacji, w tym innowacje przełomowe, stymulować proces wprowadzania innowacyjnych rozwiązań na rynek oraz optymalizować rezultaty takich inwestycji pod kątem zwiększenia oddziaływania w obrębie wzmocnionej EPB.

⁽¹⁾ Dz.U. C 62 z 15.2.2019, s. 33 oraz Dz.U. C 364 z 28.10.2020, s. 124.

⁽²⁾ Dz.U. C 461 z 21.12.2018, s. 79.

⁽³⁾ Stanowisko Parlamentu Europejskiego z dnia 17 kwietnia 2019 r. (dotychczas nieopublikowane w Dzienniku Urzędowym) oraz stanowisko Rady w pierwszym czytaniu z dnia 16 marca 2021 r. (dotychczas nieopublikowane w Dzienniku Urzędowym). Stanowisko Parlamentu Europejskiego z dnia ... (dotychczas nieopublikowane w Dzienniku Urzędowym).

- (3) Program należy ustanowić na okres obowiązywania wieloletnich ram finansowych (WRF) na lata 2021–2027 określonych w rozporządzeniu Rady (UE, Euratom) 2020/2093 ⁽⁴⁾, bez uszczerbku dla terminów określonych w rozporządzeniu Rady (UE) 2020/2094 ⁽⁵⁾.
- (4) Program powinien przyczynić się do zwiększenia publicznych i prywatnych inwestycji w badania naukowe i innowacje w państwach członkowskich, a tym samym do osiągnięcia celu dotyczącego ogólnego poziomu inwestycji w badania naukowe i rozwój wynoszącego co najmniej 3 % produktu krajowego brutto (PKB) Unii. Osiągnięcie tego celu będzie wymagało od państw członkowskich i sektora prywatnego uzupełnienia Programu własnymi wzmocnionymi działaniami inwestycyjnymi w badania naukowe, rozwój i innowacje.
- (5) W celu osiągnięcia celów Programu, przy poszanowaniu zasady doskonałości, Program powinien dążyć do wzmocnienia, między innymi, powiązań opartych na współpracy w Europie, a tym samym przyczynić się do zmniejszenia przepaści w dziedzinie badań naukowych i innowacji.
- (6) Aby pomóc w osiągnięciu celów polityki unijnej, działalność wspierana w ramach niniejszego Programu powinna – w stosownych przypadkach – wykorzystywać regulacje sprzyjające innowacjom oraz sprzyjać opracowywaniu takich regulacji, zgodnie z zasadą innowacyjności, aby wspierać szybsze i intensywniejsze przekształcanie istotnych unijnych zasobów wiedzy w innowacje.
- (7) Zasady „otwartej nauki”, „otwartych innowacji” i „otwartości na świat” powinny zapewnić doskonałość i oddziaływanie unijnych inwestycji w badania naukowe i innowacje, a jednocześnie chronić interesy Unii.
- (8) Otwarta nauka, w tym otwarty dostęp do publikacji naukowych i danych badawczych, oraz optymalne upowszechnianie i wykorzystywanie wiedzy mogą przyczynić się do poprawy jakości nauki oraz zwiększenia jej oddziaływania i płynących z niej korzyści. Mogą one także przyczynić się do przyspieszenia postępu wiedzy poprzez uczynienie jej bardziej wiarygodną, wydajną, dokładną oraz bardziej przystępną dla społeczeństwa oraz sprawienie, by szybciej reagowała na wyzwania społeczne. Należy ustanowić przepisy w celu zapewnienia, by beneficjenci zapewniali otwarty dostęp do recenzowanych publikacji naukowych. Należy również zapewnić, by beneficjenci zapewniali otwarty dostęp do danych badawczych zgodnie z zasadą „otwarty w największym możliwym zakresie, zamknięty tylko w koniecznym”, dopuszczając możliwe wyjątki uwzględniające uzasadnione interesy beneficjentów. W szczególności większy nacisk należy położyć na odpowiedzialne zarządzanie danymi badawczymi, które powinno spełniać zasady „znajdowalności”, „dostępności”, „interoperacyjności” i „możliwości ponownego wykorzystania” (zwane dalej „zasadami FAIR”), w szczególności poprzez propagowanie opracowywania planów zarządzania takimi danymi. W stosownych przypadkach beneficjenci powinni korzystać z możliwości oferowanych przez europejską chmurę dla otwartej nauki (EOSC) i europejską infrastrukturę danych oraz stosować także inne zasady i dobre praktyki w zakresie otwartej nauki. We wszystkich układach o stowarzyszeniu i umowach o współpracy z państwami trzecimi należy propagować wzajemność w otwartej nauce.
- (9) Beneficjentów Programu, w szczególności MŚP, należy zachęcać do korzystania z odpowiednich istniejących unijnych instrumentów, takich jak europejski Punkt Informacyjny IP, który wspiera MŚP i innych uczestników Programu zarówno w ochronie, jak i w dochodzeniu ich praw własności intelektualnej (IP).
- (10) Koncepcja i struktura Programu powinny stanowić odpowiedź na potrzebę osiągnięcia masy krytycznej wspieranej działalności w całej Unii – poprzez zachęcanie wszystkich państw członkowskich do opartego na doskonałości udziału w Programie oraz poprzez współpracę międzynarodową, zgodnie z Agendą na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030 (zwaną dalej „Agendą 2030”), celami zrównoważonego rozwoju oraz porozumieniem paryskim przyjętym na mocy Ramowej konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu ⁽⁶⁾ (zwanym dalej „porozumieniem paryskim”). W realizacji Programu należy wzmacniać dążenie do realizacji celów zrównoważonego rozwoju oraz do wywiązania się z podjętego przez Unię i jej państwa członkowskie zobowiązań do wdrożenia Agendy 2030 w celu zrealizowania jej trzech wymiarów – gospodarczego, społecznego i środowiskowego – w sposób spójny i zintegrowany.
- (11) Działalność wspierana w ramach Programu powinna przyczyniać się do osiągnięcia celów, priorytetów i międzynarodowych zobowiązań Unii.

⁽⁴⁾ Rozporządzenie Rady (UE, Euratom) 2020/2093 z dnia 17 grudnia 2020 r. określające wieloletnie ramy finansowe na lata 2021–2027 (Dz.U. L 433I z 22.12.2020, s. 11).

⁽⁵⁾ Rozporządzenie Rady (UE) 2020/2094 z dnia 14 grudnia 2020 r. ustanawiające Instrument Unii Europejskiej na rzecz Odbudowy w celu wsparcia odbudowy w następstwie kryzysu związanego z COVID-19 (Dz.U. L 433I z 22.12.2020, s. 23).

⁽⁶⁾ Dz.U. L 282 z 19.10.2016, s. 4.

- (12) Program powinien wykorzystywać komplementarność z istniejącymi odpowiednimi europejskimi planami działania i strategiami w zakresie badań naukowych i innowacji, a także – w stosownych przypadkach – z ważnymi projektami stanowiącymi przedmiot wspólnego europejskiego zainteresowania (IPCEI), pod warunkiem że odnośne potrzeby w zakresie badań naukowych i innowacji zostaną określone w planowaniu strategicznym Programu.
- (13) Program powinien zapewniać przejrzystość i rozliczalność finansowania publicznego w projektach dotyczących badań naukowych i innowacji, chroniąc tym samym interesy publiczne.
- (14) Program powinien wspierać działalność w zakresie badań naukowych i innowacji w dziedzinie nauk społecznych i humanistycznych. Wymaga to pogłębiania wiedzy naukowej w tej dziedzinie oraz wykorzystania spostrzeżeń i postępów poczynionych w dziedzinie nauk społecznych i humanistycznych, aby zwiększyć gospodarcze i społeczne oddziaływanie Programu. W ramach filaru „Globalne wyzwania i europejska konkurencyjność przemysłowa” nauki społeczne i humanistyczne powinny zostać w pełni zintegrowane we wszystkich klastrach. Oprócz promowania nauk społecznych i humanistycznych w projektach, należy również wspierać integrację nauk społecznych i humanistycznych poprzez zapraszanie – w stosownych przypadkach – niezależnych ekspertów zewnętrznych z tych dziedzin do komisji eksperckich i oceniających oraz poprzez terminowe monitorowanie i sprawozdawczość w zakresie nauk społecznych i humanistycznych w finansowanych działaniach badawczych. W szczególności monitorowany powinien być poziom włączenia nauk społecznych i humanistycznych do głównego nurtu Programu.
- (15) W Programie należy utrzymać równowagę między badaniami naukowymi, z jednej strony, a innowacjami, z drugiej strony, a także między finansowaniem oddolnym (opartym na inicjatywie badacza lub innowatora) a finansowaniem odgórnym (uzależnionym od ustalonych strategicznie priorytetów), przez odniesienie do charakteru zaangażowanych społeczności z dziedziny badań naukowych i innowacji z całej Unii, rodzajów i celu prowadzonej działalności oraz oddziaływania, jakie chce się uzyskać. Od połączenia tych czynników powinien zależeć wybór podejścia w danych częściach Programu, a wszystkie one powinny przyczyniać się do realizacji wszystkich ogólnych i szczegółowych celów Programu.
- (16) Całkowity budżet komponentu „rozszerzanie uczestnictwa i rozpowszechnianie doskonałości”, określonego w części „Rozszerzanie uczestnictwa i wzmacnianie EPB” Programu, powinien wynosić co najmniej 3,3 % ogólnego budżetu Programu i powinien przynosić korzyści głównie osobom prawnym z siedzibą w państwach objętych inicjatywą rozszerzania uczestnictwa.
- (17) Inicjatywy doskonałości powinny mieć na celu wzmocnienie doskonałości w zakresie badań naukowych i innowacji w kwalifikujących się państwach, w tym poprzez wspieranie szkoleń rozwijających umiejętności zarządzania badaniami naukowymi i innowacjami, przyznawanie nagród, wzmacnianie ekosystemów innowacji, a także tworzenie sieci w zakresie badań naukowych i innowacji, w tym w oparciu o infrastruktury badawcze finansowane przez Unię. Aby kwalifikować się do ubiegania się o finansowanie w ramach komponentu „rozszerzanie uczestnictwa i rozpowszechnianie doskonałości”, określonego w części „Rozszerzanie uczestnictwa i wzmacnianie EPB” Programu, wnioskodawcy powinni jednoznacznie wykazać, że projekty są powiązane z krajowymi lub regionalnymi strategiami w zakresie badań naukowych i innowacji.
- (18) Powinno być możliwe stosowanie procedury szybkiej ścieżki do badań naukowych i innowacji, w ramach której czas oczekiwania na przyznanie dotacji nie powinien przekraczać sześciu miesięcy, aby umożliwić szybszy, oddolny dostęp do środków finansowych dla małych konsorcjów opartych na współpracy, obejmujących działania od podstawowych badań naukowych po wprowadzenie na rynek.
- (19) Program powinien wspierać wszystkie etapy badań naukowych i innowacji, w szczególności w ramach projektów opartych na współpracy oraz, stosownie do przypadku, w ramach misji i partnerstw europejskich. Podstawowe badania naukowe mają kluczową wartość i stanowią istotny warunek zwiększania zdolności Unii do przyciągania najlepszych naukowców, tak aby stała się ona ośrodkiem doskonałości na poziomie globalnym. W Programie należy zapewnić równowagę między badaniami podstawowymi a stosowanymi. W powiązaniu z innowacjami równowaga ta będzie wspierać konkurencyjność gospodarczą, wzrost gospodarczy i tworzenie miejsc pracy w Unii.
- (20) Dowiedziono, że uwzględnianie różnorodności, w każdym znaczeniu, ma kluczowe znaczenie dla prowadzenia dobrej nauki, ponieważ różnorodność sprzyja nauce. Różnorodność i sprzyjanie włączeniu społecznemu przyczyniają się do doskonałości w zakresie badań naukowych i innowacji realizowanych w ramach współpracy: współpraca interdyscyplinarna, międzysektorowa oraz w całej EPB podnosi jakość badań naukowych i jakość proponowanych projektów naukowych, może prowadzić do wyższych wskaźników absorpcji przez społeczeństwo oraz może sprzyjać korzyściom, jakie przynoszą innowacje, dzięki czemu Europa poczyni dalsze postępy.
- (21) W celu osiągnięcia jak największego oddziaływania Programu należy poświęcić szczególną uwagę multidyscyplinarnym, interdyscyplinarnym i transdyscyplinarnym podejściom jako czynnikom o zasadniczym znaczeniu dla dokonania ważnych postępów naukowych.

- (22) Działalność badawcza, która ma być prowadzona w ramach filaru „Doskonała nauka”, powinna zostać określona w oparciu o potrzeby i możliwości nauki oraz powinna promować doskonałość naukową. Programowanie badań naukowych powinno odbywać się w ścisłej współpracy ze środowiskiem naukowym i uwzględniać nacisk na przyciąganie nowych talentów w obszarze badań naukowych i innowacji, a także naukowców na wczesnym etapie kariery, przy jednoczesnym wzmocnieniu EPB, unikaniu drenażu mózgów i promowaniu obiegu talentów.
- (23) Program powinien wspierać Unię i jej państwa członkowskie w przyciąganiu najlepszych talentów i umiejętności, biorąc pod uwagę realia bardzo intensywnej konkurencji międzynarodowej.
- (24) Filar „Globalne wyzwania i europejska konkurencyjność przemysłowa” należy ustanowić poprzez połączenie w klasyfikacji działalności w zakresie badań naukowych i innowacji, aby jak najbardziej zwiększyć poziom integracji między odnośnymi obszarami tematycznymi, a jednocześnie zapewnić Unii wysokie i trwałe poziomy oddziaływania w stosunku do wydatkowanych środków. Zachęciłoby to do współpracy między dyscyplinami, sektorami, obszarami polityki i ponad granicami w dążeniu do realizacji celów zrównoważonego rozwoju poprzez kierowanie się zasadami Agendy 2030, porozumienia paryskiego i konkurencyjności unijnego przemysłu. Organizacja zakrojonych na szeroką skalę inicjatyw o wysokim stopniu ambicji i mających formę misji w zakresie badań naukowych i innowacji pozwoliłaby Programowi wywrzeć transformacyjny i systemowy wpływ na społeczeństwo, sprzyjający realizacji celów zrównoważonego rozwoju, również poprzez współpracę międzynarodową i dyplomację naukową. Działalność w ramach tego filaru powinna obejmować pełne spektrum działalności w zakresie badań naukowych i innowacji w celu zapewnienia, aby Unia pozostała nowatorska w zakresie strategicznie określonych priorytetów.
- (25) Klaster „Kultura, kreatywność i społeczeństwo integracyjne” powinien znacząco przyczyniać się do badań naukowych w sektorze kultury i sektorze kreatywnym, w tym w obszarze dziedzictwa kulturowego Unii, umożliwiając w szczególności ustanowienie przestrzeni współpracy w zakresie europejskiego dziedzictwa kulturowego.
- (26) Pełne i terminowe zaangażowanie wszystkich rodzajów przemysłu w Program – od jednoosobowych oraz MŚP po duże korporacje – przyczyniłoby się znacząco do realizacji celów Programu i doprowadziło w szczególności do tworzenia trwałego zatrudnienia i zrównoważonego wzrostu gospodarczego w Unii. Takie zaangażowanie przemysłu powinno obejmować jego uczestnictwo w działaniach wspieranych na poziomach co najmniej współmiernych do poziomów w ramach programu ramowego „Horyzont 2020” ustanowionego rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1291/2013 ⁽⁷⁾ (zwanego dalej „programem »Horyzont 2020«”).
- (27) Działania w ramach Programu przyczyniłyby się znacząco do uwolnienia potencjału unijnych sektorów strategicznych, w tym kluczowych technologii prorozwojowych, które stanowią odzwierciedlenie celów strategii dotyczącej polityki przemysłowej Unii.
- (28) Konsultacje z wieloma zainteresowanymi stronami, w tym ze społeczeństwem obywatelskim i z przemysłem, powinny wносить wkład w perspektywy i priorytety ustanowione w planowaniu strategicznym. Powinno to znaleźć odzwierciedlenie w okresowych strategicznych planach w zakresie badań naukowych i innowacji przyjmowanych w drodze aktów wykonawczych i dotyczących przygotowania treści programów prac.
- (29) Aby dane działanie mogło zostać wsparte finansowo, program prac powinien brać pod uwagę wyniki konkretnych wcześniejszych projektów, a także sytuację w nauce, technologii i innowacjach na poziomie krajowym, unijnym i międzynarodowym oraz odpowiednie zmiany polityczne, rynkowe i społeczne.
- (30) Duże znaczenie ma wspieranie przemysłu Unii w utrzymaniu lub osiągnięciu pozycji światowego lidera w dziedzinie innowacji, cyfryzacji i neutralności klimatycznej, w szczególności poprzez inwestycje w kluczowe technologie prorozwojowe, które będą stanowić podstawę przyszłej działalności gospodarczej. Działania w ramach Programu powinny odnosić się do eliminowania niedoskonałości rynku lub niedostatecznego poziomu inwestycji na rynku, pobudzenia inwestycji w sposób proporcjonalny i przejrzysty, bez powielania lub wypierania finansowania prywatnego, oraz tworzyć wyraźną europejską wartość dodaną i przynosić publiczny zwrot z inwestycji. Dzięki temu zapewniona zostanie spójność między działaniami Programu a unijnymi zasadami pomocy państwa, co pozwoli stymulować innowacje oraz uniknąć nieuzasadnionych zakłóceń konkurencji na rynku wewnętrznym.

⁽⁷⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1291/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. ustanawiające „Horyzont 2020” – program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji (2014–2020) oraz uchylające decyzję nr 1982/2006/WE (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 104).

- (31) Program powinien wspierać badania naukowe i innowacje w zintegrowany sposób, z poszanowaniem wszystkich stosownych przepisów w ramach Światowej Organizacji Handlu. Koncepcja badań naukowych, w tym prac rozwojowych, powinna być stosowana zgodnie z Podręcznikiem Frascati opracowanym przez Organizację Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD), natomiast koncepcja innowacji powinna być stosowana zgodnie z Podręcznikiem Oslo opracowanym przez OECD i Eurostat, w którym przyjęto kompleksowe podejście obejmujące innowacje społeczne i projektowanie. Tak jak w programie „Horyzont 2020” definicje OECD dotyczące poziomu gotowości technologicznej powinny nadal być uwzględniane w klasyfikacji działalności w zakresie badań technologicznych, opracowywaniu produktu i demonstracji oraz przy określaniu rodzajów działań dostępnych w zaproszeniach do składania wniosków. Nie powinno się udzielać dotacji na działania obejmujące działalność o poziomie gotowości technologicznej wyższym niż 8. W programie prac powinna istnieć możliwość dopuszczenia udzielania dotacji na walidację produktów na dużą skalę i powielanie rynkowe dla określonego zaproszenia w ramach filaru „Globalne wyzwania i europejska konkurencyjność przemysłu”.
- (32) Program powinien przyczynić się do realizacji celów dotyczących przestrzeni kosmicznej na poziomie wydatków, który jest co najmniej proporcjonalnie współmierny do poziomu wydatków w programie „Horyzont 2020”.
- (33) W komunikacie Komisji z dnia 11 stycznia 2018 r. pt. „Śródkresowa ocena programu »Horyzont 2020«: zwiększenie wpływu badań i innowacji w UE”, w rezolucji Parlamentu Europejskiego z dnia 13 czerwca 2017 r. w sprawie przeglądu wdrażania programu „Horyzont 2020” w celu dokonania jego okresowej oceny oraz przygotowania wniosku dotyczącego 9. programu ramowego ⁽⁸⁾ oraz w konkluzjach Rady z dnia 1 grudnia 2017 r. pt. „Od śródkresowej oceny programu »Horyzont 2020« ku dziewiętemu programowi ramowemu” przedstawiono zbiór zaleceń dotyczących Programu, w tym dotyczących jego zasad uczestnictwa i upowszechniania. Zalecenia te sformułowano na podstawie wniosków z realizacji programu „Horyzont 2020”, jak również wkładu instytucji unijnych i zainteresowanych stron. Zalecenia te obejmują: propozycję środków mających na celu promowanie obiegu talentów i sprzyjanie otwartości sieci badań naukowych i innowacji w celu dokonywania ambitniejszych inwestycji, które pozwolą osiągnąć masę krytyczną i zmaksymalizować oddziaływanie; wspieranie innowacji mających przełomowe znaczenie; priorytetowe traktowanie unijnych inwestycji w zakresie badań naukowych i innowacji w obszarach o wysokiej wartości dodanej, w szczególności poprzez zorientowanie na realizację misji, pełne, świadome i wczesne zaangażowanie obywateli i szeroko zakrojoną działalność informacyjną; racjonalizację systemu finansowania w Unii w celu pełnego wykorzystania potencjału w zakresie badań naukowych i innowacji, w tym infrastruktur badawczych całej Unii, między innymi poprzez uporządkowanie wachlarza inicjatyw partnerstwa europejskiego oraz usprawnienie systemów współfinansowania; dążenie do większej i wyraźnej synergii między różnymi unijnymi instrumentami finansowania, w szczególności poprzez pokonanie nieuzupełniających się logik interwencji i złożoności poszczególnych sposobów finansowania oraz innych regulacji, a także mając na celu pomoc w mobilizowaniu niedostatecznie wykorzystywanego potencjału w zakresie badań naukowych i innowacji w całej Unii; zacieśnienie współpracy międzynarodowej i zwiększenie otwartości na uczestnictwo państw trzecich oraz dalsze upraszczanie w oparciu o doświadczenia z programu „Horyzont 2020”.
- (34) Ze względu na fakt, że szczególną uwagę należy zwrócić na koordynację i komplementarność między różnymi politykami Unii, w Programie należy dążyć do synergii z innymi unijnymi programami, począwszy od ich opracowywania i planowania strategicznego, po kwalifikację projektów i zarządzanie nimi, komunikację, upowszechnianie i wykorzystywanie rezultatów, monitorowanie, audyt i administrowanie. W odniesieniu do finansowania działalności w zakresie badań naukowych i innowacji synergia powinny umożliwić jak największą harmonizację przepisów, w tym tych dotyczących kwalifikowalności kosztów. Aby uniknąć dublowania lub nakładania się wysiłków oraz zwiększyć efekt dźwigni finansowania unijnego oraz zmniejszyć obciążenie administracyjne dla wnioskodawców i beneficjentów, powinna istnieć możliwość propagowania synergii, w szczególności poprzez finansowanie alternatywne, łączone i skumulowane oraz poprzez przesunięcia zasobów.
- (35) Zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2020/2094 oraz w granicach przewidzianych w nim alokacji zasobów należy w ramach Programu przeprowadzić działania na rzecz odbudowy i zwiększenia odporności w celu przeciwdziałania bezprecedensowym skutkom kryzysu związanego z COVID-19. Takie dodatkowe zasoby powinny być wykorzystywane w sposób zapewniający przestrzeganie terminów przewidzianych w rozporządzeniu (UE) 2020/2094. Takie dodatkowe zasoby należy przeznaczać wyłącznie na działania w zakresie badań naukowych i innowacji mające na celu przeciwdziałanie skutkom kryzysu związanego z COVID-19, w szczególności jego skutkom gospodarczym, społecznym i socjalnym.
- (36) W celu osiągnięcia jak największego oddziaływania finansowania unijnego i jak najskuteczniejszego wkładu w realizację celów polityki i zobowiązań Unii należy umożliwić Unii nawiązywanie partnerstw europejskich z partnerami z sektora prywatnego lub publicznego. Do takich partnerów należą podmioty z sektora przemysłu, MŚP, szkoły wyższe, organizacje badawcze, zainteresowane strony w dziedzinie badań naukowych i innowacji, podmioty realizujące misję publiczną na poziomie lokalnym, regionalnym, krajowym lub międzynarodowym lub organizacje społeczeństwa obywatelskiego, w tym fundacje i organizacje pozarządowe, które wspierają lub prowadzą działalność w zakresie badań naukowych i innowacji, pod warunkiem że oddziaływanie, do jakiego się dąży, może zostać skutecznie osiągnięte przez partnerstwa niż przez samą Unię.

⁽⁸⁾ Dz.U. C 331 z 18.9.2018, s. 30.

- (37) Należy przewidzieć możliwość, w zależności od decyzji państwa członkowskiego, aby wkłady w ramach programów współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+), Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury (EFMRA) oraz Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) były uznawane za wkład uczestniczącego państwa członkowskiego w partnerstwa europejskie na podstawie Programu. Możliwość taka powinna jednak pozostawać bez uszczerbku dla konieczności przestrzegania wszystkich przepisów mających zastosowanie do tych wkładów, określonych w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającym wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wspierania Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej (zwanym dalej „rozporządzeniem w sprawie wspólnych przepisów na lata 2021–2027”) oraz w rozporządzeniach dotyczących poszczególnych funduszy.
- (38) Program powinien wzmocnić współpracę między partnerstwami europejskimi a partnerami z sektora prywatnego lub publicznego na poziomie międzynarodowym, także poprzez włączanie się w programy w zakresie badań naukowych i innowacji i inwestycje transgraniczne w tym zakresie przynoszące wzajemne korzyści obywatelom i przedsiębiorstwom, zapewniając jednocześnie utrzymanie ochrony unijnych interesów w strategicznych obszarach.
- (39) Inicjatywy przewodnie z zakresu przyszłych i powstających technologii (FET) okazały się skutecznym i wydajnym instrumentem, jako że poprzez wspólne skoordynowane wysiłki Unii i jej państw członkowskich przyniosły korzyści społeczeństwu. Działalność prowadzona w ramach inicjatyw przewodnich FET dotyczących grafenu, badań nad ludzkim mózgiem i technologii kwantowej, wspierana w ramach programu „Horyzont 2020”, będzie nadal wspierana w ramach Programu za pośrednictwem zaproszeń do składania wniosków uwzględnionych w programie prac. Działania przygotowawcze wspierane w ramach części programu „Horyzont 2020” obejmującej inicjatywy przewodnie FET będą punktem wyjścia dla planowania strategicznego w ramach Programu i zapleczem informacji dla prac w zakresie misji, partnerstw europejskich współfinansowanych lub współprogramowanych oraz regularnych zaproszeń do składania wniosków.
- (40) Wspólne Centrum Badawcze (JRC) powinno nadal dostarczać niezależnych dowodów naukowych dostosowanych do potrzeb klienta i zapewniać wsparcie techniczne na potrzeby polityk Unii w całym cyklu kształtowania danej polityki. Działania bezpośrednie JRC powinny być realizowane w sposób elastyczny, wydajny i przejrzysty, z uwzględnieniem potrzeb różnych dziedzin unijnej polityki i odpowiednich potrzeb użytkowników JRC, a także przy zapewnieniu ochrony interesów finansowych Unii. JRC powinno nadal generować dodatkowe zasoby.
- (41) W filarze „Innowacyjna Europa” należy ustanowić serię środków na rzecz zapewnienia zintegrowanego wsparcia odpowiadającego na potrzeby przedsiębiorców i przedsiębiorczości, służących tworzeniu i przyspieszaniu przełomowych innowacji do celów szybkiego rozwoju rynku, a także promowaniu strategicznej autonomii Unii przy zachowaniu otwartej gospodarki. W ramach tego filaru należy ustanowić punkt kompleksowej obsługi, aby przyciągać i wspierać wszelkie rodzaje innowatorów i innowacyjnych przedsiębiorstw, takich jak MŚP, w tym przedsiębiorstwa typu start-up, oraz – w wyjątkowych przypadkach – małe spółki o średniej kapitalizacji, mające potencjał rozwoju działalności na skalę unijną i międzynarodową. Filar ten powinien oferować szybkie elastyczne dotacje oraz współinwestycje, również z prywatnymi inwestorami. Cele te powinny być realizowane poprzez utworzenie Europejskiej Rady ds. Innowacji (EIC). Filar ten powinien również wspierać działalność Europejskiego Instytutu Innowacji i Technologii (EIT) i europejskich ekosystemów innowacji ogólnie, w szczególności poprzez partnerstwa europejskie z krajowymi i regionalnymi podmiotami wspierającymi innowacje.
- (42) Do celów niniejszego rozporządzenia, w szczególności w odniesieniu do działalności realizowanej w ramach EIC, za „przedsiębiorstwo typu start-up” należy uznać MŚP na wczesnym etapie swojego cyklu życia, w tym utworzone jako przedsiębiorstwa typu spin-off w ramach uczelnianej działalności badawczej, którego celem jest znalezienie innowacyjnych rozwiązań i skalowalnych modeli biznesowych i które jest autonomiczne w rozumieniu art. 3 załącznika do zalecenia Komisji 2003/361/WE (*); za „spółkę o średniej kapitalizacji” należy uznać przedsiębiorstwo, które nie jest MŚP i które zatrudnia od 250 do 3 000 pracowników, przy czym liczbę zatrudnionych oblicza się zgodnie z art. 3–6 tytułu I załącznika do tego zalecenia; natomiast za „małą spółkę o średniej kapitalizacji” należy uznać spółkę o średniej kapitalizacji, która zatrudnia do 499 pracowników.

(*) Zalecenie Komisji 2003/361/WE z dnia 6 maja 2003 r. dotyczące definicji mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw (Dz.U. L 124 z 20.5.2003, s. 36).

- (43) Cele polityczne Programu mają być realizowane również za pomocą instrumentów finansowych i gwarancji budżetowej Programu InvestEU, dzięki czemu propagowane będą synergie między tymi dwoma programami.
- (44) EIC, wraz z innymi komponentami Programu, powinno stymulować wszystkie formy innowacji, począwszy od innowacji stopniowych, poprzez innowacje przełomowe, po innowacje radykalne, ze szczególnym naciskiem na innowacje tworzące nowe rynki. Celem działalności EIC, prowadzonej za pośrednictwem instrumentów „Pionier” i „Akcelerator”, powinno być określanie, opracowywanie i wdrażanie wszelkich rodzajów innowacji wysokiego ryzyka, w tym innowacji stopniowych, z głównym naciskiem na innowacje przełomowe, radykalne i najbardziej zaawansowane, które mają potencjał, by stać się innowacjami tworzącymi nowe rynki. Poprzez spójne i ukierunkowane wsparcie EIC powinno wypełnić obecną próżnię w obszarze publicznego wsparcia i prywatnych inwestycji na rzecz innowacji przełomowych. Instrumenty EIC wymagają specjalnych elementów prawnych i w zakresie zarządzania, odpowiednio odzwierciedlających jego cele, w szczególności działanie w zakresie wprowadzania na rynek.
- (45) Instrument „Akcelerator” ma przyczynić się do rozwiązania problemu „doliny śmierci”, czyli okresu między badaniami naukowymi i fazą przed masową komercjalizacją a zwiększeniem skali działalności przedsiębiorstw. Instrument „Akcelerator” zapewni wsparcie na rzecz operacji o dużym potencjale, które niosą ze sobą takie ryzyko technologiczne, naukowe, finansowe, dotyczące zarządzania lub rynkowe, że nie są jeszcze uznawane za zdolne do pozyskania finansowania, a w związku z tym nie mogą przyciągnąć znaczących inwestycji z rynku, przez co stanowiąc będzie uzupełnienie Programu InvestEU.
- (46) Przy zachowaniu ścisłej synergii z Programem InvestEU instrument „Akcelerator”, w postaci finansowania mieszanego i finansowania kapitałowego, powinien finansować projekty prowadzone przez MŚP, w tym przedsiębiorstwa typu start-up, a w wyjątkowych przypadkach małe spółki o średniej kapitalizacji, które nie są jeszcze w stanie wygenerować dochodów albo nie są jeszcze rentowne lub nie są jeszcze w stanie przyciągnąć wystarczających inwestycji do pełnego zrealizowania biznesplanu ich projektów. Takie kwalifikujące się podmioty zostałyby uznane za niezdolne do pozyskania finansowania, podczas gdy część ich potrzeb inwestycyjnych mogłaby zostać zaspokojona przez jednego lub kilku inwestorów, np. bank prywatny lub publiczny, Family Office, fundusz *venture capital* lub anioła biznesu. W ten sposób instrument „Akcelerator” ma przezwyciężać niedoskonałości rynku i finansować obiecujące podmioty, które nie są jeszcze zdolne do pozyskania finansowania, uczestniczące w przełomowych i tworzących nowe rynki projektach innowacyjnych. Po nabyciu przez nie zdolności do pozyskania finansowania projekty te mogłyby być finansowane w ramach Programu InvestEU.
- (47) Budżet instrumentu „Akcelerator” powinien być rozdzielany w głównej mierze za pomocą finansowania mieszanego, jednakże do celów art. 48 wsparcie z tego instrumentu na rzecz MŚP, w tym przedsiębiorstw typu start-up, przyznawane wyłącznie w postaci dotacji powinno odpowiadać wsparciu z budżetu instrumentu na rzecz MŚP w programie „Horyzont 2020”.
- (48) EIT, przede wszystkim za pośrednictwem swoich wspólnot wiedzy i innowacji (WWiI) oraz poprzez rozszerzenie swojego Regionalnego Systemu Innowacji, powinien dążyć do wzmocnienia ekosystemów innowacji ukierunkowanych na sprostanie globalnym wyzwaniom. Powinno to być osiągnięte poprzez wspieranie integracji innowacji, badań naukowych, szkolnictwa wyższego i przedsiębiorczości. Zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Instytutu Innowacji i Technologii (zwanym dalej „rozporządzeniem w sprawie EIT”) i jego strategicznym planem innowacji, o którym mowa w decyzji Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie strategicznego planu innowacji Europejskiego Instytutu Innowacji i Technologii (EIT) na lata 2021–2027, EIT powinien poprzez swoją działalność wspierać innowacje oraz powinien znacznie zwiększyć swoje wsparcie na rzecz integracji szkolnictwa wyższego w ekosystemie innowacji, w szczególności poprzez stymulowanie kształcenia w zakresie przedsiębiorczości, wspieranie silnej współpracy pozadyscyplinarnej między przemysłem a środowiskiem akademickim oraz określanie perspektywicznych umiejętności potrzebnych przyszłym innowatorom do sprostania globalnym wyzwaniom, w tym umiejętności w zakresie zaawansowanych technologii cyfrowych i innowacyjności. Programy wsparcia realizowane przez EIT powinny przynosić korzyści beneficjentom EIC, natomiast przedsiębiorstwa typu start-up powstające w wyniku działalności WWiI utworzonych przez EIT powinny mieć ułatwiony i tym samym szybszy dostęp do działań EIC. O ile fakt, że EIT skupia się na ekosystemach innowacji, powinien naturalnie wpisywać go w filar „Innowacyjna Europa”, powinien on również, stosownie do przypadku, wspierać pozostałe filary. Należy unikać zbędnego dublowania wysiłków WWiI i innych instrumentów w tym samym obszarze, w szczególności innych partnerstw europejskich.
- (49) Należy zapewnić i utrzymywać równe warunki działania dla przedsiębiorstw konkurujących na danym rynku, ponieważ stanowi to jeden z kluczowych wymogów dla rozwoju wszystkich rodzajów innowacji, w tym dla innowacji radykalnych, przełomowych i stopniowych, tym samym ułatwiając w szczególności licznym innowatorom będącym małymi i średnimi podmiotami budowanie zdolności w dziedzinie badań naukowych i innowacji, czerpanie korzyści z ich inwestycji i zdobycie udziału w rynku.

- (50) Program powinien promować i integrować współpracę z państwami trzecimi i organizacjami międzynarodowymi oraz inicjatywy oparte na interesach Unii, wzajemnych korzyściach, zobowiązaniach międzynarodowych, dyplomacji naukowej i, na ile jest to możliwe, zasadzie wzajemności. Współpraca międzynarodowa powinna mieć na celu wzmocnienie doskonałości Unii w zakresie badań naukowych i innowacji, jej atrakcyjności, zdolności do zatrzymywania najlepszych talentów oraz konkurencyjności gospodarczej i przemysłowej, sprostanie globalnym wyzwaniom, w tym realizację celów zrównoważonego rozwoju poprzez kierowanie się zasadami Agendy 2030 i porozumienia paryskiego, a także wspieranie unijnej polityki zewnętrznej. Należy przyjąć podejście polegające na ogólnym otwarciu na działania z międzynarodowym uczestnictwem i ukierunkowanym działaniu w zakresie współpracy międzynarodowej, w tym poprzez odpowiednią kwalifikowalność podmiotów z siedzibą w państwach o niskim lub średnim dochodzie do otrzymania finansowania. Unia powinna dążyć do zawarcia z państwami trzecimi umów o współpracy międzynarodowej w dziedzinie badań naukowych i innowacji. Jednocześnie należy propagować stwarzanie państw trzecich, w szczególności w tych częściach Programu, które opierają się na współpracy, zgodnie z umowami o stowarzyszeniu i ze zwróceniem uwagi na wartość dodaną dla Unii. Przy przydzielaniu wkładów finansowych państw stowarzyszonych na rzecz Programu Komisja powinna uwzględnić poziom uczestnictwa podmiotów prawnych z tych państw trzecich w różnych częściach Programu.
- (51) Dążąc do pogłębienia związku między nauką a społeczeństwem i zwiększenia do maksimum korzyści płynących z ich współdziałania, Program powinien angażować wszystkie podmioty społeczne, takie jak obywatele i organizacje społeczeństwa obywatelskiego, i zapewniać ich udział we wspólnym opracowywaniu i tworzeniu programów, treści i w ramach procesów w zakresie odpowiedzialnych badań naukowych i innowacji (RRI), które stanowią odpowiedź na obawy, potrzeby i oczekiwania obywateli i społeczeństwa obywatelskiego, jak również w propagowaniu edukacji naukowej i czynieniu wiedzy naukowej publicznie dostępną, a także ułatwiać obywatelom i organizacjom społeczeństwa obywatelskiego uczestnictwo w działalności Programu. Powinno to następować w obrębie całego Programu oraz za pośrednictwem podejmowanej w tym celu działalności w ramach części „Rozszerzanie uczestnictwa i wzmacnianie EPB”. Angażowaniu obywateli i społeczeństwa obywatelskiego w badania naukowe i innowacje powinna towarzyszyć działalność informacyjna dla ogółu społeczeństwa służąca uzyskaniu i podtrzymaniu społecznego poparcia dla Programu. Program powinien także dążyć do usunięcia barier i zwiększenia synergii między światem nauki, technologii, kultury i sztuki w celu uzyskania nowej jakości w postaci zrównoważonych innowacji. Należy monitorować środki podejmowane w celu zwiększenia zaangażowania obywateli i społeczeństwa obywatelskiego we wspierane projekty.
- (52) W stosownych przypadkach Program powinien uwzględniać szczególne cechy regionów najbardziej oddalonych określone w art. 349 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) oraz zgodnie z komunikatem Komisji z dnia 24 października 2017 r. pt. „Silniejsze i odnowione partnerstwo strategiczne z regionami najbardziej oddalonymi UE”, który Rada przyjęła z zadowoleniem.
- (53) Działalność prowadzona w ramach Programu powinna dążyć do zniesienia uprzedzeń ze względu na płeć i różnic w traktowaniu kobiet i mężczyzn, do poprawy równowagi między życiem prywatnym i zawodowym oraz propagowania równości kobiet i mężczyzn w obszarze badań naukowych i innowacji, w tym zasady równości wynagrodzenia bez dyskryminacji ze względu na płeć, zgodnie z art. 2 i 3 Traktatu o Unii Europejskiej (TUE) oraz art. 8 i 157 TFUE. Aspekt płci powinien być uwzględniany w treściach z zakresu badań naukowych i innowacji oraz monitorowany na wszystkich etapach cyklu badawczego. Ponadto działalność w ramach Programu powinna mieć na celu wyeliminowanie nierówności oraz promowanie równości i różnorodności we wszystkich aspektach badań naukowych i innowacji w odniesieniu do wieku, niepełnosprawności, rasy i pochodzenia etnicznego, religii lub przekonań oraz orientacji seksualnej.
- (54) Z uwagi na specyfikę sektora przemysłu obronnego szczególne przepisy dotyczące finansowania unijnego projektów badawczych w dziedzinie obronności powinny zostać ustanowione w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/697⁽¹⁰⁾ (Europejski Fundusz Obronny), określającym zasady uczestnictwa w badaniach nad obronnością. Działalność prowadzona w ramach Europejskiego Funduszu Obronności powinna skupiać się wyłącznie na badaniach naukowych i rozwoju w dziedzinie obronności, podczas gdy działalność prowadzona w ramach programu szczegółowego ustanowionego decyzją Rady (UE) 2021/764⁽¹¹⁾ (zwanego dalej „programem szczegółowym”) i EIT powinna skupiać się wyłącznie na zastosowaniach cywilnych. Należy unikać zbędnego dublowania wysiłków.

⁽¹⁰⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/697 z dnia 29 kwietnia 2021 r. ustanawiające Europejski Fundusz Obronny i uchylające rozporządzenie (UE) 2018/1092 (zob. s. 149 niniejszego Dziennika Urzędowego).

⁽¹¹⁾ Decyzja Rady (UE) 2021/764 z dnia 10 maja 2021 r. ustanawiająca program szczegółowy służący realizacji programu ramowego w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont Europa” oraz uchylająca decyzję 2013/743/UE (Dz.U. L1 167 z 12.5.2021, s. 1).

- (55) W niniejszym rozporządzeniu określono pulę środków finansowych na cały czas trwania Programu, która podczas corocznej procedury budżetowej ma stanowić dla Parlamentu Europejskiego i Rady główną kwotę odniesienia w rozumieniu pkt 18 Porozumienia międzyinstytucjonalnego z dnia 16 grudnia 2020 r. pomiędzy Parlamentem Europejskim, Radą Unii Europejskiej i Komisją Europejską w sprawie dyscypliny budżetowej, współpracy w kwestiach budżetowych i należytego zarządzania finansami oraz w sprawie nowych zasobów własnych, w tym również harmonogramu wprowadzania nowych zasobów własnych ⁽¹²⁾. Zgodnie ze Wspólnym oświadczeniem Parlamentu Europejskiego, Rady i Komisji z dnia 16 grudnia 2020 r. w sprawie zwiększenia środków na poszczególne programy i dostosowania aktów podstawowych ⁽¹³⁾ ta pula środków finansowych obejmuje kwotę 580 000 000 EUR w cenach bieżących na potrzeby programu szczegółowego ustanowionej decyzją (UE) 2021/764 i na EIT.
- (56) Do niniejszego Programu stosuje się rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) 2018/1046 ⁽¹⁴⁾ (zwane dalej „rozporządzeniem finansowym”). Rozporządzenie finansowe określa zasady wykonania budżetu Unii, w tym zasady dotyczące dotacji, nagród, zamówień, zarządzania pośredniego, instrumentów finansowych, gwarancji budżetowych, pomocy finansowej oraz zwrotu kosztów poniesionych przez ekspertów zewnętrznych.
- (57) Zgodnie z art. 193 ust. 2 rozporządzenia finansowego dotacji można udzielić na działanie, które już się rozpoczęło, pod warunkiem że wnioskodawca może wykazać potrzebę rozpoczęcia działania przed podpisaniem umowy o udzielenie dotacji. Jednakże koszty poniesione przed dniem przedłożenia wniosku o udzielenie dotacji nie są kwalifikowalne, z wyjątkiem należycie uzasadnionych przypadków. Aby uniknąć zakłóceń w zakresie unijnego wsparcia, które mogłyby zaszkodzić interesom Unii, należy przewidzieć możliwość, by w decyzji w sprawie finansowania – w ograniczonym czasie na początku WRF na lata 2021–2027 i wyłącznie w należycie uzasadnionych przypadkach – dopuścić kwalifikowalność działalności i kosztów od początku roku budżetowego 2021, nawet jeżeli działalność ta została zrealizowana, a koszty – poniesione przed złożeniem wniosku o udzielenie dotacji.
- (58) We wszystkich obszarach Programu należy nieustannie dążyć do uproszczeń administracyjnych, w szczególności do zmniejszenia obciążenia administracyjnego dla beneficjentów. Komisja powinna w dalszym ciągu upraszczać swoje narzędzia i wytyczne w taki sposób, aby nakładały one minimalne obciążenia na beneficjentów. W szczególności Komisja powinna rozważyć wydanie skróconej wersji wytycznych.
- (59) Ukończenie tworzenia jednolitego rynku cyfrowego oraz coraz większe możliwości wynikające ze zbliżenia technologii cyfrowych i fizycznych wymagają zwiększenia inwestycji. Program powinien przyczynić się do osiągnięcia tego celu dzięki znacznemu zwiększeniu wydatków na główne, związane z badaniami naukowymi i innowacjami działalności w dziedzinie cyfrowej w porównaniu z programem „Horyzont 2020” ⁽¹⁵⁾. Dzięki temu Europa powinna pozostać w czołówce globalnych badań naukowych i innowacji w dziedzinie cyfrowej.
- (60) Priorytet należy nadać badaniom kwantowym w ramach klastra „Technologie cyfrowe, przemysł i przestrzeń kosmiczna” w filarze II, ze względu na kluczową rolę, jaką badania te odgrywają w transformacji cyfrowej, w szczególności poprzez zwiększanie wiodącej pozycji naukowej i doskonałości Europy w dziedzinie technologii kwantowych, co umożliwi osiągnięcie planowanego budżetu ustalonego w 2018 r.

⁽¹²⁾ Dz.U. L 433I z 22.12.2020, s. 28.

⁽¹³⁾ Dz.U. C 444I z 22.12.2020, s. 1.

⁽¹⁴⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) 2018/1046 z dnia 18 lipca 2018 r. w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii, zmieniające rozporządzenia (UE) nr 1296/2013, (UE) nr 1301/2013, (UE) nr 1303/2013, (UE) nr 1304/2013, (UE) nr 1309/2013, (UE) nr 1316/2013, (UE) nr 223/2014 i (UE) nr 283/2014 oraz decyzję nr 541/2014/UE, a także uchylające rozporządzenie (UE, Euratom) nr 966/2012 (Dz.U. L 193 z 30.7.2018, s. 1).

⁽¹⁵⁾ W komunikacie Komisji z dnia 14 lutego 2018 r. pt. „Nowe, nowoczesne wieloletnie ramy finansowe dla Unii Europejskiej, która skutecznie realizuje swoje priorytety po 2020 r.” wskazano kwotę 13 mld EUR wydanych na główną działalność w dziedzinie cyfrowej w ramach programu ramowego w zakresie badań i innowacji „Horyzont 2020”.

- (61) Zgodnie z rozporządzeniem finansowym, rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 883/2013⁽¹⁶⁾ i rozporządzeniami Rady (WE, Euratom) nr 2988/95⁽¹⁷⁾, (Euratom, WE) nr 2185/96⁽¹⁸⁾ i (UE) 2017/1939⁽¹⁹⁾ interesy finansowe Unii należy chronić za pomocą proporcjonalnych środków, w tym środków w zakresie zapobiegania nieprawidłowościom – w tym nadużyciom finansowym – ich wykrywania, korygowania i prowadzenia w ich sprawie postępowań, odzyskiwania środków utraconych, nienależnie wypłaconych lub nieodpowiednio wykorzystanych oraz, w stosownych przypadkach, nakładania kar administracyjnych.

W szczególności, zgodnie z rozporządzeniami (Euratom, WE) nr 2185/96 i (UE, Euratom) nr 883/2013, Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF) jest uprawniony do prowadzenia dochodzeń administracyjnych, w tym kontroli na miejscu i inspekcji, w celu ustalenia, czy miały miejsce nadużycia finansowe, korupcja lub wszelka inna nielegalna działalność na szkodę interesów finansowych Unii. Zgodnie z rozporządzeniem Rady (UE) 2017/1939 Prokuratura Europejska (EPPO) jest uprawniona do prowadzenia postępowań przygotowawczych oraz wnoszenia i popierania oskarżeń w sprawie przestępstw naruszających interesy finansowe Unii, jak przewidziano w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1371⁽²⁰⁾. Zgodnie z rozporządzeniem finansowym każda osoba lub podmiot, które otrzymują środki finansowe Unii, mają w pełni współpracować w celu ochrony interesów finansowych Unii, przyznać Komisji, OLAF, Trybunałowi Obrachunkowemu oraz, w przypadku państw członkowskich, które uczestniczą we wzmocnionej współpracy na podstawie rozporządzenia (UE) 2017/1939, EPPO niezbędne prawa i dostęp, a także zapewnić, aby wszelkie osoby trzecie uczestniczące w wykonywaniu środków finansowych Unii przyznały tym organom równoważne prawa.

- (62) Państwa trzecie będące członkami Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG) mogą uczestniczyć w programach unijnych w ramach współpracy ustanowionej na mocy Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym⁽²¹⁾, które przewiduje realizację programów na podstawie decyzji wydanej na mocy tego porozumienia. Państwa trzecie mogą również uczestniczyć w tych programach na podstawie innych instrumentów prawnych. W niniejszym rozporządzeniu należy wprowadzić przepis szczególny zobowiązujący państwa trzecie do przyznania właściwemu urzędnikowi zatwierdzającemu, OLAF oraz Trybunałowi Obrachunkowemu praw i dostępu niezbędnych do wykonywania w pełni ich odpowiednich kompetencji.
- (63) Zgodnie z art. 94 decyzji Rady 2013/755/UE⁽²²⁾ osoby i podmioty z siedzibą w krajach albo terytoriach zamorskich kwalifikują się do finansowania z zastrzeżeniem zasad i celów Programu oraz ewentualnych uzgodnień mających zastosowanie do państwa członkowskiego, z którym dany kraj lub terytorium zamorskie są powiązane.
- (64) Zgodnie z pkt 22 i 23 Porozumienia międzyinstytucjonalnego z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie lepszego stanowienia prawa⁽²³⁾ niniejszy Program powinien być oceniany na podstawie informacji zgromadzonych zgodnie ze szczególnymi wymogami dotyczącymi sprawozdawczości i monitorowania, przy czym należy unikać nadmiernych obciążeń administracyjnych, w szczególności dla państw członkowskich i beneficjentów Programu, a także nadmiernej regulacji. Wymogi te powinny, w stosownych przypadkach, obejmować mierzalne wskaźniki stanowiące podstawę oceny skutków Programu w praktyce.

⁽¹⁶⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 883/2013 z dnia 11 września 2013 r. dotyczące dochodzeń prowadzonych przez Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF) oraz uchylające rozporządzenie (WE) nr 1073/1999 Parlamentu Europejskiego i Rady i rozporządzenie Rady (Euratom) nr 1074/1999 (Dz.U. L 248 z 18.9.2013, s. 1).

⁽¹⁷⁾ Rozporządzenie Rady (WE, Euratom) nr 2988/95 z dnia 18 grudnia 1995 r. w sprawie ochrony interesów finansowych Wspólnot Europejskich (Dz.U. L 312 z 23.12.1995, s. 1).

⁽¹⁸⁾ Rozporządzenie Rady (Euratom, WE) nr 2185/96 z dnia 11 listopada 1996 r. w sprawie kontroli na miejscu oraz inspekcji przeprowadzanych przez Komisję w celu ochrony interesów finansowych Wspólnot Europejskich przed nadużyciami finansowymi i innymi nieprawidłowościami (Dz.U. L 292 z 15.11.1996, s. 2).

⁽¹⁹⁾ Rozporządzenie Rady (UE) 2017/1939 z dnia 12 października 2017 r. wdrażające wzmocnioną współpracę w zakresie ustanowienia Prokuratury Europejskiej (Dz.U. L 283 z 31.10.2017, s. 1).

⁽²⁰⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1371 z dnia 5 lipca 2017 r. w sprawie zwalczania za pośrednictwem prawa karnego nadużyć na szkodę interesów finansowych Unii (Dz.U. L 198 z 28.7.2017, s. 29).

⁽²¹⁾ Dz.U. L 1 z 3.1.1994, s. 3.

⁽²²⁾ Decyzja Rady 2013/755/UE z dnia 25 listopada 2013 r. w sprawie stowarzyszenia krajów i terytoriów zamorskich z Unią Europejską („decyzja o stowarzyszeniu zamorskim”) (Dz.U. L 344 z 19.12.2013, s. 1).

⁽²³⁾ Dz.U. L 123 z 12.5.2016, s. 1.

- (65) Aby zapewnić skuteczną ocenę postępów Programu w realizacji jego celów, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania aktów zgodnie z art. 290 TFUE w odniesieniu do zmiany załącznika V w zakresie wskaźników ścieżek oddziaływania, jeżeli uznaje się to za konieczne, oraz w celu ustanowienia poziomów wyjściowych i docelowych, jak również w odniesieniu do uzupełnienia niniejszego rozporządzenia o uregulowania dotyczące monitorowania i oceny. Szczególnie ważne jest, aby w czasie prac przygotowawczych Komisja prowadziła stosowne konsultacje, w tym na poziomie ekspertów, oraz aby konsultacje te prowadzone były zgodnie z zasadami określonymi w Porozumieniu międzyinstytucjonalnym z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie lepszego stanowienia prawa. W szczególności, aby zapewnić Parlamentowi Europejskiemu i Radzie udział na równych zasadach w przygotowaniu aktów delegowanych, instytucje te otrzymują wszelkie dokumenty w tym samym czasie co eksperci państw członkowskich, a eksperci tych instytucji mogą systematycznie brać udział w posiedzeniach grup eksperckich Komisji zajmujących się przygotowaniem aktów delegowanych.
- (66) Spójność i synergia między Programem a Unijnym programem kosmicznym będzie wspomagać tworzenie konkurencyjnego na skalę światową i innowacyjnego europejskiego sektora kosmicznego, wzmocni autonomię Europy w zakresie dostępu do przestrzeni kosmicznej i jej wykorzystania w bezpiecznym i zabezpieczonym środowisku oraz wzmocni pozycję Europy na arenie międzynarodowej. Dane i usługi udostępniane przez Unijny program kosmiczny będą stanowiły wsparcie na rzecz doskonałości badań naukowych, przełomowych rozwiązań i dalszych użytkowników w ramach Programu.
- (67) Spójność i synergia między Programem a programem „Erasmus+” będą sprzyjać absorpcji rezultatów badań dzięki działalności szkoleniowej, rozszerzać ducha innowacji na system edukacji oraz zapewniać, by działalność w zakresie kształcenia i szkolenia opierała się na najaktualniejszej działalności w zakresie badań naukowych i innowacji. W tym kontekście, po przeprowadzeniu działań pilotażowych zainicjowanych na podstawie programu „Erasmus+” w latach 2014–2020 dotyczących europejskich szkół wyższych, Program będzie w stosownych przypadkach uzupełniał w ramach synergii wsparcie zapewniane europejskim szkołom wyższym przez program „Erasmus+”.
- (68) Aby zwiększyć oddziaływanie Programu w realizacji priorytetów Unii, należy dążyć do synergii z programami i instrumentami mającymi na celu reagowanie na pojawiające się potrzeby Unii, w tym z mechanizmem sprawiedliwej transformacji, Instrumentem na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności i Programem UE dla zdrowia, a także takie synergii wspierać.
- (69) Zasady uczestnictwa i upowszechniania powinny odpowiednio odzwierciedlać potrzeby Programu, z uwzględnieniem wątpliwości zgłaszanych i zaleceń formułowanych przez różne zainteresowane strony oraz podczas śródkrokowej oceny programu „Horyzont 2020” przeprowadzanej z pomocą niezależnych ekspertów zewnętrznych.
- (70) Dzięki jednolitym zasadom stosowanym w całym Programie zapewnione zostaną spójne ramy, które ułatwią uczestnictwo w programach wspieranych finansowo z budżetu Programu, w tym uczestnictwo w programach zarządzanych przez organy finansujące, takie jak EIT, wspólne przedsiębiorstwa lub inne struktury utworzone na podstawie art. 187 TFUE, oraz uczestnictwo w programach realizowanych przez państwa członkowskie na podstawie art. 185 TFUE. Przyjmowanie przepisów szczegółowych powinno być możliwe, jednak takie wyjątki muszą być ograniczone do absolutnie koniecznych i należyte uzasadnionych przypadków.
- (71) W działaniach objętych zakresem Programu należy przestrzegać praw podstawowych i zasad uznanych w szczególności w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej (zwanej dalej „Kartą”). Działania takie powinny być realizowane w zgodności z wszelkimi obowiązkami prawnymi, w tym z prawem międzynarodowym oraz z wszelkimi stosownymi decyzjami Komisji, takimi jak zawiadomienie Komisji z dnia 28 czerwca 2013 r. ⁽²⁴⁾, a także z zasadami etyki, co obejmuje unikanie naruszania rzetelności badawczej. W stosownych przypadkach należy uwzględnić opinie Europejskiej Grupy do spraw Etyki w Nauce i Nowych Technologiach, Agencji Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz Europejskiego Inspektora Ochrony Danych. Działalność badawczą należy również prowadzić z uwzględnieniem art. 13 TFUE, a także ograniczać wykorzystywanie zwierząt w badaniach i testach naukowych, dążąc docelowo do całkowitego zastąpienia ich wykorzystywania innymi rozwiązaniami.
- (72) Aby zagwarantować doskonałość naukową oraz zgodnie z art. 13 Karty, Program powinien promować poszanowanie wolności nauki we wszystkich państwach korzystających z jego środków finansowych.

⁽²⁴⁾ Dz.U. C 205 z 19.7.2013, s. 9.

- (73) Zgodnie z celami współpracy międzynarodowej określonymi w art. 180 i 186 TFUE należy propagować uczestnictwo podmiotów prawnych z siedzibą w państwach trzecich oraz organizacji międzynarodowych, w oparciu o wzajemne korzyści i interesy Unii. Realizacja Programu powinna być zgodna ze środkami przyjętymi na mocy art. 75 i 215 TFUE oraz z prawem międzynarodowym. W przypadku działań związanych z unijnymi aktywami strategicznymi, strategicznymi interesami Unii, jej autonomią strategiczną lub bezpieczeństwem strategicznym powinno być możliwe ograniczenie uczestnictwa w określonych działaniach Programu wyłącznie do podmiotów prawnych mających siedzibę w państwach członkowskich lub do podmiotów prawnych mających siedzibę, oprócz państw członkowskich, w określonych państwach stowarzyszonych lub trzecich. Przy wykluczaniu mających siedzibę w Unii lub w stowarzyszonych państwach członkowskich podmiotów prawnych, które są bezpośrednio lub pośrednio kontrolowane przez niestowarzyszone państwa trzecie lub przez podmioty prawne z niestowarzyszonych państw trzecich, należy uwzględnić z jednej strony ryzyko, jakie łączy się z dopuszczeniem takich podmiotów, a z drugiej strony korzyści, jakie przyniosłoby ich uczestnictwo.
- (74) Założeniem Programu jest, że zmiana klimatu jest jednym z największych globalnych i społecznych wyzwań oraz uwzględnia znaczenie przeciwdziałania zmianie klimatu zgodnie z zobowiązaniami Unii na rzecz realizacji porozumienia paryskiego i celów zrównoważonego rozwoju. W związku z tym Program powinien przyczynić się do uwzględnienia działań w dziedzinie klimatu i do osiągnięcia ogólnego poziomu docelowego unijnych wydatków budżetowych na wkład w realizację celów w dziedzinie klimatu w wysokości 30 %. Kwestie klimatu powinny być odpowiednio uwzględniane w treściach z zakresu badań naukowych i innowacji oraz monitorowane na wszystkich etapach cyklu badawczego.
- (75) W kontekście ścieżki oddziaływania związanej z klimatem Komisja powinna przedstawić sprawozdanie na temat rezultatów, innowacji i zagregowanych szacunkowych skutków projektów, które są istotne z punktu widzenia klimatu, w tym w podziale na części Programu i sposoby realizacji. Przeprowadzając analizę, Komisja powinna uwzględnić długoterminowe koszty gospodarcze, społeczne i środowiskowe oraz korzyści dla obywateli Unii wynikające z działalności w ramach Programu, w tym z absorpcji innowacyjnych rozwiązań w zakresie łagodzenia zmiany klimatu i przystosowywania się do niej, szacowane oddziaływanie na miejsca pracy i tworzenie przedsiębiorstw, wzrost gospodarczy i konkurencyjność, czystą energię, zdrowie i dobrostan, w tym jakość powietrza, gleby i wody. Wyniki tej analizy skutków powinny zostać podane do wiadomości publicznej, ocenione w kontekście unijnych celów w zakresie klimatu i energii oraz wykorzystane w późniejszym planowaniu strategicznym i przyszłych programach prac.
- (76) Z uwagi na znaczenie przeciwdziałania dramatycznej utracie różnorodności biologicznej działalność w zakresie badań naukowych i innowacji w ramach Programu powinna przyczynić się do zachowania i odtworzenia różnorodności biologicznej oraz do osiągnięcia ogólnego celu, jakim jest przeznaczenie 7,5 % rocznych wydatków w ramach WRF na cele w zakresie różnorodności biologicznej w 2024 r. oraz 10 % rocznych wydatków w ramach WRF na cele w zakresie różnorodności biologicznej w latach 2026 i 2027, przy jednoczesnym uwzględnieniu obecnego pokrywania się celów w zakresie klimatu i różnorodności biologicznej zgodnie z Porozumieniem międzyinstytucjonalnym z dnia 16 grudnia 2020 r. pomiędzy Parlamentem Europejskim, Radą Unii Europejskiej i Komisją Europejską w sprawie dyscypliny budżetowej, współpracy w kwestiach budżetowych i należytego zarządzania finansami oraz w sprawie nowych zasobów własnych, w tym również harmonogramu wprowadzania nowych zasobów własnych.
- (77) Do niniejszego rozporządzenia zastosowanie mają horyzontalne zasady finansowe przyjęte przez Parlament Europejski i Radę na podstawie art. 322 TFUE. Zasady te zostały ustanowione w rozporządzeniu finansowym i określają w szczególności procedurę uchwalania i wykonywania budżetu w drodze dotacji, zamówień, nagród i wykonania pośredniego oraz przewidują kontrolę odpowiedzialności podmiotów upoważnionych do działań finansowych. Zasady przyjęte na podstawie art. 322 TFUE obejmują także ogólny system warunkowości służący ochronie budżetu Unii.
- (78) Wykorzystywanie poufnych informacji w ramach istniejącej wiedzy lub dostęp nieuprawnionych osób do poufnych rezultatów mogą mieć niekorzystny wpływ na interesy Unii lub jednego lub większej liczby państw członkowskich. W związku z tym przetwarzanie danych poufnych i informacji niejawnych powinno podlegać wszystkim stosownym przepisom prawa Unii, w tym wewnętrznym przepisom instytucji, takim jak decyzja Komisji (UE, Euratom) 2015/444 ⁽²⁵⁾.

⁽²⁵⁾ Decyzja Komisji (UE, Euratom) 2015/444 z dnia 13 marca 2015 r. w sprawie przepisów bezpieczeństwa dotyczących ochrony informacji niejawnych UE (Dz.U. L 72 z 17.3.2015, s. 53).

- (79) Niezbędne jest ustanowienie minimalnych warunków dotyczących uczestnictwa, zarówno w postaci ogólnej zasady, zgodnie z którą w skład konsorcjum powinien wchodzić co najmniej jeden podmiot prawny z państwa członkowskiego, jak również zasad uwzględniających specyfikę określonych rodzajów działań w ramach Programu.
- (80) Konieczne jest ustanowienie warunków przyznawania finansowania unijnego uczestnikom działań w ramach Programu. Dotacje powinny być główną formą wsparcia w ramach Programu. Powinny być one realizowane z uwzględnieniem wszystkich form wkładu określonych w rozporządzeniu finansowym, w tym płatności ryczałtowych, stawek zryczałtowanych lub kosztów jednostkowych, w celu dalszego uproszczenia. W umowie o udzielenie dotacji należy określić prawa i obowiązki beneficjentów, w stosownych przypadkach wraz z określeniem roli i zadań koordynatora. Przy sporządzaniu wzorów umów o udzielenie dotacji oraz wszelkich istotnych zmianach do nich należy zapewnić ścisłą współpracę z ekspertami z państw członkowskich, z myślą o między innymi dalszym uproszczeniu dla beneficjentów.
- (81) Stopy finansowania określone w niniejszym rozporządzeniu odnoszą się do kwot maksymalnych, by zapewnić zgodność z zasadą współfinansowania.
- (82) Zgodnie z rozporządzeniem finansowym Program powinien zapewnić podstawę do szerszego akceptowania zwyczajowej praktyki księgowania kosztów przez beneficjentów w odniesieniu do kosztów personelu i kosztów jednostkowych towarów i usług fakturowanych wewnątrz, w tym dla dużych infrastruktur badawczych w rozumieniu programu „Horyzont 2020”. Stosowanie kosztów jednostkowych towarów i usług fakturowanych wewnątrz, obliczanych zgodnie ze zwyczajowymi praktykami księgowymi beneficjentów i obejmujących koszty bezpośrednie i koszty pośrednie, powinno stanowić opcję dostępną dla wszystkich beneficjentów. W tym kontekście beneficjenci powinni mieć możliwość uwzględnienia rzeczywistych kosztów pośrednich obliczonych na podstawie kluczy przydziału w takich kosztach jednostkowych dla towarów i usług fakturowanych wewnątrz.
- (83) Należy jeszcze bardziej uprościć obecny system zwrotu kosztów rzeczywistych personelu, wychodząc od opracowanego w ramach programu „Horyzont 2020” podejścia przewidującego wynagrodzenie w oparciu o projekt i dostosowując je dalej do rozporządzenia finansowego, w dążeniu do zmniejszenia różnic w wynagrodzeniach między naukowcami z Unii biorącymi udział w Programie.
- (84) Fundusz gwarancyjny dla uczestników ustanowiony na podstawie programu „Horyzont 2020” i zarządzany przez Komisję okazał się ważnym mechanizmem zabezpieczającym, który zmniejsza ryzyko związane z kwotami należnymi i niezwróconymi przez uczestników niewywiązujących się z zobowiązań. W związku z tym fundusz gwarancyjny dla uczestników, przemianowany na mechanizm ubezpieczeń wzajemnych (zwany dalej „mechanizmem”), powinien kontynuować swoją działalność i zostać rozszerzony na inne organy finansujące, w szczególności na inicjatywy na podstawie art. 185 TFUE. Powinno być możliwe rozszerzenie mechanizmu na beneficjentów wszelkich innych programów unijnych zarządzanych bezpośrednio. Na podstawie ścisłego monitorowania ewentualnych ujemnych zwrotów z inwestycji dokonanych w ramach mechanizmu Komisja powinna podjąć odpowiednie środki zmniejszające ryzyko, aby umożliwić mechanizmowi kontynuowanie interwencji na rzecz ochrony interesów finansowych Unii oraz aby w momencie wypłaty salda zwrócić beneficjentom ich wkłady.
- (85) Należy ustanowić zasady dotyczące wykorzystywania i upowszechniania rezultatów, aby zapewnić ich ochronę, wykorzystanie, upowszechnianie i zapewnianie dostępu do nich przez beneficjentów, stosownie do przypadku. Należy położyć większy nacisk na wykorzystywanie tych rezultatów, a Komisja powinna określić i pomóc zmaksymalizować możliwości korzystania przez beneficjentów z rezultatów, w szczególności w Unii. Wykorzystywanie rezultatów powinno odbywać się z uwzględnieniem zasad Programu, w tym promowania innowacji w Unii i wzmocnienia EPB.
- (86) Kluczowe elementy systemu oceny i kwalifikacji wniosków ze szczególnym naciskiem na doskonałość oraz, w stosownych przypadkach, na oddziaływanie i jakość oraz skuteczność realizacji, stosowane w programie „Horyzont 2020”, powinny zostać zachowane. Wnioski powinny nadal być kwalifikowane na podstawie oceny dokonywanej przez niezależnych ekspertów zewnętrznych. Proces oceny powinien zostać zaplanowany w sposób pozwalający uniknąć konfliktów interesów i stronniczości. Należy wziąć pod uwagę możliwość zastosowania dwuetapowej procedury składania wniosków, a w stosownych przypadkach na pierwszym etapie oceny można dokonywać oceny zanonimizowanych wniosków. W procesie oceny Komisja powinna nadal w stosownych przypadkach angażować niezależnych obserwatorów. W przypadku działalności w ramach instrumentu „Pionier”, misji i w innych należycie uzasadnionych przypadkach określonych w programie prac można uwzględnić konieczność zapewnienia ogólnej spójności portfela projektów, pod warunkiem że wnioski przekroczyły mające zastosowanie progi. Cele i procedury dotyczące takiego działania należy opublikować z wyprzedzeniem. Zgodnie z art. 200 ust. 7 rozporządzenia finansowego wnioskodawcy powinni otrzymywać informacje zwrotne na temat oceny ich wniosków, w tym w szczególności – w stosownych przypadkach – na temat powodów odrzucenia.

- (87) Należy wdrożyć systematyczne wzajemne uznawanie wyników ocen i audytów z innych programów unijnych zgodnie z art. 126 i 127 rozporządzenia finansowego w odniesieniu do wszystkich – w miarę możliwości – części Programu w celu zmniejszenia obciążenia administracyjnego beneficjentów funduszy unijnych. Wzajemne uznawanie powinno być wyraźnie przewidziane poprzez uwzględnienie także innych elementów uzyskiwania pewności, takich jak audyty systemu i procesu.
- (88) Do pokonania określonych wyzwań w obszarach badań naukowych i innowacji należy dążyć poprzez przyznawanie nagród, w tym, w stosownych przypadkach, nagród wspólnych lub łącznych, w konkursach organizowanych przez Komisję lub odpowiedni organ finansujący z innymi organami Unii, państwami stowarzyszonymi, innymi państwami trzecimi, organizacjami międzynarodowymi lub podmiotami prawnymi o charakterze niezarobkowym. Nagrody powinny przyczynić się do realizacji celów Programu.
- (89) Rodzaje finansowania i metody realizacji na podstawie niniejszego rozporządzenia powinny być wybierane w zależności od możliwości osiągnięcia szczegółowych celów działań i uzyskania rezultatów, biorąc pod uwagę w szczególności koszty kontroli, obciążenie administracyjne oraz przewidywane ryzyko nieprzestrzegania przepisów. Powyższa zasada powinna obejmować rozważenie możliwości zastosowania płatności ryczałtowych, stawek zryczałtowanych i stawek jednostkowych.
- (90) Aby zapewnić ciągłość udzielania wsparcia w odpowiednim obszarze polityki oraz umożliwić rozpoczęcie wdrażania od początku obowiązywania WRF na lata 2021–2027, niniejsze rozporządzenie powinno wejść w życie w trybie pilnym i być stosowane z mocą wsteczną od dnia 1 stycznia 2021 r.
- (91) Ponieważ cele niniejszego rozporządzenia, nie mogą zostać osiągnięte w sposób wystarczający przez państwa członkowskie, natomiast ze względu na unikanie dublowania wysiłków, osiągnięcie masy krytycznej w kluczowych obszarach i maksymalizację unijnej wartości dodanej możliwe jest ich lepsze osiągnięcie na poziomie Unii, może ona podjąć działania zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 TUE. Zgodnie z zasadą proporcjonalności określoną w tym artykule niniejsze rozporządzenie nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia tych celów.
- (92) Należy zatem uchylić rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1290/2013 ⁽²⁶⁾ i rozporządzenie (UE) nr 1291/2013,

PRZYJMUJĄ NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

TYTUŁ I

PRZEPISY OGÓLNE

Artykuł 1

Przedmiot

1. Niniejsze rozporządzenie ustanawia program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont Europa” (zwany dalej „Programem”) na okres obowiązywania WRF na lata 2021–2027, określa zasady uczestnictwa i upowszechniania dotyczące działań pośrednich w ramach Programu, a także wyznacza ramy regulujące unijne wsparcie na rzecz działalności w zakresie badań naukowych i innowacji w tym samym okresie.

Niniejsze rozporządzenie określa cele Programu, budżet na lata 2021–2027, formy finansowania unijnego oraz zasady dotyczące przyznawania takiego finansowania.

2. Program jest realizowany poprzez:

- a) program szczegółowy ustanowiony decyzją (UE) 2021/764;
- b) wkład finansowy na rzecz Europejskiego Instytutu Innowacji i Technologii ustanowionego rozporządzeniem w sprawie EIT;

⁽²⁶⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1290/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. ustanawiające zasady uczestnictwa i upowszechniania dla programu „Horyzont 2020” – programu ramowego w zakresie badań naukowych i innowacji (2014–2020) oraz uchylające rozporządzenie (WE) nr 1906/2006 (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 81).

c) program szczegółowy w zakresie badań w dziedzinie obronności ustanowiony rozporządzeniem (UE) 2021/697.

3. Niniejszego rozporządzenia nie stosuje się do programu szczegółowego w zakresie badań w dziedzinie obronności, o którym mowa w ust. 2 lit. c) niniejszego artykułu, z wyjątkiem art. 1, art. 5, art. 7 ust. 1 oraz art. 12 ust. 1.

4. Pojęcia „Horyzont Europa”, „Program” i „program szczegółowy” stosowane w niniejszym rozporządzeniu odnoszą się do kwestii dotyczących jedynie programu szczegółowego, o którym mowa w ust. 2 lit. a), chyba że określono inaczej.

5. EIT realizuje Program zgodnie ze swoimi celami strategicznymi na lata 2021–2027, określonymi w strategicznym planie innowacji EIT, z uwzględnieniem planowania strategicznego, o którym mowa w art. 6, i w programie szczegółowym, o którym mowa w ust. 2 lit. a) niniejszego artykułu.

Artykuł 2

Definicje

Do celów niniejszego rozporządzenia stosuje się następujące definicje:

- 1) „infrastruktury badawcze” oznaczają zaplecze zapewniające zasoby i usługi na potrzeby społeczności badawczych, umożliwiające im prowadzenie badań naukowych i wspieranie innowacji w ich dziedzinach, w tym powiązane zasoby ludzkie, główne wyposażenie lub zestawy przyrządów; zaplecze związane z wiedzą, takie jak zbiory, archiwa lub infrastruktura danych naukowych; systemy obliczeniowe, sieci łączności i inne rodzaje infrastruktury o unikatowym charakterze i otwarte dla użytkowników zewnętrznych, niezbędne do osiągnięcia doskonałości w zakresie badań naukowych i innowacji; mogą być one wykorzystywane, w stosownych przypadkach, do celów innych niż badawcze, na przykład do celów edukacyjnych lub świadczenia usług publicznych, i mogą być „zlokalizowane w jednym miejscu”, „wirtualne” lub „rozproszone”;
- 2) „strategia inteligentnej specjalizacji” oznacza krajowe lub regionalne strategie innowacyjne ustanawiające priorytety w celu uzyskania przewagi konkurencyjnej poprzez rozwijanie i łączenie swoich mocnych stron w zakresie badań naukowych i innowacji z potrzebami biznesowymi w celu wykorzystywania pojawiających się możliwości i rozwoju rynku w sposób spójny przy jednoczesnym unikaniu dublowania i fragmentacji wysiłków, w tym strategię mającą postać krajowych lub regionalnych ram strategicznych polityki w dziedzinie badań naukowych i innowacji lub w nich zawarte, oraz która spełnia warunek podstawowy określony w odpowiednim przepisie rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów na lata 2021–2027;
- 3) „partnerstwo europejskie” oznacza inicjatywę, przygotowaną przy wczesnym zaangażowaniu państw członkowskich lub państw stowarzyszonych, w ramach której Unia wraz z partnerami prywatnymi lub publicznymi (takimi jak podmioty z sektora przemysłu, szkoły wyższe, organizacje badawcze, podmioty realizujące misję publiczną na poziomie lokalnym, regionalnym, krajowym lub międzynarodowym lub organizacje społeczeństwa obywatelskiego, w tym fundacje i organizacje pozarządowe) zobowiązują się do wspólnego wspierania opracowywania i realizacji programu działalności w zakresie badań naukowych i innowacji, w tym związanej z absorpcją rynkową, regulacyjną lub polityczną;
- 4) „otwarty dostęp” oznacza zapewniany nieodpłatnie użytkownikom końcowym dostęp internetowy do produktów badań naukowych będących rezultatem działań w ramach Programu, zgodnie z art. 14 i art. 39 ust. 3;
- 5) „otwarta nauka” oznacza podejście do procesu naukowego oparte na otwartej współpracy, narzędziach i rozpowszechnianiu wiedzy, które zawiera elementy wymienione w art. 14;
- 6) „misja” oznacza portfel działalności w zakresie badań naukowych i innowacji, opartej na doskonałości, ukierunkowanej na skutki i obejmującej wiele dyscyplin i sektorów, która ma: (i) osiągnąć w ustalonych ramach czasowych mierzalny cel, który nie mógłby zostać osiągnięty w drodze działań indywidualnych; (ii) oddziaływać na społeczeństwo i kształtowanie polityki poprzez naukę i technologie; oraz (iii) być istotna dla znacznej części ludności w Europie oraz dla szerokiego kręgu obywateli europejskich;
- 7) „przedkomercyjne zamówienia publiczne” oznaczają zamawianie usług w zakresie badań naukowych i rozwoju obejmujące podział ryzyka i korzyści na warunkach rynkowych oraz rozwój konkurencyjny w etapach, przy czym zamówione usługi w zakresie badań naukowych i rozwoju są wyraźnie oddzielone od rozpowszechniania produktów końcowych na skalę komercyjną;
- 8) „zamówienia publiczne na innowacyjne rozwiązania” oznaczają zamówienia, w przypadku których instytucje zamawiające odgrywają rolę pierwszego nabywcy innowacyjnych towarów lub usług, które nie są jeszcze dostępne komercyjnie na dużą skalę; mogą one obejmować badanie zgodności;

- 9) „prawa dostępu” oznaczają prawa do korzystania z rezultatów lub istniejącej wiedzy na warunkach określonych zgodnie z niniejszym rozporządzeniem;
- 10) „istniejąca wiedza” oznacza dane, wiedzę fachową lub informacje, bez względu na ich postać lub charakter, materialne lub niematerialne – w tym prawa, takie jak prawa własności intelektualnej – które: (i) znajdują się w posiadaniu beneficjentów przed ich przystąpieniem do danego działania; oraz (ii) zostały wskazane przez beneficjentów w pisemnej umowie jako konieczne do realizacji działania lub wykorzystania jego rezultatów;
- 11) „upowszechnianie” oznacza publiczne ujawnienie rezultatów przy użyciu stosownych środków, inne niż w następstwie ochrony lub wykorzystywania rezultatów, w tym poprzez publikacje naukowe w dowolnym medium;
- 12) „wykorzystywanie” oznacza stosowanie rezultatów w dalszej działalności w zakresie badań naukowych i innowacji, innej niż działalność objęta danym działaniem, w tym między innymi wykorzystywanie komercyjne w celu opracowania, stworzenia, wytworzenia i wprowadzenia do obrotu produktu lub procesu, stworzenia i świadczenia usługi lub w działalności normalizacyjnej;
- 13) „sprawiedliwe i rozsądne warunki” oznaczają odpowiednie warunki, w tym ewentualne warunki finansowe lub warunki udzielania nieodpłatnego dostępu, uwzględniające konkretne okoliczności wniosku o dostęp, na przykład rzeczywistą lub potencjalną wartość rezultatów lub istniejącej wiedzy, których dotyczy wniosek o dostęp, lub zakres, okres trwania lub inne cechy przewidzianego wykorzystywania;
- 14) „organ finansujący” oznacza organ, podmiot lub organizację, o których mowa w art. 62 ust. 1 akapit pierwszy lit. c) rozporządzenia finansowego, którym Komisja powierzyła zadania związane z wykonaniem budżetu w ramach Programu;
- 15) „międzynarodowa europejska organizacja badawcza” oznacza organizację międzynarodową, której większość członków stanowią państwa członkowskie lub państwa stowarzyszone, której głównym celem jest wspieranie współpracy naukowej i technologicznej w Europie;
- 16) „podmiot prawny” oznacza osobę fizyczną lub prawną utworzoną i uznaną za taką na mocy prawa Unii, prawa krajowego lub prawa międzynarodowego, która ma osobowość prawną oraz zdolność prawną i zdolność do czynności prawnych do działania we własnym imieniu, wykonywania praw i podlegania obowiązkom, lub podmiot, który nie ma osobowości prawnej, o którym mowa w art. 197 ust. 2 lit. c) rozporządzenia finansowego;
- 17) „państwa objęte inicjatywą rozszerzania uczestnictwa” lub „państwa osiągające słabe wyniki w zakresie badań naukowych i innowacji” oznaczają państwa, w których należy ustanowić podmioty prawne, aby mogły kwalifikować się jako koordynatorzy w ramach komponentu „rozszerzanie uczestnictwa i rozpowszechnianie doskonałości” należącego do części „Rozszerzanie uczestnictwa i wzmacnianie EPB” Programu; spośród państw członkowskich są to: Bułgaria, Chorwacja, Cypr, Czechy, Estonia, Grecja, Węgry, Łotwa, Litwa, Malta, Polska, Portugalia, Rumunia, Słowacja i Słowenia przez cały okres trwania Programu; w przypadku państw stowarzyszonych oznacza to wykaz kwalifikujących się państw określony na podstawie wskaźnika i opublikowany w programie prac. Podmioty prawne z regionów najbardziej oddalonych zgodnie z definicją w art. 349 TFUE kwalifikują się w pełni jako koordynatorzy w ramach tego komponentu;
- 18) „podmiot prawny o charakterze niezarobkowym” oznacza podmiot prawny, którego celem z racji formy prawnej nie jest osiąganie zysku lub który ma prawne lub statutowe zobowiązanie do niedystrybuowania zysków między udziałowców lub indywidualnych członków;
- 19) „małe albo średnie przedsiębiorstwo” lub „MŚP” oznacza mikroprzedsiębiorstwo, małe albo średnie przedsiębiorstwo zdefiniowane w art. 2 załącznika do zalecenia 2003/361/WE ⁽²⁷⁾;
- 20) „mała spółka o średniej kapitalizacji” oznacza podmiot, który nie jest MŚP i który zatrudnia nie więcej niż 499 pracowników, przy czym liczba zatrudnionych jest obliczana zgodnie z art. 3–6 załącznika do zalecenia 2003/361/WE;
- 21) „rezultaty” oznaczają wszelkie materialne lub niematerialne efekty danego działania, takie jak dane, wiedza fachowa lub informacje, bez względu na ich postać lub charakter, niezależnie od tego, czy mogą być objęte ochroną, a także związane z nimi prawa, w tym prawa własności intelektualnej;

⁽²⁷⁾ Zalecenie Komisji 2003/361/WE z dnia 6 maja 2003 r. dotyczące definicji mikroprzedsiębiorstw, małych i średnich przedsiębiorstw (Dz.U. L 124 z 20.5.2003, s. 36).

- 22) „produkty badań naukowych” oznaczają rezultaty uzyskane przez dane działanie, do których można udzielić dostępu w formie publikacji naukowych, danych lub innych wytworzonych rezultatów i procesów, takich jak oprogramowanie, algorytmy, protokoły i elektroniczne zeszyty laboratoryjne;
- 23) „pieczęć doskonałości” oznacza znak jakości wskazujący, że wniosek przedłożony w odpowiedzi na zaproszenie do składania wniosków przekracza wszelkie progi oceny określone w programie prac, lecz ze względu na brak środków w budżecie przeznaczonym na to zaproszenie do składania wniosków w danym programie prac nie mógł być finansowany, ale może otrzymać wsparcie z innych unijnych lub krajowych źródeł finansowania;
- 24) „strategiczny plan w zakresie badań naukowych i innowacji” oznacza akt wykonawczy, który określa strategię realizacji treści programu prac obejmującą maksymalny okres czterech lat, stanowi wynik szeroko zakrojonego, obowiązkowego procesu konsultacji z udziałem wielu zainteresowanych stron oraz określa priorytety, odpowiednie rodzaje działań i stosowane sposoby ich realizacji;
- 25) „program prac” oznacza dokument przyjęty przez Komisję w celu realizacji programu szczegółowego zgodnie z art. 14 decyzji (UE) 2021/764 lub dokument równoważny w treści i strukturze przyjęty przez organ finansujący;
- 26) „umowa” oznacza porozumienie zawarte między Komisją lub odpowiednim organem finansującym a podmiotem prawnym realizującym działanie w zakresie innowacji i wprowadzania na rynek, które otrzymuje wsparcie w postaci finansowania mieszanego z programu „Horyzont Europa” lub finansowania mieszanego z EIC;
- 27) „zaliczka zwrotna” oznacza część finansowania mieszanego z programu „Horyzont Europa” lub finansowania mieszanego z EIC, która odpowiada pożyczce na podstawie tytułu X rozporządzenia finansowego, ale która jest bezpośrednio przyznawana przez Unię na zasadzie nienastawienia na zysk z przeznaczeniem na pokrycie kosztów działalności odpowiadającej działaniu w zakresie innowacji oraz którą beneficjent ma zwrócić Unii na warunkach określonych w umowie;
- 28) „informacje niejawne” oznaczają informacje niejawne Unii Europejskiej zdefiniowane w art. 3 decyzji (UE, Euratom) 2015/444, jak również informacje niejawne państw członkowskich, informacje niejawne państw trzecich, z którymi Unia zawarła umowę o bezpieczeństwie, oraz informacje niejawne organizacji międzynarodowej, z którą Unia zawarła umowę o bezpieczeństwie;
- 29) „działanie łączone” oznacza działanie wspierane z budżetu Unii, w tym działanie w ramach instrumentu łączonego lub platformy łączonej zdefiniowanych w art. 2 pkt 6 rozporządzenia finansowego, łączące bezzwrotne formy wsparcia lub instrumenty finansowe z budżetu Unii oraz zwrotne formy wsparcia z instytucji finansowania rozwoju lub innych publicznych instytucji finansowych, a także z komercyjnych instytucji finansowych i od inwestorów;
- 30) „finansowanie mieszane z programu »Horyzont Europa«” oznacza wsparcie finansowe na rzecz programu realizującego działanie w zakresie innowacji i wprowadzania na rynek, składające się z określonego połączenia dotacji lub zaliczki zwrotnej i inwestycji kapitałowej lub innej podlegającej zwrotowi formy wsparcia;
- 31) „finansowanie mieszane z EIC” oznacza bezpośrednie wsparcie finansowe udzielane w ramach EIC na rzecz działania w zakresie innowacji i wprowadzania na rynek, składające się z określonego połączenia dotacji lub zaliczki zwrotnej i inwestycji kapitałowej lub innej podlegającej zwrotowi formy wsparcia;
- 32) „działanie w zakresie badań naukowych i innowacji” oznacza działanie polegające głównie na działalności w celu stworzenia nowej wiedzy lub zbadania wykonalności nowych lub udoskonalonych technologii, produktów, procesów, usług lub rozwiązań. Może ono obejmować badania podstawowe i stosowane, rozwój i integrację technologii, testowanie, demonstrację i walidację na małą skalę prototypu w środowisku laboratoryjnym lub symulowanym;
- 33) „działanie w zakresie innowacji” oznacza działanie polegające głównie na działalności bezpośrednio ukierunkowanej na opracowanie planów i ustaleń lub projektów dotyczących nowych, zmienionych lub udoskonalonych produktów, procesów lub usług, mogącej obejmować opracowanie prototypu, testowanie, demonstrację, pilotaż, walidację produktów na dużą skalę i powielanie rynkowe;
- 34) „działanie w zakresie badań pionierskich ERBN” oznacza działanie badawcze pod kierownictwem głównego badacza, w tym weryfikację poprawności projektu ERBN, prowadzone u jednego lub większej liczby beneficjentów, którzy otrzymują finansowanie od Europejskiej Rady ds. Badań Naukowych (ERBN);
- 35) „działanie w zakresie szkoleń i mobilności” oznacza działanie ukierunkowane na poprawę umiejętności, wiedzy i perspektyw rozwoju kariery naukowców w oparciu o mobilność między krajami oraz, w stosownych przypadkach, między sektorami lub dyscyplinami;

- 36) „działanie współfinansowania w ramach programu” oznacza działanie w celu zapewnienia wieloletniego współfinansowania programu działalności ustanowionego lub realizowanego przez podmioty prawne zarządzające lub finansujące programy w zakresie badań naukowych i innowacji, inne niż unijne organy finansujące; taki program działalności może wspierać tworzenie sieci i koordynację, badania naukowe, innowacje, działania pilotażowe, działania w zakresie innowacji i wprowadzania na rynek, działania w zakresie szkoleń i mobilności, działalność w zakresie podnoszenia świadomości i komunikacji, upowszechnianie i wykorzystywanie oraz udzielać odpowiedniego wsparcia finansowego w takich formach, jak dotacje, nagrody i zamówienia, jak również finansowanie mieszane z programu „Horyzont Europa” lub ich połączenie. Działanie współfinansowania w ramach programu może być realizowane przez takie podmioty prawne bezpośrednio lub w ich imieniu przez osoby trzecie;
- 37) „działanie dotyczące przedkomercyjnych zamówień publicznych” oznacza działanie, którego głównym celem jest realizacja przedkomercyjnego zamówienia publicznego, realizowane przez beneficjentów będących instytucjami zamawiającymi lub podmiotami zamawiającymi;
- 38) „działanie dotyczące zamówień publicznych na innowacyjne rozwiązania” oznacza działanie, którego głównym celem jest realizacja wspólnego lub skoordynowanego zamówienia publicznego na innowacyjne rozwiązania, realizowane przez beneficjentów będących instytucjami zamawiającymi lub podmiotami zamawiającymi;
- 39) „działanie koordynacyjne i wspierające” oznacza działanie przyczyniające się do realizacji celów Programu, z wyłączeniem działalności w zakresie badań naukowych i innowacji, chyba że jest ona prowadzona w ramach komponentu „rozszerzanie uczestnictwa i rozpowszechnianie doskonałości” części „Rozszerzanie uczestnictwa i wzmacnianie EPB”, a także koordynację oddolną bez współfinansowania działalności badawczej przez Unię, umożliwiającą współpracę między podmiotami prawnymi z państw członkowskich i państw stowarzyszonych w celu wzmocnienia EPB;
- 40) „nagroda motywacyjna” oznacza nagrodę w celu pobudzenia inwestycji w danym kierunku poprzez określenie celu przed wykonaniem prac;
- 41) „nagroda uznania” oznacza nagrodę będącą wyrazem uznania osiągnięć i zrealizowanych wybitnych prac;
- 42) „działanie w zakresie innowacji i wprowadzania na rynek” oznacza działanie obejmujące działanie w zakresie innowacji i inną działalność niezbędną do wprowadzania innowacji na rynek, w tym wspieranie zwiększania skali działalności przedsiębiorstw, zapewnianie finansowania mieszanego z programu „Horyzont Europa” lub finansowania mieszanego z EIC;
- 43) „działania pośrednie” oznaczają działalność w zakresie badań naukowych i innowacji, której Unia zapewnia wsparcie finansowe i która jest podejmowana przez uczestników;
- 44) „działania bezpośrednie” oznaczają działalność w zakresie badań naukowych i innowacji podejmowaną przez Komisję za pośrednictwem JRC;
- 45) „zamówienie” oznacza zamówienie zdefiniowane w art. 2 pkt 49 rozporządzenia finansowego;
- 46) „podmiot stowarzyszony” oznacza podmiot zdefiniowany w art. 187 ust. 1 rozporządzenia finansowego;
- 47) „ekosystem innowacji” oznacza ekosystem, który skupia na poziomie Unii strony lub podmioty, których zadaniem jest umożliwienie rozwoju technologicznego i innowacji; obejmuje on związki między zasobami materialnymi (takimi jak środki finansowe, sprzęt i obiekty), podmiotami instytucjonalnymi (takimi jak instytucje szkolnictwa wyższego i usługi wspierające, organizacje badawczo-technologiczne, przedsiębiorstwa, przedsiębiorstwa *venture capital* i pośrednicy finansowi) a kształtującymi politykę i finansującymi podmiotami krajowymi, regionalnymi i lokalnymi;
- 48) „wynagrodzenie w oparciu o projekt” oznacza wynagrodzenie, które jest związane z uczestnictwem danej osoby w projektach, stanowi część zwyczajowej praktyki beneficjenta w zakresie wynagrodzeń i jest wypłacane w sposób stały.

Artykuł 3

Cele Programu

1. Celem ogólnym Programu jest osiągnięcie naukowego, technologicznego, gospodarczego i społecznego oddziaływania w wyniku inwestycji Unii w badania naukowe i innowacje, aby wzmocnić bazę naukową i technologiczną Unii i przyczynić się do zwiększenia konkurencyjności Unii we wszystkich państwach członkowskich, w tym w jej przemyśle, zrealizować strategiczne priorytety Unii i przyczynić się do realizacji strategii politycznych i celów Unii, sprostać globalnym wyzwaniom, w tym osiągać cele zrównoważonego rozwoju poprzez kierowanie się zasadami Agendy 2030 i porozumienia paryskiego, a także wzmocnić EPB. Celem Programu jest zatem maksymalne zwiększenie unijnej wartości dodanej przez skoncentrowanie się na celach i działalności, których skuteczną realizacją przez państwa członkowskie nie jest możliwa samodzielnie, lecz poprzez współpracę.

2. Program ma następujące cele szczegółowe:
- rozwijanie, promowanie i zwiększanie doskonałości naukowej, wspieranie tworzenia i rozpowszechniania wysokiej jakości nowej podstawowej i stosowanej wiedzy, umiejętności, technologii oraz rozwiązań, wspieranie szkoleń i mobilności naukowców, przyciąganie utalentowanych ludzi na wszystkich poziomach oraz przyczynianie się do pełnego wykorzystywania unijnej puli talentów w działaniach wspieranych w ramach Programu;
 - generowanie wiedzy, wzmocnienie oddziaływania badań naukowych i innowacji na kształtowanie, wspieranie i realizację polityki Unii oraz wspieranie dostępu do innowacyjnych rozwiązań i ich absorpcji przez przemysł europejski, w szczególności MŚP, i społeczeństwo w celu sprostania globalnym wyzwaniom, takim jak zmiana klimatu i realizacja celów zrównoważonego rozwoju;
 - propagowanie wszelkich form innowacji, ułatwianie rozwoju technologicznego, demonstracji i transferu wiedzy i technologii oraz wzmocnienie wdrażania i wykorzystywania innowacyjnych rozwiązań;
 - zoptymalizowanie realizacji Programu pod kątem wzmocnienia EPB i zwiększenia jej oddziaływania i atrakcyjności, wspieranie opartego na doskonałości uczestnictwa w Programie ze strony wszystkich państw członkowskich, w tym państw osiągających słabe wyniki w zakresie badań naukowych i innowacji, oraz ułatwianie powiązań opartych na współpracy w dziedzinie badań naukowych i innowacji w Europie.

Artykuł 4

Struktura Programu

1. W odniesieniu do programu szczegółowego, o którym mowa w art. 1 ust. 2 lit. a), i EIT Program składa się z następujących części, przyczyniających się do osiągnięcia celów ogólnych i szczegółowych określonych w art. 3:
- filar I „Doskonała nauka” obejmujący następujące komponenty:
 - ERBN;
 - działania „Maria Skłodowska-Curie” (MSCA);
 - infrastruktury badawczej;
 - filar II „Globalne wyzwania i europejska konkurencyjność przemysłowa” obejmujący następujące komponenty, przy uwzględnieniu, że nauki społeczne i humanistyczne odgrywają ważną rolę we wszystkich klastrach:
 - klaster „Zdrowie”;
 - klaster „Kultura, kreatywność i społeczeństwo integracyjne”;
 - klaster „Bezpieczeństwo cywilne na rzecz społeczeństwa”;
 - klaster „Technologie cyfrowe, przemysł i przestrzeń kosmiczna”;
 - klaster „Klimat, energia i mobilność”;
 - klaster „Żywność, biogospodarka, zasoby naturalne, rolnictwo i środowisko”;
 - niejądrowe działania bezpośrednie JRC;
 - filar III „Innowacyjna Europa” obejmujący następujące komponenty:
 - EIC;
 - europejskie ekosystemy innowacji;
 - EIT;
 - część „Rozszerzanie uczestnictwa i wzmacnianie EPB” obejmująca następujące komponenty:
 - rozszerzanie uczestnictwa i rozpowszechnianie doskonałości;
 - zreformowanie i usprawnienie europejskiego systemu badań naukowych i innowacji.
2. Ogólne kierunki działalności Programu określono w załączniku I do niniejszego rozporządzenia.

Artykuł 5

Badania naukowe i rozwój w dziedzinie obronności

Działalność prowadzona w ramach programu szczegółowego, o którym mowa w art. 1 ust. 2 lit. c), określona w rozporządzeniu (UE) 2021/697, jest ukierunkowana wyłącznie na badania naukowe i rozwój w dziedzinie obronności i obejmuje cele i ogólne kierunki działalności służące wspieraniu konkurencyjności, wydajności i zdolności innowacyjnych technologicznej i przemysłowej bazy europejskiego sektora obronności.

Artykuł 6

Planowanie strategiczne oraz realizacja i formy finansowania unijnego

1. Program jest realizowany za pomocą zarządzania bezpośredniego lub za pomocą zarządzania pośredniego przez organy finansujące.
2. Finansowanie w ramach Programu można zapewniać za pomocą działań pośrednich w dowolnej formie przewidzianej w rozporządzeniu finansowym, przy czym dotacje stanowią główną formę wsparcia w ramach Programu. Finansowanie w ramach Programu można również zapewniać w formie nagród, zamówień i instrumentów finansowych w ramach działań łączonych i wsparcia kapitałowego instrumentu „Akcelerator”.
3. Zasady uczestnictwa i upowszechniania określone w niniejszym rozporządzeniu stosuje się do działań pośrednich.
4. Główne rodzaje działań stosowanych w Programie zdefiniowano w art. 2. Formy finansowania, o których mowa w ust. 2 niniejszego artykułu, stosuje się w sposób elastyczny w ramach wszystkich celów Programu, przy czym ich zastosowanie ustala się na podstawie potrzeb i charakteru danego celu.
5. W ramach Programu wspiera się również działania bezpośrednie. W przypadku gdy te działania bezpośrednie stanowią wkład w realizację inicjatyw ustanowionych na podstawie art. 185 lub 187 TFUE, wkładu tego nie traktuje się jako części wkładu finansowego przyznanego tym inicjatywom.
6. Realizacja programu szczegółowego, o którym mowa w art. 1 ust. 2 lit. a), oraz WWiI utworzone przez EIT wspierane są przez przejrzyste planowanie strategiczne działalności w zakresie badań naukowych i innowacji, jak określono w programie szczegółowym, o którym mowa w art. 1 ust. 2 lit. a), w szczególności w odniesieniu do filaru „Globalne wyzwania i europejska konkurencyjność przemysłowa”, i obejmują również istotną działalność w innych filarach oraz w części „Rozszerzanie uczestnictwa i wzmocnienie EPB”.

Komisja zapewnia zaangażowanie na wczesnym etapie państw członkowskich oraz intensywne kontakty z Parlamentem Europejskim, uzupełniane przez konsultacje z zainteresowanymi stronami oraz z ogółem społeczeństwa.

Planowanie strategiczne zapewnia dostosowanie do innych istotnych programów unijnych oraz spójność z priorytetami i zobowiązaniami Unii, a także zwiększa komplementarność i synergie z krajowymi i regionalnymi programami i priorytetami finansowania, wzmocniając tym samym EPB. Obszary, w których możliwe są misje, oraz obszary, na których możliwe są zinstytucjonalizowane partnerstwa europejskie, określa załącznik VI.

7. W stosownych przypadkach, aby umożliwić szybszy dostęp do funduszy dla małych konsorcjów opartych na współpracy, można zaproponować procedurę szybkiej ścieżki do badań naukowych i innowacji (zwaną dalej „procedurą FTRI”) w ramach niektórych zaproszeń do składania wniosków dotyczących kwalifikacji działań w zakresie badań naukowych i innowacji lub działań w zakresie innowacji w ramach filaru „Globalne wyzwania i europejska konkurencyjność przemysłowa” oraz Instrumentu „Pionier” Europejskiej Rady ds. Innowacji.

Zaproszenie do składania wniosków w ramach procedury FTRI ma następujące łączne cechy:

- a) zaproszenia do składania wniosków na zasadzie bottom-up;
- b) krótszy czas oczekiwania na przyznanie dotacji, nieprzekraczający sześciu miesięcy;
- c) wsparcie udzielane jedynie małym konsorcjom opartym na współpracy, w których skład wchodzi maksymalnie sześć różnych i niezależnych kwalifikujących się podmiotów prawnych;

d) maksymalna pomoc finansowa dla konsorcjum nieprzekraczająca 2,5 mln EUR.

W programie prac określa się zaproszenia do składania wniosków, które korzystają z procedury FTRI.

8. Działalność w ramach Programu jest realizowana przede wszystkim w drodze otwartych, konkurencyjnych zaproszeń do składania wniosków, w tym w ramach misji i partnerstw europejskich.

Artykuł 7

Zasady Programu

1. Działalność w zakresie badań naukowych i innowacji prowadzoną w ramach programu szczegółowego, o którym mowa w art. 1 ust. 2 lit. a), oraz w ramach EIT ukierunkowuje się wyłącznie na zastosowania cywilne. Nie zezwala się na przesunięcia budżetowe między kwotą przeznaczoną na program szczegółowy, o którym mowa w art. 1 ust. 2 lit. a), i EIT a kwotą przeznaczoną na program szczegółowy, o którym mowa w art. 1 ust. 2 lit. c), oraz unika się zbędnego dublowania wysiłków między tymi dwoma programami.

2. Program zapewnia podejście multidyscyplinarne i przewiduje, w stosownych przypadkach, włączenie nauk społecznych i humanistycznych do wszystkich klastrow i działalności opracowywanych w ramach Programu, w tym specjalne zaproszenia do składania wniosków dotyczące tematów związanych z naukami społecznymi i humanistycznymi.

3. Części Programu oparte na współpracy zapewniają równowagę między niższymi i wyższymi poziomami gotowości technologicznej, obejmując tym samym cały łańcuch wartości.

4. Program zapewnia skuteczne promowanie i uwzględnianie współpracy z państwami trzecimi i organizacjami międzynarodowymi oraz inicjatyw opartych na wzajemnych korzyściach, interesach Unii, zobowiązaniach międzynarodowych i, w stosownych przypadkach, zasadzie wzajemności.

5. Program pomaga państwom objętym inicjatywą rozszerzania uczestnictwa w zwiększeniu ich udziału w Programie oraz propaguje szeroki zasięg geograficzny projektów opartych na współpracy, w tym przez rozpowszechnianie doskonałości naukowej, tworzenie nowych powiązań opartych na współpracy, pobudzanie obiegu talentów, a także przez wdrażanie art. 24 ust. 2 i art. 50 ust. 5. Wysiłki te znajdują odzwierciedlenie w proporcjonalnych środkach podejmowanych przez państwa członkowskie, w tym w zakresie ustalania atrakcyjnego wynagrodzenia dla naukowców, przy wsparciu funduszy unijnych, krajowych i regionalnych. Bez podważania kryteriów doskonałości szczególną uwagę zwraca się na równowagę geograficzną, z uwzględnieniem sytuacji w danym obszarze badań naukowych i innowacji, w panelach oceniających oraz w gremiach, takich jak rady i grupy eksperckie.

6. Program zapewnia skuteczne propagowanie równych szans dla wszystkich oraz uwzględnianie aspektu płci, w tym włączanie aspektu płci do treści z zakresu badań naukowych i innowacji. Program dąży do eliminowania przyczyn braku równowagi płci. Szczególną uwagę zwraca się na zapewnienie, w miarę możliwości, równowagi płci w panelach oceniających oraz w innych odpowiednich gremiach doradczych, takich jak rady i grupy eksperckie.

7. Program jest realizowany w synergii z innymi programami unijnymi, przy czym dąży się do maksymalnego uproszczenia administracyjnego. Niewyczerpujący wykaz efektów synergii z innymi programami unijnymi zawarto w załączniku IV.

8. Program przyczynia się do zwiększenia publicznych i prywatnych inwestycji w badania naukowe i innowacje w państwach członkowskich, pomagając tym samym w osiągnięciu ogólnego poziomu inwestycji w badania naukowe i rozwój wynoszącego co najmniej 3 % PKB Unii.

9. Realizując Program, Komisja nieustannie dąży do upraszczania administracyjnego i ograniczania obciążeń dla wnioskodawców i beneficjentów.

10. W ramach ogólnego celu Unii, jakim jest uwzględnianie działań w dziedzinie klimatu w unijnej polityce sektorowej i funduszach Unii, działania w ramach niniejszego Programu wniosą w stosownych przypadkach wkład na cele w dziedzinie klimatu w wysokości co najmniej 35 % wydatków. Uwzględnianie kwestii klimatu włącza się odpowiednio do treści z zakresu badań naukowych i innowacji.

11. Program wspiera współtworzenie i współprojektowanie przez angażowanie obywateli i społeczeństwa obywatelskiego.

12. Program zapewnia przejrzystość i rozliczalność finansowania publicznego w projektach dotyczących badań naukowych i innowacji, chroniąc tym samym interesy publiczne.

13. Komisja lub odpowiedni organ finansujący zapewniają, aby w momencie opublikowania zaproszenia do składania wniosków wszystkim potencjalnym uczestnikom udostępniono wystarczające wytyczne i informacje, w szczególności mający zastosowanie wzór umowy o udzielenie dotacji.

Artykuł 8

Misje

1. Misje programuje się w ramach filaru „Globalne wyzwania i europejska konkurencyjność przemysłowa”, ale w ich realizacji można również korzystać z działań prowadzonych w ramach innych części Programu, a także z działań uzupełniających prowadzonych w ramach innych programów unijnych. Misje umożliwiają konkurencyjne rozwiązania, których skutkiem jest ogólnoeuropejska wartość dodana i oddziaływanie.

2. Misje określa się i realizuje zgodnie z niniejszym rozporządzeniem i programem szczegółowym, o którym mowa w art. 1 ust. 2 lit. a), zapewniając aktywne zaangażowanie państw członkowskich na wczesnym etapie oraz intensywne kontakty z Parlamentem Europejskim. Misje, ich cele, budżet, założenia, zakres, wskaźniki i cele pośrednie określa się, stosownie do przypadku, w strategicznych planach w zakresie badań naukowych i innowacji lub w programach prac. Oceny wniosków w ramach misji dokonuje się zgodnie z art. 29.

3. W pierwszych trzech latach realizacji Programu maksymalnie 10 % rocznego budżetu filaru II programuje się w ramach specjalnych zaproszeń do składania wniosków dotyczących realizacji misji. W pozostałych latach realizacji Programu odsetek ten może zostać zwiększony, z zastrzeżeniem pozytywnej oceny kwalifikacji misji oraz procesu zarządzania. Komisja podaje do wiadomości łączną część budżetu każdego programu prac przeznaczoną na misje.

4. Misje muszą:

- a) przyjmując za podstawę podczas ich projektowania i realizacji cele zrównoważonego rozwoju, zawierać wyraźne treści z zakresu badań naukowych i innowacji, stanowić unijną wartość dodaną oraz przyczyniać się do realizacji priorytetów i zobowiązań Unii i celów Programu, o których mowa w art. 3;
- b) obejmować obszary o wspólnym znaczeniu dla Europy, sprzyjać włączeniu społecznemu, zachęcać do szerokiego zaangażowania i aktywnego uczestnictwa różnych rodzajów zainteresowanych stron z sektora publicznego i prywatnego, w tym obywateli i użytkowników końcowych, oraz dostarczać rezultaty badań naukowych i innowacji, które mogłyby przynieść korzyści wszystkim państwom członkowskim;
- c) być śmiałe i inspirujące, a co za tym idzie, mieć szerokie znaczenie i oddziaływanie naukowe, technologiczne, społeczne, gospodarcze, środowiskowe lub polityczne;
- d) wskazywać jasny kierunek i jasne cele, być ukierunkowane, mierzalne, określone w czasie i mieć wyraźnie określoną pulę środków budżetowych;
- e) być kwalifikowane w przejrzysty sposób i być ukierunkowane na ambitne, oparte na doskonałości i nastawione na oddziaływanie, ale realistyczne cele i działalność w zakresie badań naukowych, rozwoju i innowacji;
- f) mieć niezbędny zakres, skalę i uruchomione zasoby oraz przyciągać dodatkowe fundusze publiczne i prywatne wymagane do osiągnięcia wyników tych misji;
- g) stymulować działalność przekrojową (łącznie z naukami społecznymi i humanistycznymi) i obejmować działalność z szerokiego zakresu poziomów gotowości technologicznej, w tym niższych poziomów gotowości technologicznej;
- h) być otwarte na różnorodne oddolne podejścia i rozwiązania, które uwzględniają ludzkie i społeczne potrzeby i korzyści oraz uznają znaczenie różnych wkładów w pomyślną realizację tych misji;
- i) wykorzystywać w przejrzysty sposób synergie z innymi programami unijnymi, a także z krajowymi i, w stosownych przypadkach, regionalnymi ekosystemami innowacji.

5. Komisja monitoruje i ocenia każdą misję zgodnie z art. 50 i 52 oraz załącznikiem V, w tym postępy w realizacji krótko-, średnio- i długoterminowych celów, obejmujące realizację, monitorowanie i stopniowe wycofywanie misji. Ocena pierwszych misji ustanowionych w ramach Programu odbędzie się nie później niż w 2023 r. i przed podjęciem decyzji o utworzeniu nowych misji lub kontynuacji, zakończeniu lub przekierowaniu bieżących misji. Wyniki tej oceny misji zostaną podane do wiadomości publicznej oraz będą zawierały między innymi analizę procesu kwalifikacji misji oraz zarządzanie nimi, budżet, obszar ich zainteresowania i dotychczasowe postępy.

Artykuł 9

Europejska Rada ds. Innowacji

1. Komisja ustanawia EIC jako centralnie zarządzany punkt kompleksowej obsługi w celu realizacji działań w ramach filaru III „Innowacyjna Europa”, związanych z EIC. EIC koncentruje się głównie na przełomowych i radykalnych innowacjach, ukierunkowanych w szczególności na innowacje tworzące nowe rynki, a jednocześnie wspiera także wszystkie rodzaje innowacji, w tym innowacje stopniowe.

EIC działa zgodnie z następującymi zasadami:

- a) jednoznaczna unijna wartość dodana;
- b) autonomia;
- c) zdolność do podejmowania ryzyka;
- d) wydajność;
- e) skuteczność;
- f) przejrzystość;
- g) rozliczalność.

2. EIC jest otwarte dla wszystkich rodzajów innowatorów, w tym dla osób fizycznych, szkół wyższych, organizacji badawczych i przedsiębiorstw (MŚP, w tym typu start-up, oraz, w wyjątkowych przypadkach, małych spółek o średniej kapitalizacji), a także dla indywidualnych beneficjentów oraz multidyscyplinarnych konsorcjów. Co najmniej 70 % budżetu EIC przeznaczona jest dla MŚP, w tym typu start-up.

3. Zarząd EIC oraz elementy zarządzania EIC określono w decyzji (UE) 2021/764.

Artykuł 10

Partnerstwa europejskie

1. Części Programu mogą być realizowane poprzez partnerstwa europejskie. Udział Unii w partnerstwach europejskich przyjmuje dowolną z następujących form:

- a) uczestnictwo w partnerstwach europejskich utworzonych na podstawie protokołów ustaleń lub ustaleń umownych między Komisją a partnerami, o których mowa w art. 2 pkt 3, określających cele partnerstwa europejskiego, odnośne zobowiązania Unii i pozostałych partnerów dotyczące ich wkładów finansowych lub rzeczowych, kluczowe wskaźniki efektywności i oddziaływania, rezultaty, jakie mają zostać uzyskane, oraz ustalenia dotyczące sprawozdawczości. Obejmują one określenie uzupełniającej działalności w zakresie badań naukowych i innowacji realizowanej przez partnerów oraz przez Program (współprogramowane partnerstwa europejskie);
- b) uczestnictwo w programie dotyczącym działalności w zakresie badań naukowych i innowacji, określającym cele, kluczowe wskaźniki efektywności i oddziaływania oraz rezultaty, jakie mają zostać uzyskane, a także wnoszenie finansowego wkładu do takiego programu, w oparciu o zobowiązanie partnerów dotyczące ich wkładów finansowych lub rzeczowych oraz integrację ich odpowiedniej działalności z wykorzystaniem działania współfinansowania w ramach Programu (współfinansowane partnerstwa europejskie);
- c) uczestnictwo w programach w zakresie badań naukowych i innowacji podjętych przez kilka państw członkowskich zgodnie z art. 185 TFUE lub przez podmioty ustanowione na podstawie art. 187 TFUE, takie jak wspólne przedsiębiorstwa, lub przez WWiI utworzone przez EIT zgodnie z rozporządzeniem w sprawie EIT, a także wnoszenie wkładu finansowego do takich programów (zinstytucjonalizowane partnerstwa europejskie).

Zinstytucjonalizowane partnerstwa europejskie realizuje się jedynie w przypadku, gdy inne części Programu, w tym inne formy partnerstw europejskich, nie doprowadziłyby do osiągnięcia celów lub nie umożliwiłyby uzyskania niezbędnego oczekiwanego oddziaływania, oraz jeżeli jest to uzasadnione ze względu na perspektywę długoterminową i wysoki stopień integracji. Partnerstwa europejskie utworzone zgodnie z art. 185 lub 187 TFUE stosują centralne zarządzanie wszystkimi wkładami finansowymi, z wyjątkiem należycie uzasadnionych przypadków. W przypadku centralnego zarządzania wszystkimi wkładami finansowymi wkłady na poziomie projektu jednego państwa uczestniczącego są wnoszone na podstawie wniosków o finansowanie składanych przez podmioty prawne mające siedzibę w tym państwie uczestniczącym, chyba że wszystkie państwa uczestniczące uzgodnią inaczej.

Zasady dotyczące zinstytucjonalizowanych partnerstw europejskich określają między innymi cele, kluczowe wskaźniki efektywności i oddziaływania oraz rezultaty, jakie mają zostać uzyskane, a także odnośne zobowiązania dotyczące wkładów finansowych lub rzeczowych partnerów.

2. Partnerstwa europejskie:
 - a) ustanawia się w celu podjęcia europejskich lub światowych wyzwań wyłącznie w przypadkach, w których cele Programu zostałyby osiągnięte w sposób bardziej skuteczny poprzez partnerstwo europejskie niż przez samą Unię i w porównaniu z innymi postaciami wsparcia w ramach Programu; odpowiednią część budżetu Programu przydziela się na te działania w ramach Programu, które są realizowane poprzez partnerstwa europejskie; większość budżetu w filarze II przydziela się na działania poza partnerstwami europejskimi;
 - b) realizuje się, stosując zasady, takie jak: unijna wartość dodana, przejrzystość i otwartość oraz oddziaływanie w Europie i na rzecz Europy, silny efekt dźwigni o odpowiedniej skali, długoterminowe zaangażowanie wszystkich uczestniczących stron, elastyczność w realizacji, spójność, koordynacja i komplementarność z unijnymi, lokalnymi, regionalnymi, krajowymi i, w stosownych przypadkach, międzynarodowymi inicjatywami lub innymi partnerstwami europejskimi i misjami;
 - c) mają wyraźne podejście oparte na cyklu życia, zawiera się je na czas określony i przewiduje warunki stopniowego wycofywania finansowania ze środków Programu.
3. Partnerstwa europejskie na podstawie ust. 1 lit. a) i b) niniejszego artykułu określa się w strategicznych planach w zakresie badań naukowych i innowacji przed ich realizacją w ramach programów prac.
4. Przepisy i kryteria dotyczące kwalifikacji, realizacji, monitorowania, oceny i stopniowego wycofywania partnerstw europejskich określono w załączniku III.

Artykuł 11

Przegląd obszarów misji i partnerstw

Do dnia 31 grudnia 2023 r. Komisja dokona przeglądu załącznika VI do niniejszego rozporządzenia w ramach ogólnego monitorowania Programu, z uwzględnieniem misji i zinstytucjonalizowanych partnerstw europejskich ustanowionych na podstawie art. 185 lub 187 TFUE, oraz przedstawi Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie zawierające główne ustalenia.

Artykuł 12

Budżet

1. Pula środków finansowych na realizację Programu w okresie od dnia 1 stycznia 2021 r. do dnia 31 grudnia 2027 r. wynosi 86 123 000 000 EUR w cenach bieżących na potrzeby programu szczegółowego, o którym mowa w art. 1 ust. 2 lit. a), i na EIT oraz 7 953 000 000 EUR w cenach bieżących na potrzeby programu szczegółowego, o którym mowa w art. 1 ust. 2 lit. c).
2. Orientacyjny podział kwoty, o której mowa w ust. 1, na potrzeby programu szczegółowego, o którym mowa w art. 1 ust. 2 lit. a), oraz na EIT jest następujący:
 - a) 23 546 000 000 EUR na filar I „Doskonała nauka” na lata 2021–2027, z czego:
 - (i) 15 027 000 000 EUR na ERBN;
 - (ii) 6 333 000 000 EUR na MSCA;
 - (iii) 2 186 000 000 EUR na infrastruktury badawcze;
 - b) 47 428 000 000 EUR na filar II „Globalne wyzwania i europejska konkurencyjność przemysłowa” na lata 2021–2027, z czego:
 - (i) 6 893 000 000 EUR na klaster „Zdrowie”;
 - (ii) 1 386 000 000 EUR na klaster „Kultura, kreatywność i społeczeństwo integracyjne”;
 - (iii) 1 303 000 000 EUR na klaster „Bezpieczeństwo cywilne na rzecz społeczeństwa”;

- (iv) 13 462 000 000 EUR na klaster „Technologie cyfrowe, przemysł i przestrzeń kosmiczna”;
 - (v) 13 462 000 000 EUR na klaster „Klimat, energia i mobilność”;
 - (vi) 8 952 000 000 EUR na klaster „Żywność, biogospodarka, zasoby naturalne, rolnictwo i środowisko”;
 - (vii) 1 970 000 000 EUR na niejądrowe działania bezpośrednie JRC;
- c) 11 937 000 000 EUR na filar III „Innowacyjna Europa” na lata 2021–2027, z czego:
- (i) 8 752 000 000 EUR na EIC;
 - (ii) 459 000 000 EUR na europejskie ekosystemy innowacji;
 - (iii) 2 726 000 000 EUR na EIT;
- d) 3 212 000 000 EUR na część „Rozszerzanie uczestnictwa i wzmacnianie EPB” na lata 2021–2027, z czego:
- (i) 2 842 000 000 EUR na „rozszerzanie uczestnictwa i rozpowszechnianie doskonałości”;
 - (ii) 370 000 000 EUR na „zreformowanie i usprawnienie europejskiego systemu badań naukowych i innowacji”.

3. W wyniku dostosowań dotyczących poszczególnych programów, przewidzianych w art. 5 rozporządzenia (UE, Euratom) 2020/2093, kwotę, o której mowa w ust. 1, na program szczegółowy, o którym mowa w art. 1 ust. 2 lit. a) niniejszego rozporządzenia, oraz na EIT zwiększa się o dodatkowe środki w wysokości 3 000 000 000 EUR w cenach stałych z 2018 r., jak określono w załączniku II do rozporządzenia (UE, Euratom) 2020/2093.

4. Orientacyjny podział kwoty, o której mowa w ust. 3, jest następujący:

- a) 1 286 000 000 EUR w cenach stałych z 2018 r. na filar I „Doskonała nauka”, z czego:
- (i) 857 000 000 EUR w cenach stałych z 2018 r. na ERBN;
 - (ii) 236 000 000 EUR w cenach stałych z 2018 r. na MSCA;
 - (iii) 193 000 000 EUR w cenach stałych z 2018 r. na infrastruktury badawcze;
- b) 1 286 000 000 EUR w cenach stałych z 2018 r. na filar II „Globalne wyzwania i europejska konkurencyjność przemysłowa”, z czego:
- (i) 686 000 000 EUR w cenach stałych z 2018 r. na klaster „Kultura, kreatywność i społeczeństwo integracyjne”;
 - (ii) 257 000 000 EUR w cenach stałych z 2018 r. na klaster „Bezpieczeństwo cywilne na rzecz społeczeństwa”;
 - (iii) 171 000 000 EUR w cenach stałych z 2018 r. na klaster „Technologie cyfrowe, przemysł i przestrzeń kosmiczna”;
 - (iv) 171 000 000 EUR w cenach stałych z 2018 r. na klaster „Klimat, energia i mobilność”;
- c) 270 000 000 EUR w cenach stałych z 2018 r. na filar III „Innowacyjna Europa”, z czego:
- (i) 60 000 000 EUR w cenach stałych z 2018 r. na europejskie ekosystemy innowacji;
 - (ii) 210 000 000 EUR w cenach stałych z 2018 r. na EIT;
- d) 159 000 000 EUR w cenach stałych z 2018 r. na część „Rozszerzanie uczestnictwa i wzmacnianie EPB”, z czego:
- (i) 99 000 000 w cenach stałych z 2018 r. EUR na „rozszerzanie uczestnictwa i rozpowszechnianie doskonałości”;
 - (ii) 60 000 000 EUR w cenach stałych z 2018 r. na „zreformowanie i usprawnienie europejskiego systemu badań naukowych i innowacji”.

5. Aby móc zareagować na nieprzewidziane sytuacje lub rozwój wydarzeń i nowe potrzeby, Komisja może, w ramach rocznej procedury budżetowej, zmienić kwoty, o których mowa w ust. 2, o maksymalnie 10 %. Zmiana taka jest niedopuszczalna w odniesieniu do kwoty, o której mowa w ust. 2 lit. b) ppkt (vii) oraz całkowitej kwoty określonej w ust. 2 na część „Rozszerzanie uczestnictwa i wzmacnianie EPB”.

6. Z kwoty, o której mowa w ust. 1 i 3 niniejszego artykułu, na potrzeby programu szczegółowego, o którym mowa w art. 1 ust. 2 lit. a), i na EIT można również pokrywać wydatki na przygotowanie, monitorowanie, kontrolę, audyt, ocenę i inne rodzaje działalności oraz wydatki niezbędne do zarządzania Programem i jego realizacji, w tym wszelkie wydatki administracyjne, a także wydatki na ocenę realizacji jego celów. Wydatki administracyjne związane z działaniami pośrednimi nie mogą przekraczać 5 % całkowitej kwoty działań pośrednich programu szczegółowego, o którym mowa w art. 1 ust. 2 lit. a), i EIT. Ponadto z kwoty, o której mowa w ust. 1 i 3 niniejszego artykułu, na potrzeby programu szczegółowego, o którym mowa w art. 1 ust. 2 lit. a), i na EIT można również pokrywać:

- a) w zakresie, w jakim są one związane z celami Programu – wydatki związane z badaniami, spotkaniami ekspertów, działaniami w zakresie informacji i komunikacji;
- b) wydatki związane z sieciami informatycznymi w zakresie przetwarzania i wymiany informacji, w tym z narzędziami informatycznymi dla przedsiębiorstw oraz z innego rodzaju pomocą techniczną i administracyjną niezbędną w związku z zarządzaniem Programem.

7. W razie potrzeby, aby umożliwić zarządzanie działaniami, które nie zostaną zakończone do dnia 31 grudnia 2027 r., w budżecie Unii obejmującym okres po roku 2027 mogą zostać zapisane środki na pokrycie wydatków przewidzianych w ust. 6.

8. Zobowiązania budżetowe z tytułu działań trwających dłużej niż jeden rok budżetowy można rozłożyć na roczne raty na kilka lat.

9. Zgodnie z art. 193 ust. 2 akapit drugi lit. a) rozporządzenia finansowego w należycie uzasadnionych przypadkach określonych w decyzji w sprawie finansowania oraz na ograniczony czas działalność wspierana w ramach niniejszego rozporządzenia oraz związane z nią koszty mogą zostać uznane za kwalifikowalne od dnia 1 stycznia 2021 r., nawet jeżeli działalność ta została zrealizowana, a koszty – poniesione przed złożeniem wniosku o udzielenie dotacji.

Artykuł 13

Zasoby pochodzące z Instrumentu Unii Europejskiej na rzecz Odbudowy

1. Z zastrzeżeniem art. 3 ust. 3, 4, 7 i 9 rozporządzenia (UE) 2020/2094, działania, o których mowa w art. 1 ust. 2 tego rozporządzenia, realizuje się w ramach Programu z wykorzystaniem kwot, o których mowa w art. 2 ust. 2 lit. a) ppkt (iv) tego rozporządzenia.

2. Kwoty, o których mowa w art. 2 ust. 2 lit. a) ppkt (iv) rozporządzenia (UE) 2020/2094, stanowią zewnętrzne dochody przeznaczone na określony cel, jak określono w art. 3 ust. 1 tego rozporządzenia. Te dodatkowe kwoty przeznacza się wyłącznie na działania w zakresie badań naukowych i innowacji mające na celu przeciwdziałanie skutkom kryzysu związanego z COVID-19, w szczególności jego skutkom gospodarczym, społecznym i socjalnym. MŚP traktuje się priorytetowo, a szczególną uwagę zwraca się na ich włączenie do projektów realizowanych w ramach współpracy w filarze II.

3. Orientacyjny podział kwot, o których mowa w art. 2 ust. 2 lit. a) ppkt (iv) rozporządzenia (UE) 2020/2094, jest następujący:

- a) 25 % na klaster „Zdrowie”;
- b) 25 % na klaster „Technologie cyfrowe, przemysł i przestrzeń kosmiczna”;
- c) 25 % na klaster „Klimat, energia i mobilność”;
- d) 25 % na EIC.

Artykuł 14

Otwarta nauka

1. Program wspiera otwartą naukę jako podejście do procesu naukowego oparte na współpracy i rozpowszechnianiu wiedzy, w szczególności zgodnie z następującymi elementami, które zapewnia się zgodnie z art. 39 ust. 3 niniejszego rozporządzenia:

- a) otwarty dostęp do publikacji naukowych będących rezultatem badań naukowych finansowanych ze środków Programu;

- b) otwarty dostęp do danych badawczych, w tym danych stanowiących podstawę publikacji naukowych, zgodny z zasadą „otwarty w największym możliwym zakresie, zamknięty tylko w koniecznym”.
2. Zasadę wzajemności w otwartej nauce propaguje się i wspiera we wszystkich układach o stowarzyszeniu i umowach o współpracy z państwami trzecimi, w tym w umowach podpisywanych przez organy finansujące, którym powierzono zarządzanie pośrednie Programem.
3. Zapewnia się odpowiedzialne zarządzanie danymi badawczymi zgodnie z zasadami „znajdowalności”, „dostępności”, „interoperacyjności” i „możliwości ponownego wykorzystania” (zwanymi dalej „zasadami FAIR”). Zwraca się również uwagę na długoterminowe przechowywanie danych.
4. Propaguje się i wspiera inne praktyki na rzecz otwartej nauki, w tym na rzecz MŚP.

Artykuł 15

Finansowanie alternatywne, łączone i skumulowane oraz przesunięcia zasobów

1. Program jest realizowany w synergii z innymi programami unijnymi, zgodnie z zasadą określoną w art. 7 ust. 7.
2. „Pieczęć doskonałości” przyznaje się w odniesieniu do zaproszeń do składania wniosków określonych w programie prac. Zgodnie z odpowiednimi przepisami rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów na lata 2021–2027 oraz odpowiednimi przepisami rozporządzenia w sprawie planów strategicznych WPR w ramach EFRR, EFS+ lub EFRROW można wspierać:
- a) współfinansowane działania zakwalifikowane w ramach Programu; oraz
- b) działania, którym przyznano certyfikat „pieczęci doskonałości”, pod warunkiem że spełniają wszystkie następujące warunki:
- (i) zostały ocenione w ramach zaproszenia do składania wniosków w ramach Programu;
- (ii) spełniają minimalne wymagania jakościowe określone w tym zaproszeniu do składania wniosków; oraz
- (iii) nie uzyskały finansowania w ramach tego zaproszenia do składania wniosków wyłącznie z uwagi na ograniczenia budżetowe.
3. Wkłady finansowe w ramach programów współfinansowanych przez EFRR, EFS+, EFMRA i EFRROW mogą zostać uznane za wkład uczestniczącego państwa członkowskiego w partnerstwa europejskie na podstawie art. 10 ust. 1 lit. b) i c) niniejszego rozporządzenia, o ile zapewniona jest zgodność z odpowiednimi przepisami rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów na lata 2021–2027 oraz rozporządzeń dotyczących poszczególnych funduszy.
4. Działanie, które otrzymało wkład w ramach programu unijnego, może również otrzymać wkład w ramach Programu, pod warunkiem że wkłady te nie pokrywają tych samych kosztów. Zasady odnośnego programu Unii mają zastosowanie do odpowiedniego wkładu w działanie. Finansowanie skumulowane nie może przekraczać łącznych kosztów kwalifikowalnych działania. Wsparcie w ramach poszczególnych programów Unii może być obliczane proporcjonalnie, zgodnie z dokumentami określającymi warunki wsparcia.
5. Zasoby przydzielone państwom członkowskim w ramach zarządzania dzielonego mogą, na wniosek zainteresowanego państwa członkowskiego, zostać przesunięte do Programu z zastrzeżeniem warunków określonych w odpowiednich przepisach rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów na lata 2021–2027. Komisja wykonuje te zasoby bezpośrednio zgodnie z art. 62 ust. 1 akapit pierwszy lit. a) rozporządzenia finansowego lub pośrednio zgodnie z lit. c) tego akapitu. Zasoby te wykorzystuje się na rzecz danego państwa członkowskiego.
6. Jeżeli w ramach zarządzania bezpośredniego lub pośredniego Komisja nie podjęła zobowiązania prawnego w odniesieniu do zasobów przesuniętych zgodnie z ust. 5, odpowiednie niewykorzystane zasoby mogą zostać przesunięte z powrotem do jednego lub większej liczby odpowiednich programów źródłowych na wniosek państwa członkowskiego, zgodnie z warunkami określonymi w odpowiednich przepisach rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów na lata 2021–2027.

Artykuł 16

Państwa trzecie stowarzyszone z Programem

1. W Programie mogą uczestniczyć do celów stowarzyszenia następujące państwa trzecie (państwa stowarzyszone):
 - a) członkowie Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu, którzy są członkami EOG, zgodnie z warunkami ustanowionymi w Porozumieniu o Europejskim Obszarze Gospodarczym;
 - b) państwa przystępujące, państwa kandydujące i potencjalni kandydaci, zgodnie z ogólnymi zasadami i ogólnymi warunkami uczestnictwa tych państw w programach Unii, ustanowionymi w odpowiednich umowach ramowych i decyzjach rad stowarzyszenia lub w podobnych porozumieniach oraz zgodnie ze szczegółowymi warunkami ustanowionymi w porozumieniach między Unią a tymi państwami;
 - c) państwa objęte europejską polityką sąsiedztwa, zgodnie z ogólnymi zasadami i ogólnymi warunkami uczestnictwa tych państw w programach Unii, ustanowionymi w odpowiednich umowach ramowych i decyzjach rad stowarzyszenia lub w podobnych porozumieniach oraz zgodnie ze szczegółowymi warunkami ustanowionymi w porozumieniach między Unią a tymi państwami;
 - d) państwa trzecie i terytoria spełniające wszystkie poniższe kryteria:
 - (i) dobry potencjał naukowy, techniczny i innowacyjny;
 - (ii) zobowiązanie do otwartej gospodarki rynkowej opartej na zasadach, w tym sprawiedliwe i równe traktowanie praw własności intelektualnej, poszanowanie praw człowieka, poparte instytucjami demokratycznymi;
 - (iii) aktywne propagowanie polityki na rzecz poprawy dobrobytu gospodarczego i społecznego obywateli.
2. Stowarzyszenie z Programem każdego z państw trzecich, o których mowa w ust. 1 lit. d), odbywa się zgodnie z warunkami określonymi w umowie obejmującej uczestnictwo danego państwa trzeciego w programie Unii, pod warunkiem że umowa ta:
 - a) zapewnia sprawiedliwą równowagę w odniesieniu do wkładów i korzyści państwa trzeciego uczestniczącego w programach Unii;
 - b) określa warunki uczestnictwa w programach Unii, w tym sposób obliczania wkładów finansowych do poszczególnych programów, i związane z tymi programami koszty administracyjne;
 - c) nie przyznaje państwu trzeciemu jakichkolwiek uprawnień decyzyjnych w odniesieniu do programu Unii;
 - d) gwarantuje prawa Unii do zapewnienia należytego zarządzania finansami i ochrony jej interesów finansowych.

Wkłady, o których mowa w akapicie pierwszym lit. b) niniejszego ustępu, stanowią dochody przeznaczone na określony cel zgodnie z art. 21 ust. 5 rozporządzenia finansowego.

3. W zakresie stowarzyszenia każdego państwa trzeciego z Programem uwzględnia się analizę korzyści dla Unii oraz cel, jakim jest pobudzenie wzrostu gospodarczego w Unii poprzez innowacje. W związku z tym części Programu mogą zostać wyłączone z umowy o stowarzyszeniu zawieranej z określonym państwem, z wyjątkiem państw będących członkami EOG, państw przystępujących, państw kandydujących i potencjalnych kandydatów.
4. W umowie o stowarzyszeniu przewiduje się, w największym możliwym zakresie, wynikające z zasady wzajemności uczestnictwo podmiotów prawnych z siedzibą w Unii w równoważnych programach państw stowarzyszonych zgodnie z ustanowionymi w tych programach warunkami.
5. Warunki dotyczące ustalania poziomu wkładu finansowego muszą zapewniać regularną automatyczną korektę wszelkiej znaczącej nierównowagi w stosunku do kwoty, jaką podmioty z siedzibą w państwie stowarzyszonym otrzymują z tytułu uczestnictwa w Programie, z uwzględnieniem kosztów zarządzania programem oraz jego realizacji i funkcjonowania. Przy przydzielaniu wkładów finansowych uwzględnia się poziom uczestnictwa podmiotów prawnych z państw stowarzyszonych w poszczególnych częściach Programu.

TYTUŁ II

ZASADY UCZESTNICTWA I UPOWSZECHNIANIA

ROZDZIAŁ I

Przepisy ogólne

Artykuł 17

Organy finansujące i działania bezpośrednie JRC

1. Zasad określonych w niniejszym tytule nie stosuje się do działań bezpośrednich prowadzonych przez JRC.
2. W należyście uzasadnionych przypadkach organy finansujące mogą odstąpić od zasad określonych w niniejszym tytule, z wyjątkiem art. 18, 19 i 20, jeżeli:
 - a) odstąpienie takie zostało przewidziane w akcie podstawowym ustanawiającym dany organ finansujący lub powierzającym temu organowi zadania związane z wykonaniem budżetu; lub
 - b) w przypadku organów finansujących, o których mowa w art. 62 ust. 1 akapit pierwszy lit. c) ppkt (ii), (iii) lub (v) rozporządzenia finansowego – zostało to przewidziane w umowie o przyznanie wkładu i jest wymagane ze względu na szczególne potrzeby operacyjne tych organów lub na charakter działania.

Artykuł 18

Działania kwalifikowalne i zasady etyczne

1. Z zastrzeżeniem ust. 2 niniejszego artykułu, do otrzymania finansowania kwalifikują się wyłącznie działania służące realizacji celów, o których mowa w art. 3.

Nie finansuje się badań prowadzonych w następujących dziedzinach:

- a) działalność zmierzająca do klonowania ludzi w celach reprodukcyjnych;
- b) działalność, której celem są zmiany dziedzictwa genetycznego człowieka, która mogłyby spowodować dziedziczenie takich zmian ⁽²⁸⁾;
- c) działalność, której celem jest tworzenie ludzkich embrionów wyłącznie na potrzeby badań naukowych lub w celu pozyskiwania komórek macierzystych, w tym także za pomocą przeniesienia jądra komórki somatycznej.

2. Badania nad ludzkimi komórkami macierzystymi, zarówno dorosłymi, jak i zarodkowymi, mogą być finansowane w zależności od treści wniosku naukowego oraz od ram prawnych zainteresowanych państw członkowskich. Nie przyznaje się finansowania, ani w Unii, ani poza nią, na działalność badawczą, która jest zabroniona we wszystkich państwach członkowskich. Nie przyznaje się finansowania w państwie członkowskim na działalność badawczą, która jest zabroniona w tym w państwie członkowskim.

Artykuł 19

Etyka

1. Działania prowadzone w ramach Programu realizuje się zgodnie z zasadami etycznymi i stosownymi przepisami prawa Unii, prawa krajowego i prawa międzynarodowego, w tym zgodnie z Kartą oraz Konwencją o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności oraz jej protokołami uzupełniającymi.

Szczególną uwagę zwraca się na zasadę proporcjonalności, prawo do prywatności, prawo do ochrony danych osobowych, prawo osoby do nienaruszalności cielesnej i psychicznej, prawo do niedyskryminacji oraz konieczność zapewnienia ochrony środowiska i wysokiego poziomu ochrony zdrowia ludzi.

⁽²⁸⁾ Można finansować badania naukowe związane z leczeniem nowotworu gruczołów płciowych.

2. Podmioty prawne uczestniczące w działaniu przedkładają:
 - a) samoocenę etyczną określającą i wyszczególniającą wszystkie przewidywalne kwestie etyczne związane z celem, realizacją i prawdopodobnym oddziaływaniem działalności, która ma być finansowana, w tym potwierdzenie zgodności z ust. 1 oraz opis sposobu, w jaki zgodność ta zostanie zapewniona;
 - b) potwierdzenie, że dana działalność będzie zgodna z Europejskim kodeksem postępowania w zakresie rzetelności badawczej opublikowanym przez Zrzeszenie Europejskich Akademii Nauk i że nie będzie prowadzona żadna działalność wyłączona z finansowania;
 - c) w przypadku działalności prowadzonej poza Unią – potwierdzenie, że taka sama działalność byłaby dozwolona w państwie członkowskim; oraz
 - d) w przypadku działalności z wykorzystaniem ludzkich zarodkowych komórek macierzystych, stosownie do przypadku, informacje o środkach w zakresie licencji i kontroli, jakie muszą zostać zastosowane przez właściwe organy zainteresowanych państw członkowskich, jak również informacje o zatwierdzeniach zgodności z zasadami etyki, które uzyskuje się przed rozpoczęciem danej działalności.
3. Wnioski poddaje się systematycznie kontroli przesiewowej w celu określenia tych działań, które rodzą wątpliwości dotyczące złożonych lub poważnych kwestii etycznych, i przedkłada się je do oceny dotyczącej kwestii etycznych. Oceny dotyczącej kwestii etycznych dokonuje Komisja, chyba że zadanie to zostało przekazane organowi finansującemu. Wszystkie działania obejmujące wykorzystanie ludzkich zarodkowych komórek macierzystych lub ludzkich embryonów podlegają ocenie dotyczącej kwestii etycznych. Kontrole przesiewowe i oceny dotyczące kwestii etycznych przeprowadzane są przy wsparciu ekspertów w dziedzinie etyki. Komisja i organy finansujące zapewniają przejrzystość procedur w zakresie etyki, z zastrzeżeniem poufności treści tych procedur.
4. Podmioty prawne uczestniczące w działaniu uzyskują przed rozpoczęciem danej działalności wszelkie zatwierdzenia lub inne obowiązkowe dokumenty od odpowiednich krajowych, lokalnych komisji etycznych lub innych podmiotów, takich jak organy ochrony danych. Dokumenty te przechowuje się w dokumentacji i przedstawia Komisji lub odpowiedniemu organowi finansującemu na żądanie.
5. W stosownych przypadkach Komisja lub odpowiedni organ finansujący przeprowadza kontrole przestrzegania kwestii etycznych. W przypadku poważnych lub złożonych kwestii etycznych kontrole przestrzegania kwestii etycznych przeprowadza Komisja, chyba że Komisja przekaze to zadanie organowi finansującemu.

Kontrole przestrzegania kwestii etycznych przeprowadzane są przy wsparciu ekspertów w dziedzinie etyki.

6. Działania, które nie spełniają wymogów etycznych, o których mowa w ust. 1–4, i z tego powodu nie są akceptowalne ze względów etycznych, są odrzucane lub kończone po stwierdzeniu, że są one nieakceptowalne ze względów etycznych.

Artykuł 20

Bezpieczeństwo

1. Działania prowadzone w ramach Programu muszą być zgodne z obowiązującymi przepisami bezpieczeństwa, w szczególności z przepisami w zakresie ochrony informacji niejawnych przed nieuprawnionym ujawnieniem, w tym z odpowiednimi przepisami unijnymi i krajowymi. W przypadku badań naukowych prowadzonych poza Unią wykorzystujących informacje niejawne lub generujących takie informacje konieczne jest również, oprócz spełnienia powyższych wymogów, aby między Unią a państwem trzecim, w którym prowadzone mają być badania naukowe, została zawarta umowa o bezpieczeństwie.
2. W stosownych przypadkach we wnioskach zawiera się samoocenę bezpieczeństwa, w której określa się problemy związane z bezpieczeństwem oraz podaje sposób rozwiązania tych problemów w celu zapewnienia zgodności z odpowiednimi przepisami unijnymi i krajowymi.
3. W stosownych przypadkach Komisja lub odpowiedni organ finansujący przeprowadza procedurę weryfikacji pod kątem bezpieczeństwa w odniesieniu do wniosków, w których występują problemy związane z bezpieczeństwem.
4. W stosownych przypadkach działania prowadzone w ramach Programu muszą być zgodne z decyzją (UE, Euratom) 2015/444 i jej przepisami wykonawczymi.

5. Podmioty prawne uczestniczące w działaniu zapewniają ochronę przed nieuprawnionym ujawnieniem informacji niejawnych wykorzystywanych w tym działaniu lub uzyskanych w jego ramach. Przed rozpoczęciem danej działalności przedstawiają one dowód uzyskania od właściwego krajowego organu bezpieczeństwa poświadczenia bezpieczeństwa osobowego lub świadectwa bezpieczeństwa przemysłowego.
6. Jeżeli niezależni eksperci zewnętrzni mają do czynienia z informacjami niejawnymi, przed ich powołaniem wymaga się od nich uzyskania odpowiedniego poświadczenia bezpieczeństwa.
7. W stosownych przypadkach Komisja lub odpowiedni organ finansujący może przeprowadzać kontrole pod kątem bezpieczeństwa.
8. Działania, które nie są zgodne z przepisami bezpieczeństwa zgodnie z niniejszym artykułem, mogą zostać odrzucone lub zakończone w dowolnym momencie.

ROZDZIAŁ II

Dotacje

Artykuł 21

Dotacje

Dotacji w ramach Programu udziela się i zarządza się nimi zgodnie z tytułem VIII rozporządzenia finansowego, chyba że w niniejszym rozdziale określono inaczej.

Artykuł 22

Podmioty prawne kwalifikujące się do uczestnictwa

1. Podmioty prawne, bez względu na miejsce ich siedziby, w tym podmioty prawne z niestowarzyszonych państw trzecich, lub organizacje międzynarodowe, mogą uczestniczyć w działaniu w ramach Programu, o ile spełnione zostały warunki określone w niniejszym rozporządzeniu, łącznie z warunkami określonymi w programie prac lub w zaproszeniu do składania wniosków.
2. Z wyjątkiem należycie uzasadnionych przypadków, gdy program prac stanowi inaczej, podmioty prawne tworzące konsorcjum kwalifikują się do uczestnictwa w działaniach w ramach Programu, pod warunkiem że w skład konsorcjum wchodzi:
 - a) co najmniej jeden niezależny podmiot prawny mający siedzibę w państwie członkowskim; oraz
 - b) co najmniej dwa inne niezależne podmioty prawne, każdy z siedzibą w innym państwie członkowskim albo państwie stowarzyszonym.
3. Działania w zakresie badań pionierskich ERBN, działania EIC, działania w zakresie szkoleń i mobilności lub działania współfinansowania w ramach programu mogą być realizowane przez jeden podmiot prawny lub większą liczbę takich podmiotów, pod warunkiem że jeden z tych podmiotów prawnych ma siedzibę w państwie członkowskim lub państwie stowarzyszonym na podstawie umowy zawartej zgodnie z art. 16.
4. Działania koordynacyjne i wspierające mogą być realizowane przez jeden podmiot prawny lub większą liczbę takich podmiotów, które mogą mieć siedzibę w państwie członkowskim, państwie stowarzyszonym lub, w wyjątkowych przypadkach, w innym państwie trzecim.
5. W przypadku działań związanych z unijnymi aktywami strategicznymi, strategicznymi interesami Unii, jej autonomią strategiczną lub bezpieczeństwem strategicznym program prac może przewidywać, że uczestnictwo może zostać ograniczone wyłącznie do podmiotów prawnych mających siedzibę w państwach członkowskich lub do podmiotów prawnych mających siedzibę, oprócz państw członkowskich, w określonych państwach stowarzyszonych lub innych państwach trzecich. Wszelkie ograniczenie uczestnictwa podmiotów prawnych mających siedzibę w państwach stowarzyszonych, które są członkami EOG, musi być zgodne z warunkami określonymi w Porozumieniu o Europejskim Obszarze Gospodarczym. Z należycie uzasadnionych i wyjątkowych przyczyn, w celu zagwarantowania ochrony strategicznych interesów Unii i jej państw członkowskich, w programie prac można również wykluczyć z uczestnictwa w poszczególnych zaproszeniach do składania wniosków mające siedzibę w Unii lub w stowarzyszonych państwach członkowskich podmioty prawne, które są bezpośrednio lub pośrednio kontrolowane przez niestowarzyszone państwa trzecie lub przez podmioty prawne z niestowarzyszonych państw trzecich, lub uzależnić ich uczestnictwo od warunków określonych w programie prac.

6. W stosownych i należyte uzasadnionych przypadkach w programie prac można określić kryteria kwalifikowalności uzupełniające kryteria określone w ust. 2–5, aby uwzględnić szczególne wymogi polityki lub charakter i cele działania, w tym liczbę podmiotów prawnych, rodzaj podmiotu prawnego i miejsce siedziby.
7. W przypadku działań korzystających z kwot, o których mowa w art. 15 ust. 5, uczestnictwo ogranicza się do pojedynczego podmiotu prawnego mającego siedzibę na terenie jurysdykcji instytucji zarządzającej przekazującej wykonanie tych kwot, chyba że uzgodniono inaczej z tą instytucją zarządzającą.
8. W przypadkach wskazanych w programie prac w działaniach może uczestniczyć JRC.
9. JRC, międzynarodowe europejskie organizacje badawcze i podmioty prawne utworzone na podstawie prawa Unii uznaje się za mające siedzibę w państwie członkowskim innym niż państwa członkowskie, w których siedzibę mają pozostałe podmioty prawne uczestniczące w działaniu.
10. W przypadku działań w zakresie badań pionierskich ERBN oraz działań w zakresie szkoleń i mobilności i jeżeli zostało to przewidziane w programie prac, organizacje międzynarodowe mające siedzibę główną w państwie członkowskim lub państwie stowarzyszonym uznaje się za mające siedzibę w tym państwie członkowskim lub państwie stowarzyszonym. W odniesieniu do innych części Programu uznaje się, że organizacje międzynarodowe inne niż międzynarodowe europejskie organizacje badawcze mają siedzibę w niestowarzyszonym państwie trzecim.

Artykuł 23

Podmioty prawne kwalifikujące się do otrzymania finansowania

1. Podmioty prawne kwalifikują się do otrzymania finansowania, jeżeli mają siedzibę w państwie członkowskim lub państwie stowarzyszonym. Do otrzymania finansowania na działania korzystające z kwot, o których mowa w art. 15 ust. 5, kwalifikują się wyłącznie podmioty prawne mające siedzibę na terenie jurysdykcji instytucji zarządzającej przekazującej wykonanie tych kwot, chyba że uzgodniono inaczej z tą instytucją zarządzającą.
2. Podmioty prawne mające siedzibę w niestowarzyszonym państwie trzecim ponoszą koszty swojego uczestnictwa. Jednak podmiot prawny mający siedzibę w niestowarzyszonym państwie trzecim o niskim lub średnim dochodzie lub w drodze wyjątku w innym niestowarzyszonym państwie trzecim może kwalifikować się do otrzymania finansowania w ramach działania, jeżeli:
 - a) dane państwo trzecie zostało wskazane w programie prac przyjętym przez Komisję; lub
 - b) Komisja lub odpowiedni organ finansujący uważają, że uczestnictwo danego podmiotu prawnego ma zasadnicze znaczenie dla realizacji działania.
3. Podmioty stowarzyszone kwalifikują się do otrzymania finansowania w ramach działania, jeżeli mają siedzibę w państwie członkowskim, państwie stowarzyszonym lub państwie trzecim wskazanym w programie prac przyjętym przez Komisję.
4. Komisja regularnie udostępnia Parlamentowi Europejskiemu i Radzie informacje o kwocie wkładów finansowych Unii przekazanych podmiotom prawnym mającym siedzibę w stowarzyszonych i niestowarzyszonych państwach trzecich. W odniesieniu do państw stowarzyszonych informacja ta zawiera również informację o ich równowadze finansowej.

Artykuł 24

Zaproszenia do składania wniosków

1. Program prac zawiera treść zaproszeń do składania wniosków w przypadku wszystkich działań.
2. Jeżeli jest to konieczne do osiągnięcia celów, zaproszenia do składania wniosków mogą w wyjątkowych przypadkach być ograniczone w celu opracowywania dodatkowego rodzaju działalności lub dodania dodatkowych partnerów do istniejących działań. Ponadto w programie prac można przewidzieć możliwość dołączania się podmiotów prawnych z państw osiągających słabe wyniki w zakresie badań naukowych i innowacji do już zakwalifikowanych działań w zakresie badań naukowych i innowacji realizowanych w ramach współpracy, z zastrzeżeniem zgody odpowiedniego konsorcjum i pod warunkiem, że podmioty prawne z takich państw nie biorą jeszcze udziału w takim działaniu.

3. Zaproszenie do składania wniosków nie jest wymagane w przypadku działań koordynacyjnych i wspierających lub działań współfinansowania w ramach programu, które:

- a) mają być realizowane przez JRC lub podmioty prawne określone w programie prac;
- b) nie wchodzą w zakres zaproszenia do składania wniosków, zgodnie z art. 195 lit. e) rozporządzenia finansowego.

4. W programie prac wskazuje się zaproszenia do składania wniosków, w ramach których mogą być przyznawane „pieczęcie doskonałości”. Za uprzednią zgodą wnioskodawcy informacje dotyczące wniosku i oceny mogą być udostępniane zainteresowanym organom finansującym, z zastrzeżeniem zawarcia umowy o zachowaniu poufności.

Artykuł 25

Wspólne zaproszenia do składania wniosków

Komisja lub odpowiedni organ finansujący może ogłosić wspólne zaproszenie do składania wniosków razem z:

- a) państwami trzecimi, w tym ich organizacjami lub agencjami naukowymi i technologicznymi;
- b) organizacjami międzynarodowymi;
- c) podmiotami prawnymi o charakterze niezarobkowym.

W przypadku wspólnego zaproszenia do składania wniosków wnioskodawcy muszą spełniać wymogi, o których mowa w art. 22, oraz ustanawia się wspólne procedury kwalifikacji i oceny wniosków. W procedurach takich uczestniczy charakteryzująca się zrównoważonym składem grupa ekspertów wyznaczonych przez każdą ze stron.

Artykuł 26

Przedkomercyjne zamówienia publiczne i zamówienia publiczne na innowacyjne rozwiązania

1. Działania mogą obejmować lub mieć jako główny cel przedkomercyjne zamówienia publiczne lub zamówienia publiczne na innowacyjne rozwiązania, które mają być udzielone przez beneficjentów będących instytucjami zamawiającymi lub podmiotami zamawiającymi, zdefiniowanymi w dyrektywach Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/24/UE⁽²⁹⁾ i 2014/25/UE⁽³⁰⁾.

2. W postępowaniach o udzielenie zamówienia:

- a) przestrzega się reguł konkurencji i zasad przejrzystości, niedyskryminacji, równego traktowania, należytego zarządzania finansami, proporcjonalności;
- b) można zezwolić na udzielenie wielu zamówień w ramach tego samego postępowania („postępowanie z możliwością składania ofert częściowych”);
- c) przewiduje się udzielenie zamówienia oferentom, którzy złożyli ofertę najkorzystniejszą ekonomicznie przy jednoczesnym zapewnieniu braku konfliktów interesów.

W przypadku przedkomercyjnych zamówień publicznych, w stosownych przypadkach i bez uszczerbku dla zasad wymienionych w lit. a), można uprościć lub przyspieszyć procedurę zamówień publicznych oraz można określić szczególne warunki, polegające na przykład na ograniczeniu miejsca realizacji zamawianej działalności do terytorium państw członkowskich i państw stowarzyszonych.

3. Wykonawcy uzyskującemu rezultaty w ramach przedkomercyjnych zamówień publicznych przysługują przynajmniej prawa własności intelektualnej związane z tymi rezultatami. Instytucjom zamawiającym przysługują przynajmniej nieodpłatne prawa dostępu do rezultatów na własny użytek oraz prawo do udzielania lub domagania się od uczestniczących wykonawców udzielania licencji niewyłącznych osobom trzecim do celów wykorzystania rezultatów na potrzeby instytucji zamawiającej, na sprawiedliwych i rozsądnych warunkach, bez prawa do udzielania sublicencji. Jeżeli wykonawca nie wykorzysta komercyjnie rezultatów we wskazanym w odośnej umowie okresie po udzieleniu przedkomercyjnego zamówienia publicznego, instytucje zamawiające, po skonsultowaniu się z wykonawcą w sprawie przyczyn niewykorzystania, mogą domagać się od wykonawcy przeniesienia na nie prawa własności tych rezultatów.

⁽²⁹⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/24/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie zamówień publicznych, uchylająca dyrektywę 2004/18/WE (Dz.U. L 94 z 28.3.2014, s. 65).

⁽³⁰⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/25/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie udzielania zamówień przez podmioty działające w sektorach gospodarki wodnej, energetyki, transportu i usług pocztowych, uchylająca dyrektywę 2004/17/WE (Dz.U. L 94 z 28.3.2014, s. 243).

*Artykuł 27***Zdolność finansowa wnioskodawców**

1. Oprócz wyjątków wymienionych w art. 198 ust. 5 rozporządzenia finansowego, zdolność finansową sprawdza się tylko w odniesieniu do koordynatora i tylko wtedy, gdy kwota wnioskowanego finansowania ze środków Unii na dane działanie wynosi co najmniej 500 000 EUR.
2. Niezależnie od ust. 1, jeżeli istnieją powody, aby mieć wątpliwości co do zdolności finansowej wnioskodawcy, lub jeżeli poziom ryzyka jest wyższy ze względu na uczestnictwo w kilku trwających działaniach finansowanych ze środków unijnych programów w zakresie badań naukowych i innowacji, Komisja lub odpowiedni organ finansujący sprawdza również zdolność finansową innych wnioskodawców lub koordynatorów, nawet jeżeli wnioskowane finansowanie nie przekracza progu, o którym mowa w ust. 1.
3. Jeżeli zdolność finansowa jest strukturalnie gwarantowana przez inny podmiot prawny, sprawdza się zdolność finansową tego innego podmiotu prawnego.
4. W przypadku słabej zdolności finansowej wnioskodawcy, Komisja lub odpowiedni organ finansujący mogą uzależnić uczestnictwo wnioskodawcy od przedłożenia przez podmiot stowarzyszony oświadczenia o odpowiedzialności solidarnej.
5. Wkład do mechanizmu ustanowionego w art. 37 niniejszego rozporządzenia uznaje się za wystarczającą gwarancję w myśl art. 152 rozporządzenia finansowego. Nie przyjmuje się od beneficjentów żadnej dodatkowej gwarancji ani zabezpieczenia, ani też nie nakłada na nich wymogu ich udzielenia.

*Artykuł 28***Kryteria wyboru i kwalifikacja**

1. Oceny wniosków dokonuje się w oparciu o następujące kryteria wyboru:
 - a) doskonałość;
 - b) oddziaływanie;
 - c) jakość i skuteczność realizacji.
2. Do wniosków dotyczących działań w zakresie badań pionierskich ERBN stosuje się wyłącznie kryterium, o którym mowa w ust. 1 lit. a).
3. W programie prac zawiera się dalsze informacje dotyczące stosowania kryteriów wyboru określonych w ust. 1, w tym wagi, progów i, w stosownych przypadkach, zasad dotyczących postępowania z wnioskami, które uzyskały taką samą punktację, z uwzględnieniem celów zaproszenia do składania wniosków. Warunki dotyczące postępowania z wnioskami, które uzyskały taką samą punktację, mogą obejmować między innymi następujące kryteria: MŚP, płeć i różnorodność geograficzna.
4. Komisja i inne organy finansujące biorą pod uwagę możliwość zastosowania dwuetapowej procedury składania i oceny wniosków, a w stosownych przypadkach można dokonywać oceny zanonimizowanych wniosków na pierwszym etapie oceny na podstawie jednego lub kilku kryteriów wyboru, o których mowa w ust. 1.

*Artykuł 29***Ocena**

1. Wnioski są oceniane przez komisję oceniającą, która składa się z niezależnych ekspertów zewnętrznych.

W przypadku działalności EIC, misji i w należycie uzasadnionych przypadkach określonych w przyjętym przez Komisję programie prac komisja oceniająca może składać się częściowo lub, w przypadku działań koordynacyjnych i wspierających, częściowo lub w pełni z przedstawicieli instytucji lub organów Unii, o których mowa w art. 150 rozporządzenia finansowego.

Proces oceny mogą śledzić niezależni obserwatorzy.

2. W stosownych przypadkach komisja oceniająca klasyfikuje wnioski, które przekroczyły stosowne progi, na podstawie:

- a) wyników oceny;
- b) ich wkładu w osiąganie szczegółowych celów polityki, w tym tworzenia spójnego portfela projektów, mianowicie w przypadku działalności w ramach instrumentu „Pionier”, misji i w innych należycie uzasadnionych przypadkach określonych szczegółowo w przyjętym przez Komisję programie prac.

W przypadku działalności EIC, misji i w innych należycie uzasadnionych przypadkach określonych szczegółowo w przyjętym przez Komisję programie prac komisja oceniająca może również zaproponować wprowadzenie we wnioskach dostosowań w zakresie, w jakim te dostosowania są niezbędne do zapewnienia spójności podejścia opartego na portfelu. Dostosowania te muszą być zgodne z warunkami uczestnictwa i zasadą równego traktowania. O takich przypadkach informuje się Komitet programowy.

3. Proces oceny jest zaplanowany w sposób pozwalający uniknąć konfliktów interesów i stronniczości. Gwarantuje się przejrzystość kryteriów oceny i metody punktacji wniosku.

4. Zgodnie z art. 200 ust. 7 rozporządzenia finansowego wnioskodawcy otrzymują informacje zwrotne na wszystkich etapach oceny, a w przypadku odrzucenia wniosku – o jego powodach.

5. Podmioty prawne mające siedzibę w państwach osiągających słabe wyniki w zakresie badań naukowych i innowacji, które z powodzeniem uczestniczyły w komponencie „rozszerzanie uczestnictwa i rozpowszechnianie doskonałości”, otrzymują na żądanie potwierdzenie ich udziału, które można dołączyć do wniosków dotyczących koordynowanych przez nie części Programu opartych na współpracy.

Artykuł 30

Procedura przeglądu oceny, zapytania i skargi

1. Wnioskodawca może wystąpić z wnioskiem o dokonanie przeglądu oceny, jeżeli uważa, że mająca zastosowanie procedura oceny nie została prawidłowo zastosowana w przypadku jego wniosku ⁽³¹⁾.

2. Przedmiotem wniosku o dokonanie przeglądu oceny mogą być wyłącznie aspekty proceduralne oceny. Przedmiotem przeglądu oceny nie może być ocena merytoryczna treści wniosku.

3. Wniosek o dokonanie przeglądu oceny musi dotyczyć konkretnego wniosku i zostać złożony w ciągu 30 dni od ogłoszenia wyników oceny.

Komitet ds. przeglądu oceny wydaje opinię na temat aspektów proceduralnych oceny; przewodniczy mu urzędnik Komisji, a w jego skład wchodzi pracownicy Komisji lub odpowiedniego organu finansującego, którzy nie brali udziału w ocenie wniosków. Komitet ds. przeglądu oceny może zalecić:

- a) przeprowadzenie ponownej oceny wniosku przede wszystkim przez oceniających, którzy nie brali udziału w poprzedniej ocenie; lub
- b) potwierdzenie pierwotnej oceny.

4. Przegląd oceny nie może opóźnić procesu kwalifikacji wniosków, które nie są przedmiotem tego przeglądu.

5. Komisja zapewnia istnienie procedury umożliwiającej uczestnikom składanie bezpośrednich zapytań i skarg dotyczących ich udziału w Programie. Informacje dotyczące zgłaszania zapytań lub skarg są udostępniane w internecie.

⁽³¹⁾ Procedura zostanie wyjaśniona w dokumencie, który zostanie opublikowany przed rozpoczęciem procesu oceny.

*Artykuł 31***Czas oczekiwania na przyznanie dotacji**

1. Na zasadzie odstępstwa od art. 194 ust. 2 akapit pierwszy rozporządzenia finansowego stosuje się następujące okresy:
 - a) w przypadku informowania wszystkich wnioskodawców o wyniku oceny ich wniosków – okres nie dłuższy niż pięć miesięcy od ostatecznego terminu składania kompletnych wniosków;
 - b) w przypadku podpisywania umów o udzielenie dotacji z wnioskodawcami – okres nie dłuższy niż osiem miesięcy od ostatecznego terminu składania kompletnych wniosków.
2. W programie prac można ustalić krótsze okresy niż te, o których mowa w ust. 1.
3. Poza wyjątkami określonymi w art. 194 ust. 2 akapit drugi rozporządzenia finansowego, okresy, o których mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, mogą zostać przedłużone w przypadku działań ERBN, misji oraz w sytuacji, gdy działania są przedkładane do oceny dotyczącej kwestii etycznych lub weryfikacji pod kątem bezpieczeństwa.

*Artykuł 32***Realizacja dotacji**

1. Jeżeli beneficjent nie wypełnia swoich obowiązków dotyczących realizacji działania od strony technicznej, pozostali beneficjenci wypełniają te obowiązki bez dodatkowego finansowania unijnego, chyba że zostaną wyraźnie zwolnieni z tego obowiązku. Odpowiedzialność finansowa każdego z beneficjentów jest ograniczona do jego własnego zadłużenia, z zastrzeżeniem przepisów dotyczących mechanizmu.
2. W umowie o udzielenie dotacji można określić cele pośrednie i powiązane raty płatności zaliczkowych. Jeżeli nie osiągnięto celów pośrednich, działanie może zostać zawieszona, zmieniona lub, w należyście uzasadnionym przypadku, zakończona.
3. Działanie może również zostać zakończona, jeżeli oczekiwane rezultaty utraciły swoje znaczenie dla Unii z przyczyn naukowych lub technologicznych lub – w przypadku instrumentu „Akcelerator” – również z przyczyn ekonomicznych lub – w przypadku EIC i misji – również z powodu ich znaczenia jako części portfela działań. Komisja przeprowadza procedurę z udziałem koordynatora działania i, w stosownych przypadkach, niezależnych ekspertów zewnętrznych przed podjęciem decyzji o zakończeniu działania, zgodnie z art. 133 rozporządzenia finansowego.

*Artykuł 33***Umowy o udzielenie dotacji**

1. Komisja, w ścisłej współpracy z państwami członkowskimi, przygotowuje wzór umowy o udzielenie dotacji zawieranej przez Komisję lub odpowiedni organ finansujący i beneficjentów zgodnie z niniejszym rozporządzeniem. W przypadku konieczności dokonania znaczącej zmiany wzoru umowy o udzielenie dotacji, z uwagi na, między innymi, jego dalsze uproszczenie dla beneficjentów, Komisja, w ścisłej współpracy z państwami członkowskimi, dokonuje odpowiedniego przeglądu tego wzoru umowy o udzielenie dotacji.
2. W umowach o udzielenie dotacji określa się prawa i obowiązki beneficjentów, a także Komisji lub odpowiednich organów finansujących zgodnie z niniejszym rozporządzeniem. Określa się w nich także prawa i obowiązki podmiotów prawnych, które stają się beneficjentami podczas realizacji działania, a także rolę i zadania koordynatora.

*Artykuł 34***Stopy finansowania**

1. Do wszystkich rodzajów działalności finansowanej przez działanie stosuje się jedną stopę finansowania na działanie. Maksymalną stopę finansowania na działanie ustala się w programie prac.

2. Można zwrócić do 100 % łącznych kosztów kwalifikowalnych działania w ramach Programu, z wyjątkiem:
 - a) działań w zakresie innowacji, w przypadku których można zwrócić do 70 % łącznych kosztów kwalifikowalnych, z wyjątkiem podmiotów prawnych o charakterze niezarobkowym, w przypadku których można zwrócić do 100 % łącznych kosztów kwalifikowalnych;
 - b) działań współfinansowania w ramach programu, w przypadku których można zwrócić co najmniej 30 % łącznych kosztów kwalifikowalnych, a w określonych i należycie uzasadnionych przypadkach – do 70 % łącznych kosztów kwalifikowalnych.
3. Stopy finansowania określone w niniejszym artykule stosuje się również do działań, w przypadku których dla całości lub części działania ustalono finansowanie według stawek zryczałtowanych, kosztów jednostkowych lub w formie płatności ryczałtowych.

Artykuł 35

Koszty pośrednie

1. Kwalifikowalne koszty pośrednie wynoszą 25 % łącznych kwalifikowalnych kosztów bezpośrednich, z wyłączeniem kwalifikowalnych kosztów bezpośrednich podwykonawstwa, wsparcia finansowego na rzecz osób trzecich oraz kosztów jednostkowych lub płatności ryczałtowych, które obejmują koszty pośrednie.

W stosownych przypadkach koszty pośrednie objęte kosztami jednostkowymi lub płatnościami ryczałtowymi oblicza się, stosując stawkę zryczałtowaną, o której mowa w akapicie pierwszym, z wyjątkiem jednostkowych kosztów towarów i usług fakturowanych wewnątrz, które oblicza się na podstawie kosztów rzeczywistych, zgodnie ze zwyczajową praktyką księgowania kosztów przez beneficjentów.

2. Niezależnie od ust. 1, jeżeli przewidziano to w programie prac, koszty pośrednie mogą być deklarowane w formie płatności ryczałtowej lub kosztów jednostkowych.

Artykuł 36

Koszty kwalifikowalne

1. Oprócz kryteriów określonych w art. 186 rozporządzenia finansowego, w przypadku beneficjentów otrzymujących wynagrodzenie w oparciu o projekt koszty personelu są kwalifikowalne do wysokości wynagrodzenia, które byłoby wypłacone danej osobie za pracę w ramach projektów w zakresie badań naukowych i innowacji finansowanych ze środków programów krajowych, co obejmuje składki na ubezpieczenie społeczne i inne koszty powiązane z wynagrodzeniem personelu przypisanego do działania, wynikające z prawa krajowego lub umowy o pracę.

2. Na zasadzie odstępstwa od art. 190 ust. 1 rozporządzenia finansowego koszty zasobów udostępnionych przez osoby trzecie w postaci wkładów rzeczowych są kwalifikowalne do wysokości kwalifikowalnych kosztów bezpośrednich danej osoby trzeciej.

3. Na zasadzie odstępstwa od art. 192 rozporządzenia finansowego dochód generowany przez wykorzystywanie rezultatów nie jest uznawany za wpływy z działania.

4. Beneficjenci mogą stosować swoje zwyczajowe praktyki księgowania, aby wskazać i zadeklarować koszty poniesione w związku z działaniem zgodnie ze wszystkimi warunkami określonymi w umowie o udzielenie dotacji, zgodnie z niniejszym rozporządzeniem i art. 186 rozporządzenia finansowego.

5. Na zasadzie odstępstwa od art. 203 ust. 4 rozporządzenia finansowego poświadczenie sprawozdania finansowego jest obowiązkowe w momencie dokonywania płatności salda, jeżeli kwota deklarowana jako koszty rzeczywiste i koszty jednostkowe obliczone zgodnie ze zwyczajową praktyką księgowania kosztów wynosi co najmniej 325 000 EUR.

Poświadczenie sprawozdania finansowego może być sporządzone przez zatwierdzonego audytora zewnętrznego lub, w przypadku organów publicznych, właściwego i niezależnego urzędnika publicznego, zgodnie z art. 203 ust. 4 rozporządzenia finansowego.

6. W stosownych przypadkach, w odniesieniu do działań w zakresie szkoleń i mobilności w ramach MSCA, Unia należy uwzględnić w swoim wkładzie dodatkowe koszty beneficjenta związane z urlopem macierzyńskim, urlopem rodzicielskim, zwolnieniami chorobowymi, urlopem specjalnym lub zmianą zatrudniającej organizacji przyjmującej lub zmianą statusu rodzinnego naukowca w czasie trwania umowy o udzielenie dotacji.

7. Koszty związane z otwartym dostępem, w tym planami zarządzania danymi, kwalifikują się do zwrotu, jak określono w umowie o udzielenie dotacji.

Artykuł 37

Mechanizm ubezpieczeń wzajemnych

1. Ustanawia się mechanizm ubezpieczeń wzajemnych (zwany dalej „mechanizmem”), który zastępuje fundusz ustanowiony zgodnie z art. 38 rozporządzenia (UE) nr 1290/2013. Mechanizm pokrywa ryzyko związane z niemożnością odzyskania od beneficjentów kwot należnych:

- a) Komisji na mocy decyzji Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1982/2006/WE ⁽³²⁾;
- b) Komisji i organom unijnym w ramach programu „Horyzont 2020”;
- c) Komisji i organom finansującym w ramach Programu.

Pokrycie ryzyka w odniesieniu do organów finansujących, o których mowa w akapicie pierwszym lit. c), może być realizowane poprzez system pokrycia pośredniego określony w stosownej umowie i uwzględniający charakter organu finansującego.

2. Mechanizm jest zarządzany przez Unię reprezentowaną przez Komisję, która występuje jako podmiot wykonawczy. Komisja ustanawia szczegółowe zasady dotyczące funkcjonowania mechanizmu.

3. Beneficjenci uiszczają składkę w wysokości 5 % unijnego finansowania na działanie. Na podstawie przejrzystych ocen okresowych Komisja może podwyższyć tę składkę do 8 % lub obniżyć ją poniżej 5 %. Składki beneficjentów na mechanizm są potrącane z początkowej płatności zaliczkowej i wpłacane do mechanizmu w imieniu beneficjentów. Składka ta nie może przekraczać kwoty początkowej płatności zaliczkowej.

4. Składki beneficjentów są zwracane w momencie dokonywania płatności salda.

5. Zwrot finansowy wygenerowany przez mechanizm jest dodawany do mechanizmu. Jeżeli zwrot jest niewystarczający, mechanizm nie interweniuje, a Komisja lub odpowiedni organ finansujący odzyskują należne kwoty bezpośrednio od beneficjentów lub osób trzecich.

6. Odzyskane kwoty stanowią dochody przeznaczone na mechanizm w rozumieniu art. 21 ust. 5 rozporządzenia finansowego. Po zakończeniu realizacji wszystkich dotacji, w przypadku których ryzyko bezpośrednio lub pośrednio pokrywa mechanizm, Komisja odzyskuje kwoty należne i zapisuje je w budżecie Unii, z zastrzeżeniem decyzji władzy ustawodawczej.

7. Mechanizm może zostać rozszerzony na beneficjentów innych programów unijnych zarządzanych bezpośrednio. Komisja określa warunki udziału beneficjentów innych programów.

Artykuł 38

Własność i ochrona

1. Beneficjenci są właścicielami rezultatów, które uzyskują. Zapewniają oni, by wszelkie prawa ich pracowników lub innych osób trzecich w odniesieniu do rezultatów mogły być wykonywane w sposób nienaruszający obowiązków beneficjentów określonych w umowie o udzielenie dotacji.

Rezultaty mogą stanowić współwłasność dwóch beneficjentów lub większej ich liczby, jeżeli:

- a) zostały uzyskane wspólnie przez tych beneficjentów; oraz

⁽³²⁾ Decyzja nr 1982/2006/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r. dotycząca siódmego programu ramowego Wspólnoty Europejskiej w zakresie badań, rozwoju technologicznego i demonstracji (2007–2013) (Dz.U. L 412 z 30.12.2006, s. 1).

b) niemożliwe jest:

- (i) ustalenie wkładu, jaki każdy z beneficjentów wniósł w ich uzyskanie; lub
- (ii) rozdzielenie ich przy składaniu wniosku o objęcie ich ochroną, obejmowaniu ich ochroną lub jej utrzymywaniu.

Współwłaściciele uzgadniają na piśmie podział współwłasności i warunki korzystania z niej. O ile w umowie konsorcjum lub w umowie współwłasności nie uzgodniono inaczej, każdy współwłaściciel może udzielać osobom trzecim niewyłącznej licencji na korzystanie z rezultatów stanowiących współwłasność (bez prawa do udzielania sublicencji), pod warunkiem że pozostali współwłaściciele zostali o tym powiadomieni z wyprzedzeniem i otrzymają godziwe i rozsądne wynagrodzenie. Współwłaściciele mogą uzgodnić na piśmie stosowanie innego rozwiązania niż współwłasność.

2. Beneficjenci, którzy otrzymali finansowanie unijne, odpowiednio chronią swoje rezultaty, jeżeli ochrona jest możliwa i uzasadniona, uwzględniając wszelkie istotne aspekty, w tym perspektywy wykorzystywania komercyjnego i inne uzasadnione interesy. Podejmując decyzję w sprawie ochrony, beneficjenci uwzględniają także uzasadnione interesy pozostałych beneficjentów w danym działaniu.

Artykuł 39

Wykorzystywanie i upowszechnianie

1. Każdy beneficjent, który otrzymał finansowanie unijne, dokłada wszelkich starań, aby wykorzystywać rezultaty będące jego własnością lub zapewnić ich wykorzystywanie przez inny podmiot prawny. Rezultaty mogą być wykorzystywane bezpośrednio przez beneficjentów lub pośrednio, w szczególności poprzez przeniesienie własności rezultatów i udzielenie na nie licencji zgodnie z art. 40.

W programie prac można ustanowić dodatkowe obowiązki w zakresie wykorzystywania.

Jeżeli, pomimo wszelkich starań beneficjenta o wykorzystywanie jego rezultatów bezpośrednio lub pośrednio, rezultaty nie zostały wykorzystane w określonym w umowie o udzielenie dotacji okresie, beneficjent korzysta z odpowiedniej platformy internetowej wskazanej w umowie o udzielenie dotacji, aby znaleźć strony zainteresowane wykorzystywaniem tych rezultatów. Obowiązek ten można znieść na uzasadniony wniosek beneficjenta.

2. Beneficjenci upowszechniają swoje rezultaty, jak tylko staje się to możliwe, w publicznie dostępnym formacie, z zastrzeżeniem ograniczeń wynikających z ochrony własności intelektualnej, przepisów bezpieczeństwa lub uzasadnionych interesów.

W programie prac można ustanowić dodatkowe obowiązki w zakresie upowszechniania, zapewniając jednocześnie ochronę interesów gospodarczych i naukowych Unii.

3. Beneficjenci zapewniają, by otwarty dostęp do publikacji naukowych był stosowany zgodnie z warunkami określonymi w umowie o udzielenie dotacji. W szczególności beneficjenci zapewniają, by oni sami lub autorzy zachowali prawa własności intelektualnej wystarczające do spełnienia przez nich wymogów w zakresie otwartego dostępu.

Otwarty dostęp do danych badawczych stanowi ogólną zasadę w warunkach określanych w umowie o udzielenie dotacji, przy czym należy zapewnić możliwość stosowania wyjątków zgodnie z zasadą „otwarty w największym możliwym zakresie, zamknięty tylko w koniecznym”, uwzględniając uzasadnione interesy beneficjentów, w tym wykorzystywanie komercyjne, oraz inne ograniczenia, takie jak przepisy dotyczące ochrony danych, prywatności, poufności, tajemnicy handlowej i interesów konkurencyjnych Unii, przepisy bezpieczeństwa lub prawa własności intelektualnej.

W programie prac można ustanowić dodatkowe zachęty lub obowiązki na potrzeby stosowania się do praktyk otwartej nauki.

4. Beneficjenci zarządzają wszelkimi danymi badawczymi uzyskanymi w ramach działania objętego Programem zgodnie z zasadami FAIR i umową o udzielenie dotacji i ustanawiają plan zarządzania danymi.

W programie prac można ustanowić, w uzasadnionych przypadkach, dodatkowe obowiązki dotyczące korzystania z EOSC do celów przechowywania i udostępniania danych badawczych.

5. Beneficjenci, którzy zamierzają upowszechnić swoje rezultaty, powiadamiają z wyprzedzeniem pozostałych beneficjentów uczestniczących w danym działaniu. Każdy z pozostałych beneficjentów może zgłosić sprzeciw, jeżeli jest w stanie wykazać, że upowszechnianie rezultatów znacząco zaszkodziłoby jego uzasadnionym interesom w odniesieniu do rezultatów lub istniejącej wiedzy beneficjenta. W takich przypadkach nie upowszechnia się rezultatów, chyba że zostaną poczynione odpowiednie kroki w celu zabezpieczenia tych uzasadnionych interesów.

6. We wnioskach zawiera się plan wykorzystywania i upowszechniania rezultatów, chyba że w programie prac przewidziano inaczej. Jeżeli przewidywane wykorzystywanie rezultatów wiąże się z projektowaniem, tworzeniem, produkcją i wprowadzaniem do obrotu produktu lub procesu lub tworzeniem i świadczeniem usługi, w planie określa się strategię takiego wykorzystywania. Jeżeli w planie przewidziano wykorzystywanie rezultatów głównie w niestowarzyszonych państwach trzecich, podmioty prawne wyjaśniają względy, z jakich wykorzystywanie to nadal uznaje się za pozostające w interesie Unii.

Beneficjenci aktualizują plan wykorzystywania i upowszechniania rezultatów w trakcie i po zakończeniu działania, zgodnie z umową o udzielenie dotacji.

7. Do celów monitorowania i upowszechniania przez Komisję lub odpowiedni organ finansujący beneficjenci przedstawiają wymagane informacje dotyczące wykorzystywania i upowszechniania swoich rezultatów zgodnie z umową o udzielenie dotacji. Z zastrzeżeniem uzasadnionych interesów beneficjentów, informacje takie udostępnia się publicznie.

Artykuł 40

Przeniesienie własności i udzielanie licencji

1. Beneficjenci mogą przenieść własność swoich rezultatów. Zapewniają oni, aby ich obowiązki miały również zastosowanie do nowego właściciela i aby był on zobowiązany do przeniesienia tych obowiązków w przypadku kolejnego przeniesienia własności.

2. O ile nie uzgodniono inaczej na piśmie w odniesieniu do wyraźnie określonych osób trzecich, w tym podmiotów stowarzyszonych, lub nie jest to możliwe na podstawie obowiązującego prawa, beneficjenci, którzy zamierzają przenieść własność rezultatów, powiadamiają z wyprzedzeniem wszystkich pozostałych beneficjentów, którzy nadal mają prawa dostępu do tych rezultatów. Powiadomienie to musi zawierać wystarczające informacje o nowym właścicielu, aby umożliwić beneficjentowi ocenę skutków takiego przeniesienia dla jego praw dostępu.

O ile nie uzgodniono inaczej na piśmie w odniesieniu do wyraźnie określonych osób trzecich, w tym podmiotów stowarzyszonych, beneficjent może wnieść sprzeciw wobec przeniesienia własności rezultatów przez innego beneficjenta, jeżeli jest w stanie wykazać, że przeniesienie to wpłynęłoby niekorzystnie na jego prawa dostępu. W takim przypadku przeniesienie nie może nastąpić do czasu osiągnięcia porozumienia między zainteresowanymi beneficjentami. Terminy w tym zakresie ustala się w umowie o udzielenie dotacji.

3. Beneficjenci mogą udzielać licencji w odniesieniu do swoich rezultatów lub w inny sposób przyznawać prawo do ich wykorzystania, w tym na zasadzie wyłączności, jeżeli nie ma to wpływu na wypełnianie spoczywających na nich obowiązków. Można udzielić wyłącznej licencji w odniesieniu do rezultatów, z zastrzeżeniem wyrażenia przez wszystkich pozostałych beneficjentów zgody na zrzeczenie się przysługujących im praw dostępu do tych rezultatów.

4. W uzasadnionych przypadkach w umowie o udzielenie dotacji ustanawia się prawo Komisji lub odpowiedniego organu finansującego do wniesienia sprzeciwu wobec przeniesienia własności rezultatów lub wobec udzielenia wyłącznej licencji w odniesieniu do rezultatów, jeżeli:

- a) beneficjenci, którzy uzyskali dane rezultaty, otrzymali finansowanie unijne;
- b) przeniesienie własności lub udzielenie licencji następuje na rzecz podmiotu prawnego z siedzibą w niestowarzyszonym państwie trzecim; oraz
- c) przeniesienie własności lub udzielenie licencji nie jest zgodne z interesem Unii.

W przypadku ustanowienia prawa do wniesienia sprzeciwu, beneficjent powiadamia z wyprzedzeniem o swoim zamiarze przeniesienia własności rezultatów lub udzielenia wyłącznej licencji w odniesieniu do rezultatów. Prawa do wniesienia sprzeciwu można się zrzec na piśmie w odniesieniu do przeniesienia własności lub udzielania licencji na rzecz wyraźnie określonych podmiotów prawnych, jeżeli wprowadzono środki w celu ochrony interesów Unii.

Artykuł 41

Prawa dostępu

1. Wniosek o wykonywanie praw dostępu oraz oświadczenie o zrzeczeniu się praw dostępu sporządza się w formie pisemnej.
2. Prawa dostępu nie obejmują prawa do udzielania sublicencji, chyba że inaczej uzgodniono z podmiotem udzielającym tego dostępu.
3. Przed przystąpieniem do umowy o udzielenie dotacji beneficjenci informują się wzajemnie o ograniczeniach w zakresie udzielania dostępu do posiadanej przez nich istniejącej wiedzy.
4. Fakt, że beneficjent nie jest już zaangażowany w działanie, nie ma wpływu na jego obowiązek udzielania dostępu.
5. Jeżeli beneficjent nie wywiązuje się ze swoich obowiązków, beneficjenci mogą uzgodnić, że beneficjentowi temu nie przysługują już prawa dostępu.
6. Beneficjenci udzielają dostępu do:
 - a) swoich rezultatów – nieodpłatnie każdemu innemu uczestniczącemu w danym działaniu beneficjentowi, któremu są one niezbędne do wykonywania jego własnych zadań;
 - b) posiadanej przez nich istniejącej wiedzy – każdemu innemu uczestniczącemu w danym działaniu beneficjentowi, któremu jest ona niezbędna do wykonywania jego własnych zadań, z zastrzeżeniem ograniczeń, o których mowa w ust. 3; takiego dostępu udziela się nieodpłatnie, chyba że przed przystąpieniem do umowy o udzielenie dotacji beneficjenci uzgodnili inaczej;
 - c) swoich rezultatów oraz, z zastrzeżeniem ograniczeń, o których mowa w ust. 3, do posiadanej przez nich istniejącej wiedzy – każdemu innemu uczestniczącemu w danym działaniu beneficjentowi, któremu są one niezbędne do wykorzystania jego własnych rezultatów; takiego dostępu udziela się na sprawiedliwych i rozsądnych warunkach, które należy uzgodnić.
7. O ile beneficjenci nie uzgodnili inaczej, udzielają oni również dostępu do swoich rezultatów oraz, z zastrzeżeniem ograniczeń, o których mowa w ust. 3, do posiadanej przez nich istniejącej wiedzy podmiotowi prawnemu, który:
 - a) ma siedzibę w państwie członkowskim lub państwie stowarzyszonym;
 - b) znajduje się pod bezpośrednią lub pośrednią kontrolą innego beneficjenta lub pod tą samą bezpośrednią lub pośrednią kontrolą co ten beneficjent lub bezpośrednio lub pośrednio kontroluje tego beneficjenta; oraz
 - c) potrzebuje takiego dostępu, aby wykorzystać rezultaty danego beneficjenta, zgodnie z obowiązkami beneficjenta w zakresie wykorzystywania.

Dostępu udziela się na sprawiedliwych i rozsądnych warunkach, które należy uzgodnić.

8. Wniosek o dostęp do celów wykorzystywania można złożyć w terminie do roku od zakończenia działania, chyba że beneficjenci uzgodnili inny termin.
9. Beneficjenci, którzy otrzymali finansowanie unijne, udzielają nieodpłatnie dostępu do swoich rezultatów instytucjom, organom lub jednostkom organizacyjnym Unii do celów kształtowania, realizacji i monitorowania polityki lub programów unijnych. Dostęp jest ograniczony do zastosowania niekomercyjnego i niekonkurencyjnego.

Takie prawa dostępu nie obejmują istniejącej wiedzy beneficjentów.

W przypadku działań w ramach klastra „Bezpieczeństwo cywilne na rzecz społeczeństwa” beneficjenci, którzy otrzymali finansowanie unijne, udzielają nieodpłatnie dostępu do swoich rezultatów także organom krajowym państw członkowskich do celów kształtowania, realizacji i monitorowania ich polityki lub programów w tym obszarze. Dostęp jest ograniczony do zastosowania niekomercyjnego i niekonkurencyjnego i udzielany z zastrzeżeniem zawarcia dwustronnego porozumienia określającego szczegółowe warunki w celu zapewnienia, by z tych praw dostępu korzystano tylko w przewidzianym celu i by nałożono odpowiednie obowiązki w zakresie zachowania poufności. Państwo członkowskie, instytucja, organ lub jednostka organizacyjna Unii zwracający się z wnioskiem powiadamiają o nim wszystkie państwa członkowskie.

10. W programie prac można ustanowić, w stosownych przypadkach, dodatkowe prawa dostępu.

*Artykuł 42***Zasady szczególne**

1. Do działań ERBN, działań w zakresie szkoleń i mobilności, działań dotyczących przedkomercyjnych zamówień publicznych, działań dotyczących zamówień publicznych na innowacyjne rozwiązania, działań współfinansowania w ramach programu oraz działań koordynacyjnych i wspierających można stosować zasady szczególne dotyczące własności, wykorzystywania i upowszechniania, przeniesienia własności i udzielania licencji, a także praw dostępu.
2. Zasady szczególne, o których mowa w ust. 1, określa się w umowie o udzielenie dotacji i nie zmieniają one zasad i obowiązków w zakresie otwartego dostępu.

*Artykuł 43***Nagrody**

1. O ile w niniejszym rozdziale nie określono inaczej, nagrody motywacyjne i nagrody uznania w ramach Programu przyznaje się i zarządza się nimi zgodnie z tytułem IX rozporządzenia finansowego.
2. O ile w programie prac lub w zasadach konkursu nie przewidziano inaczej, w konkursie mogą brać udział podmioty prawne, bez względu na miejsce ich siedziby.
3. Komisja lub odpowiedni organ finansujący może, w stosownych przypadkach, organizować konkursy o przyznaniu nagrody razem z:
 - a) innymi organami Unii;
 - b) państwami trzecimi, w tym ich organizacjami lub agencjami naukowymi i technologicznymi;
 - c) organizacjami międzynarodowymi; lub
 - d) podmiotami prawnymi o charakterze niezarobkowym.
4. Program prac lub regulamin konkursu zawiera obowiązki w zakresie komunikacji i, w stosownych przypadkach, wykorzystywania i upowszechniania, własności i praw dostępu, w tym zasady dotyczące udzielania licencji.

ROZDZIAŁ III

Zamówienia*Artykuł 44***Zamówienia**

1. O ile w niniejszym rozdziale nie określono inaczej, zamówień w ramach Programu udziela się zgodnie z tytułem VII rozporządzenia finansowego.
2. Zamówienia mogą także przybierać formę przedkomercyjnych zamówień publicznych lub zamówień publicznych na innowacyjne rozwiązania udzielanych przez Komisję lub odpowiedni organ finansujący we własnym imieniu lub wspólnie z instytucjami zamawiającymi z państw członkowskich i państw stowarzyszonych. W takich przypadkach stosuje się zasady określone w art. 26.

ROZDZIAŁ IV

Działania łączone i finansowanie mieszane

Artykuł 45

Działania łączone

Działania łączone w ramach Programu są realizowane zgodnie z Programem InvestEU oraz tytułem X rozporządzenia finansowego.

Artykuł 46

Finansowanie mieszane z programu „Horyzont Europa” oraz finansowanie mieszane z EIC

1. Dotacje i zaliczki zwrotne będące komponentami finansowania mieszanego z programu „Horyzont Europa” oraz finansowanie mieszane z EIC podlegają art. 34–37.
2. Finansowanie mieszane z EIC realizuje się zgodnie z art. 48 niniejszego rozporządzenia. Wsparcie w ramach finansowania mieszanego z EIC może zostać przyznane do momentu, kiedy dane działanie można finansować jako działanie łączone lub jako działanie w zakresie finansowania i inwestycji w pełni objęte gwarancją UE w ramach Programu InvestEU. Na zasadzie odstępstwa od art. 209 rozporządzenia finansowego warunki określone w ust. 2 tego artykułu, a w szczególności w jego lit. a) i d), nie mają zastosowania w momencie przyznania finansowania mieszanego z EIC.
3. Finansowanie mieszane z programu „Horyzont Europa” może zostać przyznane na działanie współfinansowania w ramach programu, w przypadku gdy we wspólnym programie państw członkowskich i państw stowarzyszonych przewidziano wdrażanie instrumentów finansowych w celu wsparcia zakwalifikowanych działań. Oceny i kwalifikacji takich działań dokonuje się zgodnie z art. 15, 23, 24, 27, 28 i 29. Warunki realizacji finansowania mieszanego z programu „Horyzont Europa” muszą być zgodne z art. 32, przez analogię z art. 48 ust. 10, oraz z dodatkowymi i uzasadnionymi warunkami określonymi w programie prac.
4. Spłaty, w tym zwroty zaliczek, i dochody z finansowania mieszanego z programu „Horyzont Europa” oraz finansowania mieszanego z EIC uznaje się za wewnętrzne dochody przeznaczone na określony cel zgodnie z art. 21 ust. 3 lit. f) i art. 21 ust. 4 rozporządzenia finansowego.
5. Finansowanie mieszane z programu „Horyzont Europa” oraz finansowanie mieszane EIC zapewnia się w sposób, który sprzyja konkurencyjności Unii, nie zakłócając przy tym konkurencji na rynku wewnętrznym.

Artykuł 47

Instrument „Pionier”

1. Instrument „Pionier” zapewnia dotacje na nowatorskie projekty wysokiego ryzyka realizowane przez konsorcja lub indywidualnych beneficjentów, mające na celu opracowanie innowacji przełomowych i stworzenie nowych możliwości rynkowych. Instrument „Pionier” wspiera najwcześniejsze etapy badań naukowych i rozwoju w dziedzinie nauki, technologii lub najbardziej zaawansowanych technologii, w tym weryfikację poprawności projektu i prototypy służące walidacji technologii.

Instrument „Pionier” jest realizowany głównie w drodze otwartego zaproszenia do składania wniosków na zasadzie bottom-up z regularnymi datami granicznymi w roku oraz przewiduje konkurencyjne wyzwania w zakresie opracowania kluczowych celów strategicznych wymagających najbardziej zaawansowanych technologicznie i radykalnych sposobów myślenia.

2. Działania przejściowe instrumentu „Pionier” pomagają wszystkim rodzajom naukowców i innowatorów w opracowaniu ścieżki prowadzącej do rozwoju komercyjnego w Unii, na przykład działalności w zakresie demonstracji i studiów wykonalności, aby ocenić potencjalne uzasadnienie biznesowe, a także wspierają tworzenie przedsiębiorstw typu spin-off i start-up.

Ogłaszanie i treść zaproszeń do składania wniosków dotyczących działań przejściowych instrumentu „Pionier” ustala się z uwzględnieniem celów i budżetu ustanowionych w programie prac w odniesieniu do odpowiedniego portfela działań.

Każdemu wnioskowi już zakwalifikowanemu w drodze zaproszenia do składania wniosków w ramach instrumentu „Pionier” oraz, w stosownych przypadkach, w ramach działań przejściowych instrumentu „Pionier”, można udzielić dodatkowych dotacji w określonej kwocie nieprzekraczającej 50 000 EUR w celu prowadzenia działalności uzupełniającej, w tym pilnych działań koordynacyjnych i wspierających, służącej wzmocnieniu społeczności beneficjentów danego portfela działań, takich jak ocena możliwych przedsięwzięć typu spin-off, innowacje mogące tworzyć nowe rynki lub opracowanie biznesplanu. Komitet programowy ustanowiony w ramach programu szczegółowego jest informowany o takich przypadkach.

3. Kryteria wyboru, o których mowa w art. 28, stosuje się do instrumentu „Pionier”.

Artykuł 48

Instrument „Akcelerator”

1. Instrument „Akcelerator” ma na celu zasadniczo wspieranie innowacji tworzących nowe rynki. Wspiera on wyłącznie indywidualnych beneficjentów i zapewnia głównie finansowanie mieszane. Na określonych warunkach może on również udzielać wsparcia w postaci wyłącznie dotacji i wyłącznie kapitału.

Instrument „Akcelerator” zapewnia następujące rodzaje wsparcia:

- a) wsparcie w postaci finansowania mieszanego na rzecz MŚP, w tym przedsiębiorstw typu start-up, oraz, w wyjątkowych przypadkach, małych spółek o średniej kapitalizacji, realizujących przełomowe i radykalne innowacje, które nie są zdolne do pozyskania finansowania;
- b) wsparcie w postaci wyłącznie dotacji na rzecz MŚP, w tym przedsiębiorstw typu start-up, realizujących dowolnego rodzaju innowacje, począwszy od innowacji stopniowych po innowacje przełomowe i radykalne, i dążących do zwiększenia skali działalności;
- c) wsparcie w postaci wyłącznie kapitału na rzecz MŚP niezdolnych do pozyskania finansowania, w tym przedsiębiorstw typu start-up, które już otrzymały wsparcie w postaci wyłącznie dotacji.

Wsparcie w postaci wyłącznie dotacji w ramach instrumentu „Akcelerator” jest udzielane tylko jeżeli łącznie spełnione są następujące warunki:

- a) projekt zawiera informacje dotyczące zdolności i gotowości wnioskodawcy do zwiększenia skali działalności;
- b) beneficjentem jest przedsiębiorstwo typu start-up lub MŚP;
- c) wsparcie w postaci wyłącznie dotacji w ramach instrumentu „Akcelerator” jest udzielane beneficjentowi tylko raz w okresie realizacji Programu i nie może przekroczyć kwoty 2,5 mln EUR.

2. Beneficjent instrumentu „Akcelerator” musi być podmiotem prawnym kwalifikującym się jako przedsiębiorstwo typu start-up, MŚP lub, w wyjątkowych przypadkach, jako mała spółka o średniej kapitalizacji, zamierzającym zwiększyć skalę działalności, z siedzibą w państwie członkowskim lub państwie stowarzyszonym. Wniosek może zostać złożony przez beneficjenta albo, z zastrzeżeniem uprzedniej zgody beneficjenta, przez osobę fizyczną lub podmiot prawny lub większą liczbę takich osób lub podmiotów, które zamierzają ustanowić lub wesprzeć tego beneficjenta. W tym drugim przypadku umowę o finansowaniu podpisuje się wyłącznie z beneficjentem.

3. Jedną decyzją o przyznaniu finansowania obejmuje się wszystkie postaci wkładu Unii wnoszone w ramach finansowania mieszanego z EIC i tą samą decyzją zapewnia się ich finansowanie.

4. Wnioski poddawane są indywidualnej ocenie merytorycznej przez niezależnych ekspertów zewnętrznych i kwalifikowane do finansowania w drodze otwartego zaproszenia do składania wniosków z datami granicznymi, na podstawie art. 27, 28 i 29, z zastrzeżeniem ust. 5 niniejszego artykułu.

5. Oceny złożonych wniosków dokonuje się w oparciu o następujące kryteria wyboru:

- a) doskonałość;
- b) oddziaływanie;
- c) poziom związanego z działaniem ryzyka uniemożliwiającego inwestycje, jakość i skuteczność realizacji oraz zapotrzebowanie na wsparcie ze strony Unii.

6. Za zgodą zainteresowanych wnioskodawców wniosek dotyczący działania w zakresie innowacji i wprowadzania na rynek, który spełnia już kryteria wyboru, o których mowa w ust. 5 lit. a) i b), może zostać przez Komisję lub organy finansujące realizujące Program (w tym WWiI utworzone przez EIT) przedłożony bezpośrednio do oceny pod kątem kryterium wyboru, o którym mowa w ust. 5 lit. c), z zastrzeżeniem spełnienia łącznie następujących warunków:

- a) wniosek ten wynika z dowolnego innego działania finansowanego w ramach programu „Horyzont 2020”, z Programu lub, z zastrzeżeniem rozpoznawczej fazy programu pilotażowego, który ma zostać uruchomiony w ramach pierwszego programu prac, z krajowych lub regionalnych programów, rozpoczynając od określenia zapotrzebowania na taki system, którego zasady szczegółowe zostaną określone w programie szczegółowym, o którym mowa w art. 1 ust. 2 lit. a);
- b) wniosek oparty jest na przeglądzie projektu przeprowadzonym w ciągu poprzednich dwóch lat, w ramach którego oceniono doskonałość i oddziaływanie wniosku, z zastrzeżeniem warunków i procesów szczegółowo określonych w programie prac.

7. „Pieczęć doskonałości” można przyznać, jeżeli spełnione zostały łącznie następujące warunki:

- a) beneficjent jest przedsiębiorstwem typu start-up, MŚP lub małą spółką o średniej kapitalizacji;
- b) wniosek kwalifikował się i przekroczył stosowne progi w przypadku kryteriów wyboru, o których mowa w ust. 5 lit. a) i b);
- c) dana działalność kwalifikowałaby się w ramach działania w zakresie innowacji.

8. W przypadku wniosku, który przeszedł ocenę pozytywnie, niezależni eksperci zewnętrzni przedstawiają propozycję odpowiedniego wsparcia instrumentu „Akcelerator”, w oparciu o poniesione ryzyko oraz zasoby i czas niezbędne do wprowadzenia innowacji na rynek i jej wdrożenia.

Komisja może, z uzasadnionych względów, odrzucić wniosek wskazany przez niezależnych ekspertów zewnętrznych, w tym ze względu na brak zgodności z celami polityki Unii. O powodach takiego odrzucenia informuje się Komitet programowy.

9. Dotacja lub zaliczka zwrotna będące komponentami wsparcia instrumentu „Akcelerator” nie mogą przekraczać 70 % łącznych kosztów kwalifikowalnych zakwalifikowanego działania w zakresie innowacji.

10. Warunki realizacji kapitałowych i podlegających spłacie komponentów wsparcia instrumentu „Akcelerator” określa się w decyzji (UE) 2021/764.

11. W umowie dotyczącej zakwalifikowanego działania ustanawia się szczegółowe mierzalne cele pośrednie i określa odpowiadające im płatności zaliczkowe i płatności w ratach w ramach wsparcia instrumentu „Akcelerator”.

W przypadku finansowania mieszanego z EIC działalność odpowiadającą działaniu w zakresie innowacji można rozpocząć, a pierwszą płatność zaliczkową w ramach dotacji lub zaliczkę zwrotną wypłacić jeszcze przed realizacją innych komponentów przyznanego finansowania mieszanego z EIC. Komponenty te realizuje się pod warunkiem osiągnięcia szczegółowych celów pośrednich ustanowionych w umowie.

12. Zgodnie z umową, jeżeli nie osiągnięto mierzalnych celów pośrednich, działanie zostaje zawieszona, zmieniona lub, w należycie uzasadnionym przypadku, zakończona. Działanie może również zostać zakończona, jeżeli nie można osiągnąć zamierzonego wprowadzenia na rynek, zwłaszcza w Unii.

W wyjątkowych przypadkach i na podstawie opinii zarządu EIC Komisja może podjąć decyzję o zwiększeniu wsparcia z instrumentu „Akcelerator”, z zastrzeżeniem przeglądu projektu przez niezależnych ekspertów zewnętrznych. Komitet programowy jest informowany o takich przypadkach.

ROZDZIAŁ V

Eksperci

Artykuł 49

Powoływanie niezależnych ekspertów zewnętrznych

1. Niezależnych ekspertów zewnętrznych wskazuje się i wybiera na podstawie zaproszeń do wyrażenia zainteresowania kierowanych do osób fizycznych oraz w drodze zaproszeń kierowanych do odpowiednich organizacji, takich jak agencje badawcze, instytucje badawcze, szkoły wyższe, organizacje normalizacyjne, organizacje społeczeństwa obywatelskiego lub przedsiębiorstwa, w celu utworzenia bazy danych kandydatów.

Na zasadzie odstępstwa od art. 237 ust. 3 rozporządzenia finansowego Komisja lub odpowiedni organ finansujący może, w drodze wyjątku i w należycie uzasadnionych przypadkach, wybrać, w sposób przejrzysty, mającego odpowiednie umiejętności eksperta spoza bazy danych, jeżeli zaproszenie do wyrażenia zainteresowania nie wyłoniło odpowiednich niezależnych ekspertów zewnętrznych.

Tacy eksperci składają oświadczenie o swojej niezależności oraz zdolności do wsparcia celów Programu.

2. Zgodnie z art. 237 ust. 2 i 3 rozporządzenia finansowego niezależnym ekspertom zewnętrznym wypłaca się wynagrodzenie na standardowych warunkach. W uzasadnionych, wyjątkowych przypadkach przyznane może zostać wynagrodzenie na poziomie wykraczającym poza standardowe warunki, w oparciu o standardy na odnośnym rynku, zwłaszcza w przypadku określonych ekspertów wysokiego szczebla. Koszty takie pokrywa się z wydatków Programu.

3. Oprócz informacji, o których mowa w art. 38 ust. 2 i 3 rozporządzenia finansowego, imiona i nazwiska niezależnych ekspertów zewnętrznych dokonujących oceny wniosków o udzielenie dotacji, którzy zostali indywidualnie powołani do działania, publikuje się co najmniej raz do roku na stronie internetowej Komisji lub organu finansującego, wraz z informacją o obszarach, w których eksperci ci się specjalizują. Takie informacje gromadzi się, przetwarza i publikuje zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1725⁽³³⁾.

4. Komisja lub odpowiedni organ finansujący podejmują odpowiednie środki w celu zapobiegania konfliktom interesów w odniesieniu do zaangażowania niezależnych ekspertów zewnętrznych zgodnie z art. 61 i art. 150 ust. 5 rozporządzenia finansowego.

Komisja lub odpowiedni organ finansujący zapewniają, by ekspert, od którego wymagana jest opinia, nie przeprowadzał oceny, nie udzielał porad ani pomocy w sprawie, w której występuje konflikt interesów.

5. Przy powoływaniu niezależnych ekspertów zewnętrznych Komisja lub odpowiedni organ finansujący podejmują właściwe środki, by dążyć do osiągnięcia wyważonego składu grup ekspertów i paneli oceniających pod względem różnicowania umiejętności, doświadczenia, wiedzy, w tym pod względem specjalizacji, szczególnie w dziedzinie nauk społecznych i humanistycznych, pochodzenia geograficznego i płci, i biorąc pod uwagę sytuację w danym obszarze działania.

6. W stosownych przypadkach, aby zagwarantować jakość oceny, należy zapewnić odpowiednią liczbę niezależnych ekspertów zewnętrznych na potrzeby każdego zaproszenia do składania wniosków.

7. Informacje na temat poziomu wynagrodzenia wszystkich niezależnych ekspertów zewnętrznych są udostępniane co roku Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.

TYTUŁ III

MONITOROWANIE, OCENA I KONTROLA PROGRAMU ORAZ KOMUNIKACJA W JEGO RAMACH

Artykuł 50

Monitorowanie i sprawozdawczość

1. Komisja stale monitoruje zarządzanie Programem, programem szczegółowym, o którym mowa w art. 1 ust. 2 lit. a), i działalnością EIT oraz ich realizację. W celu zwiększenia przejrzystości regularnie aktualizowane dane są także udostępniane publicznie w dostępny sposób na stronie internetowej Komisji. W szczególności dane dla projektów finansowanych w ramach ERBN, partnerstw europejskich, misji, EIC i EIT zamieszcza się w tej samej bazie danych.

⁽³³⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1725 z dnia 23 października 2018 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych przez instytucje, organy i jednostki organizacyjne Unii i swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia rozporządzenia (WE) nr 45/2001 i decyzji nr 1247/2002/WE (Dz.U. L 295 z 21.11.2018, s. 39).

Baza danych zawiera:

- a) wskaźniki czasowe na potrzeby corocznej sprawozdawczości dotyczącej postępów Programu w realizacji celów, o których mowa w art. 3, zawarte w załączniku V, w oparciu o ścieżki oddziaływania;
- b) informacje na temat poziomu uwzględniania nauk społecznych i humanistycznych, stosunku między niższymi i wyższymi poziomami gotowości technologicznej w badaniach naukowych realizowanych w ramach współpracy, postępów w zwiększaniu uczestnictwa państw objętych inicjatywą rozszerzania uczestnictwa, geograficznego składu konsorcjów w projektach realizowanych w ramach współpracy, ewolucji wynagrodzeń naukowców, stosowania dwu-etapowej procedury składania i oceny wniosków, środków mających na celu ułatwienie powiązań opartych na współpracy w europejskich badaniach naukowych i innowacjach, stosowania przeglądu oceny oraz liczby i rodzajów skarg, poziomu uwzględniania problematyki klimatu i związanych z tym wydatków, udziału MŚP, udziału sektora prywatnego, równowagi płci w finansowanych działaniach, panelach oceniających, radach i grupach doradczych, „pieczęci doskonałości”, partnerstw europejskich, a także stopy współfinansowania, uzupełniającego i skumulowanego finansowania z innych programów unijnych, infrastruktur badawczych, czasu oczekiwania na przyznanie dotacji, poziomu współpracy międzynarodowej, zaangażowania obywateli i społeczeństwa obywatelskiego;
- c) poziomy wydatków w podziale na projekty, aby umożliwić przeprowadzenie szczegółowej analizy, w tym w odniesieniu do poszczególnych obszarów interwencji;
- d) poziom nadmiaru zgłoszeń, w szczególności liczbę wniosków i w przeliczeniu na zaproszenia do składania wniosków, ich średnią punktację, odsetek wniosków powyżej i poniżej progów dotyczących jakości.

2. Aby zapewnić skuteczną ocenę postępów w realizacji celów Programu Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 55 zmieniających załącznik V w zakresie wskaźników ścieżek oddziaływania, jeżeli uznaje się to za konieczne, oraz ustanawiających poziomy wyjściowe i docelowe, jak również uzupełniających niniejsze rozporządzenie o uregulowania dotyczące monitorowania i oceny.

3. System sprawozdawczości dotyczącej wykonania zapewnia efektywne, skuteczne i terminowe gromadzenie danych na potrzeby monitorowania realizacji i rezultatów Programu, bez zwiększania obciążenia administracyjnego dla beneficjentów. W tym celu na odbiorców środków finansowych Unii, w tym na poziomie naukowców zaangażowanych w działania, aby umożliwić śledzenie ich kariery i mobilności, oraz, w stosownych przypadkach, na państwa członkowskie, nakłada się proporcjonalne wymogi dotyczące sprawozdawczości.

4. Analiza jakościowa opracowana przez Komisję oraz unijne lub krajowe organy finansujące uzupełnia w jak największym stopniu dane ilościowe.

5. W kontekście programów prac monitoruje się i poddaje przeglądowi środki służące ułatwianiu powiązań opartych na współpracy w dziedzinie badań naukowych i innowacji w Europie.

Artykuł 51

Informacja, komunikacja, promocja, upowszechnianie i wykorzystywanie

1. Odbiorcy finansowania unijnego podają informacje o pochodzeniu tych środków oraz zapewniają eksponowanie finansowania unijnego, w szczególności podczas promowania działań i ich rezultatów, w tym w przypadku nagród, poprzez dostarczanie spójnych, skutecznych i proporcjonalnych ukierunkowanych informacji przeznaczonych dla różnych grup odbiorców, w tym dla mediów i opinii publicznej.

2. Komisja prowadzi działania informacyjne i komunikacyjne związane z Programem oraz realizowanymi w ramach Programu działaniami i uzyskanymi rezultatami. Ponadto dostarcza państwom członkowskim i beneficjentom terminowych i szczegółowych informacji. Na rzecz zainteresowanych podmiotów świadczone są oparte na dowodach usługi nawiązywania kontaktów wykorzystujące informacje analityczne i podobieństwa sieciowe, aby tworzyć konsorcja dla projektów realizowanych w ramach współpracy, przy czym szczególną uwagę poświęca się określaniu możliwości w zakresie tworzenia sieci kontaktów przez podmioty prawne z państw osiągających słabe wyniki w zakresie badań naukowych i innowacji. Na podstawie takiej analizy można, z myślą o konkretnych zaproszeniach do składania wniosków, organizować wydarzenia ułatwiające nawiązywanie kontaktów.

3. Komisja ustanawia również strategię na rzecz upowszechniania i wykorzystywania służącą zwiększeniu dostępności i rozpowszechniania uzyskanych w Programie rezultatów badań naukowych i innowacji oraz wiedzy, aby przyspieszyć ich wykorzystywanie, a następnie absorpcję przez rynek, oraz aby zwiększyć oddziaływanie Programu.

4. Zasoby finansowe przydzielone na Program przyczyniają się również do komunikacji instytucjonalnej w zakresie priorytetów politycznych Unii oraz działalności w zakresie informacji, komunikacji, promocji, upowszechniania i wykorzystywania, w zakresie, w jakim priorytety te są związane z celami, o których mowa w art. 3.

Artykuł 52

Ocena Programu

1. Oceny Programu przeprowadza się w terminie pozwalającym na uwzględnienie ich wyników w procesie decyzyjnym dotyczącym Programu, kolejnego programu ramowego i innych istotnych inicjatyw w dziedzinie badań naukowych i innowacji.
2. Ocena śródkresowa Programu przeprowadzana jest z pomocą niezależnych ekspertów – wybranych w drodze przejrzystej procedury – z chwilą, gdy dostępne są wystarczające informacje na temat realizacji Programu, jednak nie później niż w ciągu czterech lat od rozpoczęcia jego realizacji. Obejmuje ona analizę portfela i ocenę długoterminowego oddziaływania poprzednich programów ramowych i stanowi podstawę do dostosowania lub przekierkowania Programu, stosownie do przypadku. Obejmuje ona ocenę skuteczności, wydajności, przydatności, spójności i unijnej wartości dodanej Programu.
3. Po zakończeniu realizacji Programu, jednak nie później niż cztery lata po upływie okresu określonego w art. 1, Komisja dokonuje oceny końcowej Programu. Ocena końcowa obejmuje ocenę długoterminowych skutków poprzednich programów ramowych.
4. Komisja publikuje i przekazuje wnioski z tych ocen, opatrzone własnymi komentarzami, oraz przedstawia je Parlamentowi Europejskiemu, Radzie, Europejskiemu Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu i Komitetowi Regionów.

Artykuł 53

Audyty

1. System kontroli Programu zapewnia właściwą równowagę między zaufaniem a kontrolą, z uwzględnieniem kosztów administracyjnych i innych kosztów kontroli na wszystkich poziomach, w szczególności kosztów ponoszonych przez beneficjentów. Zasady audytu muszą być jasne i spójne w całym Programie.
2. Podstawą strategii audytu Programu jest audyt finansowy reprezentatywnej próby wydatków w całym Programie. Reprezentatywną próbę uzupełnia wybór oparty na ocenie ryzyka związanego z wydatkami. Działania otrzymujące wspólne finansowanie z różnych programów unijnych poddawane są tylko jednemu audytowi obejmującemu wszystkie odnośne programy i odpowiednie mające do nich zastosowanie przepisy.
3. Ponadto Komisja lub odpowiedni organ finansujący mogą opierać się na audytach systemu i procesów na poziomie beneficjenta. Takie audyty są fakultatywne w odniesieniu do określonych rodzajów beneficjentów; w ich ramach bada się systemy i procesy beneficjenta; są one uzupełniane audytem transakcji. Audyty te przeprowadza właściwy niezależny audytor mający uprawnienia do wykonywania ustawowych badań dokumentów rachunkowych zgodnie z dyrektywą 2006/43/WE Parlamentu Europejskiego i Rady⁽³⁴⁾. Audyty systemu i procesów mogą być wykorzystywane przez Komisję lub odpowiedni organ finansujący w celu określenia ogólnej pewności co do należytego zarządzania finansami w odniesieniu do wydatków oraz w celu ponownego rozważenia poziomu audytów *ex post* i poświadczeń dotyczących sprawozdań finansowych.
4. Zgodnie z art. 127 rozporządzenia finansowego Komisja lub odpowiedni organ finansujący mogą opierać się na audytach dotyczących wykorzystania wkładów Unii, przeprowadzanych przez inne niezależne i właściwe osoby lub podmioty, w tym przez osoby lub podmioty inne niż te, które zostały upoważnione przez instytucje lub organy Unii.
5. Audyty można przeprowadzać w okresie do dwóch lat od płatności salda.

⁽³⁴⁾ Dyrektywa 2006/43/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 17 maja 2006 r. w sprawie ustawowych badań rocznych sprawozdań finansowych i skonsolidowanych sprawozdań finansowych, zmieniająca dyrektywę Rady 78/660/EWG i 83/349/EWG oraz uchylająca dyrektywę Rady 84/253/EWG (Dz.U. L 157 z 9.6.2006, s. 87).

6. Komisja publikuje wytyczne dotyczące audytu, mające na celu zapewnienie rzetelnego i jednolitego stosowania i interpretacji procedur i zasad audytu przez cały okres trwania Programu.

Artykuł 54

Ochrona interesów finansowych Unii

W przypadku gdy państwo trzecie uczestniczy w Programie na podstawie decyzji przyjętej na mocy umowy międzynarodowej lub na podstawie jakiegokolwiek innego instrumentu prawnego, przyznaje ono właściwemu urzędnikowi zatwierdzającemu, OLAF i Trybunałowi Obrachunkowemu prawa i dostęp niezbędne do wykonywania w pełni ich odpowiednich kompetencji. W przypadku OLAF takie prawa obejmują prawo do prowadzenia dochodzeń, w tym kontroli na miejscu i inspekcji, przewidzianych w rozporządzeniu (UE, Euratom) nr 883/2013.

Artykuł 55

Wykonywanie przekazanych uprawnień

1. Powierzenie Komisji uprawnień do przyjmowania aktów delegowanych podlega warunkom określonym w niniejszym artykule.
2. Uprawnienia do przyjmowania aktów delegowanych, o których mowa w art. 50 ust. 2, powierza się Komisji do dnia 31 grudnia 2028 r.
3. Przekazanie uprawnień, o którym mowa w art. 50 ust. 2, może zostać w dowolnym momencie odwołane przez Parlament Europejski lub przez Radę. Decyzja o odwołaniu kończy przekazanie określonych w niej uprawnień. Decyzja o odwołaniu staje się skuteczna następnego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* lub w późniejszym terminie określonym w tej decyzji. Nie wpływa ona na ważność już obowiązujących aktów delegowanych.
4. Przed przyjęciem aktu delegowanego Komisja konsultuje się z ekspertami wyznaczonymi przez każde państwo członkowskie zgodnie z zasadami określonymi w Porozumieniu międzyinstytucjonalnym z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie lepszego stanowienia prawa.
5. Niezwłocznie po przyjęciu aktu delegowanego Komisja przekazuje go równocześnie Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.
6. Akt delegowany przyjęty na podstawie art. 50 ust. 2 wchodzi w życie tylko wówczas, gdy ani Parlament Europejski, ani Rada nie wyraziły sprzeciwu w terminie dwóch miesięcy od przekazania tego aktu Parlamentowi Europejskiemu i Radzie, lub gdy, przed upływem tego terminu, zarówno Parlament Europejski, jak i Rada poinformowały Komisję, że nie wniosą sprzeciwu. Termin ten przedłuża się o dwa miesiące z inicjatywy Parlamentu Europejskiego lub Rady.

TYTUŁ IV

PRZEPISY PRZEJŚCIOWE I KOŃCOWE

Artykuł 56

Uchylenie

Rozporządzenia (UE) nr 1290/2013 i (UE) nr 1291/2013 tracą moc ze skutkiem od dnia 1 stycznia 2021 r.

*Artykuł 57***Przepisy przejściowe**

1. Niniejsze rozporządzenie nie ma wpływu na kontynuację ani modyfikację działań rozpoczętych na podstawie rozporządzeń (UE) nr 1290/2013 oraz (UE) nr 1291/2013, które nadal stosuje się do tych działań aż do ich zamknięcia. Plany prac i działania przewidziane w planach prac przyjętych na podstawie rozporządzenia (UE) nr 1290/2013 i na podstawie aktów podstawowych odpowiednich organów finansujących są także – do czasu ich zakończenia – nadal regulowane rozporządzeniem (UE) nr 1290/2013 i tymi aktami podstawowymi.
2. Z puli środków finansowych przeznaczonych na Program pokrywane mogą być również wydatki na pomoc techniczną i administracyjną niezbędne w celu zapewnienia przejścia między Programem a środkami przyjętymi na podstawie rozporządzenia (UE) nr 1291/2013.

*Artykuł 58***Wejście w życie**

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w dniu jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Niniejsze rozporządzenie stosuje się od dnia 1 stycznia 2021 r.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich.

Sporządzono w Brukseli dnia 28 kwietnia 2021 r.

W imieniu Parlamentu Europejskiego

D. M. SASSOLI

Przewodniczący

W imieniu Rady

A. P. ZACARIAS

Przewodnicząca

ZAŁĄCZNIK I

OGÓLNE KIERUNKI DZIAŁALNOŚCI

W całym Programie dąży się do realizacji celów ogólnych i szczegółowych, o których mowa w art. 3 niniejszego rozporządzenia, poprzez obszary interwencji i ogólne kierunki działalności opisane w niniejszym załączniku i w załączniku II do niniejszego rozporządzenia, jak również w załączniku I do decyzji (UE) 2021/764.

1) Filary I „Doskonała nauka”

W ramach tego filaru, zgodnie z art. 4, prowadzona jest opisana poniżej działalność w celu promowania doskonałości naukowej, przyciągania do Europy najbardziej utalentowanych ludzi, udzielania odpowiedniego wsparcia naukowcom na wczesnym etapie kariery oraz wspierania tworzenia i rozpowszechniania doskonałości naukowej, wysokiej jakości wiedzy, metod i umiejętności, technologii i rozwiązań w zakresie globalnych wyzwań społecznych, środowiskowych i gospodarczych. Przyczynia się on również do realizacji innych celów szczegółowych Programu, o których mowa w art. 3.

- a) ERBN: zapewnienie atrakcyjnego i elastycznego finansowania umożliwiającego utalentowanym i kreatywnym naukowcom indywidualnym, z naciskiem na naukowców na wczesnym etapie kariery, i ich zespołom podążanie najbardziej obiecującymi ścieżkami w pionierskich dziedzinach nauki, bez względu na ich narodowość i kraj pochodzenia, i przyznawanie na zasadach ogólnounijnej konkurencji opartej wyłącznie na kryterium doskonałości.

Obszar interwencji: pionierskie badania naukowe;

- b) MSCA: umożliwianie naukowcom zdobycia nowej wiedzy i nowych umiejętności dzięki mobilności i gromadzeniu doświadczenia w różnych krajach, sektorach i dyscyplinach, wzmacnianie systemów szkoleń i rozwoju kariery naukowej, a także strukturyzacja i usprawnienie instytucjonalnej i krajowej rekrutacji przy uwzględnieniu Europejskiej karty naukowca i Kodeksu postępowania przy rekrutacji pracowników naukowych; w ten sposób MSCA pomagają w tworzeniu w całej Europie podstaw doskonałego środowiska badawczego, przyczyniając się do pobudzenia zatrudnienia, wzrostu gospodarczego i inwestycji oraz do pokonywania obecnych i przyszłych wyzwań społecznych.

Obszary interwencji: dbanie o doskonałość poprzez wspieranie mobilności naukowców ponad granicami, między sektorami i między dyscyplinami; wspieranie zdobywania przez naukowców nowych umiejętności poprzez zapewnianie im szkoleń najwyższej jakości; wzmacnianie zasobów ludzkich i rozwój umiejętności w EPB; zwiększenie synergii i ułatwianie jej osiągnięcia; propagowanie działań informacyjnych dla ogółu społeczeństwa;

- c) infrastruktury badawcze: zapewnienie Europie światowej klasy trwałych infrastruktur badawczych, otwartych i dostępnych dla najwybitniejszych naukowców z Europy i spoza niej. Zachęcanie do korzystania z istniejących infrastruktur badawczych, w tym tych finansowanych z funduszy unijnej polityki spójności. Zwiększanie dzięki temu potencjału infrastruktury badawczej w zakresie wspierania postępu naukowego i innowacji oraz umożliwiania tworzenia otwartej i doskonałej nauki, zgodnie z zasadami FAIR, a wraz z tym działalności związanej z obszarami polityk unijnych i współpracy międzynarodowej.

Obszary interwencji: konsolidacja i rozwój systemu europejskich infrastruktur badawczych; otwarcie infrastruktur badawczych oraz ich zintegrowanie i wzajemne połączenie; potencjał innowacyjny europejskich infrastruktur badawczych oraz działalność na rzecz innowacji i szkolenia; wzmocnienie europejskiej polityki w zakresie infrastruktury badawczej oraz współpracy międzynarodowej.

2) Filary II „Globalne wyzwania i europejska konkurencyjność przemysłowa”

W ramach tego filaru, zgodnie z art. 4, prowadzona jest opisana poniżej działalność w celu wspierania tworzenia i lepszego rozpowszechniania wysokiej jakości wiedzy, technologii i zrównoważonych rozwiązań, zwiększenia konkurencyjności europejskiego przemysłu, wzmocnienia oddziaływania badań naukowych i innowacji na kształtowanie, wspieranie i realizację różnych obszarów polityki Unii oraz w celu wspierania absorpcji innowacyjnych rozwiązań przez przemysł, w szczególności MŚP i przedsiębiorstwa typu start-up, i społeczeństwo, aby sprostać globalnym wyzwaniom. Przyczynia się on również do realizacji innych celów szczegółowych Programu, o których mowa w art. 3.

Nauki społeczne i humanistyczne są w pełni zintegrowane we wszystkich klastrach, w tym w szczególnej i ukierunkowanej działalności.

Aby jak najbardziej zwiększyć oddziaływanie, elastyczność i efekt synergii, działalność w zakresie badań naukowych i innowacji jest pogrupowana w sześć klastrów, wzajemnie połączonych za pomocą paneuropejskich infrastruktur badawczych, które to klastry indywidualnie i wspólnie tworzą zachęty do współpracy interdyscyplinarnej, międzysektorowej i między obszarami polityki, a także transgranicznej i międzynarodowej. Filar II Programu obejmuje działalność z szerokiego zakresu poziomów gotowości technologicznej, w tym niższych poziomów gotowości technologicznej.

Każdy z klastrów przyczynia się do realizacji kilku celów zrównoważonego rozwoju, a wiele celów zrównoważonego rozwoju jest wspieranych przez więcej niż jeden klaster.

Działalność w zakresie badań naukowych i innowacji jest realizowana w obrębie następujących klastrów i przekrojowo między nimi:

- a) klaster „Zdrowie”: poprawa i ochrona zdrowia i dobrostanu obywateli w każdym wieku poprzez generowanie nowej wiedzy, opracowywanie innowacyjnych rozwiązań i zapewnienia włączenia, w stosownych przypadkach, perspektywy płci do celów profilaktyki, diagnozowania, monitorowania i leczenia chorób oraz opracowywania technologii medycznych; ograniczenie zagrożeń dla zdrowia; ochrona ludności i propagowanie dobrego stanu zdrowia i dobrostanu, również w miejscu pracy; sprawienie, aby publiczne systemy opieki zdrowotnej były bardziej opłacalne, sprawiedliwe i zrównoważone; zapobieganie chorobom związanym z ubóstwem i leczenie ich; oraz wspieranie i umożliwianie zaangażowania pacjentów i samodzielnego podejmowania przez nich decyzji w zakresie własnego zdrowia.

Obszary interwencji: zdrowie przez całe życie; środowiskowe i społeczne uwarunkowania zdrowia; choroby niezakaźne i rzadkie; choroby zakaźne, w tym choroby związane z ubóstwem i choroby zaniedbane; narzędzia, technologie i rozwiązania cyfrowe dotyczące zdrowia i opieki, w tym medycyny personalizowanej; systemy opieki zdrowotnej;

- b) klaster „Kultura, kreatywność i społeczeństwo integracyjne”: wzmocnienie wartości demokratycznych, w tym praworządności i praw podstawowych; ochrona naszego dziedzictwa kulturowego; badanie potencjału sektora kultury i sektora kreatywnego oraz propagowanie przemian społeczno-gospodarczych, które przyczyniają się do włączenia społecznego i wzrostu, w tym zarządzanie migracjami i integracja migrantów.

Obszary interwencji: demokracja i zarządzanie; kultura, dziedzictwo kulturowe i kreatywność; przemiany społeczne i gospodarcze;

- c) klaster „Bezpieczeństwo cywilne na rzecz społeczeństwa”: reagowanie na wyzwania wynikające z utrzymujących się zagrożeń dla bezpieczeństwa, w tym cyberprzestępczości, oraz związane z klęskami żywiołowymi i katastrofami spowodowanymi przez człowieka.

Obszary interwencji: społeczeństwa odporne na klęski żywiołowe i katastrofy; ochrona i bezpieczeństwo; cyberbezpieczeństwo;

- d) klaster „Technologie cyfrowe, przemysł i przestrzeń kosmiczna”: wzmocnienie zdolności i zapewnienie suwerenności Europy w zakresie kluczowych technologii prorozwojowych służących cyfryzacji i produkcji oraz w zakresie technologii kosmicznej, w całym łańcuchu wartości; stworzenie konkurencyjnego, scyfryzowanego, niskoemisyjnego przemysłu o obiegu zamkniętym; zapewnienie zrównoważonych dostaw surowców; opracowanie zaawansowanych materiałów oraz stworzenie podstaw dla postępów i innowacji w pokonywaniu globalnych wyzwań społecznych.

Obszary interwencji: technologie produkcyjne; główne technologie cyfrowe, w tym technologie kwantowe; nowe technologie prorozwojowe; materiały zaawansowane; sztuczna inteligencja i robotyka; internet nowej generacji; zaawansowane obliczenia i duże zbiory danych; gałęzie przemysłu o obiegu zamkniętym; niskoemisyjne i czyste sektory przemysłu; przestrzeń kosmiczna, w tym obserwacja Ziemi;

- e) klaster „Klimat, energia i mobilność”: przeciwdziałanie zmianie klimatu poprzez lepsze zrozumienie jej przyczyn, ewolucji, ryzyka, oddziaływania i szans, poprzez uczynienie sektorów energetyki i transportu bardziej przyjaznymi dla klimatu i środowiska, wydajniejszymi, bardziej konkurencyjnymi, korzystającymi w większym stopniu z systemów inteligentnych, bezpieczniejszymi i bardziej odpornymi, promowanie wykorzystywania odnawialnych źródeł energii i efektywności energetycznej, zwiększenie odporności Unii na wstrząsy zewnętrzne oraz dostosowanie zachowań społecznych w świetle celów zrównoważonego rozwoju.

Obszary interwencji: nauka o klimacie i rozwiązania w zakresie klimatu; dostawy energii; systemy i sieci energetyczne; budynki i obiekty przemysłowe w transformacji energetycznej; społeczności i miasta; konkurencyjność przemysłowa w transporcie; transport i mobilność, które są czyste, bezpieczne i dostępne; inteligentna mobilność; magazynowanie energii;

- f) klaster „Żywność, biogospodarka, zasoby naturalne, rolnictwo i środowisko”: ochrona środowiska, odnowa i zrównoważone wykorzystywanie zasobów naturalnych i biologicznych z lądu, wód śródlądowych i morza oraz zrównoważone zarządzanie nimi w celu powstrzymania erozji różnorodności biologicznej, aby rozwiązać problemy w zakresie zapewnienia wszystkim bezpieczeństwa żywnościowego i bezpiecznej diety oraz przejść na niskoemisyjną, zasobooszczędną gospodarkę o obiegu zamkniętym oraz zrównoważoną biogospodarkę.

Obszary interwencji: obserwacja środowiska; różnorodność biologiczna i zasoby naturalne; rolnictwo, leśnictwo i obszary wiejskie; morza, oceany i wody śródlądowe; systemy żywnościowe; systemy innowacji biotechnologicznych w biogospodarce Unii; systemy o obiegu zamkniętym;

- g) niejądrowe działania bezpośrednie JRC: generowanie wysokiej jakości dowodów naukowych na potrzeby kształtowania wydajnej i przystępnej dobrej polityki publicznej. Nowe inicjatywy i wnioski w zakresie aktów prawnych Unii wymagają przejrzystych, kompleksowych i wyważonych dowodów, aby były rozsądnie projektowane, natomiast realizacja polityki wymaga pomiaru i monitorowania dowodów. JRC zapewnia niezależne dowody naukowe i wsparcie techniczne na potrzeby całego cyklu kształtowania polityk unijnych. Badania naukowe w ramach JRC są ukierunkowane na realizację priorytetów polityk unijnych.

Obszary interwencji: wzmacnianie bazy wiedzy na potrzeby kształtowania polityki; globalne wyzwania (zdrowie; kultura, kreatywność i społeczeństwo integracyjne; bezpieczeństwo cywilne na rzecz społeczeństwa; technologie cyfrowe, przemysł i przestrzeń kosmiczna; klimat, energetyka i mobilność; żywność, biogospodarka, zasoby naturalne, rolnictwo i środowisko); innowacje, rozwój gospodarczy i konkurencyjność; doskonałość naukowa; rozwój terytorialny i wsparcie dla państw członkowskich i regionów.

3) Filar III „Innowacyjna Europa”

W ramach tego filaru, zgodnie z art. 4, prowadzona jest opisana poniżej działalność w celu wspierania wszelkich form innowacji, w tym innowacji nietechnologicznych, zwłaszcza w ramach MŚP, w tym przedsiębiorstw typu start-up, przez ułatwianie rozwoju technologicznego, demonstracji i transferu wiedzy oraz w celu wzmocnienia wdrażania innowacyjnych rozwiązań. Przyczynia się on również do realizacji innych celów szczegółowych Programu, o których mowa w art. 3. Realizacja EIC odbywa się przede wszystkim za pomocą dwóch instrumentów: „Pionier”, realizowanego głównie przez badania naukowe prowadzone w ramach współpracy, oraz „Akcelerator”.

- a) EIC: koncentrujące się głównie na przełomowych i radykalnych innowacjach, ukierunkowanych w szczególności na innowacje tworzące nowe rynki, a jednocześnie wspierające także wszystkie rodzaje innowacji, w tym innowacje stopniowe.

Obszary interwencji: instrument „Pionier” na rzecz zaawansowanych badań naukowych, wspierający przyszłe i powstające przełomowe technologie, tworzące nowe rynki lub najbardziej zaawansowane technologie; instrument „Akcelerator”, wypełniający lukę w finansowaniu między ostatnimi etapami działalności w zakresie badań naukowych i innowacji a absorpcją przez rynek, w celu skutecznego wdrażania przełomowych innowacji tworzących nowe rynki i umożliwienia zwiększenia skali działalności przedsiębiorstw, w przypadkach gdy rynek nie zapewnia realnego finansowania; dodatkowe rodzaje działalności EIC, takie jak przyznawanie nagród i stypendiów, oraz usługi o wartości dodanej dla przedsiębiorstw;

- b) europejskie ekosystemy innowacji

Obszary interwencji: działalność obejmująca w szczególności nawiązanie kontaktów – w stosownych przypadkach we współpracy z EIT – z krajowymi i regionalnymi podmiotami działającymi w dziedzinie innowacji oraz wspieranie realizacji przez państwa członkowskie, regiony i państwa stowarzyszone wspólnych transgranicznych programów na rzecz innowacyjności, od wymiany praktyk i wiedzy na temat regulacji w dziedzinie innowacji, poprzez zwiększanie poziomu umiejętności miękkich na potrzeby innowacji, po działalność w zakresie badań naukowych i innowacji, w tym innowacji otwartych i inspirowanych przez użytkowników, w celu zwiększenia skuteczności europejskiego systemu innowacji. Należy to realizować w synergii między innymi ze wsparciem EFRR na rzecz ekosystemów innowacji i partnerstw międzyregionalnych dotyczących kwestii związanych z inteligentną specjalizacją;

- c) Europejski Instytut Innowacji i Technologii

Obszary interwencji (zdefiniowane w załączniku II): zrównoważone ekosystemy innowacji w całej Europie; umiejętności w zakresie innowacji i przedsiębiorczości w perspektywie uczenia się przez całe życie, w tym zwiększanie zdolności instytucji szkolnictwa wyższego w Europie; nowe rozwiązania rynkowe, aby sprostać globalnym wyzwaniom; zapewnienie synergii i wartości dodanej w ramach Programu.

4) Część „Rozszerzanie uczestnictwa i wzmacnianie EPB”

W ramach tej części prowadzona jest opisana poniżej działalność w celu realizacji celów szczegółowych określonych w art. 3 ust. 2 lit. d). Przyczynia się ona również do realizacji innych celów szczegółowych Programu, o których mowa w art. 3. Część ta stanowi podporę całego Programu, a w jej ramach wspierana jest działalność przyczyniająca się do przyciągania utalentowanych ludzi, wspierania obiegu talentów i zapobiegania drenażowi mózgów, do tworzenia Europy w większym stopniu opartej na wiedzy i innowacyjności, zapewniającej równość płci i należącej do czołówki globalnej konkurencji, do wspierania współpracy międzynarodowej oraz tym samym do optymalizacji krajowych atutów i potencjału w całej Europie w ramach sprawnie funkcjonującej EPB ze swobodnym – w zrównoważony sposób – przepływem wiedzy i wysoko wykwalifikowanych pracowników, w której rezultaty badań naukowych i innowacji są szeroko rozpowszechniane oraz zrozumiałe i wiarygodne dla poinformowanych obywateli oraz przynoszą korzyści ogółowi społeczeństwa, a polityka Unii, w szczególności w zakresie badań naukowych i innowacji, jest oparta na dowodach naukowych wysokiej jakości.

Część ta wspiera również działalność mającą na celu poprawę jakości wniosków składanych przez podmioty prawne z państw osiągających słabe wyniki w zakresie badań naukowych i innowacji, taką jak profesjonalne kontrole i doradztwo przed złożeniem wniosku, oraz mające na celu pobudzenie działalności krajowych punktów kontaktowych w celu wspierania tworzenia międzynarodowej sieci kontaktów, a także działalność służącą wspieraniu podmiotów prawnych z państw osiągających słabe wyniki w zakresie badań naukowych i innowacji w dołączaniu do już zakwalifikowanych projektów realizowanych w ramach współpracy, w których podmioty prawne z takich państw nie biorą udziału.

Obszary interwencji: rozszerzanie uczestnictwa i rozpowszechnianie doskonałości, w tym poprzez łączenie w zespoły, tworzenie partnerstw, katedry EPB, europejską współpracę naukowo-badawczą (COST), inicjatywy doskonałości oraz działalność wspierającą obieg talentów; zreformowanie i usprawnienie europejskiego systemu badań naukowych i innowacji, w tym poprzez na przykład wspieranie reformy krajowej polityki w zakresie badań naukowych i innowacji, zapewnianie atrakcyjnych środowisk kariery oraz wspieranie nauki dotyczącej płci i nauki obywatelskiej.

ZAŁĄCZNIK II

EUROPEJSKI INSTYTUT INNOWACJI I TECHNOLOGII (EIT)

Przy realizacji działalności programowej EIT zastosowanie mają następujące elementy:

1) Uzasadnienie

Jak wyraźnie stwierdzono w sprawozdaniu grupy wysokiego szczebla ds. maksymalizacji oddziaływania badań naukowych i innowacji w Unii (grupa wysokiego szczebla pod przewodnictwem Pascala Lamy'ego), dalsze działania powinny obejmować „edukację dla przyszłości i inwestowanie w ludzi, którzy są w stanie zmieniać rzeczywistość”. W szczególności europejskie instytucje szkolnictwa wyższego wzywa się do pobudzania przedsiębiorczości, znoszenia granic między dyscyplinami oraz instytucjonalizację ścisłej interdyscyplinarnej współpracy między środowiskiem akademickim a przemysłem. Według ostatnich badań dostęp do utalentowanych ludzi jest zdecydowanie najważniejszym czynnikiem wpływającym na wybór lokalizacji europejskich przedsiębiorstw typu start-up. Możliwość kształcenia i szkolenia w zakresie przedsiębiorczości oraz rozwój kreatywności odgrywają kluczową rolę dla kształtowania przyszłych innowatorów oraz rozwijania umiejętności istniejących innowatorów, umożliwiającą odnoszenie przez ich firmy większych sukcesów. Dostęp do talentów związanych z przedsiębiorczością, wraz z dostępem do zawodów regulowanych, kapitału i rynków na poziomie Unii, oraz zebranie najważniejszych podmiotów działających w dziedzinie innowacji wokół wspólnego celu stanowią kluczowe elementy dla rozwijania ekosystemu innowacji. Istnieje potrzeba koordynacji wysiłków w całej Unii w celu stworzenia masy krytycznej połączonych klastrów i ekosystemów przedsiębiorczości w całej Unii.

EIT jest obecnie największym w Europie zintegrowanym ekosystemem innowacji łączącym partnerów z obszaru biznesu, badań naukowych, edukacji i innych sektorów. EIT nadal wspiera swoje WWiI, które są działającymi na szeroką skalę partnerstwami europejskimi zajmującymi się konkretnymi wyzwaniami globalnymi, i wzmacnia wokół nich ekosystemy innowacji. Czyni to promując integrację szkolnictwa, badań naukowych i innowacji najwyższej jakości, tworząc tym samym otoczenie sprzyjające innowacjom, a także promując i wspierając nowe pokolenie przedsiębiorców oraz stymulując powstawanie innowacyjnych przedsiębiorstw z zachowaniem ścisłej synergii i komplementarności z EIC.

W całej Europie nadal potrzebne są działania na rzecz rozwoju ekosystemów, w ramach których naukowcy, innowatorzy, przemysł i rządy mogą z łatwością współdziałać. Ekosystemy innowacji w rzeczywistości nadal nie pracują w optymalny sposób z wielu powodów, takich jak:

- a) interakcja między podmiotami działającymi w dziedzinie innowacji jest nadal utrudniona przez istniejące między nimi bariery organizacyjne, regulacyjne i kulturowe;
- b) wysiłki na rzecz wzmocnienia ekosystemów innowacji muszą korzystać z koordynacji i koncentrować się na określonych celach i oddziaływaniu.

Aby sprostać przyszłym wyzwaniom społecznym, wykorzystać możliwości nowych technologii i przyczynić się do przyjaznego dla środowiska i zrównoważonego wzrostu gospodarczego, tworzenia miejsc pracy, konkurencyjności i dobrostanu obywateli Europy, istnieje potrzeba dalszego wzmacniania zdolności Europy do innowacji poprzez: wzmacnianie istniejących i wspieranie tworzenia nowych środowisk sprzyjających współpracy i innowacjom; wzmacnianie potencjału innowacyjnego środowiska akademickiego i sektora badań naukowych; wspieranie nowej generacji przedsiębiorców; stymulowanie tworzenia i rozwoju innowacyjnych przedsięwzięć, jak również wzmacnianie widoczności i uznawania przez ogół społeczeństwa działalności w zakresie badań naukowych i innowacji finansowanej przez Unię, w szczególności finansowania EIT.

Charakter i skala wyzwań związanych z innowacjami wymagają łączenia i mobilizacji podmiotów i zasobów na skalę europejską poprzez wspieranie współpracy transgranicznej. Istnieje potrzeba zniesienia podziałów pomiędzy dyscyplinami i wzdłuż łańcuchów wartości oraz wspierania tworzenia otoczenia sprzyjającego efektywnej wymianie wiedzy ogólnej i fachowej oraz rozwojowi i przyciąganiu talentów związanych z przedsiębiorczością. Strategiczny plan innowacji EIT musi zapewniać spójność z wyzwaniami Programu, a także komplementarność w stosunku do EIC.

2) Obszary interwencji

2.1. Zrównoważone ekosystemy innowacji w Europie

Zgodnie z rozporządzeniem w sprawie EIT i strategicznym planem innowacji EIT EIT odgrywa większą rolę we wzmacnianiu zrównoważonych ekosystemów innowacji zorientowanych na wyzwania w całej Europie. W szczególności EIT nadal działa głównie za pośrednictwem swoich WWiI – działających na szeroką skalę partnerstw europejskich, które zajmują się konkretnymi wyzwaniami społecznymi. EIT nadal wzmacnia ekosystemy innowacji wokół tych wspólnot, otwierając je i wspierając integrację badań naukowych, innowacji i edukacji. Ponadto EIT wzmacnia ekosystemy innowacji w całej Europie poprzez poszerzenie zakresu swojego Regionalnego Systemu Innowacji. EIT współpracuje z ekosystemami innowacji, które wykazują wysoki potencjał innowacyjny w oparciu o strategię, dostosowanie tematyczne i przewidywane oddziaływanie, z zachowaniem ścisłej synergii ze strategiami i platformami inteligentnej specjalizacji.

Ogólne kierunki

- a) zwiększenie skuteczności i otwartości na nowych partnerów istniejących WWiI, umożliwiając przejście do samowystarczalności w perspektywie długoterminowej oraz analizowanie potrzeby stworzenia nowych WWiI w celu sprostania globalnym wyzwaniom. Konkretnie obszary tematyczne są określone w strategicznym planie innowacji EIT, z uwzględnieniem planowania strategicznego;
- b) przyspieszenie osiągania doskonałości w regionach państw, o których mowa w strategicznym planie innowacji EIT, w ścisłej współpracy z funduszami strukturalnymi i, w stosownych przypadkach, innymi odpowiednimi programami unijnymi.

2.2. Umiejętności w zakresie innowacji i przedsiębiorczości w perspektywie uczenia się przez całe życie, w tym zwiększanie zdolności instytucji szkolnictwa wyższego w Europie

Działalność edukacyjna EIT jest wzmocniona w celu wspierania innowacji i przedsiębiorczości poprzez ukierunkowane kształcenie i szkolenie. Większy nacisk na rozwój kapitału ludzkiego opiera się na rozbudowie istniejących programów kształcenia w ramach WWiI utworzonych przez EIT w celu dalszego oferowania studentom i specjalistom wysokiej jakości programów nauczania opartych na innowacjach, kreatywności i przedsiębiorczości, w szczególności zgodnie z unijnymi strategiami na rzecz przemysłu i na rzecz umiejętności. Mogą to być naukowcy i innowatorzy otrzymujący wsparcie z innych części Programu, w szczególności MSCA. EIT wspiera również modernizację instytucji szkolnictwa wyższego w Europie i ich integrację w ekosystemach innowacji poprzez pobudzanie i zwiększanie ich potencjału i zdolności w zakresie przedsiębiorczości, a także zachęcanie do lepszego przewidywania wymogów w zakresie nowych umiejętności.

Ogólne kierunki

- a) opracowanie innowacyjnych programów nauczania, z uwzględnieniem przyszłych potrzeb społeczeństwa i przemysłu, oraz programów przekrojowych, które mają być oferowane studentom, przedsiębiorcom i specjalistom w całej Europie i poza jej granicami, łączących wiedzę specjalistyczną i dotyczącą konkretnych sektorów z umiejętnościami w zakresie innowacji i przedsiębiorczości, takimi jak zaawansowane umiejętności techniczne związane z cyfrowymi i zrównoważonymi kluczowymi technologiami prorozwojowymi;
- b) wzmocnienie i rozszerzenie znaku EIT w celu poprawy widoczności i uznawania programów edukacyjnych EIT opartych na partnerstwie między różnymi instytucjami szkolnictwa wyższego, ośrodkami badawczymi i przedsiębiorstwami przy jednoczesnym zwiększaniu jego ogólnej jakości poprzez oferowanie programów nauczania przez działanie i ukierunkowane kształcenie w zakresie przedsiębiorczości, jak również mobilności międzynarodowej, międzyorganizacyjnej i międzysektorowej;
- c) rozwój zdolności w zakresie innowacji i przedsiębiorczości w sektorze szkolnictwa wyższego poprzez wykorzystanie i promowanie wiedzy fachowej wspólnoty EIT w odniesieniu do łączenia edukacji, badań naukowych i przedsiębiorstw;
- d) wzmocnienie roli wspólnoty absolwentów EIT jako wzorca dla nowych studentów oraz silnego instrumentu informowania o oddziaływaniu EIT.

2.3. Nowe rozwiązania rynkowe w celu sprostania globalnym wyzwaniom

EIT ułatwia przedsiębiorcom, innowatorom, naukowcom, edukatorom, studentom i innym podmiotom działającym w dziedzinie innowacji współpracę w ramach interdyscyplinarnych zespołów, przy uwzględnianiu aspektu poci, w celu tworzenia pomysłów i przekształcania ich w innowacje stopniowe i radykalne, a także wspiera ich i nagradza. Działalność charakteryzuje się podejściem na zasadzie otwartych innowacji i współpracy transgranicznej, koncentrując się na uwzględnieniu odpowiedniej działalności w zakresie trójkąta wiedzy, które są istotne dla powodzenia tej działalności (np. promotorzy projektów mogą uzyskać łatwiejszy dostęp do absolwentów posiadających szczególnie kwalifikacje, wiodących użytkowników, przedsiębiorstw typu start-up o innowacyjnych pomysłach, firm spoza rynku lokalnego posiadających odpowiednie aktywa komplementarne itp.).

Ogólne kierunki

- a) wsparcie na rzecz rozwoju nowych produktów, usług i możliwości rynkowych, w przypadku których podmioty z trójkąta wiedzy współpracują w celu dostarczenia rozwiązań dla globalnych wyzwań;
- b) pełna integracja całego łańcucha wartości innowacji: od ucznia do przedsiębiorcy, od pomysłu do produktu, od laboratorium do klienta. Obejmuje to wsparcie dla przedsiębiorstw typu start-up i przedsiębiorstw zwiększających skalę swojej działalności;

- c) zapewnienie usług i wsparcia wysokiego szczebla dla innowacyjnych przedsiębiorstw, w tym pomoc techniczna w dostosowaniu produktów lub usług, merytoryczny mentoring, wsparcie służące pozyskaniu klientów docelowych i kapitału w celu szybkiego wejścia na rynek i przyspieszenia ich procesu wzrostu.

2.4. Synergia i wartość dodana w ramach Programu

EIT intensyfikuje swoje wysiłki w celu wykorzystania synergii i komplementarności między istniejącymi WWiI a różnymi podmiotami i inicjatywami na poziomie unijnym i globalnym oraz rozszerzenia swojej sieci organizacji współpracujących, zarówno na poziomie strategicznym, jak i operacyjnym, unikając dublowania wysiłków.

Ogólne kierunki

- a) ścisła współpraca z EIC i Programem InvestEU w zakresie optymalizacji wsparcia (a mianowicie finansowania i usług) oferowanych na rzecz innowacyjnych przedsięwzięć na etapach rozruchu i zwiększania skali działalności, w szczególności za pośrednictwem WWiI;
 - b) planowanie i realizacja działalności EIT w celu maksymalnego wykorzystania synergii i komplementarności z innymi częściami Programu;
 - c) współpraca z państwami członkowskimi, zarówno na poziomie krajowym, jak i regionalnym, w celu ustanowienia zorganizowanego dialogu i koordynacji wysiłków, aby umożliwić synergię z inicjatywami krajowymi i regionalnymi, w tym strategiami inteligentnej specjalizacji, z uwzględnieniem możliwości utworzenia „europejskich ekosystemów innowacji”, w celu określenia, wymiany i upowszechniania najlepszych praktyk i nabytych doświadczeń;
 - d) wymiana i upowszechnianie innowacyjnych praktyk i nabytych doświadczeń w całej Europie i poza jej granicami, tak aby wnieść wkład w politykę w zakresie innowacji w Europie w koordynacji z innymi częściami Programu;
 - e) dostarczanie wkładu w dyskusje na temat polityki innowacyjnej i przyczynianie się do opracowywania i realizacji priorytetów politycznych Unii poprzez ciągłą współpracę ze wszystkimi odpowiednimi służbami Komisji, innymi programami Unii i ich zainteresowanymi stronami oraz badanie dalszych możliwości w ramach inicjatyw wdrażających politykę;
 - f) wykorzystywanie synergii z innymi programami Unii, w tym tymi, które wspierają rozwój kapitału ludzkiego i innowacji (takimi jak COST, EFS+, EFRR, Erasmus +, Kreatywna Europa i COSME Plus / Jednolity rynek, Program InvestEU);
 - g) budowanie strategicznych sojuszy z kluczowymi podmiotami działającymi w dziedzinie innowacji na poziomie Unii i międzynarodowym oraz wsparcie dla WWiI w celu rozwijania współpracy i powiązań z kluczowymi partnerami trójkąta wiedzy z państw trzecich, w celu otwarcia nowych rynków dla rozwiązań wspieranych przez WWiI oraz przyciągania finansowania i talentów z zagranicy. Uczestnictwo państw trzecich jest propagowane w odniesieniu do zasad wzajemności i wzajemnych korzyści.
-

ZAŁĄCZNIK III

PARTNERSTWA EUROPEJSKIE

Partnerstwa europejskie są kwalifikowane i realizowane, monitorowane, poddawane ocenie, stopniowo finalizowane lub odnawiane na podstawie następujących kryteriów:

1) Kwalifikacja

Wykazanie, że partnerstwo europejskie jest bardziej skuteczne w osiąganiu powiązanych celów Programu przez włączenie i zaangażowanie partnerów, w szczególności w osiągnięciu wyraźnego oddziaływania dla Unii i jej obywateli, w szczególności z myślą o pokonaniu globalnych wyzwań i realizacji celów w zakresie badań naukowych i innowacji, zapewnieniu konkurencyjności i zrównoważoności Unii i przyczynieniu się do wzmocnienia EPB i innowacji oraz, w stosownych przypadkach, do wypełnienia międzynarodowych zobowiązań.

W przypadku zinstytucjonalizowanych partnerstw europejskich ustanowionych zgodnie z art. 185 TFUE wymagane jest obowiązkowo uczestnictwo co najmniej 40 % państw członkowskich:

- a) spójność i synergia partnerstwa europejskiego w obrębie unijnego środowiska badań naukowych i innowacji spełniająca w największym stopniu zasady Programu;
- b) przejrzystość i otwartość partnerstwa europejskiego w odniesieniu do określania priorytetów i celów pod kątem oczekiwanych rezultatów i oddziaływania oraz w odniesieniu do zaangażowania partnerów i zainteresowanych stron reprezentujących cały łańcuch wartości, różne sektory, istniejącą wiedzę i dyscypliny, w tym, w stosownych przypadkach, na poziomie międzynarodowym, i niezakłócających konkurencyjności europejskiej; jasne ustalenia dotyczące promowania udziału MŚP oraz rozpowszechniania i wykorzystywania rezultatów, w szczególności przez MŚP, w tym poprzez organizacje pośredniczące;
- c) wykazanie *ex ante* dodatkowości i kierunkowości partnerstwa europejskiego, w tym wspólnej strategicznej wizji celu partnerstwa europejskiego. Wizja ta obejmuje w szczególności:
 - (i) określenie mierzalnych oczekiwanych wyników, rezultatów i oddziaływania w określonych ramach czasowych, w tym kluczowej wartości gospodarczej lub społecznej dla Unii;
 - (ii) wykazanie oczekiwanych jakościowych i znaczących ilościowych efektów dźwigni, w tym metodę pomiaru kluczowych wskaźników efektywności;
 - (iii) sposoby podejścia w celu zapewnienia elastyczności realizacji oraz w celu dostosowywania się do zmieniających się potrzeb polityki, potrzeb społecznych lub rynkowych lub do postępu naukowego w celu zwiększenia spójności polityki między poziomem regionalnym, krajowym a unijnym;
 - (iv) strategie wyjścia i środki stopniowego wycofywania z Programu;
- d) wykazanie *ex ante* długoterminowego zaangażowania partnerów, w tym minimalnego udziału inwestycji publicznych lub prywatnych.

W przypadku zinstytucjonalizowanych partnerstw europejskich ustanowionych zgodnie z art. 185 lub 187 TFUE wkłady finansowe lub rzeczowe wnoszone przez partnerów innych niż Unia wynoszą co najmniej 50 % i mogą sięgać do 75 % łącznych zobowiązań budżetowych partnerstwa europejskiego. W przypadku każdego takiego zinstytucjonalizowanego partnerstwa europejskiego część wkładów wnoszonych przez partnerów innych niż Unia będzie miała formę wkładów finansowych. W przypadku partnerów innych niż Unia i państwa uczestniczące wkłady finansowe służą przede wszystkim pokryciu kosztów administracyjnych, jak również są przeznaczane na koordynację i wsparcie oraz inny rodzaj działalności niekonkurencyjnej.

2) Realizacja:

- a) podejście systemowe zapewniające aktywne i wczesne zaangażowanie państw członkowskich oraz osiągnięcie oczekiwanego oddziaływania partnerstwa europejskiego poprzez elastyczną realizację wspólnych działań o wysokiej unijnej wartości dodanej również wykraczających poza wspólne zaproszenia do składania wniosków dotyczących działalności w zakresie badań naukowych i innowacji, w tym związanej z absorpcją rynkową, regulacyjną lub polityczną;
- b) odpowiednie środki zapewniające ciągłą otwartość inicjatywy i przejrzystość w trakcie realizacji, w szczególności w odniesieniu do ustalania priorytetów i uczestnictwa w zaproszeniach do składania wniosków, informacji na temat funkcjonowania zarządzania, eksponowania roli Unii, środków w zakresie komunikacji i działalności informacyjnej, upowszechniania i wykorzystywania rezultatów, w tym jasnej strategii w zakresie otwartego dostępu / w odniesieniu do użytkowników w całym łańcuchu wartości; odpowiednie środki informujące MŚP i propagujące ich udział;

- c) koordynacja lub wspólnie prowadzona działalność z innymi odpowiednimi inicjatywami w zakresie badań naukowych i innowacji w celu zapewnienia optymalnego poziomu połączeń międzysystemowych i zapewnienia skutecznej synergii, między innymi w celu pokonywania potencjalnych barier utrudniających realizację na poziomie krajowym oraz w celu zwiększenia opłacalności;
 - d) zobowiązania dotyczące wkładów finansowych lub rzeczowych ze strony każdego partnera, zgodnie z przepisami krajowymi, przez cały okres trwania inicjatywy;
 - e) w przypadku zinstytucjonalizowanego partnerstwa europejskiego zapewnienie Komisji dostępu do rezultatów oraz innych informacji związanych z działaniem, na potrzeby kształtowania, realizacji i monitorowania polityki Unii lub programów unijnych.
- 3) Monitorowanie:
- a) system monitorowania zgodnie z art. 50 w celu śledzenia postępów w realizacji szczegółowych celów polityki, oczekiwanych wyników i kluczowych wskaźników efektywności umożliwiających dokonanie w miarę upływu czasu oceny osiągnięć, oddziaływania i potencjalnej potrzeby wprowadzenia środków naprawczych;
 - b) osobna okresowa sprawozdawczość na temat ilościowych i jakościowych efektów dźwigni, w tym na temat zadeklarowanych i rzeczywiście wniesionych wkładów finansowych i rzeczowych, wyeksponowania i pozycji na arenie międzynarodowej oraz wpływu na ryzyko związane z inwestycjami sektora prywatnego w zakresie badań naukowych i innowacji;
 - c) szczegółowe informacje na temat procesu oceny i wyników wszystkich zaproszeń do składania wniosków w ramach partnerstw europejskich, udostępniane w sposób terminowy we wspólnej elektronicznej bazie danych.
- 4) Ocena, stopniowe wycofywanie i odnawianie:
- a) ocena oddziaływania osiągniętego na poziomie unijnym i krajowym w odniesieniu do określonych celów i kluczowych wskaźników efektywności, stanowiąca wkład w ocenę Programu, o której mowa w art. 52, w tym ocena najbardziej skutecznego trybu interwencji w ramach polityki na potrzeby wszelkich przyszłych działań, oraz określanie stanowiska w sprawie ewentualnego odnowienia partnerstwa europejskiego w ogólnym otoczeniu partnerstw europejskich i na tle jego priorytetów politycznych;
 - b) w przypadku nieodnowienia, odpowiednie środki zapewniające stopniowe wycofywanie finansowania Programu stosownie do warunków i harmonogramu uzgodnionych *ex ante* z prawnie zobowiązanymi partnerami, bez uszczerbku dla możliwości kontynuowania finansowania ponadnarodowego z programów krajowych lub innych programów unijnych, przy czym odbywa się to bez uszczerbku dla inwestycji prywatnych i trwających projektów.
-

ZAŁĄCZNIK IV

SYNERGIA Z INNYMI PROGRAMAMI UNIJNYMI

Podstawę osiągnięcia synergii z innymi programami unijnymi stanowią komplementarność między koncepcją programu a jego celami oraz zgodność – na poziomie wdrażania – zasad finansowania i odnośnych procesów.

Finansowanie z Programu jest wykorzystywane wyłącznie do finansowania działalności w zakresie badań naukowych i innowacji. Planowanie strategiczne pozwala dostosować priorytety różnych programów unijnych i zapewniać spójne możliwości finansowania na różnych etapach cyklu badań naukowych i innowacji. Misje i partnerstwa europejskie korzystają między innymi z synergii z pozostałymi programami unijnymi i politykami Unii.

Wdrażanie rezultatów badań naukowych i innowacyjnych rozwiązań opracowanych w Programie korzysta ze wsparcia ze strony innych programów unijnych, w szczególności poprzez strategie upowszechniania i wykorzystywania, transfer wiedzy, uzupełniające i skumulowane źródła finansowania oraz stosowne środki w zakresie polityki. Finansowanie działalności w zakresie badań naukowych i innowacji opiera się na zharmonizowanych przepisach, które mają zapewnić unijną wartość dodaną, unikać powielania działań w ramach różnych programów unijnych oraz dążyć do jak największej wydajności i uproszczenia procedur administracyjnych.

W poniższych punktach przedstawiono bardziej szczegółowo, na czym mają polegać synergie między Programem a różnymi programami unijnymi:

1. Synergia z Europejskim Funduszem Rolniczym Gwarancji (EFRG) oraz Europejskim Funduszem Rolnym na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) w ramach wspólnej polityki rolnej (WPR) zapewnia, by:
 - a) potrzeby sektora rolnego i obszarów wiejskich w Unii związane z badaniami naukowymi i innowacjami były identyfikowane na przykład w ramach „europejskiego partnerstwa innowacyjnego na rzecz wydajnego i zrównoważonego rolnictwa” oraz by były uwzględniane zarówno w planowaniu strategicznym Programu, jak i w programach prac;
 - b) w WPR w jak najlepszy sposób wykorzystywano rezultaty badań naukowych i innowacji oraz propagowano wykorzystanie, wdrażanie i wprowadzanie na rynek innowacyjnych rozwiązań, w tym rozwiązań pochodzących z projektów finansowanych ze środków programów ramowych w zakresie badań naukowych i innowacji, ze środków „europejskiego partnerstwa innowacyjnego na rzecz wydajnego i zrównoważonego rolnictwa” oraz odpowiednich WWiI utworzonych przez EIT;
 - c) EFRROW wspierał absorpcję i upowszechnianie wiedzy i rozwiązań będących pochodnymi rezultatów Programu, prowadzących do bardziej dynamicznego sektora rolnictwa oraz nowych możliwości rozwoju obszarów wiejskich.
2. Synergia z Europejskim Funduszem Morskim, Rybackim i Akwakultury (EFMRA) zapewnia, by:
 - a) Program i EFMRA były ściśle ze sobą powiązane, ponieważ potrzeby Unii w zakresie badań naukowych i innowacji w dziedzinie polityki morskiej i zintegrowanej polityki morskiej są uwzględniane w planowaniu strategicznym Programu;
 - b) EFMRA wspierała wdrażanie nowatorskich technologii i innowacyjnych produktów, procesów i usług, w szczególności tych będących rezultatem Programu z dziedziny zintegrowanej polityki morskiej; EFMRA propaguje również gromadzenie danych w terenie, przetwarzanie i monitorowanie danych oraz upowszechniał odpowiednie działania wspierane w ramach Programu, co z kolei przyczynia się do realizacji wspólnej polityki rybołówstwa, zintegrowanej polityki morskiej UE, międzynarodowego zarządzania oceanami i zobowiązań międzynarodowych.
3. Synergia z Europejskim Funduszem Rozwoju Regionalnego (EFRR) zapewnia, by:
 - a) w celu wzmocnienia EPB oraz przyczynienia się do osiągnięcia celów zrównoważonego rozwoju ustalenia dotyczące finansowania alternatywnego i skumulowanego ze środków EFRR i Programu wspierały rodzaje działalności stanowiące pomost, w szczególności między strategiami inteligentnej specjalizacji a doskonałością w zakresie badań naukowych i innowacji, w tym wspólnymi programami transregionalnymi i ponadnarodowymi oraz paneuropejskimi infrastrukturami badawczymi;
 - b) EFRR skupiał się między innymi na rozwoju i wzmocnieniu regionalnych i lokalnych ekosystemów badań naukowych i innowacji, sieci oraz na rozwoju i wzmocnieniu transformacji przemysłowej, w tym na wspieraniu budowania zdolności w zakresie badań naukowych i innowacji, jak i na wspieraniu – za pośrednictwem EFRR – absorpcji rezultatów i wdrażania nowatorskich technologii oraz innowacyjnych i przyjaznych dla klimatu rozwiązań z programów ramowych w zakresie badań naukowych i innowacji.

4. Synergia z Europejskim Funduszem Społecznym Plus (EFS+) zapewnia, by:
 - a) poprzez programy krajowe lub regionalne EFS+ mógł przyczynić się do włączenia innowacyjnych programów nauczania, wspieranych przez Program, do głównego nurtu kształcenia i zwiększyć ich skalę, aby wyposażać obywateli w umiejętności i kompetencje potrzebne do zaspokojenia zmieniających się potrzeb rynku pracy;
 - b) ustalenia dotyczące finansowania alternatywnego i łączonego z EFS+ mogły być stosowane do wspierania działalności Programu, która propaguje rozwój kapitału ludzkiego w sektorze badań naukowych i innowacji w celu wzmocnienia EPB;
 - c) EFS+ powszechnie uwzględniał innowacyjne technologie oraz nowe modele i rozwiązania biznesowe, w szczególności te będące rezultatem Programu, aby przyczynić się do tworzenia innowacyjnych, wydajnych i zrównoważonych systemów opieki zdrowotnej oraz ułatwić obywatelom Europy dostęp do lepszej i bezpieczniejszej opieki zdrowotnej.
5. Synergia z Programem UE dla zdrowia zapewnia, by:
 - a) potrzeby Unii w zakresie badań naukowych i innowacji w obszarze zdrowia były określane i ustalane w planowaniu strategicznym Programu;
 - b) Program UE dla zdrowia przyczyniał się do zapewnienia jak najlepszego wykorzystania rezultatów badań naukowych, w szczególności tych będących rezultatem Programu.
6. Synergia z instrumentem „Łącząc Europę” zapewnia, by:
 - a) potrzeby w zakresie badań naukowych i innowacji w obszarach transportu, energetyki i w sektorze cyfrowym w obrębie Unii były identyfikowane i ustalane w drodze planowania strategicznego Programu;
 - b) w ramach instrumentu „Łącząc Europę” wspierano zakrojone na szeroką skalę wdrażanie i wprowadzanie na rynek innowacyjnych nowych technologii i rozwiązań w dziedzinie transportu, energetyki i cyfrowej infrastruktury fizycznej, w szczególności tych będących rezultatem programów ramowych w zakresie badań naukowych i innowacji;
 - c) ułatwiano wymianę informacji i danych między Programem a projektami w ramach instrumentu „Łącząc Europę”, na przykład poprzez wskazywanie pochodzących z Programu technologii o wysokiej gotowości rynkowej, które mogłyby być szerzej wdrażane za pośrednictwem instrumentu „Łącząc Europę”.
7. Synergia z programem „Cyfrowa Europa” zapewnia, by:
 - a) pomimo pokrywania się kilku obszarów tematycznych podejmowanych w Programie i w programie „Cyfrowa Europa”, rodzaje działań, które mają być wspierane, ich oczekiwane rezultaty i ich logika interwencji były odmienne i uzupełniały się;
 - b) potrzeby w zakresie badań naukowych i innowacji związane z aspektami cyfrowymi Programu były identyfikowane i ustalane w drodze jego planowania strategicznego; obejmuje to na przykład badania naukowe i innowacje na potrzeby obliczeń wielkiej skali oraz w zakresie sztucznej inteligencji i cyberbezpieczeństwa, technologii rozproszonego rejestru, technologii kwantowych, łączenie technologii cyfrowych z innymi technologiami prorozwojowymi i innowacjami nietechnologicznymi; wspieranie zwiększania skali działalności przedsiębiorstw wprowadzających innowacje przełomowe (które w wielu przypadkach łączą technologie cyfrowe z fizycznymi); oraz wsparcie dla cyfrowych infrastruktur badawczych;
 - c) w programie „Cyfrowa Europa” skoncentrowano się na budowaniu na dużą skalę zdolności cyfrowych i infrastruktury w zakresie, na przykład, obliczeń wielkiej skali, sztucznej inteligencji, cyberbezpieczeństwa, technologii rozproszonego rejestru, technologii kwantowych i zaawansowanych umiejętności cyfrowych, dążąc do szerokiej absorpcji i stosowania w całej Unii kluczowych istniejących lub przetestowanych innowacyjnych rozwiązań cyfrowych w ramach Unii w obszarach służących interesowi publicznemu (takich jak zdrowie, administracja publiczna, wymiar sprawiedliwości i edukacja) lub w obszarach niedoskonałości rynku (takich jak kwestia cyfryzacji przedsiębiorstw, w szczególności MŚP); program „Cyfrowa Europa” jest realizowany głównie przy użyciu dokonywanych wraz z państwami członkowskimi, w szczególności poprzez wspólne zamówienia publiczne, skoordynowanych i strategicznych inwestycji w zdolności cyfrowe, które mają być wspólnie wykorzystywane w całej Unii, oraz w działania ogólnounijne, które wspierają interoperacyjność i normalizację jako elementy rozwoju jednolitego rynku cyfrowego;
 - d) zdolności i infrastruktury programu „Cyfrowa Europa” były udostępniane społeczności badawczo-innowacyjnej, w tym na potrzeby działalności wspieranej w ramach Programu, obejmującej między innymi testowanie, eksperymentowanie i demonstracje we wszystkich sektorach i dyscyplinach;
 - e) nowatorskie technologie cyfrowe opracowane przy wsparciu Programu były stopniowo przejmowane i wdrażane przez program „Cyfrowa Europa”;
 - f) podejmowane w Programie inicjatywy na rzecz programów nauczania ukierunkowanych na rozwój umiejętności i kompetencji, w tym inicjatywy realizowane w odpowiednich WWiI utworzonych przez EIT, były uzupełniane budowaniem zdolności w zakresie zaawansowanych umiejętności cyfrowych wspieranym w ramach programu „Cyfrowa Europa”;
 - g) w odniesieniu do obu programów istniały silne mechanizmy koordynacji w zakresie programowania strategicznego, procedur operacyjnych i struktur zarządzania.

8. Synergia z Programem na rzecz jednolitego rynku zapewnia, by:
 - a) w Programie na rzecz jednolitego rynku zajęto się niedoskonałościami rynku, które mają wpływ na MŚP, a także promowano przedsiębiorczość oraz tworzenie i rozwój przedsiębiorstw oraz zapewniono komplementarność między Programem na rzecz jednolitego rynku a działaniami zarówno EIT, jak i EIC w odniesieniu do innowacyjnych przedsiębiorstw, jak również w obszarze usług wsparcia dla MŚP, w szczególności w przypadkach gdy rynek nie zapewnia realnego finansowania;
 - b) Europejska Sieć Przedsiębiorczości mogła, podobnie jak inne istniejące struktury wspierania MŚP (np. krajowe punkty kontaktowe, agencje ds. innowacji, ośrodki innowacji cyfrowych, centra kompetencji, inkubatory), służyć świadczeniu usług wsparcia w ramach Programu, w tym Europejskiej Rady ds. Innowacji.
9. Synergia z Programem działań na rzecz środowiska i klimatu (LIFE) zapewnia, by:
 - a) potrzeby w zakresie badań naukowych i innowacji związane z pokonywaniem wyzwań dotyczących środowiska, klimatu i energii w obrębie Unii były identyfikowane i ustalane w drodze planowania strategicznego Programu;
 - b) LIFE w dalszym ciągu pełni rolę katalizatora w realizacji polityki i wdrażaniu przepisów Unii w zakresie środowiska, klimatu i odpowiednich zagadnień energetyki, w tym poprzez przejmowanie i stosowanie pochodzących z Programu rezultatów badań naukowych i innowacji oraz pomoc we wprowadzaniu ich w skali krajowej, międzyregionalnej i regionalnej, w przypadku gdy może to pomóc w rozwiązywaniu kwestii transformacji w zakresie środowiska, klimatu lub czystej energii. W szczególności LIFE w dalszym ciągu stwarza zachęty do synergii z Programem poprzez przyznawanie premii w ramach oceny wniosków, które obejmują absorpcję rezultatów Programu;
 - c) projekty LIFE w ramach standardowych działań wspierały opracowywanie, testowanie lub demonstrację odpowiednich technologii lub metodologii realizacji polityki Unii w zakresie środowiska i klimatu, które mogą być następnie wdrażane na dużą skalę i finansowane z innych źródeł, w tym ze środków Programu. EIT, jak również EIC mogą wspierać zwiększanie skali i komercjalizację nowych przełomowych rozwiązań, które mogą być rezultatem realizacji projektów LIFE.
10. Synergia z programem „Erasmus+” zapewnia, by:
 - a) połączone zasoby Programu, w tym EIT, i programu „Erasmus+” były wykorzystywane do wspierania działalności na rzecz wzmocnienia, modernizacji i transformacji europejskich instytucji szkolnictwa wyższego. W stosownych przypadkach Program uzupełnia wsparcie udzielane ze środków programu „Erasmus+” na rzecz inicjatywy dotyczącej europejskich szkół wyższych, w dziedzinie badań naukowych, stanowiąc część opracowywania nowych, wspólnych i zintegrowanych długoterminowych i zrównoważonych strategii w dziedzinie edukacji, badań naukowych i innowacji, opartych na podejściu transdyscyplinarnym i międzysektorowym w celu urzeczywistnienia trójkąta wiedzy. Działalność EIT może stanowić uzupełnienie strategii, które mają zostać realizowane w ramach inicjatywy dotyczącej europejskich szkół wyższych;
 - b) Program i program „Erasmus+” wspierały integrację edukacji i badań naukowych poprzez udzielanie pomocy instytucjom szkolnictwa wyższego w opracowywaniu i przyjmowaniu wspólnych strategii i sieci w zakresie edukacji, badań naukowych i innowacji, poprzez dostarczanie informacji systemom kształcenia, nauczycielom i osobom prowadzącym szkolenia o najnowszych ustaleniach i praktykach w zakresie badań naukowych i oferowanie wszystkim studentom i pracownikom szkolnictwa wyższego, a przede wszystkim naukowcom, możliwości aktywnego udziału w badaniach, a także wspierania innego rodzaju działalności służącej integracji szkolnictwa wyższego, badań naukowych i innowacji.
11. Synergia z Unijnym programem kosmicznym zapewnia, by:
 - a) potrzeby w zakresie badań naukowych i innowacji Unijnego programu kosmicznego oraz potrzeby sektora kosmicznego w segmencie kosmicznym (upstream) i w segmencie wykorzystania danych satelitarnych (downstream) w obrębie Unii były określane i ustalane w ramach planowania strategicznego Programu; a działania w zakresie badań kosmicznych w ramach Programu były realizowane zgodnie z Unijnym programem kosmicznym w odniesieniu do zamówień i kwalifikowalności podmiotów prawnych, w stosownych przypadkach;
 - b) dane i usługi związane z przestrzenią kosmiczną udostępniane w ramach Unijnego programu kosmicznego jako dobro publiczne były wykorzystywane do opracowywania przełomowych rozwiązań w ramach badań naukowych i innowacji, w tym za pośrednictwem Programu, w szczególności w zakresie zrównoważonej żywności i zasobów naturalnych, monitorowania klimatu, atmosfery, środowiska lądowego, przybrzeżnego i morskiego, inteligentnych miast, mobilności opartej na sieci i zautomatyzowanej, bezpieczeństwa i zarządzania klęskami żywiołowymi i katastrofami;
 - c) usługi w zakresie dostępu do danych i informacji z systemu Copernicus przyczyniały się do rozwoju EOSC, a tym samym ułatwiały badaczom, naukowcom i innowatorom dostęp do danych z systemu Copernicus; a infrastruktury badawcze, w szczególności sieci obserwacji in situ stanowiły zasadnicze elementy infrastruktury obserwacji in situ umożliwiającej świadczenie usług systemu Copernicus, a same z kolei korzystały z informacji wygenerowanych przez usługi systemu Copernicus.

12. Synergia z Instrumentem Sąsiedztwa oraz Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej (ISWMR) oraz Instrumentem Pomocy Przedakcesyjnej (IPA III) zapewnia, by:
 - a) potrzeby w zakresie badań naukowych i innowacji w obszarach ISWMR i IPA III były identyfikowane w drodze planowania strategicznego Programu, zgodnie z celami zrównoważonego rozwoju;
 - b) prowadzona w ramach Programu działalność w zakresie badań naukowych i innowacji z udziałem państw trzecich oraz działania w zakresie ukierunkowanej współpracy międzynarodowej dążyły do dostosowania i spójności z aspektami równoległych działań w zakresie absorpcji rynkowej i budowania zdolności w ramach ISWMR i IPA III, w oparciu o wspólną definicję potrzeb i obszarów interwencji.
13. Synergia z Funduszem Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz instrumentem na rzecz zarządzania granicami, będącym elementem Funduszu Zintegrowanego Zarządzania Granicami, zapewnia, by:
 - a) potrzeby w zakresie badań naukowych i innowacji w obszarach bezpieczeństwa i zintegrowanego zarządzania granicami były określane i ustalane w drodze planowania strategicznego Programu;
 - b) Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Fundusz Zintegrowanego Zarządzania Granicami wspierały wdrażanie innowacyjnych nowych technologii i rozwiązań, w szczególności tych będących rezultatem programów ramowych w zakresie badań naukowych i innowacji z dziedziny badań nad bezpieczeństwem.
14. Synergia z Programem InvestEU zapewnia, by:
 - a) Program zapewniał finansowanie mieszane z programu „Horyzont Europa” oraz finansowanie mieszane z EIC na potrzeby innowatorów, których działalność charakteryzuje się wysokim stopniem ryzyka i na którą rynek nie zapewnia wystarczającego i realnego finansowania; jednocześnie Program wspiera skuteczną realizację prywatnej części finansowania mieszanego i jego zarządzanie za pośrednictwem funduszy i pośredników wspieranych przez Program InvestEU i inne podmioty;
 - b) instrumenty finansowe na potrzeby badań naukowych i innowacji oraz MŚP zostały zgrupowane w ramach Programu InvestEU, w szczególności za pośrednictwem segmentu tematycznego poświęconego badaniom naukowym i innowacjom, a także poprzez produkty realizowane w ramach segmentu MŚP, przyczyniając się tym samym również do realizacji celów obu programów i ustanawiając silne uzupełniające powiązania między tymi dwoma programami;
 - c) Program udzielał, w stosownych przypadkach, odpowiedniego wsparcia w zakresie zmiany przeznaczenia projektów, które zostały uznane za zdolne do pozyskania finansowania, lecz nie są odpowiednie do finansowania ze środków EIC, na rzecz Programu InvestEU.
15. Synergia z funduszem innowacyjnym w ramach systemu handlu uprawnieniami do emisji (zwanym dalej „funduszem innowacyjnym”) zapewnia, by:
 - a) Fundusz innowacyjny był wyraźnie ukierunkowany na innowacje w zakresie technologii i procesów niskoemisyjnych, w tym bezpiecznego dla środowiska wychwytywania i utylizacji dwutlenku węgla, które przyczyniają się znacząco do łagodzenia zmiany klimatu, oraz na produkty zastępujące produkty wysokoemisyjne, a także by pomagał w pobudzaniu budowy i eksploatacji projektów dotyczących bezpiecznego dla środowiska wychwytywania i geologicznego składowania CO₂ oraz dotyczących innowacyjnych technologii w zakresie energii odnawialnej i magazynowania energii, jak również by umożliwiać i stymulować rozwój bardziej ekologicznych produktów;
 - b) ze środków Programu finansowano opracowywanie i demonstrację technologii, w tym przełomowych rozwiązań, które mogą przyczynić się do osiągnięcia unijnych celów w zakresie neutralności klimatycznej, energetyki i transformacji przemysłowej, w szczególności poprzez działalność w ramach filarów II i III;
 - c) Fundusz innowacyjny mógł, z zastrzeżeniem spełnienia kryteriów kwalifikacji i wyboru, wspierać fazę demonstracyjną kwalifikowalnych projektów, które mogły otrzymać już wsparcie w ramach Programu, oraz by ustanowione zostały silne uzupełniające powiązania między tymi dwoma programami.
16. Synergia z mechanizmem sprawiedliwej transformacji zapewnia, by:
 - a) potrzeby w zakresie badań naukowych i innowacji były określone w planowaniu strategicznym Programu, tak by wspierać sprawiedliwą i uczciwą transformację ku neutralności klimatycznej;
 - b) propagowane były absorpcja i wdrażanie innowacyjnych i przyjaznych dla klimatu rozwiązań, w szczególności rozwiązań będących rezultatem Programu.
17. Synergia z programem badawczo-szkoleniowym Euratomu zapewni, by:
 - a) w Programie i programie badawczo-szkoleniowym Euratomu opracowano kompleksowe działania wspierające kształcenie i szkolenie (w tym MSCA) w celu utrzymania i rozwoju odpowiednich umiejętności w Europie;

- b) w Programie i w programie badawczo-szkoleniowym Euratomu opracowano wspólne działania badawcze ukierunkowane na przekrojowe aspekty bezpiecznego korzystania z zastosowań promieniowania jonizującego niezwiązanych z wytwarzaniem energii, w obszarach, takich jak medycyna, przemysł, rolnictwo, przestrzeń kosmiczna, zmiana klimatu, bezpieczeństwo i gotowość na wypadek sytuacji wyjątkowej oraz wkład nauki w dziedzinie jądrowej.
18. Potencjalna synergia z Europejskim Funduszem Obronnym przynosi korzyści cywilnym badaniom naukowym i badaniom naukowym w dziedzinie obronności, tak by unikać zbędnego dublowania wysiłków i zgodnie z art. 5 i art. 7 ust. 1.
19. Wspiera się synergicznie z programem „Kreatywna Europa” poprzez określenie potrzeb w zakresie badań naukowych i innowacji w dziedzinie polityki kulturalnej i kreatywnej w planowaniu strategicznym Programu.
20. Synergia z Instrumentem na rzecz Odbudowy i Zwiększenia Odporności zapewnia, by:
- a) potrzeby w zakresie badań naukowych i innowacji w ramach wsparcia zwiększenia odporności gospodarek i społeczeństw państw członkowskich oraz lepszego przygotowania ich na przyszłość były określane w planowaniu strategicznym Programu;
- b) wspierane były absorpcja i wdrażanie innowacyjnych rozwiązań, w szczególności rozwiązań będących rezultatem Programu.
-

ZAŁĄCZNIK V

KLUCZOWE WSKAŹNIKI ŚCIEŻEK ODDZIAŁYWANIA

Ścieżki oddziaływania i związane z nimi kluczowe wskaźniki ścieżek oddziaływania umożliwiają uporządkowanie struktury monitorowania postępów w realizacji celów Programu, o których mowa w art. 3. W ścieżkach oddziaływania istotny jest czynnik czasu; odzwierciedlają one trzy uzupełniające kategorie oddziaływania oddające nieliniarny charakter inwestycji w badania naukowe i innowacje: naukową, społeczną i technologiczną lub gospodarczą. W odniesieniu do każdej z kategorii oddziaływania stosuje się wskaźniki orientacyjne w celu śledzenia postępów, rozróżniające perspektywę krótko-, średnioterminową i dłuższą, w tym poza okresem trwania Programu, z możliwością przedstawienia z podziałem na, między innymi, państwa członkowskie i państwa stowarzyszone. Wskaźniki te są kompilowane przy użyciu metod jakościowych i ilościowych. Poszczególne części Programu przyczyniają się do realizacji tych wskaźników w różnym stopniu i przy wykorzystaniu różnych mechanizmów. W stosownych przypadkach do monitorowania poszczególnych części Programu można stosować dodatkowe wskaźniki.

Dane jednostkowe, na których opierają się kluczowe wskaźniki ścieżek oddziaływania, są gromadzone w odniesieniu do wszystkich części Programu i wszystkich mechanizmów realizacji w trybie zarządzania centralnego, w sposób zharmonizowany oraz na odpowiednim poziomie szczegółowości i przy minimalnym obciążeniu sprawozdawczym beneficjentów.

Ponadto, poza kluczowymi wskaźnikami ścieżek oddziaływania, dane dotyczące zoptymalizowanej realizacji Programu na rzecz wzmocnienia EPB, wspierania opartego na doskonałości uczestnictwa wszystkich państw członkowskich w Programie, jak również ułatwiania powiązań opartych na współpracy w europejskich badaniach naukowych i innowacjach są gromadzone i zgłaszane w czasie zbliżonym do rzeczywistego jako część danych dotyczących realizacji i zarządzania, o których mowa w art. 50. Obejmuje to monitorowanie powiązań opartych na współpracy, analizy sieci, danych dotyczących propozycji, wniosków, udziału, projektów, wnioskodawców i uczestników (w tym danych dotyczących rodzaju organizacji, np. organizacje społeczeństwa obywatelskiego, MŚP i sektor prywatny), państwa, np. specjalna klasyfikacja grup państw, takich jak państwa członkowskie, państwa stowarzyszone i państwa trzecie, a także płci, roli w projekcie, dyscypliny naukowej lub sektora, w tym nauk społecznych i humanistycznych, oraz monitorowanie poziomu uwzględniania kwestii klimatu i poziomu związanych z tym wydatków.

Wskaźniki ścieżki oddziaływania naukowego

Oczekuje się, że Program osiągnie oddziaływanie naukowe dzięki tworzeniu nowej wiedzy wysokiej jakości, wzmocnieniu kapitału ludzkiego w dziedzinie badań naukowych i innowacji oraz wspieraniu rozpowszechniania wiedzy i otwartej nauki. Postępy na drodze do osiągnięcia tego oddziaływania są monitorowane za pomocą wskaźników orientacyjnych ustalanych w odniesieniu do trzech kluczowych ścieżek oddziaływania przedstawionych poniżej.

Tabela 1

W kierunku oddziaływania naukowego	Krótkoterminowo	Średnioterminowo	Długoterminowo
Tworzenie nowej wiedzy wysokiej jakości	Publikacje – Liczba recenzowanych publikacji naukowych będących rezultatem Programu	Cytowania – Indeks cytowań, ze wskaźnikiem średniej liczby cytowań na dyscyplinę, recenzowanych publikacji będących rezultatem Programu	Nauka światowej klasy – Liczba i odsetek recenzowanych publikacji będących rezultatem projektów finansowanych z Programu, które stanowią zasadniczy wkład w daną dyscyplinę nauki
Wzmocnienie kapitału ludzkiego w dziedzinie badań naukowych i innowacji	Umiejętności – Liczba naukowców zaangażowanych w działalność związaną z podnoszeniem kwalifikacji (poprzez szkolenia, mentoring/coaching, mobilność i dostęp do infrastruktur badawczych i innowacyjnych) w ramach projektów finansowanych z Programu	Kariery – Liczba i odsetek naukowców zaangażowanych w Program, którzy podnieśli swoje kwalifikacje i mają większe indywidualne oddziaływanie na swoją dziedzinę badań naukowych i innowacji	Warunki pracy – Liczba i odsetek naukowców zaangażowanych w Program, którzy podnieśli swoje kwalifikacje i których warunki pracy uległy poprawie, uwzględniając wynagrodzenia naukowców

W kierunku oddziaływania naukowego	Krótkoterminowo	Średnioterminowo	Długoterminowo
Wspieranie rozpowszechniania wiedzy i otwartej nauki	Dzielenie się wiedzą – Odsetek produktów badań naukowych (otwarte dane / publikacje / oprogramowanie itp.) będących rezultatem Programu, które udostępniono za pośrednictwem infrastruktur otwartej wiedzy	Rozpowszechnianie wiedzy – Odsetek produktów badań naukowych objętych otwartym dostępem, będących rezultatem Programu, które zostały aktywnie wykorzystane / zacytowane	Nowe współprace – Odsetek beneficjentów Programu, którzy podjęli nowe współprace interdyscyplinarne / międzysektorowe z użytkownikami ich produktów badań naukowych objętych otwartym dostępem, będących rezultatem Programu

Wskaźniki ścieżki oddziaływania społecznego

Oczekuje się, że Program osiągnie oddziaływanie społeczne dzięki zajęciu się priorytetami polityki Unii i globalnymi wyzwaniami, w tym celami zrównoważonego rozwoju, poprzez kierowanie się zasadami Agendy 2030 i celami porozumienia paryskiego, poprzez badania naukowe i innowacje, generowanie korzyści i oddziaływanie poprzez misje w zakresie badań naukowych i innowacji i partnerstwa europejskie oraz wzmocnienie absorpcji innowacji przez społeczeństwo, przyczyniając się ostatecznie do dobrostanu społeczeństwa. Postępy na drodze do osiągnięcia tego oddziaływania są monitorowane za pomocą wskaźników orientacyjnych ustalanych w odniesieniu do trzech kluczowych ścieżek oddziaływania przedstawionych poniżej.

Tabela 2

W kierunku oddziaływania społecznego	Krótkoterminowo	Średnioterminowo	Długoterminowo
Przyczynianie się do realizacji priorytetów polityki Unii i globalnych wyzwań poprzez badania naukowe i innowacje	Rezultaty – Liczba i odsetek rezultatów służących zajęciu się określonymi priorytetami polityki Unii i globalnymi wyzwaniami (w tym celami zrównoważonego rozwoju) (wielowymiarowo: dla każdego określonego priorytetu) W tym: liczba i odsetek rezultatów istotnych z punktu widzenia klimatu, których celem jest realizacja zobowiązań Unii wynikających z porozumienia paryskiego	Rozwiązania – Liczba i odsetek innowacji i wyników badań naukowych służących zajęciu się określonymi priorytetami polityki Unii i globalnymi wyzwaniami (w tym celami zrównoważonego rozwoju) (wielowymiarowo: dla każdego określonego priorytetu) W tym: liczba i odsetek innowacji i wyników badań naukowych istotnych z punktu widzenia klimatu przyczyniających się do realizacji zobowiązań Unii wynikających z porozumienia paryskiego	Korzyści – Zagregowane szacunkowe efekty korzystania z / wykorzystywania rezultatów finansowanych z Programu do zajęcia się określonymi priorytetami polityki Unii i globalnymi wyzwaniami (w tym celami zrównoważonego rozwoju), w tym wkład w cykl kształtowania polityki i stanowienie prawa (taki jak normy i standardy) (wielowymiarowo: dla każdego określonego priorytetu) W tym: zagregowane szacunkowe efekty korzystania z / wykorzystywania rezultatów istotnych z punktu widzenia klimatu, finansowanych z Programu, do realizacji zobowiązań Unii wynikających z porozumienia paryskiego, w tym wkład w cykl kształtowania polityki i stanowienie prawa (taki jak normy i standardy)
Generowanie korzyści i oddziaływania poprzez misje w zakresie badań naukowych i innowacji	Rezultaty misji w zakresie badań naukowych i innowacji – Rezultaty określonych misji w zakresie badań naukowych i innowacji (wielowymiarowo: dla każdej określonej misji)	Wyniki misji w zakresie badań naukowych i innowacji – Wyniki określonych misji w zakresie badań naukowych i innowacji (wielowymiarowo: dla każdej określonej misji)	Osiągnięte cele misji w zakresie badań naukowych i innowacji – Cele osiągnięte w określonych misjach w zakresie badań naukowych i innowacji (wielowymiarowo: dla każdej określonej misji)

W kierunku oddziaływania społecznego	Krótkoterminowo	Średnioterminowo	Długoterminowo
Wzmocnienie absorpcji badań naukowych i innowacji w społeczeństwie	Współtworzenie – Liczba i odsetek projektów finansowanych z Programu, w których obywatele i użytkownicy końcowi z Unii przyczyniają się do współtworzenia treści w zakresie badań naukowych i innowacji	Zaangażowanie – Liczba i odsetek uczestniczących podmiotów prawnych posiadających mechanizmy zaangażowania obywateli i użytkowników końcowych po zakończeniu projektów finansowanych z Programu	Społeczna absorpcja badań naukowych i innowacji – Absorpcja współtworzonych rezultatów naukowych i innowacyjnych rozwiązań wytworzonych w ramach Programu oraz stopień poinformowania o nich

Wskaźniki ścieżki oddziaływania technologicznego i gospodarczego

Oczekuje się, że Program osiągnie oddziaływanie technologiczne i gospodarcze, zwłaszcza w Unii, dzięki wywieraniu wpływu na tworzenie i rozwój przedsiębiorstw, w szczególności MŚP, w tym przedsiębiorstw typu start-up, tworzeniu bezpośrednio i pośrednio miejsc pracy, zwłaszcza w Unii, oraz ułatwieniu uruchamiania inwestycji na rzecz badań naukowych i innowacji. Postępy na drodze do osiągnięcia tego oddziaływania są monitorowane za pomocą wskaźników orientacyjnych ustalanych w odniesieniu do trzech kluczowych ścieżek oddziaływania przedstawionych poniżej.

Tabela 3

W kierunku oddziaływania technologicznego / gospodarczego	Krótkoterminowo	Średnioterminowo	Długoterminowo
Generowanie wzrostu gospodarczego opartego na innowacjach	Rezultaty innowacyjne – Liczba innowacyjnych produktów, procesów lub metod będących rezultatem Programu (w podziale na rodzaje innowacji) oraz zgłoszeń dotyczących praw własności intelektualnej	Innowacje – Liczba innowacji będących rezultatem projektów finansowanych z Programu (w podziale na rodzaje innowacji), w tym z przyznanymi prawami własności intelektualnej	Wzrost gospodarczy – Tworzenie i rozwój przedsiębiorstw, które opracowały innowacje w ramach Programu, oraz udział takich przedsiębiorstw w rynku
Tworzenie liczniejszych i lepszych miejsc pracy	Wsparcie w zakresie zatrudnienia – Liczba stworzonych miejsc pracy w przeliczeniu na ekwiwalent pełnego czasu pracy (EPC) oraz miejsc pracy utrzymanych w uczestniczących podmiotach prawnych w przypadku projektu finansowanego z Programu (w podziale na rodzaj miejsca pracy)	Utrzymane zatrudnienie – Wzrost liczby miejsc pracy w przeliczeniu na EPC w uczestniczących podmiotach prawnych w następstwie projektu finansowanego z Programu (w podziale na rodzaj miejsca pracy)	Zatrudnienie ogółem – Liczba miejsc pracy stworzonych bezpośrednio lub pośrednio lub utrzymanych w wyniku rozpowszechnienia rezultatów Programu (w podziale na rodzaj miejsca pracy)
Ułatwienie uruchamiania inwestycji na rzecz badań naukowych i innowacji	Współinwestowanie – Kwota inwestycji publicznych i prywatnych uruchomionych dzięki początkowej inwestycji z Programu	Zwiększanie skali – Kwota inwestycji publicznych i prywatnych uruchomionych w celu wykorzystywania lub zwiększenia skali rezultatów z Programu (w tym bezpośrednie inwestycje zagraniczne)	Przyczynienie się do realizowania docelowego poziomu 3 % – Postępy Unii w dążeniu do osiągnięcia docelowego poziomu 3 % PKB w wyniku Programu

ZAŁĄCZNIK VI

OBSZARY EWENTUALNYCH MISJI I OBSZARY EWENTUALNYCH ZINSTYTUCJONALIZOWANYCH PARTNERSTW EUROPEJSKICH DO USTANOWIENIA NA PODSTAWIE ART. 185 LUB 187 TFUE

Zgodnie z art. 8 i 12 niniejszego rozporządzenia w niniejszym załączniku określono obszary ewentualnych misji i ewentualnych partnerstw europejskich ustanawianych na podstawie art. 185 lub 187 TFUE.

I. Obszary ewentualnych misji:

- Misje – obszar 1: Dostosowanie do zmiany klimatu, w tym przemiany społeczne.
- Misje – obszar 2: Choroby nowotworowe.
- Misje – obszar 3: Zdrowe oceany, morza oraz wody przybrzeżne i śródlądowe.
- Misje – obszar 4: Neutralne dla klimatu i inteligentne miasta.
- Misje – obszar 5: Zdrowa gleba i żywność.

Każda misja przestrzega zasad określonych w art. 8 ust. 4 niniejszego rozporządzenia.

II. Obszary ewentualnych zinstytucjonalizowanych partnerstw europejskich na podstawie art. 185 lub 187 TFUE:

- Obszar partnerstwa 1: Szybszy rozwój i bezpieczniejsze stosowanie innowacji w dziedzinie zdrowia z korzyścią dla europejskich pacjentów i globalnego zdrowia publicznego.
- Obszar partnerstwa 2: Postępy w pracach nad kluczowymi technologiami cyfrowymi i prorozwojowymi oraz korzystaniu z nich, z uwzględnieniem nowatorskich technologii, takich jak sztuczna inteligencja, fotonika i technologie kwantowe.
- Obszar partnerstwa 3: Europa jako lider w metrologii, z uwzględnieniem zintegrowanego systemu metrologicznego.
- Obszar partnerstwa 4: Przyspieszenie działań na rzecz konkurencyjności, bezpieczeństwa i efektywności środowiskowej unijnego ruchu lotniczego, lotnictwa i kolei.
- Obszar partnerstwa 5: Zrównoważone i sprzyjające włączeniu społecznemu biorozwiązania oparte na obiegu zamkniętym.
- Obszar partnerstwa 6: Technologie wodorowe i zrównoważone technologie składowania energii o mniejszym śladzie środowiskowym oraz mniej energochłonna produkcja.
- Obszar partnerstwa 7: Czyste, połączone, współpracujące, autonomiczne i zautomatyzowane rozwiązania na rzecz przyszłych potrzeb w zakresie mobilności ludzi i towarów.
- Obszar partnerstwa 8: Innowacyjne i intensywnie wykorzystujące badania naukowe i rozwój MŚP.

Proces oceny konieczności stworzenia zinstytucjonalizowanego partnerstwa europejskiego w jednym z wyżej wymienionych obszarów partnerstwa może doprowadzić do złożenia wniosku ustawodawczego zgodnie z prawem inicjatywy przysługującym Komisji. W pozostałych przypadkach odpowiedni obszar partnerstwa może również być podstawą do stworzenia partnerstwa europejskiego zgodnie z art. 10 ust. 1 lit. a) lub b) niniejszego rozporządzenia lub być realizowany w oparciu o inne zaproszenia do składania wniosków w ramach niniejszego Programu.

Ponieważ ewentualne obszary zinstytucjonalizowanych partnerstw europejskich obejmują szeroki zakres dziedzin tematycznych, mogą być one, w oparciu o ocenę potrzeb, realizowane przez więcej niż jedno partnerstwo europejskie.

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) 2021/696**z dnia 28 kwietnia 2021 r.****ustanawiające Unijny program kosmiczny i Agencję Unii Europejskiej ds. Programu Kosmicznego oraz uchylające rozporządzenia (UE) nr 912/2010, (UE) nr 1285/2013 i (UE) nr 377/2014 oraz decyzję nr 541/2014/UE**

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 189 ust. 2,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,

stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą ⁽¹⁾,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Technologie kosmiczne oraz dane i usługi związane z przestrzenią kosmiczną stały się niezbędne w codziennym życiu Europejczyków i odgrywają istotną rolę w zachowaniu wielu strategicznych interesów. Unijny przemysł kosmiczny jest już jednym z najbardziej konkurencyjnych na świecie. Jednak pojawienie się nowych podmiotów oraz rozwój nowych technologii rewolucjonizuje tradycyjne modele przemysłowe. W celu utrzymania przez Unię wiodącej pozycji na arenie międzynarodowej ze znaczną swobodą działania w dziedzinie przestrzeni kosmicznej kluczowe jest, aby wspierała ona postęp naukowy i techniczny oraz zwiększała potencjał w zakresie konkurencyjności i innowacji gałęzi przemysłu sektora kosmicznego na obszarze Unii, w szczególności małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP), przedsiębiorstw typu *start-up* i innowacyjnych przedsiębiorstw.
- (2) Należy wykorzystać możliwości, jakie przestrzeń kosmiczna oferuje w zakresie bezpieczeństwa Unii i jej państw członkowskich, opisane w szczególności w globalnej strategii na rzecz polityki zagranicznej i bezpieczeństwa Unii Europejskiej z czerwca 2016 r., utrzymując zarazem cywilny charakter Unijnego programu kosmicznego (zwanego dalej „Programem”) i przestrzegając ewentualnych przepisów dotyczących neutralności i niezaangażowania ustanowionych w prawie konstytucyjnym państw członkowskich. Rozwój sektora kosmicznego był w przeszłości związany z bezpieczeństwem. W wielu przypadkach urządzenia, komponenty i narzędzia używane w sektorze kosmicznym, a także dane i usługi związane z przestrzenią kosmiczną mają podwójne zastosowanie. Unijna polityka bezpieczeństwa i obrony jest jednak określana w ramach wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa zgodnie z tytułem V Traktatu o Unii Europejskiej (TUE).
- (3) Od końca lat 90. ubiegłego wieku Unia przygotowywała własne inicjatywy i programy w dziedzinie przestrzeni kosmicznej, a mianowicie europejski system wspomagania satelitarnego (EGNOS), a następnie Galileo i Copernicus, które uwzględniają potrzeby obywateli Unii i spełniają wymogi polityki publicznej. Należy zapewnić kontynuowanie tych inicjatyw i programów, a także ulepszyć oferowane w ich ramach usługi, tak aby zaspokajały one nowe potrzeby użytkowników, utrzymywały się w czołówce w kontekście rozwoju nowych technologii i transformacji w dziedzinie technologii cyfrowych i technologii informacyjno-komunikacyjnych oraz mogły przyczynić się do realizacji priorytetów politycznych, takich jak działania związane ze zmianą klimatu, w tym monitorowanie zmian w strefie podbiegunowej, transporcie, bezpieczeństwie i obronności.
- (4) Należy wykorzystać synergie między sektorem transportu, sektorem kosmicznym i sektorem cyfrowym, aby wesprzeć szersze stosowanie nowych technologii, takich jak eCall, tachograf cyfrowy, nadzór ruchu i zarządzanie nim, jazda autonomiczna oraz pojazdy bezałogowe i drony, a także odpowiedzieć na potrzeby w zakresie bezpiecznej i niezawodnej łączności, solidnego pozycjonowania, intermodalności i interoperacyjności. Takie wykorzystanie synergii zwiększyłoby konkurencyjność usług transportowych i sektora transportu.

⁽¹⁾ Stanowisko Parlamentu Europejskiego z dnia 17 kwietnia 2019 r. (dotychczas nieopublikowane w Dzienniku Urzędowym) oraz stanowisko Rady w pierwszym czytaniu z dnia 19 kwietnia 2021 r. (dotychczas nieopublikowane w Dzienniku Urzędowym). Stanowisko Parlamentu Europejskiego z dnia 28 kwietnia 2021 r. (dotychczas nieopublikowane w Dzienniku Urzędowym).

- (5) Aby wszystkie państwa członkowskie i wszyscy ich obywatele mogli odnieść maksymalny pożytek z Programu, należy również promować korzystanie z dostarczonych danych, informacji i usług oraz ich upowszechnianie, a także wspierać rozwój aplikacji w segmencie wykorzystania danych satelitarnych (*downstream*) w oparciu o te dane, informacje i usługi. W tym celu państwa członkowskie, Komisja i podmioty odpowiedzialne mogłyby w szczególności organizować cykliczne kampanie informacyjne na temat korzyści płynących z Programu.
- (6) Dla realizacji celów w postaci swobody działania, niezależności i bezpieczeństwa istotne jest, aby Unia posiadała autonomiczny dostęp do przestrzeni kosmicznej i miała możliwość korzystania z niej w bezpieczny sposób. W związku z tym istotne jest, by Unia wspierała autonomiczny, niezawodny i racjonalny pod względem kosztów dostęp do przestrzeni kosmicznej, w szczególności w odniesieniu do krytycznej infrastruktury i technologii, bezpieczeństwa publicznego i bezpieczeństwa Unii i jej państw członkowskich. Komisja powinna mieć zatem możliwość zgrupowania na poziomie europejskim usług wynoszenia w przestrzeń kosmiczną, zarówno na potrzeby własne, jak i – na ich wniosek – innych podmiotów, w tym państw członkowskich, zgodnie z art. 189 ust. 2 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE). Dla utrzymania konkurencyjności na szybko zmieniającym się rynku istotne jest również, aby Unia nadal miała dostęp do nowoczesnych, skutecznych i elastycznych instalacji infrastruktury startowej i korzystała z odpowiednich systemów wynoszenia w przestrzeń kosmiczną. Dlatego też, bez uszczerbku dla działań podejmowanych przez państwa członkowskie lub Europejską Agencję Kosmiczną (ESA), Program powinien mieć możliwość wspierania dostosowań naziemnej infrastruktury kosmicznej (w tym nowych osiągnięć), które są niezbędne do realizacji Programu, jak również dostosowań systemów wynoszących (w tym rozwoju technologicznego), które są niezbędne do wynoszenia satelitów w przestrzeń kosmiczną, z uwzględnieniem alternatywnych technologii i innowacyjnych systemów, na potrzeby realizacji komponentów Programu. Działania te należy realizować zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) 2018/1046^(*) (zwanym dalej „rozporządzeniem finansowym”), mając na celu osiągnięcia większej racjonalności pod względem kosztów na potrzeby Programu. Z uwagi na brak specjalnego budżetu działania na rzecz dostępu do przestrzeni kosmicznej powinny pozostawać bez uszczerbku dla realizacji komponentów Programu.
- (7) Aby zwiększyć konkurencyjność unijnego przemysłu kosmicznego i zwiększyć potencjał w zakresie projektowania, budowy i eksploatacji systemów własnych, Unia powinna wspierać tworzenie, wzrost i rozwój całego przemysłu kosmicznego. Powstawanie modelu sprzyjającego przedsiębiorczości i innowacjom należy wspierać również na poziomach europejskim, regionalnym i krajowym poprzez inicjatywy, takie jak platformy ds. przestrzeni kosmicznej skupiające sektor kosmiczny, sektor cyfrowy i inne sektory, a także użytkowników. Platformy te powinny mieć na celu pobudzanie przedsiębiorczości i rozwój umiejętności, a jednocześnie dążyć do synergii z centrami innowacji cyfrowych. Unia powinna wspierać tworzenie i rozwój przedsiębiorstw z sektora kosmicznego z siedzibą w Unii, aby mogły one odnieść sukces, w tym przez ułatwianie im dostępu do finansowania ryzyka w związku z brakiem odpowiedniego dostępu na obszarze Unii do kapitału *private equity* dla przedsiębiorstw typu *start-up* z sektora kosmicznego oraz przez pobudzanie popytu, znanego jako podejście oparte na pierwszej umowie.
- (8) W przypadku usług związanych z przestrzenią kosmiczną łańcuch wartości można ogólnie podzielić na działania w segmencie kosmicznym (*upstream*) i działania w segmencie wykorzystania danych satelitarnych (*downstream*). Działania w segmencie kosmicznym (*upstream*) obejmują działania prowadzące do stworzenia operacyjnego systemu kosmicznego, w tym działania w zakresie rozwoju, produkcji i wynoszenia w przestrzeń kosmiczną, a także funkcjonowanie takiego systemu. Działania w segmencie wykorzystania danych satelitarnych (*downstream*) obejmują działania w zakresie udostępniania użytkownikom usług i produktów związanych z przestrzenią kosmiczną. Ważnym elementem wspierającym rozwój sektora kosmicznego są również platformy cyfrowe. Umożliwiają one dostęp do danych i produktów, a także do zestawów narzędzi oraz instalacji przechowujących i obliczeniowych.
- (9) W dziedzinie przestrzeni kosmicznej Unia wykonuje swoje kompetencje zgodnie z art. 4 ust. 3 TFUE. Komisja powinna zapewnić spójność działań prowadzonych w ramach Programu.
- (10) Podczas gdy szereg państw członkowskich ma tradycję aktywnego przemysłu związanego z przestrzenią kosmiczną, należy uwzględnić potrzebę rozwoju i ugruntowania przemysłu kosmicznego w państwach członkowskich, których zdolności dopiero powstają, oraz potrzebę podjęcia wyzwań, jakie dla tradycyjnego przemysłu kosmicznego stanowią „New Space”. Należy wspierać działania na rzecz rozwoju potencjału przemysłu kosmicznego w całej Unii i usprawnienia współpracy między przedsiębiorstwami działającymi w przemyśle kosmicznym we wszystkich państwach członkowskich.

(*) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) 2018/1046 z dnia 18 lipca 2018 r. w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii, zmieniające rozporządzenia (UE) nr 1296/2013, (UE) nr 1301/2013, (UE) nr 1303/2013, (UE) nr 1304/2013, (UE) nr 1309/2013, (UE) nr 1316/2013, (UE) nr 223/2014 i (UE) nr 283/2014 oraz decyzję nr 541/2014/UE, a także uchylające rozporządzenie (UE, Euratom) nr 966/2012 (Dz.U. L 193 z 30.7.2018, s. 1).

- (11) Działania prowadzone w ramach Programu powinny opierać się na potencjale krajowym i europejskim, (który istnieje w momencie realizacji działania, i z niego korzystając.
- (12) Ze względu na zasięg Programu i jego potencjał w zakresie stawiania czoła globalnym wyzwaniom działalność związana z przestrzenią kosmiczną ma bardzo międzynarodowy wymiar. Odpowiednie podmioty Programu, ściśle koordynując swoje działania z państwami członkowskimi i za ich zgodą, mogą uczestniczyć w sprawach dotyczących Programu, we współpracy międzynarodowej i współpracy z właściwymi gremiami sektorowymi Organizacji Narodów Zjednoczonych (ONZ). W sprawach związanych z Programem Komisja może koordynować w imieniu Unii i w zakresie jej kompetencji działania na arenie międzynarodowej, a w szczególności bronić interesów Unii i jej państw członkowskich na forach międzynarodowych, w tym w odniesieniu do zakresów częstotliwości wykorzystywanych do celów Programu, bez uszczerbku dla kompetencji państw członkowskich w tej dziedzinie. Szczególnie ważne jest, aby Unia, reprezentowana przez Komisję, prowadziła współpracę w ramach organów międzynarodowego programu COSPAS-SARSAT.
- (13) Współpraca międzynarodowa ma zasadnicze znaczenie dla promowania roli Unii jako globalnego gracza w sektorze kosmicznym oraz unijnych technologii i przemysłu, przy czym należy wspierać uczciwą konkurencję na poziomie międzynarodowym, nie zapominając o potrzebie zapewnienia wzajemności praw i obowiązków stron, a także zachęcać do współpracy w dziedzinie szkoleń. Współpraca międzynarodowa stanowi jeden z kluczowych elementów Strategii kosmicznej dla Europy określonej przez Komisję w komunikacie z dnia 26 października 2016 r. Komisja powinna wykorzystywać Program, by poprzez rozmaite inicjatywy przyczynić się do międzynarodowych wysiłków i z nich korzystać, promować europejską technologię i przemysł na arenie międzynarodowej, np. za pomocą dialogów dwustronnych, warsztatów branżowych i wsparcia na rzecz umiędzynarodowienia MSP, oraz ułatwiać dostęp do rynków międzynarodowych i wspierać uczciwą konkurencję, także za pośrednictwem inicjatyw z zakresu dyplomacji gospodarczej. Należy zapewnić pełną spójność i komplementarność europejskich inicjatyw z zakresu dyplomacji kosmicznej z istniejącymi unijnymi strategiami politycznymi, priorytetami i instrumentami, pamiętając, że Unia wraz z państwami członkowskimi ma do odegrania kluczową rolę w utrzymaniu wiodącej pozycji na arenie międzynarodowej.
- (14) Bez uszczerbku dla kompetencji państw członkowskich Komisja wraz z Wysokim Przedstawicielem Unii do Spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa (zwanym dalej „Wysokim Przedstawicielem”) i w ścisłej współpracy z państwami członkowskimi powinna promować odpowiedzialne zachowanie w przestrzeni kosmicznej podczas realizacji Programu, w tym. ograniczanie rozprzestrzeniania się śmieci kosmicznych. Komisja powinna również zbadać możliwość przyjęcia przez Unię praw i obowiązków zawartych w odpowiednich traktatach i konwencjach ONZ i w razie konieczności wystąpić ze stosownymi wnioskami.
- (15) Cele Programu są podobne do celów innych programów Unii, w szczególności programu „Horyzont Europa” ustanowionego rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/695 ⁽³⁾, Programu InvestEU ustanowionego rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/523 ⁽⁴⁾, Europejskiego Funduszu Obronnego ustanowionego rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/697 ⁽⁵⁾ oraz funduszy objętych rozporządzeniem ustanawiającym wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej (zwanym dalej „rozporządzeniem w sprawie wspólnych przepisów”). W związku z tym należy przewidzieć skumulowane finansowanie z tych programów, pod warunkiem że nie obejmują one tych samych pozycji kosztów, w szczególności w drodze uzgodnień dotyczących finansowania uzupełniającego z programów Unii, w przypadku gdy pozwala na to tryb zarządzania – albo kolejno, na zmianę, albo w drodze łączenia środków finansowych, w tym na potrzeby wspólnego finansowania działań – umożliwiając, w miarę możliwości, tworzenie partnerstw innowacyjnych i prowadzenie działań łączonych. W trakcie realizacji Programu Komisja powinna zatem promować synergie z innymi powiązаныmi programami i instrumentami finansowymi Unii, co umożliwi, w miarę możliwości, korzystanie z dostępu do finansowania ryzyka, partnerstw innowacyjnych oraz finansowania skumulowanego lub mieszanego. Komisja powinna również zapewnić synergie i spójność między rozwiązaniami opracowanymi w ramach tych programów, w szczególności programu „Horyzont Europa”, a rozwiązaniami opracowanymi w ramach Programu.

⁽³⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/695 z dnia 28 kwietnia 2021 r. ustanawiające program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont Europa” oraz zasady uczestnictwa i upowszechniania obowiązujące w tym programie oraz uchylające rozporządzenia (UE) nr 1290/2013 i (UE) nr 1291/2013 (zob. s. 1 niniejszego Dziennika Urzędowego).

⁽⁴⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/523 z dnia 24 marca 2021 r. ustanawiające Program InvestEU i zmieniające rozporządzenie (UE) 2015/1017 (Dz.U. L 107 z 26.3.2021, s. 30).

⁽⁵⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/697 z dnia 29 kwietnia 2021 r. ustanawiające Europejski Fundusz Obronny i uchylające rozporządzenie (UE) 2018/1092 (zob. s. 149 niniejszego Dziennika Urzędowego).

- (16) Zgodnie z art. 191 ust. 3 rozporządzenia finansowego w żadnych okolicznościach te same koszty nie mogą być dwukrotnie finansowane z budżetu Unii.
- (17) Cele polityczne Programu zostałyby również uznane za kwalifikujące się do finansowania i operacji z zakresu inwestycji z instrumentów finansowych i gwarancji budżetowych Programu InvestEU, w szczególności w ramach finansowanych przez niego segmentów polityki: zrównoważona infrastruktura oraz badania naukowe, innowacje i cyfryzacja. Wsparcie finansowe należy wykorzystać w celu skorygowania niedoskonałości rynku lub niedostatecznego poziomu inwestycji na rynku w proporcjonalny sposób, bez powielania ani wypierania finansowania prywatnego, a także bez zakłócania konkurencji na rynku wewnętrznym. Działania powinny mieć wyraźną europejską wartość dodaną.
- (18) Spójność i synergia między programem „Horyzont Europa” a Programem powinny sprzyjać tworzeniu konkurencyjnego i innowacyjnego europejskiego sektora kosmicznego, wzmacniać autonomię Europy w zakresie dostępu do przestrzeni kosmicznej i jej wykorzystania w bezpiecznym i zabezpieczonym środowisku oraz wzmacniać pozycję Europy jako światowego gracza. Przełomowe rozwiązania uzyskane dzięki programowi „Horyzont Europa” byłyby wspierane przez dane i usługi udostępniane w ramach Programu społeczności skupionej wokół badań naukowych i innowacji.
- (19) W celu zapewnienia jak największych społeczno-gospodarczych korzyści z Programu konieczne jest utrzymanie jak najnowocześniejszych systemów, ich modernizacja w miarę zmieniających się potrzeb użytkowników oraz ewolucja sektora aplikacji opierających się na przestrzeni kosmicznej w segmencie wykorzystania danych satelitarnych (*downstream*). Unia powinna wspierać działania związane z badaniami naukowymi i rozwojem technologii lub wczesnymi etapami ewolucji dotyczącej infrastruktury ustanowionej w ramach Programu, a także działania badawczo-rozwojowe dotyczące aplikacji i usług opartych na systemach stworzonych w ramach Programu, pobudzając tym samym działalność gospodarczą w segmencie kosmicznym (*upstream*) i segmencie wykorzystania danych satelitarnych (*downstream*). Właściwym narzędziem finansowania na poziomie unijnym tego rodzaju działalności badawczo-innowacyjnej jest program „Horyzont Europa”. Istnieje jednak bardzo szczególna część działalności rozwojowej wymagająca finansowania z budżetu przeznaczzonego zgodnie z niniejszym rozporządzeniem na komponenty Galileo i EGNOS, w szczególności jeżeli działalność ta dotyczy podstawowych elementów, takich jak chipsety i odbiorniki działające w systemie Galileo, które ułatwiłyby rozwój aplikacji w różnych sektorach gospodarki. Finansowanie takie nie powinno jednak stwarzać zagrożenia dla rozmieszczenia lub eksploatacji infrastruktury utworzonej w ramach Programu.
- (20) Aby zapewnić przyszłą konkurencyjność europejskiego przemysłu kosmicznego, Program powinien wspierać rozwój zaawansowanych umiejętności w dziedzinach związanych z przestrzenią kosmiczną oraz działania edukacyjno-szkoleniowe, promując zarazem równe szanse, w tym równouprawnienie płci, aby móc w pełni wykorzystać potencjał obywateli Unii w tej dziedzinie.
- (21) Infrastruktura na potrzeby Programu może wymagać dodatkowych badań naukowych i innowacji, które mogą być wspierane w ramach programu „Horyzont Europa”, w celu zapewnienia spójności z działaniami prowadzonymi w tej dziedzinie przez ESA. Synergia z programem „Horyzont Europa” powinna zapewnić identyfikację potrzeb sektora kosmicznego w zakresie badań naukowych i innowacji oraz ich uwzględnienie w strategicznym procesie planowania badań naukowych i innowacji. Udostępniane nieodpłatnie w ramach Programu dane i usługi związane z przestrzenią kosmiczną byłyby wykorzystywane do opracowywania dzięki badaniom naukowym i innowacjom przełomowych rozwiązań na rzecz realizacji priorytetów polityki unijnej, w tym w ramach programu „Horyzont Europa”. W procesie planowania strategicznego w ramach programu „Horyzont Europa” określone zostałyby działania w zakresie badań naukowych i innowacji, które powinny wykorzystywać stanowiącą własność Unii infrastrukturę, taką jak Galileo, EGNOS i Copernicus. Infrastruktury badawcze, w szczególności sieci obserwacyjne *in situ*, stanowiąby zasadnicze elementy infrastruktury obserwacji *in situ* umożliwiającej świadczenie usług systemu Copernicus.
- (22) Istotne jest, aby Unia była właścicielem wszystkich aktywów materialnych i niematerialnych wytworzonych lub rozwijanych w wyniku zamówień publicznych sfinansowanych w ramach Programu. Aby zapewnić pełną zgodność z prawami podstawowymi odnoszącymi się do własności, należy dokonać niezbędnych uzgodnień z obecnymi właścicielami. Przysługująca Unii własność nie powinna stanowić przeszkody dla udostępniania przez Unię powyższych aktywów osobom trzecim lub rozporządzania nimi, zgodnie z niniejszym rozporządzeniem oraz jeżeli zostanie to uznane za stosowne na podstawie oceny indywidualnych przypadków.
- (23) Aby zachęcić do jak najpowszechniejszego korzystania z usług oferowanych w ramach Programu, warto byłoby podkreślić, że bez uszczerbku dla obowiązków wynikających z prawnie wiążących przepisów dane, informacje i usługi dostarczane są bez gwarancji.

- (24) Przy wykonywaniu niektórych zadań o charakterze nieregulacyjnym Komisja powinna mieć możliwość w razie potrzeby i w niezbędnym zakresie korzystania z pomocy technicznej niektórych stron zewnętrznych. Inne podmioty zaangażowane w publiczne zarządzanie Programem powinny mieć również możliwość korzystania z tej samej pomocy technicznej w wykonywaniu zadań powierzonych im na mocy niniejszego rozporządzenia.
- (25) W niniejszym rozporządzeniu określono pulę środków finansowych na cały okres trwania Programu, która podczas corocznej procedury budżetowej ma stanowić dla Parlamentu Europejskiego i Rady główną kwotę odniesienia w rozumieniu pkt 18 Porozumienia międzyinstytucjonalnego z dnia 16 grudnia 2020 r. pomiędzy Parlamentem Europejskim, Radą i Komisją Europejską w sprawie dyscypliny budżetowej, współpracy w kwestiach budżetowych i należytego zarządzania finansami oraz w sprawie nowych zasobów własnych, w tym również harmonogramu wprowadzania nowych zasobów własnych ⁽⁶⁾.
- (26) Odzwierciedlając znaczenie przeciwdziałania zmianie klimatu zgodnie z zobowiązaniami Unii na rzecz realizacji porozumienia paryskiego przyjętego na mocy Ramowej konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu ⁽⁷⁾ i zobowiązaniem na rzecz celów zrównoważonego rozwoju ONZ, działania podejmowane na podstawie niniejszego rozporządzenia powinny przyczynić się do uwzględnienia działań w dziedzinie klimatu i do osiągnięcia celu ogólnego zakładającego, że co najmniej 30 % wydatków budżetowych Unii zostanie przeznaczonych na wspieranie celów klimatycznych. Stosowne działania powinny zostać określone na etapie przygotowania i realizacji Programu oraz ponownie ocenione w ramach odpowiednich ocen i przeglądów. Parlament Europejski, Rada i Komisja będą współpracować na rzecz skutecznej, przejrzystej i kompleksowej metodyki, która ma zostać określona przez Komisję, w celu oceny wydatków, jakie ujęto w ramach wszystkich programów wieloletnich ram finansowych, na cele związane z różnorodnością biologiczną przy jednoczesnym uwzględnieniu istniejącego pokrywania się celów w zakresie klimatu i różnorodności biologicznej.
- (27) Dochody generowane przez komponenty Programu powinny zasilać budżet Unii w celu częściowego zrekompensovania inwestycji, które zostały już dokonane; dochody te powinny być wykorzystywane do wspierania realizacji celów Programu. Z tego samego powodu powinno być możliwe wprowadzenie mechanizmu podziału dochodów w umowach zawieranych z podmiotami sektora prywatnego.
- (28) Do Programu stosuje się rozporządzenie finansowe. Rozporządzenie finansowe określa zasady wykonania budżetu Unii, w tym zasady dotyczące dotacji, nagród, zamówień, zarządzania pośredniego, instrumentów finansowych, gwarancji budżetowych, pomocy finansowej oraz zwrotu kosztów poniesionych przez ekspertów zewnętrznych.
- (29) Z uwagi na to, że Program jest co do zasady finansowany przez Unię, umowy w sprawie zamówień publicznych dotyczących działań finansowanych z Programu zawierane w jego ramach powinny być zgodne z przepisami unijnymi. W tym kontekście Unia powinna być również odpowiedzialna za określenie celów, jakie mają być realizowane w odniesieniu do zamówień publicznych. Zgodnie z rozporządzeniem finansowym na podstawie wyników oceny *ex ante* Komisja może korzystać z systemów i procedur osób lub podmiotów wykonujących środki finansowe Unii. Specjalne dostosowania, jakich wymagają te systemy i procedury, oraz warunki przedłużenia obowiązujących umów powinny zostać określone w odpowiedniej ramowej umowie o partnerstwie finansowym lub umowie o przyznanie wkładu.
- (30) Program opiera się na złożonych i stale rozwijających się technologiach. Opieranie się na takich technologiach stwarza niepewność i ryzyko związane z zamówieniami publicznymi udzielanymi w ramach Programu, zwłaszcza że zamówienia te przewidują długoterminowe związanie się z dostawcą urządzeń lub usług. Oprócz przepisów ustanowionych w rozporządzeniu finansowym konieczne są zatem środki szczególne dotyczące zamówień publicznych. Powinno zatem być możliwe udzielenie zamówienia w postaci zamówienia w transzach warunkowych, dokonywanie – pod pewnymi warunkami – zmian w umowie podczas jej wykonywania lub nałożenie obowiązku minimalnego zakresu podwykonawstwa pozwalającego w szczególności na udział MŚP oraz przedsiębiorstw typu *start-up*. Ponadto w związku z niepewnością technologiczną, która charakteryzuje komponenty Programu, nie zawsze można dokładnie przewidzieć ceny ustalone w zamówieniu i w związku z tym powinno być możliwe zawieranie umów bez określania stałej ostatecznej ceny i wprowadzanie klauzuli o ochronie interesów finansowych Unii.

⁽⁶⁾ Dz.U. L 433 I z 22.12.2020, s. 28.

⁽⁷⁾ Dz.U. L 282 z 19.10.2016, s. 4.

- (31) Aby zwiększyć zainteresowanie społeczne i innowacje w sektorze publicznym, Program powinien promować korzystanie ze swoich danych, informacji i usług w celu wspierania opracowywania przez przemysł i MŚP dostosowanych do potrzeb rozwiązań na poziomach regionalnym i lokalnym w ramach związanych z przestrzenią kosmiczną partnerstw innowacyjnych, o których mowa w pkt 7 załącznika I do rozporządzenia finansowego, umożliwiając objęcie wszystkich etapów od opracowania do wprowadzenia i dostarczenia dostosowanych do potrzeb interoperacyjnych rozwiązań kosmicznych dla usług publicznych.
- (32) Aby zrealizowane zostały cele Programu, ważne jest, aby możliwe było wykorzystanie, w stosownych przypadkach, potencjału oferowanego przez unijne podmioty publiczne i prywatne działające w dziedzinie przestrzeni kosmicznej, a także podjęcie współpracy na poziomie międzynarodowym z państwami trzecimi lub organizacjami międzynarodowymi. Z tego względu powinno się przewidzieć możliwość wykorzystania wszystkich odpowiednich narzędzi i metod zarządzania przewidzianych w TFUE i rozporządzeniu finansowym i procedur wspólnego udzielania zamówień.
- (33) Odnosząc się do dotacji, doświadczenie pokazuje, że upowszechnianie wśród użytkowników i absorpcja przez rynek, a także ogólne działania informacyjne przynoszą lepsze rezultaty, jeżeli są podejmowane w sposób zdecentralizowany, a nie odgórnie przez Komisję. Bony, które są formą wsparcia finansowego udzielanego osobom trzecim przez beneficjenta dotacji, należą do działań o najwyższym wskaźniku powodzenia wśród nowych podmiotów oraz MŚP. Zostały one jednak ograniczone przez określony w rozporządzeniu finansowym pułap wsparcia finansowego. W odniesieniu do Programu pułap ten powinien zatem zostać podniesiony tak, aby dotrzymać tempa rosnącym możliwościom opracowywanych przez rynek aplikacji w sektorze kosmicznym.
- (34) Formy finansowania i metody wykonania na podstawie niniejszego rozporządzenia powinny być wybierane w zależności od ich możliwości osiągnięcia szczegółowych celów działań i zapewnienia rezultatów, biorąc pod uwagę w szczególności koszty kontroli, obciążenie administracyjne oraz przewidywane ryzyko nieprzestrzegania przepisów. Pod uwagę należy wziąć korzystanie z płatności ryczałtowych, stawek ryczałtowych i kosztów jednostkowych, a także finansowania niepowiązanego z kosztami, o czym mowa w art. 125 ust. 1 rozporządzenia finansowego.
- (35) Zgodnie z decyzją Rady 2013/755/UE ⁽⁸⁾ osoby i podmioty z siedzibą w krajach lub terytoriach zamorskich kwalifikują się do finansowania z zastrzeżeniem zasad i celów Programu oraz ewentualnych uzgodnień mających zastosowanie do państwa członkowskiego, z którym dany kraj lub terytorium zamorskie są powiązane.
- (36) Do niniejszego rozporządzenia stosuje się horyzontalne zasady finansowe przyjęte przez Parlament Europejski i Radę na podstawie art. 322 TFUE. Zasady te zostały ustanowione w rozporządzeniu finansowym i określają w szczególności procedurę uchwalania i wykonywania budżetu w drodze dotacji, zamówień, nagród i wykonania pośredniego oraz przewidują kontrolę odpowiedzialności podmiotów upoważnionych do działań finansowych. Zasady przyjęte na podstawie art. 322 TFUE obejmują także ogólny system warunkowości służący ochronie budżetu Unii.
- (37) Zgodnie z rozporządzeniem finansowym, rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 883/2013 ⁽⁹⁾ oraz rozporządzeniami Rady (Euratom, WE) nr 2988/95 ⁽¹⁰⁾ i (Euratom, WE) nr 2185/96 ⁽¹¹⁾ i (UE) 2017/1939 ⁽¹²⁾ interesy finansowe Unii należy chronić za pomocą proporcjonalnych środków, w tym środków w zakresie zapobiegania nieprawidłowościom – w tym nadużyciom finansowym – ich wykrywania, korygowania i prowadzenia w ich sprawie postępowań, odzyskiwania środków utraconych, nienależnie wypłaconych lub nieodpowiednio wykorzystanych oraz, w stosownych przypadkach, nakładania kar administracyjnych. W szczególności, zgodnie z rozporządzeniami (Euratom, WE) nr 2185/96 i (UE, Euratom) nr 883/2013, Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF) jest uprawniony do prowadzenia dochodzeń administracyjnych, w tym kontroli na miejscu i inspekcji, w celu ustalenia, czy miały miejsce nadużycie finansowe, korupcja lub wszelka inna nielegalna działalność na szkodę interesów finansowych Unii. Zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2017/1939 Prokuratura Europejska (EPPO) jest uprawniona do prowadzenia postępowań przygotowawczych oraz wnoszenia

⁽⁸⁾ Decyzja Rady 2013/755/UE z dnia 25 listopada 2013 r. w sprawie stowarzyszenia krajów i terytoriów zamorskich z Unią Europejską (decyzja o stowarzyszeniu zamorskim) (Dz.U. L 344 z 19.12.2013, s. 1).

⁽⁹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 883/2013 z dnia 11 września 2013 r. dotyczące dochodzeń prowadzonych przez Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF) oraz uchylające rozporządzenie (WE) nr 1073/1999 Parlamentu Europejskiego i Rady i rozporządzenie Rady (Euratom) nr 1074/1999 (Dz.U. L 248 z 18.9.2013, s. 1).

⁽¹⁰⁾ Rozporządzenie Rady (WE, Euratom) nr 2988/95 z dnia 18 grudnia 1995 r. w sprawie ochrony interesów finansowych Wspólnot Europejskich (Dz.U. L 312 z 23.12.1995, s. 1).

⁽¹¹⁾ Rozporządzenie Rady (Euratom, WE) nr 2185/96 z dnia 11 listopada 1996 r. w sprawie kontroli na miejscu oraz inspekcji przeprowadzanych przez Komisję w celu ochrony interesów finansowych Wspólnot Europejskich przed nadużyciami finansowymi i innymi nieprawidłowościami (Dz.U. L 292 z 15.11.1996, s. 2).

⁽¹²⁾ Rozporządzenie Rady (UE) 2017/1939 z dnia 12 października 2017 r. wdrażające wzmocnioną współpracę w zakresie ustanowienia Prokuratury Europejskiej (Dz.U. L 283 z 31.10.2017, s. 1).

i popierania oskarżeń w sprawie przestępstw naruszających interesy finansowe Unii, jak przewidziano w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1371⁽¹³⁾. Zgodnie z rozporządzeniem finansowym każda osoba lub podmiot, które otrzymują środki finansowe Unii, mają w pełni współpracować w celu ochrony interesów finansowych Unii, przyznać Komisji, OLAF, Trybunałowi Obrachunkowemu oraz, w przypadku państw członkowskich, które uczestniczą we wzmocnionej współpracy na podstawie rozporządzenia (UE) 2017/1939, EPPO, niezbędne prawa i dostęp, a także zapewnić, aby wszelkie osoby trzecie uczestniczące w wykonywaniu środków finansowych Unii przyznały tym organom równoważne prawa.

- (38) Członkowie Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu (EFTA) którzy są członkami Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG), państwa przystępujące, państwa kandydujące i potencjalni kandydaci, a także państwa objęte europejską polityką sąsiedztwa mogą uczestniczyć w Programie, z wyjątkiem Galileo, EGNOS, GOVSATCOM i podkomponentu SST, zgodnie z odpowiednimi umowami. Inne państwa trzecie mogą również uczestniczyć w Programie, z wyjątkiem Galileo, EGNOS, GOVSATCOM i podkomponentu SST, na podstawie umowy zawartej zgodnie z art. 218 TFUE. W Galileo i EGNOS powinni móc uczestniczyć członkowie EFTA, którzy są członkami EOG, zgodnie z warunkami ustanowionymi w Porozumieniu o Europejskim Obszarze Gospodarczym⁽¹⁴⁾. W przypadku Galileo i EGNOS inne państwa trzecie mogą uczestniczyć w Programie na podstawie umowy zawieranej zgodnie z art. 218 TFUE. Państwa trzecie powinny móc uczestniczyć w GOVSATCOM jedynie na podstawie umowy zawartej zgodnie z art. 218 TFUE.
- (39) W niniejszym rozporządzeniu należy wprowadzić przepis szczegółowy zobowiązujący państwa trzecie do przyznania właściwemu urzędnikowi zatwierdzającemu, OLAF oraz Trybunałowi Obrachunkowemu praw i dostępu niezbędnych do wykonywania w pełni ich odpowiednich kompetencji.
- (40) W celu zapewnienia organizacjom międzynarodowym, które nie mają siedziby głównej w Unii, a które pragną uzyskać dostęp do usług SST, które nie są publicznie dostępne, powinno być wymagane zawarcie umowy zgodnie z art. 218 TFUE. Organizacje międzynarodowe, które mają siedzibę główną w Unii oraz są publicznymi właścicielami i operatorami statków kosmicznych, należy uznać za podstawowych użytkowników SST.
- (41) Przez publicznie dostępne informacje dotyczące usług SST należy rozumieć informacje, co do których użytkownik ma uzasadnione podstawy, by sądzić, że są zgodnie z prawem dostępne. Usługi SST w zakresie zapobiegania kolizjom, wchodzenia w atmosferę i fragmentacji opierają się na zewnętrznych publicznie dostępnych informacjach SST, które są dostępne po złożeniu wniosku o dostęp. W związku z tym usługi SST w zakresie zapobiegania kolizjom, wchodzenia w atmosferę i fragmentacji należy rozumieć jako usługi publicznie dostępne i nie powinny one wymagać zawarcia umowy zgodnie z art. 218 TFUE. Dostęp do nich powinien być możliwy na wniosek potencjalnego użytkownika.
- (42) Należyte publiczne zarządzanie Programem wymaga jasnego podziału obowiązków i zadań między różne zaangażowane podmioty w celu unikania niepotrzebnego nakładania się działań oraz w celu ograniczenia przekraczania kosztów i opóźnień. Wszystkie podmioty zarządzające powinny w zakresie swoich kompetencji i obowiązków wspierać realizację celów Programu.
- (43) Państwa członkowskie od dawna są aktywne w dziedzinie przestrzeni kosmicznej. Posiadają systemy, infrastrukturę, krajowe agencje i organy ds. przestrzeni kosmicznej. Mogą zatem wnieść znaczący wkład do Programu, zwłaszcza w zakresie jego realizacji. Mogłyby one współpracować z Unią w celu propagowania usług i aplikacji w ramach Programu. Komisja mogłaby uruchomić dostępne państwom członkowskim środki, korzystając z pomocy państw członkowskich i powierzyć im na wspólnie uzgodnionych warunkach pozaregulacyjne zadania związane z realizacją Programu. Ponadto zainteresowane państwa członkowskie powinny podjąć wszelkie działania konieczne do

⁽¹³⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1371 z dnia 5 lipca 2017 r. w sprawie zwalczania za pośrednictwem prawa karnego nadużyć na szkodę interesów finansowych Unii (Dz.U. L 198 z 28.7.2017, s. 29).

⁽¹⁴⁾ Dz.U. L 1 z 3.1.1994, s. 3.

zapewnienia ochrony stacji naziemnych istniejących na ich terytorium. Państwa członkowskie i Komisja powinny poza tym współpracować ze sobą oraz z odpowiednimi organami międzynarodowymi i regulacyjnymi, by zapewnić dostępność i ochronę zakresów częstotliwości niezbędnych do celów Programu na odpowiednim poziomie umożliwiających pełny rozwój i wdrożenie aplikacji bazujących na oferowanych usługach, zgodnie z decyzją Parlamentu Europejskiego i Rady nr 243/2012/UE ⁽¹⁵⁾.

- (44) Z uwagi na jej rolę jako promotora ogólnego interesu Unii do Komisji należy realizacja Programu, ponoszenie ogólnej odpowiedzialności za Program i propagowanie korzystania z niego. W celu optymalizacji zasobów i kompetencji poszczególnych zainteresowanych stron Komisja powinna mieć możliwość powierzania niektórych zadań innym podmiotom w uzasadnionych przypadkach. Ponieważ Komisja ponosi ogólną odpowiedzialność za Program, powinna określić główne wymogi techniczne i operacyjne niezbędne do wdrożenia ewolucji systemów i usług. Powinna tego dokonać po konsultacji z ekspertami z państw członkowskich, użytkownikami i innymi odpowiednimi zainteresowanymi stronami. Ponadto, biorąc pod uwagę, że w dziedzinie przestrzeni kosmicznej, zgodnie z art. 4 ust. 3 TFUE, wykonywanie kompetencji przez Unię nie uniemożliwia państwom członkowskim wykonywania ich kompetencji, Komisja powinna zapewnić spójność działań prowadzonych w ramach Programu.
- (45) Misją Agencji Unii Europejskiej ds. Programu Kosmicznego (zwanej dalej „Agencją”), która zastępuje Agencję Europejskiego GNSS ustanowioną rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 912/2010 ⁽¹⁶⁾ i jest jej następcą, jest przyczynienie się do realizacji Programu, w szczególności w odniesieniu do akredytacji bezpieczeństwa oraz rozwoju rynku i aplikacji w segmencie wykorzystania danych satelitarnych (*downstream*). Niektóre zadania związane z tymi dziedzinami należy zatem powierzyć Agencji. W szczególności w odniesieniu do kwestii bezpieczeństwa, z uwagi na doświadczenie Agencji w tej dziedzinie, powinna ona być odpowiedzialna za zadania związane z akredytacją bezpieczeństwa w odniesieniu do wszystkich działań Unii w sektorze kosmicznym. W oparciu o swoje pozytywne doświadczenia z promowaniem upowszechniania Galileo i EGNOS wśród użytkowników i absorpcji przez rynek Agencja powinna również prowadzić działania na rzecz upowszechniania wśród użytkowników komponentów Programu innych niż Galileo i EGNOS, jak również działania dotyczące rozwoju aplikacji w segmencie wykorzystania danych satelitarnych (*downstream*) w przypadku wszystkich komponentów Programu. Pozwoliłoby to Agencji na uzyskanie korzyści skali i stworzenie możliwości rozwoju aplikacji w oparciu o kilka komponentów Programu (aplikacji zintegrowanych). Działania te powinny jednak być prowadzone bez szkody dla usług i zadań w zakresie upowszechniania wśród użytkowników, których wykonanie Komisja powierzyła podmiotom, którym powierzono zadania w zakresie systemu Copernicus. Powierzenie Agencji rozwoju aplikacji w segmencie wykorzystania danych satelitarnych (*downstream*) nie powinno stać na przeszkodzie rozwojowi aplikacji w segmencie wykorzystania danych satelitarnych (*downstream*) przez inne podmioty, którym powierzono takie zadanie. Ponadto Agencja powinna wykonywać zadania, które Komisja powierza jej na podstawie jednej lub wielu umów o przyznanie wkładu na podstawie ramowej umowy o partnerstwie finansowym obejmujących inne zadania szczegółowe związane z Programem. Powierając zadania Agencji, należy jej zapewnić odpowiednie zasoby ludzkie, administracyjne i finansowe.
- (46) W pewnych należycie uzasadnionych przypadkach Agencja powinna mieć możliwość powierzenia określonych zadań państwom członkowskim lub grupom państw członkowskich. To powierzenie zadań powinno ograniczać się do działań, których Agencja nie jest w stanie wykonywać sama, i nie powinno przesądzać o zarządzaniu Programem i podziale zadań zgodnie z niniejszym rozporządzeniem.
- (47) Galileo i EGNOS to złożone systemy, które wymagają ścisłej koordynacji. Zważywszy, że są one komponentami Programu, koordynacja ta powinna być zapewniona przez instytucję lub organ Unii. Dzięki doświadczeniom zdobytym w minionych latach Agencja jest najbardziej odpowiednim organem do koordynowania wszystkich zadań operacyjnych związanych z eksploatacją tych systemów, z wyjątkiem współpracy międzynarodowej. Agencji należy zatem powierzyć zarządzanie eksploatacją EGNOS i Galileo. Nie znaczy to jednak, że wszystkie zadania związane z eksploatacją systemów Agencja ma wykonywać sama. Może ona korzystać z wiedzy fachowej innych podmiotów,

⁽¹⁵⁾ Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady nr 243/2012/UE z dnia 14 marca 2012 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego programu dotyczącego polityki w zakresie widma radiowego (Dz.U. L 81 z 21.3.2012, s. 7).

⁽¹⁶⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 912/2010 z dnia 22 września 2010 r. ustanawiające Agencję Europejskiego GNSS, uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1321/2004 w sprawie ustanowienia struktur zarządzania europejskimi programami radio-nawigacyjnymi i zmieniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 683/2008 (Dz.U. L 276 z 20.10.2010, s. 11).

w szczególności ESA. Powinno dotyczyć to działań związanych z ewolucją systemów oraz projektowaniem i rozwojem części segmentu naziemnego i satelitów, które to działania powinny zostać powierzone ESA. Powierzenie zadań innym podmiotom zależy od ich kompetencji i nie powinno powodować powielania działań.

- (48) ESA jest organizacją międzynarodową mającą szeroką wiedzę fachową w dziedzinie przestrzeni kosmicznej, która zawarła ze Wspólnotą Europejską umowę ramową w 2004 r. (zwaną dalej „umową ramową z 2004 r.”) ⁽¹⁷⁾. Jest ona zatem ważnym partnerem w realizacji Programu, z którym należy nawiązać odpowiednie stosunki. W związku z tym i zgodnie z rozporządzeniem finansowym Komisja powinna zawrzeć z ESA i Agencją ramową umowę o partnerstwie finansowym, która będzie regulować wszystkie stosunki finansowe między Komisją, Agencją i ESA, zapewnić spójność tych stosunków oraz będzie zgodna z umową ramową z 2004 r., w szczególności z jej art. 2 i 5. Jednakże z uwagi na to, że ESA nie jest organem Unii i nie podlega prawu Unii, istotne jest, aby taka umowa przewidywała podjęcie przez ESA odpowiednich działań na rzecz ochrony interesów Unii i jej państw członkowskich i aby w kwestii wykonania budżetu zadania powierzone ESA były zgodne z decyzjami podejmowanymi przez Komisję. Umowa ta powinna również zawierać wszelkie klauzule niezbędne do ochrony interesów finansowych Unii.
- (49) Funkcjonowanie Centrum Satelitarnego Unii Europejskiej (SATCEN) jako autonomicznego europejskiego potencjału w zakresie udostępniania informacji i usług wynikających z wykorzystania odpowiednich aktywów kosmicznych i powiązanych danych uznano już przy okazji wykonywania decyzji Parlamentu Europejskiego i Rady 541/2014/UE ⁽¹⁸⁾.
- (50) W celu strukturalnego włączenia reprezentacji użytkowników w zarządzanie GOVSATCOM oraz grupowania potrzeb i wymogów użytkowników ponad granicami krajowymi i cywilno-wojskowymi odpowiednie podmioty unijne charakteryzujące się bliskimi powiązaniem z użytkownikami, takie jak Europejska Agencja Obrony, Europejska Agencja Straży Granicznej i Przybrzeżnej (Frontex), Europejska Agencja Bezpieczeństwa Morskiego, Europejska Agencja Kontroli Rybołówstwa, Agencja Unii Europejskiej ds. Współpracy Organów Ścigania, Komórka Planowania i Prowadzenia Operacji Wojskowych/Komórka Planowania i Prowadzenia Operacji Cywilnych oraz Centrum Koordynacji Reagowania Kryzysowego mogą pełnić rolę koordynatora w odniesieniu do określonych grup użytkowników. Na poziomie zagregowanym Agencja powinna koordynować aspekty związane z użytkownikami w odniesieniu do społeczność użytkowników cywilnych oraz może monitorować wykorzystanie operacyjne, popyt, przestrzeganie wymogów, a także zmieniające się potrzeby i wymogi.
- (51) Ze względu na znaczenie działań związanych z przestrzenią kosmiczną dla gospodarki unijnej i życia obywateli Unii oraz możliwość podwójnego zastosowania systemów i aplikacji opierających się na tych systemach, osiągnięcie i utrzymanie wysokiego poziomu bezpieczeństwa powinno być głównym priorytetem Programu, w szczególności w celu ochrony interesów Unii i jej państw członkowskich, w tym w odniesieniu do informacji niejawnych i innych szczególnie chronionych informacji jawnych.
- (52) Bez uszczerbku dla prerogatyw państw członkowskich w dziedzinie bezpieczeństwa narodowego Komisja i Wysoki Przedstawiciel w granicach swoich kompetencji powinni zapewnić bezpieczeństwo Programu zgodnie z niniejszym rozporządzeniem oraz, w stosownych przypadkach, z decyzją Rady (WPZiB) 2021/698 ⁽¹⁹⁾.
- (53) Ze względu na szczególną wiedzę fachową, jaką dysponuje Europejska Służba Działań Zewnętrznych (ESDZ), oraz na jej regularne kontakty z organami państw trzecich i z organizacjami międzynarodowymi może ona wspierać Komisję w realizacji pewnych zadań związanych z bezpieczeństwem Programu w dziedzinie stosunków zewnętrznych, zgodnie z decyzją Rady 2010/427/UE ⁽²⁰⁾.

⁽¹⁷⁾ Dz.U. L 261 z 6.8.2004, s. 64.

⁽¹⁸⁾ Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady nr 541/2014/UE z dnia 16 kwietnia 2014 r. ustanawiająca ramy wsparcia obserwacji i śledzenia obiektów kosmicznych (Dz.U. L 158 z 27.5.2014, s. 227).

⁽¹⁹⁾ Decyzja Rady (WPZiB) 2021/698 z dnia 30 kwietnia 2021 r. w sprawie bezpieczeństwa systemów i usług, udostępnianych i wykorzystywanych w ramach Unijnego programu kosmicznego, które mogą mieć wpływ na bezpieczeństwo Unii, i uchylająca decyzję 2014/496/WPZiB (zob. s. 178 niniejszego Dziennika Urzędowego).

⁽²⁰⁾ Decyzja Rady z dnia 26 lipca 2010 r. określająca organizację i zasady funkcjonowania Europejskiej Służby Działań Zewnętrznych (2010/427/UE) (Dz.U. L 201 z 3.8.2010, s. 30).

- (54) Bez uszczerbku dla wyłącznej odpowiedzialności państw członkowskich w zakresie bezpieczeństwa narodowego przewidzianej w art. 4 ust. 2 TUE, jak również dla prawa państw członkowskich do ochrony ich podstawowych interesów bezpieczeństwa zgodnie z art. 346 TFUE należy wprowadzić specjalne zarządzanie bezpieczeństwem, by zapewnić sprawną realizację Programu. Zarządzanie to powinno opierać się na trzech głównych zasadach. Po pierwsze, konieczne jest, aby szerokie, wyjątkowe doświadczenie państw członkowskich w zakresie bezpieczeństwa było uwzględniane w jak największym stopniu. Po drugie, w celu zapobiegania konfliktom interesów oraz wszelkim niedociągnięciom w stosowaniu przepisów bezpieczeństwa funkcje operacyjne powinny się oddzielić od funkcji związanych z akredytacją bezpieczeństwa. Po trzecie, podmiot odpowiedzialny za zarządzanie wszystkimi lub niektórymi komponentami Programu jest również w stanie najlepiej zarządzać bezpieczeństwem powierzonych mu zadań. Bezpieczeństwo Programu opierałoby się na doświadczeniu wyniesionym z wdrażania w ubiegłych latach systemów Galileo, EGNOS i Copernicus. Należyte zarządzanie bezpieczeństwem wymaga także, by funkcje były odpowiednio rozdzielone wśród różnych podmiotów. Z uwagi na to, że Komisja jest odpowiedzialna za Program, powinna bez uszczerbku dla prerogatyw państw członkowskich w dziedzinie bezpieczeństwa narodowego określić ogólne wymogi bezpieczeństwa mające zastosowanie do poszczególnych komponentów Programu.
- (55) Cyberbezpieczeństwo europejskiej infrastruktury kosmicznej, zarówno naziemnej, jak i znajdującej się w przestrzeni kosmicznej, ma kluczowe znaczenie dla zapewnienia ciągłości działania systemów i świadczenia usług. Przy określaniu wymogów bezpieczeństwa należy zatem odpowiednio uwzględnić potrzebę ochrony systemów i ich usług przed cyberatakami, także przy użyciu nowych technologii.
- (56) Po przeprowadzeniu analizy ryzyka i zagrożeń Komisja powinna w stosownych przypadkach określić strukturę monitorowania bezpieczeństwa. Tę strukturę monitorowania bezpieczeństwa powinien stanowić podmiot, który wykonuje instrukcje wypracowane w ramach zakresu stosowania decyzji (WPZiB) 2021/698. W przypadku Galileo organem tym powinno być Centrum Monitorowania Bezpieczeństwa Systemu Galileo. W odniesieniu do wykonania decyzji (WPZiB) 2021/698 rola Rady ds. Akredytacji Bezpieczeństwa powinna być ograniczona do dostarczania Radzie lub Wysokiemu Przedstawicielowi informacji dotyczących akredytacji bezpieczeństwa systemu.
- (57) Z uwagi na wyjątkowość i złożoność Programu i jego powiązania z bezpieczeństwem, w odniesieniu do akredytacji bezpieczeństwa należy stosować uznane i ugruntowane zasady. Jest zatem niezbędne, aby działania związane z akredytacją bezpieczeństwa były realizowane w oparciu o zbiorową odpowiedzialność za bezpieczeństwo Unii i jej państw członkowskich, poprzez dążenie do konsensusu i z udziałem wszystkich podmiotów zaangażowanych w kwestie bezpieczeństwa; należy również wdrożyć procedurę stałego monitorowania ryzyka. Niezbędne jest również, aby działania techniczne związane z akredytacją bezpieczeństwa powierzane były specjalistom mającym odpowiednie kwalifikacje w zakresie akredytacji złożonych systemów i poświadczenie bezpieczeństwa osobowego na odpowiednim poziomie.
- (58) Z informacjami niejawnymi UE (EUCI) należy postępować w sposób zgodny z przepisami bezpieczeństwa określonymi w decyzji Rady 2013/488/UE⁽²¹⁾ i decyzji Komisji (UE, Euratom) 2015/444⁽²²⁾. Zgodnie z decyzją 2013/488/UE państwa członkowskie powinny przestrzegać określonych w tej decyzji zasad i minimalnych norm w celu zapewnienia EUCI równoważnego poziomu ochrony.
- (59) Aby zapewnić bezpieczną wymianę informacji, należy zawrzeć odpowiednie umowy w celu zapewnienia ochrony EUCI przekazywanych państwom trzecim i organizacjom międzynarodowym w ramach Programu.
- (60) Jednym z ważnych celów Programu jest zapewnianie bezpieczeństwa i wzmacnianie strategicznej autonomii w obrębie kluczowych technologii i łańcuchów wartości przy zachowaniu otwartej gospodarki, w tym swobodnego i uczciwego handlu, a także wykorzystywaniu możliwości, jakie stwarza przestrzeń kosmiczna dla bezpieczeństwa Unii i jej państw członkowskich. W określonych przypadkach osiągnięcie tego celu wymaga ustanowienia niezbędnych warunków kwalifikowalności i uczestnictwa w celu zapewnienia ochrony integralności, bezpieczeństwa i odporności

⁽²¹⁾ Decyzja Rady z dnia 23 września 2013 r. w sprawie przepisów bezpieczeństwa dotyczących ochrony informacji niejawnych UE (2013/488/UE) (Dz.U. L 274 z 15.10.2013, s. 1).

⁽²²⁾ Decyzja Komisji (UE, Euratom) 2015/444 z dnia 13 marca 2015 r. w sprawie przepisów bezpieczeństwa dotyczących ochrony informacji niejawnych UE (Dz.U. L 72 z 17.3.2015, s. 53).

systemów operacyjnych Unii. Nie powinno to podważać potrzeby zapewnienia konkurencyjności i racjonalności pod względem kosztów. Oceniając podmioty prawne podlegające kontroli państwa trzeciego lub podmiot z państwa trzeciego, Komisja powinna uwzględniać zasady i kryteria ustanowione w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/452 ⁽²³⁾.

- (61) W ramach Programu istnieją takie informacje, z którymi, choć nie są one niejawne, należy postępować zgodnie z obowiązującymi aktami prawnymi Unii lub z krajowymi przepisami ustawowymi, zasadami i przepisami wykonawczymi, w tym poprzez ograniczanie ich rozpowszechniania.
- (62) Coraz więcej kluczowych sektorów gospodarki, w szczególności sektory transportu, telekomunikacji, rolnictwa i energetyki, korzysta w coraz większym stopniu z systemów nawigacji satelitarnej i obserwacji Ziemi. Program powinien wykorzystywać synergię między tymi sektorami z uwzględnieniem korzyści, jakie sektory te czerpią z technologii kosmicznych, a także wspierać rozwój kompatybilnych urządzeń i promować opracowywanie odpowiednich norm i certyfikacji. Rośnie też synergia między działaniami związanymi z przestrzenią kosmiczną a działaniami związanymi z bezpieczeństwem i obronnością Unii i jej państw członkowskich. Sprawowanie pełnej kontroli nad nawigacją satelitarną powinno zatem zagwarantować Unii niezależność technologiczną, w tym w dłuższej perspektywie w odniesieniu do komponentów infrastruktury, i zapewnić jej strategiczną autonomię.
- (63) Celem Galileo jest utworzenie i eksploatacja pierwszej globalnej infrastruktury nawigacji satelitarnej i pozycjonowania satelitarnego przeznaczonej specjalnie do celów cywilnych, którą mogą wykorzystywać różne podmioty publiczne i prywatne w Europie i na świecie. Galileo działa niezależnie od już istniejących albo mogących dopiero powstać innych systemów, dzięki czemu przyczynia się między innymi do strategicznej autonomii Unii. System Galileo drugiej generacji powinien zostać stopniowo wprowadzony przed 2030 r., początkowo z ograniczonym potencjałem operacyjnym.
- (64) Celem EGNOS jest poprawa jakości otwartych sygnałów emitowanych przez istniejące globalne systemy nawigacji satelitarnej, w szczególności tych emitowanych przez system Galileo. Priorytetem powinno być zapewnienie do końca 2026 r. usług świadczonych przez EGNOS na terytorium państw członkowskich położonych w Europie, uwzględniając w tym celu również Cypr, Azory, Wyspy Kanaryjskie i Maderę. W dziedzinie lotnictwa służby żeglugi powietrznej wszystkich tych terytoriów powinny korzystać z EGNOS na wszystkich poziomach działań obsługiwanych przez EGNOS. Z zastrzeżeniem technicznej wykonalności oraz, w odniesieniu do usług związanych z bezpieczeństwem życia, na podstawie umów międzynarodowych zasięg geograficzny usług świadczonych przez EGNOS można rozszerzyć na inne regiony świata. Bez uszczerbku dla rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1139 ⁽²⁴⁾ oraz niezbędnego monitorowania jakości usług Galileo świadczonych na potrzeby lotnictwa, należy zauważyć, że mimo iż sygnały emitowane przez Galileo mogą być skutecznie wykorzystywane do ułatwiania pozycjonowania samolotów we wszystkich fazach lotu dzięki niezbędnemu systemowi wspomagającemu, w tym regionalnej, lokalnej i pokładowej elektronice lotniczej, jedynie regionalne lub lokalne systemy wspomagające, takie jak EGNOS w Europie, mogą stanowić podstawę działań służb zarządzania ruchem lotniczym (ATM) oraz służb żeglugi powietrznej (ANS). Usługi EGNOS związane z bezpieczeństwem życia należy świadczyć zgodnie z obowiązującymi normami Organizacji Międzynarodowego Lotnictwa Cywilnego (zwanymi dalej „normami ICAO”).
- (65) Konieczne jest zapewnienie stabilności systemów Galileo i EGNOS oraz ciągłości, dostępności, dokładności, niezawodności i bezpieczeństwa oferowanych przez nie usług. W obliczu zmieniającego się otoczenia i szybko rozwijającego się rynku ich rozwój powinien być kontynuowany, należy również przygotować nowe generacje tych systemów, uwzględniając ewolucję w powiązanych z nimi segmentach kosmicznym i naziemnym.

⁽²³⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/452 z dnia 19 marca 2019 r. ustanawiające ramy monitorowania bezpośrednich inwestycji zagranicznych w Unii (Dz.U. L 79I z 21.3.2019, s. 1).

⁽²⁴⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1139 z dnia 4 lipca 2018 r. w sprawie wspólnych zasad w dziedzinie lotnictwa cywilnego i utworzenia Agencji Unii Europejskiej ds. Bezpieczeństwa Lotniczego oraz zmieniające rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 2111/2005, (WE) nr 1008/2008, (UE) nr 996/2010, (UE) nr 376/2014 i dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/30/UE i 2014/53/UE, a także uchylające rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 552/2004 i (WE) nr 216/2008 i rozporządzenie Rady (EWG) nr 3922/91 (Dz.U. L 212 z 22.8.2018, s. 1).

- (66) Pojęcie „usługa komercyjna” stosowane w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1285/2013 ⁽²⁵⁾ nie jest już odpowiednie ze względu na ewolucję tej usługi. Zamiast niej w decyzji wykonawczej Komisji (UE) 2017/224 ⁽²⁶⁾ określono dwie odrębne usługi, a mianowicie usługę o wysokiej dokładności i usługę uwierzytelniania.
- (67) W celu optymalizacji korzystania ze świadczonych usług usługi świadczone przez Galileo i EGNOS powinny być kompatybilne i interoperacyjne między sobą, w tym na poziomie użytkownika, oraz w miarę możliwości z innymi systemami nawigacji satelitarnej i z konwencjonalnymi środkami radionawigacji, jeżeli taką kompatybilność i interoperacyjność przewidziano w umowie międzynarodowej, bez uszczerbku dla celu, jakim jest strategiczna autonomia Unii.
- (68) Zważywszy na znaczenie naziemnej infrastruktury dla Galileo i EGNOS i jej wpływ na ich bezpieczeństwo, określenia lokalizacji tej infrastruktury powinna dokonać Komisja. Rozmieszczenie naziemnej infrastruktury systemów powinno nadal odbywać się w oparciu o otwarte i przejrzyste procedury, w które w stosownych przypadkach mogłaby być zaangażowana Agencja w zakresie jej kompetencji.
- (69) Aby zmaksymalizować społeczno-gospodarcze korzyści Galileo i EGNOS, jednocześnie przyczyniając się do strategicznej autonomii Unii, w szczególności we wrażliwych sektorach oraz w dziedzinie ochrony i bezpieczeństwa, należy promować, także za pomocą środków regulacyjnych, korzystanie z usług świadczonych przez EGNOS i Galileo w innych obszarach polityki unijnej, jeżeli jest to uzasadnione i korzystne. Ważnym elementem procesu są również środki zachęcające do korzystania z tych usług we wszystkich państwach członkowskich.
- (70) Komponenty Programu powinny zachęcać do stosowania technologii cyfrowych w systemach kosmicznych, dystrybucji danych i usług oraz rozwoju segmentu wykorzystania danych satelitarnych (*downstream*). W tym kontekście należy zwrócić szczególną uwagę na inicjatywy i działania zaproponowane przez Komisję w komunikacie z dnia 14 września 2016 r. zatytułowanym „Łączność dla konkurencyjnego jednolitego rynku cyfrowego: w kierunku europejskiego społeczeństwa gigabitowego” i w komunikacie z dnia 14 września 2016 r. zatytułowanym „Sieć 5G dla Europy: plan działania”.
- (71) Copernicus powinien zapewnić autonomiczny dostęp do wiedzy o środowisku i do kluczowych technologii w zakresie obserwacji Ziemi i usług geoinformacyjnych, wspierając tym samym Unię w niezależnym podejmowaniu decyzji i działań między innymi w dziedzinie środowiska, zmiany klimatu, mórz, gospodarki morskiej, rolnictwa i rozwoju obszarów wiejskich, ochrony dziedzictwa kulturowego, ochrony ludności, monitorowania obszarów lądowych i infrastruktury, bezpieczeństwa oraz gospodarki cyfrowej.
- (72) Copernicus powinien opierać się na osiągnięciach i działaniach podejmowanych w ramach rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 377/2014 ⁽²⁷⁾ ustanawiającego unijny program obserwacji i monitorowania Ziemi (Copernicus), a także rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 911/2010 ⁽²⁸⁾ ustanawiającego poprzednika systemu Copernicus, a mianowicie globalny monitoring środowiska i bezpieczeństwa (GMES), oraz zasady dotyczące początkowej fazy jego realizacji, a także zapewniać ciągłość tych działań i osiągnięć i je rozszerzać, biorąc pod uwagę najnowsze tendencje w zakresie badań naukowych, postępu technologicznego i innowacji mające wpływ na dziedzinę obserwacji Ziemi, jak również zmiany w zakresie analizy dużych zbiorów danych i sztucznej inteligencji oraz związane z nimi strategie i inicjatywy na poziomie Unii przedstawione przez Komisję w białej księdze w sprawie sztucznej inteligencji z dnia 19 lutego 2020 r. pt. „Europejskie podejście do doskonałości i zaufania” oraz w komunikacie Komisji z dnia 19 lutego 2020 r. pt. „Europejska strategia w zakresie danych”. W zakresie rozwoju nowych aktywów Komisja powinna ściśle współpracować z państwami członkowskimi, ESA, Europejską Organizacją Eksploatacji Satelitów Meteorologicznych (EUMETSAT) i, w stosownych przypadkach, z innymi podmiotami posiadającymi odpowiednie aktywa kosmiczne i *in situ*. W jak największym stopniu Copernicus powinien wykorzystywać potencjał państw członkowskich, ESA, EUMETSAT, a także innych podmiotów w zakresie obserwacji Ziemi

⁽²⁵⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1285/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. w sprawie realizacji i eksploatacji europejskich systemów nawigacji satelitarnej oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 876/2002 i rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 683/2008 (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 1).

⁽²⁶⁾ Decyzja wykonawcza Komisji (UE) 2017/224 z dnia 8 lutego 2017 r. określająca specyfikacje techniczne i operacyjne pozwalające usłudze komercyjnej oferowanej przez system ustanowiony w ramach programu Galileo spełniać funkcję, o której mowa w art. 2 ust. 4 lit. c) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1285/2013 (Dz.U. L 34 z 9.2.2017, s. 36).

⁽²⁷⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 377/2014 z dnia 3 kwietnia 2014 r. ustanawiające program Copernicus i uchylające rozporządzenie (UE) nr 911/2010 (Dz.U. L 122 z 24.4.2014, s. 44).

⁽²⁸⁾ Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 911/2010 z dnia 22 września 2010 r. w sprawie europejskiego programu monitorowania Ziemi (GMES) i początkowej fazy jego realizacji (lata 2011–2013) (Dz.U. L 276 z 20.10.2010, s. 1).

prowadzonych z przestrzeni kosmicznej, w tym inicjatywy komercyjne w Unii, przyczyniając się tym samym do rozwoju rentownego komercyjnego sektora kosmicznego w Europie. W przypadkach, w których jest to wykonalne i właściwe, Copernicus powinien również wykorzystywać dostępne dane *in situ* i dane pomocnicze przekazywane głównie przez państwa członkowskie zgodnie z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2007/2/WE⁽²⁹⁾. Komisja powinna współpracować z państwami członkowskimi i Europejską Agencją Środowiska w celu zapewnienia skutecznego dostępu do zbiorów danych *in situ* i wykorzystywania ich na potrzeby systemu Copernicus.

- (73) Realizacja systemu Copernicus powinna odbywać się zgodnie z celami dyrektywy 2003/98/WE Parlamentu Europejskiego i Rady⁽³⁰⁾, w szczególności w zakresie przejrzystości, tworzenia warunków sprzyjających rozwojowi usług i przyczyniania się do wzrostu gospodarczego i tworzenia miejsc pracy w Unii. Dane z systemu Copernicus i informacje z systemu Copernicus powinny być dostępne bezpłatnie i bez ograniczeń.
- (74) Z myślą o pobudzeniu wzrostu gospodarczego, tworzenia miejsc pracy i transferów wiedzy należy uwolnić pełen potencjał systemu Copernicus na rzecz społeczeństwa i gospodarki Unii, wykraczając poza krąg bezpośrednich beneficjentów i wzmacniając środki służące jego upowszechnianiu wśród użytkowników, co z kolei wymaga dalszych działań umożliwiających wykorzystanie danych przez niespecjalistów.
- (75) Copernicus jest programem ukierunkowanym na użytkowników. Jego ewolucja powinna zatem opierać się na zmieniających się wymogach podstawowych użytkowników systemu Copernicus, uwzględniając jednocześnie pojawienie się nowych społeczności użytkowników zarówno publicznych, jak i prywatnych. Copernicus powinien opierać się na analizie sposobów zaspokajania zmieniających się potrzeb użytkowników, w tym tych związanych z realizacją i monitorowaniem polityki unijnej, co wymaga stałego, efektywnego udziału użytkowników, w szczególności w zakresie określania i walidacji wymogów.
- (76) Copernicus już funkcjonuje. Ważne jest zatem zapewnienie ciągłości już świadczonych usług i już istniejącej infrastruktury, przy jednoczesnym dostosowywaniu do zmieniających się potrzeb użytkowników, otoczenia rynkowego, w szczególności do pojawienia się prywatnych podmiotów w przestrzeni kosmicznej oraz zmian społeczno-politycznych, które wymagają szybkiej reakcji. Wymaga to ewolucji funkcjonalnej struktury systemu Copernicus, aby lepiej odzwierciedlić przejście od pierwszego etapu świadczenia usług operacyjnych do świadczenia zaawansowanych i bardziej ukierunkowanych usług nowym społecznościom użytkowników oraz rozwijania zapewniających wartość dodaną rynków segmentu wykorzystania danych satelitarnych (*downstream*). W tym celu na potrzeby jego dalszej realizacji należy przyjąć podejście, które opiera się na łańcuchu wartości danych, tj. pozyskiwaniu danych, przetwarzaniu, dystrybucji i wykorzystywaniu danych i informacji oraz działaniach wspierających upowszechnienie wśród użytkowników, absorpcję przez rynek i budowanie potencjału, podczas gdy w procesie planowania strategicznego w ramach programu „Horyzont Europa” określone zostałyby działania w zakresie badań naukowych i innowacji, które powinny wykorzystywać system Copernicus.
- (77) W odniesieniu do pozyskiwania danych działania w ramach systemu Copernicus powinny mieć na celu uzupełnienie i utrzymanie istniejącej infrastruktury kosmicznej, przygotowanie długoterminowego zastępowania satelitów na koniec okresu ich eksploatacji, a także inicjowanie nowych misji dotyczących w szczególności nowych systemów obserwacyjnych w celu przyczynienia się do stawiania czoła wyzwaniu, jakim jest globalna zmiana klimatu, takich jak monitorowanie antropogenicznych emisji CO₂ i innych gazów cieplarnianych. Działania w ramach systemu Copernicus powinny prowadzić do rozszerzenia ich globalnego zasięgu monitorowania o strefę podbiegunową oraz wspierać zapewnianie przestrzegania prawa ochrony środowiska i ustawowe monitorowanie i sprawozdawczość w zakresie ochrony środowiska, a także innowacyjne pod tym względem aplikacje w rolnictwie, leśnictwie, gospodarce wodnej, zarządzaniu zasobami morskimi oraz dziedzictwie kulturowym, na przykład na potrzeby monitorowania upraw, zarządzania zasobami wodnymi i zaawansowanego monitorowania pożarów. W tym celu w ramach systemu Copernicus należy jako dźwigni finansowej użyć inwestycji poczynionych w poprzednim okresie finansowania (2014–2020), w tym inwestycji państw członkowskich, ESA i EUMETSAT, i maksymalnie je wykorzystać oraz badać nowe modele operacyjne i biznesowe w celu dalszego uzupełnienia potencjału systemu Copernicus. Copernicus może również opierać się na udanych partnerstwach z państwami członkowskimi w celu dalszego rozwijania jego wymiaru bezpieczeństwa w oparciu o odpowiednie mechanizmy zarządzania, aby reagować na zmieniające się potrzeby użytkowników w dziedzinie bezpieczeństwa.

⁽²⁹⁾ Dyrektywa 2007/2/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 14 marca 2007 r. ustanawiająca infrastrukturę informacji przestrzennej we Wspólnocie Europejskiej (INSPIRE) (Dz.U. L 108 z 25.4.2007, s. 1).

⁽³⁰⁾ Dyrektywa 2003/98/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 17 listopada 2003 r. w sprawie ponownego wykorzystywania informacji sektora publicznego (Dz.U. L 345 z 31.12.2003, s. 90).

- (78) W ramach funkcji przetwarzania danych i informacji Copernicus powinien zapewnić długoterminową stabilność i dalszy rozwój usług systemu Copernicus, dostarczając informacje w celu zaspokojenia potrzeb sektora publicznego i potrzeb wynikających z międzynarodowych zobowiązań Unii, a także w celu zmaksymalizowania możliwości wykorzystania komercyjnego. W szczególności Copernicus powinien dostarczać – na skalę europejską, krajową, lokalną i światową – informacji na temat składu atmosfery i jakości powietrza; informacji na temat stanu i dynamiki oceanów; informacji wspierających monitorowanie obszarów lądowych i lodu na rzecz realizacji polityki unijnej, krajowej i lokalnej; informacji wspierających dostosowanie do zmiany klimatu i jej łagodzenie; informacji geoprze-strzennych wspierających zarządzanie kryzysowe, w tym przez działania zapobiegawcze, zapewnianie przestrzegania prawa ochrony środowiska, a także bezpieczeństwo ludności, w tym wsparcie na rzecz działań zewnętrznych Unii. Komisja powinna określić odpowiednie ustalenia umowne wspierające stabilność świadczenia usług.
- (79) Przy realizacji usług systemu Copernicus Komisja powinna korzystać z pomocy właściwych podmiotów, odpowiednich agencji Unii, grup lub konsorcjów organów krajowych lub dowolnego odpowiedniego organu potencjalnie kwalifikującego się do zawarcia umowy o przyznanie wkładu. Przy wyborze tych podmiotów Komisja powinna zapewnić, aby nie doszło do zakłócenia operacji i świadczenia usług oraz aby, w odniesieniu do danych wrażliwych z punktu widzenia bezpieczeństwa, podmioty te miały zdolności wczesnego ostrzegania i monitorowania sytuacji kryzysowych w ramach wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, a w szczególności wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony. Zgodnie z art. 154 ust. 2 rozporządzenia finansowego osoby i podmioty, którym powierzono wykonywanie środków finansowych Unii, są zobowiązane przestrzegać zasady niedyskryminacji w stosunku do wszystkich państw członkowskich. Przestrzeganie tej zasady należy uwzględnić w odpowiednich umowach o przyznanie wkładu dotyczących świadczenia usług systemu Copernicus.
- (80) Realizacja usług systemu Copernicus powinna również ułatwić publiczną absorpcję usług, ponieważ użytkownicy mieliby możliwość przewidywania dostępności i ewolucji usług, a także współpracy z państwami członkowskimi i innymi stronami. W tym celu Komisja i podmioty, którym powierzyła ona świadczenie usług, powinny, podczas rozwijania pakietu usług systemu Copernicus i informacji z systemu Copernicus, nawiązywać bliskie kontakty ze społecznościami podstawowych użytkowników systemu Copernicus w całej Europie, tak by zapewnić zaspokojenie zmieniających się potrzeb sektora publicznego i potrzeb w zakresie polityki, co z kolei umożliwi maksymalne upowszechnienie danych pochodzących z obserwacji Ziemi. Komisja i państwa członkowskie powinny współpracować na rzecz opracowania komponentu *in situ* systemu Copernicus oraz w celu ułatwienia integracji danych *in situ* z systemu Copernicus ze zbiorami danych z przestrzeni kosmicznej na potrzeby ulepszonych usług systemu Copernicus.
- (81) Polityka programu Copernicus dotycząca bezpłatnego, pełnego i otwartego dostępu do danych została oceniona jako jeden z najbardziej udanych elementów realizacji tego programu i odegrała zasadniczą rolę w tworzeniu wysokiego zapotrzebowania na jego dane i informacje, dzięki czemu Copernicus stał się jednym z największych światowych dostawców danych z obserwacji Ziemi. Istnieje wyraźna potrzeba zagwarantowania długoterminowej i bezpiecznej ciągłości bezpłatnego, pełnego i otwartego dostarczania danych, do których dostęp należy zapewnić, jeżeli mają zostać zrealizowane ambitne cele określone w Strategii kosmicznej dla Europy. Dane z systemu Copernicus są generowane przede wszystkim z myślą o Europejczykach, a dzięki bezpłatnemu udostępnieniu tych danych przedsiębiorstwa i naukowcy z Unii mają jeszcze więcej możliwości współpracy na całym świecie, co pomaga stworzyć efektywny europejski ekosystem kosmiczny. W przypadku wprowadzenia ograniczeń w dostępie do danych z systemu Copernicus i informacji z systemu Copernicus ograniczenia te powinny być zgodne z polityką w zakresie danych z systemu Copernicus określoną w niniejszym rozporządzeniu i w rozporządzeniu delegowanym Komisji (UE) nr 1159/2013 ⁽³¹⁾.
- (82) Dane i informacje wytworzone w ramach systemu Copernicus należy udostępniać w pełni, w sposób otwarty i bezpłatnie, z zastrzeżeniem odpowiednich warunków i ograniczeń, tak by propagować wykorzystywanie takich danych i informacji oraz ich wymianę, a także by umocnić europejskie rynki obserwacji Ziemi, w szczególności sektor segmentu wykorzystania danych satelitarnych (*downstream*), co z kolei przyczyni się do pobudzenia wzrostu gospodarczego i zwiększenia zatrudnienia w Unii. W ramach takiego rozwiązania należy nadal zapewniać dostarczanie danych i informacji o wysokim poziomie spójności, ciągłości, wiarygodności i jakości. Wymaga to szeroko zakrojonego i przyjaznego dla użytkownika dostępu do danych z systemu Copernicus i informacji z systemu Copernicus, ich przetwarzania i wykorzystywania na różnych poziomach aktualności, przy czym Komisja powinna nadal stosować zintegrowane podejście zarówno na poziomie Unii, jak i na poziomie państw członkowskich, co umożliwi również integrację z innymi źródłami danych i informacji. Dlatego Komisja powinna podjąć niezbędne działania w celu

⁽³¹⁾ Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) nr 1159/2013 z dnia 12 lipca 2013 r. uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 911/2010 w sprawie europejskiego programu monitorowania Ziemi (GMES) poprzez ustanowienie warunków rejestracji i licencjonowania dla użytkowników GMES i określenie kryteriów ograniczających dostęp do danych do celów GMES i informacji z usług GMES (Dz.U. L 309 z 19.11.2013, s. 1).

zapewnienia, aby dostęp do danych z systemu Copernicus i informacji z systemu Copernicus oraz korzystanie z nich były łatwe i skuteczne, w szczególności poprzez promowanie usług w zakresie dostępu do danych i informacji (DIAS) w państwach członkowskich i wzmacnianie w miarę możliwości interoperacyjności w ramach istniejącej europejskiej infrastruktury danych z obserwacji Ziemi, by stworzyć synergę z tymi zasobami w celu maksymalnego zwiększenia i wzmocnienia absorpcji przez rynek danych z systemu Copernicus i informacji z systemu Copernicus.

- (83) Komisja powinna współpracować z dostawcami danych w celu uzgodnienia warunków licencjonowania w przypadku danych pozyskanych od stron trzecich, aby ułatwić ich wykorzystywanie w ramach systemu Copernicus, zgodnie z niniejszym rozporządzeniem i mającymi zastosowanie prawami stron trzecich. Ponieważ niektóre dane z systemu Copernicus i informacje z systemu Copernicus, w tym obrazy o wysokiej rozdzielczości, mogą mieć wpływ na bezpieczeństwo Unii lub państw członkowskich, w należycie uzasadnionych przypadkach mogą być zastosowane środki służące postępowaniu z ryzykiem i zagrożeniami dla bezpieczeństwa Unii lub państw członkowskich.
- (84) W celu propagowania i ułatwienia wykorzystywania technologii obserwacji Ziemi i danych pochodzących z obserwacji Ziemi przez organy krajowe, regionalne i lokalne, MŚP, naukowców i badaczy, należy propagować – w drodze działań wspierających upowszechnianie wśród użytkowników – dedykowane sieci dystrybucji danych z systemu Copernicus, obejmujące także organy krajowe i regionalne, takie jak Copernicus Relays i Copernicus Academies. W tym celu Komisja i państwa członkowskie powinny podjąć starania na rzecz utworzenia ściślejszych powiązań między systemem Copernicus a polityką unijną i krajową, aby napędzać popyt na aplikacje i usługi komercyjne oraz umożliwić przedsiębiorstwom, w szczególności MŚP oraz przedsiębiorstwom typu *start-up*, rozwój aplikacji wykorzystujących dane z systemu Copernicus i informacje z systemu Copernicus, aby utworzyć w Europie konkurencyjny ekosystem danych pochodzących z obserwacji Ziemi.
- (85) W sferze międzynarodowej Copernicus powinien dostarczać dokładnych i wiarygodnych informacji na potrzeby współpracy z państwami trzecimi i organizacjami międzynarodowymi oraz wspierających realizowane przez Unię politykę zewnętrzną i politykę współpracy na rzecz rozwoju. Copernicus powinien być postrzegany jako europejski wkład do Globalnej Sieci Systemów Obserwacji Ziemi, Komitetu ds. Satelitów Obserwacyjnych Ziemi, Konferencji Stron Ramowej konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu z 1992 r., realizacji celów zrównoważonego rozwoju NZ oraz ram z Sendai dotyczących ograniczania ryzyka klęsk żywiołowych. Komisja powinna doprowadzić do ustanowienia lub utrzymania odpowiedniej współpracy z właściwymi sektorowymi organami ONZ i Światową Organizacją Meteorologiczną.
- (86) Realizując system Copernicus, Komisja powinna w stosownych przypadkach polegać na wsparciu ze strony europejskich organizacji międzynarodowych, z którymi już ustanowiła partnerstwa, w szczególności ze strony ESA, w zakresie rozwoju, koordynacji, wdrażania i ewolucji komponentów związanych z przestrzenią kosmiczną, w stosownych przypadkach dostępu do danych pochodzących od stron trzecich oraz kierowania misjami dedykowanymi, jeżeli nie podjęły się tego inne podmioty. Ponadto Komisja powinna polegać na wsparciu ze strony EUMETSAT w zakresie kierowania misjami dedykowanymi lub ich częściami, a w stosownych przypadkach dostępu do danych z misji wspomagających zgodnie z jego wiedzą fachową i mandatem.
- (87) W dziedzinie usług Komisja powinna w odpowiedni sposób korzystać z określonego potencjału agencji unijnych, takich jak Europejska Agencja Środowiska, Europejska Agencja Bezpieczeństwa Morskiego, Frontex, SATCEN, a także międzyrządowe Europejskie Centrum Prognoz Średnioterminowych, oraz z europejskich inwestycji w dziedzinie usług monitorowania środowiska morskiego już dokonanych za pośrednictwem Mercator Ocean. W kwestii bezpieczeństwa Wysoki Przedstawiciel powinien dążyć do przyjęcia kompleksowego podejścia na poziomie unijnym. Wspólne Centrum Badawcze (JRC) Komisji jest aktywnie zaangażowane od początku inicjatywy GMES i wspiera rozwój w zakresie Galileo i podkomponentu SWE. Zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 377/2014 JRC zarządza usługą systemu Copernicus w zakresie zarządzania kryzysowego i globalnym komponentem usługi systemu Copernicus w zakresie monitorowania obszarów lądowych, przyczynia się do sprawdzania danych i informacji pod kątem jakości i odpowiedniości oraz do przyszłej ewolucji. Komisja powinna móc nadal polegać na naukowym i technicznym doradztwie JRC na potrzeby realizacji Programu.
- (88) Na wnioski Parlamentu Europejskiego i Rady decyzją nr 541/2014/UE Unia ustanowiła ramy wsparcia obserwacji i śledzenia obiektów kosmicznych (SST). Śmieci kosmiczne stały się poważnym zagrożeniem dla bezpieczeństwa, ochrony i zrównoważonego rozwoju działalności związanej z przestrzenią kosmiczną. Podkomponent SST ma zatem kluczowe znaczenie dla zapewnienia ciągłości komponentów Programu i ich wkładu do polityki Unii. Dążąc

do zapobiegania rozprzestrzenianiu się śmieci kosmicznych, podkomponent SST przyczynia się do zapewnienia zrównoważonego i gwarantowanego dostępu do przestrzeni kosmicznej i korzystania z niej, co jest wspólnym globalnym celem. Może w związku z tym pomagać w przygotowywaniu europejskich projektów mających na celu „sprzątanie” orbity okołoziemskiej.

- (89) Należy w dalszym stopniu poprawiać efektywność i autonomię zdolności w ramach podkomponentu SST. W tym celu podkomponent SST powinien doprowadzić do opracowania niezależnego europejskiego katalogu obiektów kosmicznych, opierając się na danych pochodzących z sieci czujników SST. W stosownych przypadkach Unia może rozważyć udostępnienie niektórych danych do celów komercyjnych, niekomercyjnych i badawczych. W ramach podkomponentu SST należy również nadal wspierać funkcjonowanie i świadczenie usług SST. Ponieważ usługi SST są ukierunkowane na użytkowników, należy wprowadzić odpowiednie mechanizmy w celu gromadzenia wymogów użytkowników, w tym wymogów dotyczących bezpieczeństwa oraz przekazywania istotnych informacji do i od instytucji publicznych w trosce o poprawę skuteczności systemu zgodnie z krajową polityką ochrony i bezpieczeństwa.
- (90) Świadczenie usług SST powinno opierać się na współpracy między Unią a państwami członkowskimi i na korzystaniu z istniejących, jak i przyszłych krajowych aktywów i wiedzy fachowej, również opracowywanych przy udziale ESA lub przez Unię. Należy przewidzieć możliwość zapewnienia wsparcia finansowego na rzecz rozwoju nowych czujników SST. Z uwagi na newralgiczny charakter SST kontrolę nad krajowymi czujnikami i ich eksploatacją, utrzymaniem i modernizacją oraz przetwarzaniem danych wykorzystywanych przy świadczeniu usług SST powinny nadal sprawować państwa członkowskie uczestniczące w podkomponencie SST.
- (91) Państwa członkowskie będące właścicielem odpowiednich zdolności dostępnych do celu podkomponentu SST lub posiadające do nich dostęp powinny być w stanie uczestniczyć w świadczeniu usług SST. Państwa członkowskie uczestniczące w konsorcjum ustanowionym na mocy decyzji nr 541/2014/UE należy uznać za będące właścicielem odpowiednich zdolności dostępnych do celu podkomponentu SST lub posiadające do nich dostęp. Państwa członkowskie, które pragną uczestniczyć w świadczeniu usług SST, powinny złożyć jeden wspólny wniosek i wykazać zgodność z pozostałymi elementami związanymi z konfiguracją operacyjną. Należy ustanowić odpowiednie przepisy dotyczące wyboru i organizacji z tych państw członkowskich.
- (92) W celu zapewnienia jednolitych warunków wykonywania niniejszego rozporządzenia należy powierzyć Komisji uprawnienia wykonawcze w odniesieniu do przyjmowania szczegółowych procedur i elementów w celu ustanowienia uczestnictwa państw członkowskich w świadczeniu usług SST. Jeżeli nie został złożony żaden wspólny wniosek państw członkowskich pragnących uczestniczyć w świadczeniu usług SST lub gdy Komisja uznała, że wniosek taki nie spełnia ustanowionych kryteriów, Komisja powinna mieć możliwość rozpoczęcia drugiego etapu w celu ustanowienia uczestnictwa państw członkowskich w świadczeniu usług SST. Za pomocą procedur i elementów tego drugiego etapu należy wskazać objęte nimi orbity i uwzględnić potrzebę jak największego uczestnictwa państw członkowskich w świadczeniu usług SST. Jeżeli te procedury i elementy przewidują możliwość wybrania przez Komisję kilku wniosków, tak aby obejmowały wszystkie orbity, należy również zapewnić odpowiednie mechanizmy koordynacji grup państw członkowskich oraz skuteczne rozwiązanie, które obejmie wszystkie usługi SST. Uprawnienia te powinny być wykonywane zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011 ⁽³²⁾.
- (93) Po konfiguracji podkomponentu SST powinien on przestrzegać zasad komplementarności działań i ciągłości świadczenia wysokiej jakości ukierunkowanych na użytkowników usług SST i opierać się na najlepszej wiedzy fachowej. W ramach podkomponentu SST należy zatem unikać niepotrzebnego powielania wysiłków. Nadmiar zdolności powinien zapewnić ciągłość, jakość i solidność usług SST. Działania zespołów ekspertów powinny pomóc uniknąć takiego niepotrzebnego powielania wysiłków.
- (94) Ponadto podkomponent SST powinien sprzyjać stosowaniu istniejących środków zmniejszających ryzyko, takich jak wskazówki dotyczące unieszkodliwiania śmieci kosmicznych sporządzone przez COPUOS oraz wytyczne dotyczące trwałego zrównoważonego charakteru działań prowadzonych w przestrzeni kosmicznej lub inne inicjatywy mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa, ochrony i zrównoważonego charakteru działań prowadzonych w przestrzeni kosmicznej. W celu obniżenia ryzyka kolizji należy w ramach podkomponentu SST również szukać synergii z inicjatywami na rzecz aktywnego usuwania i pasywacji śmieci kosmicznych. Podkomponent SST powinien przyczynić

⁽³²⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011 z dnia 16 lutego 2011 r. ustanawiające przepisy i zasady ogólne dotyczące trybu kontroli przez państwa członkowskie wykonywania uprawnień wykonawczych przez Komisję (Dz.U. L 55 z 28.2.2011, s. 13).

się do pokojowego wykorzystania i badania przestrzeni kosmicznej. Intensyfikacja działań prowadzonych w przestrzeni kosmicznej może mieć wpływ na międzynarodowe inicjatywy w dziedzinie zarządzania ruchem w przestrzeni kosmicznej. Unia powinna monitorować te zmiany i może je uwzględnić w kontekście śródkresowego przeglądu obecnych wieloletnich ram finansowych.

- (95) W działaniach prowadzonych w ramach podkomponentu SST, podkomponentu SWE i podkomponentu NEO należy uwzględnić współpracę z partnerami międzynarodowymi, w szczególności ze Stanami Zjednoczonymi, organizacjami międzynarodowymi i innymi stronami trzecimi, szczególnie w celu unikania kolizji w przestrzeni kosmicznej, zapobiegania rozprzestrzenianiu się śmieci kosmicznych oraz zwiększenia gotowości do reagowania na skutki ekstremalnych zdarzeń pogody kosmicznej i obiektów bliskich Ziemi.
- (96) Komitet ds. Bezpieczeństwa Rady zalecił utworzenie struktury ds. zarządzania ryzykiem w celu zapewnienia należytego uwzględnienia kwestii bezpieczeństwa danych podczas wdrażania decyzji nr 541/2014/UE. W tym celu, biorąc pod uwagę prace już wykonane, państwa członkowskie uczestniczące w podkomponencie SST powinny ustanowić odpowiednie struktury i procedury zarządzania ryzykiem.
- (97) Ekstremalne i intensywne zdarzenia pogody kosmicznej mogą stanowić zagrożenie dla bezpieczeństwa obywateli i zakłócać działanie infrastruktury w przestrzeni kosmicznej i naziemnej. Należy zatem ustanowić jako część Programu podkomponent SWE w celu oceny ryzyka związanego z pogodą kosmiczną i odnośnych potrzeb użytkowników, szerząc wiedzę na temat tego ryzyka, zapewniając świadczenie ukierunkowanych na użytkowników usług SWE oraz zwiększając zdolności państw członkowskich w zakresie świadczenia usług SWE. Komisja powinna ustalić hierarchię sektorów, na rzecz których mają być świadczone operacyjne usługi SWE, uwzględniając potrzeby użytkowników, ryzyko i gotowość technologiczną. W perspektywie długoterminowej uwzględnione mogą zostać potrzeby innych sektorów. Świadczenie usług na poziomie unijnym zgodnie z potrzebami użytkowników wymaga ukierunkowanych, skoordynowanych i nieustannych działań badawczo-rozwojowych w celu wsparcia ewolucji usług SWE. Świadczenie usług SWE powinno opierać się na istniejących krajowych i unijnych zdolnościach, a także umożliwić szeroki udział państw członkowskich, organizacji europejskich i międzynarodowych i zaangażowanie sektora prywatnego.
- (98) W białej księdze Komisji z dnia 1 marca 2017 r. w sprawie przyszłości Europy, deklaracji rzymskiej szefów państw i rządów 27 państw członkowskich UE z dnia 25 marca 2017 r. i kilku rezolucjach Parlamentu Europejskiego przypomina się, że Unia ma do odegrania ważną rolę w zapewnianiu bezpiecznej i odpornej Europy zdolnej do sprostanienia wyzwaniom, takim jak konflikty regionalne, terroryzm, cyberzagrożenia oraz rosnąca presja migracyjna. Bezpieczny i gwarantowany dostęp do łączności satelitarnej jest niezbędnym narzędziem dla podmiotów odpowiedzialnych za bezpieczeństwo, a łączenie i współdzielenie tego kluczowego zasobu bezpieczeństwa na poziomie Unii wzmacnia Unię, która chroni swoich obywateli.
- (99) Rada Europejska przyjęła z zadowoleniem w swoich konkluzjach z dnia 19-20 grudnia 2013 r. prowadzone w ścisłej współpracy z państwami członkowskimi, Komisją i ESA prace przygotowawcze nad rządową łącznością satelitarną (GOVSATCOM) następnej generacji. GOVSATCOM został również uznany za jeden z elementów globalnej strategii na rzecz polityki zagranicznej i bezpieczeństwa Unii Europejskiej z czerwca 2016 r. GOVSATCOM powinien przyczyniać się do reagowania przez UE na zagrożenia hybrydowe oraz wspierać strategię UE w zakresie bezpieczeństwa morskiego oraz politykę UE wobec Arktyki.
- (100) GOVSATCOM jest programem zorientowanym na użytkowników, o znaczącym wymiarze bezpieczeństwa. Odpowiednie podmioty powinny mieć możliwość analizy przypadków użycia GOVSATCOM w odniesieniu do trzech głównych obszarów: zarządzania kryzysowego, które może obejmować cywilne i wojskowe misje i operacje w ramach wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony, klęski żywiołowe i katastrofy spowodowane przez człowieka, kryzysy humanitarne i sytuacje kryzysowe na morzu; nadzoru, który może obejmować ochronę granic, ochronę obszarów przygranicznych, ochronę granic morskich, nadzór morski i nadzór nad nielegalnym handlem; oraz kluczowej infrastruktury, która może obejmować sieć dyplomatyczną, policyjny system łączności, infrastrukturę cyfrową, taką jak centra danych i serwery, infrastrukturę krytyczną, taką jak energetyka, transport i bariery przegradzające ciekły wodne, takie jak zapory wodne, oraz infrastrukturę kosmiczną.

- (101) Przepustowość i usługi GOVSATCOM powinny być wykorzystywane przez podmioty Unii i państw członkowskich w misjach i operacjach o krytycznym znaczeniu dla ochrony i bezpieczeństwa. Dlatego konieczny jest odpowiedni stopień niezależności od stron trzecich (państw trzecich i podmiotów z państw trzecich) obejmujący wszystkie elementy GOVSATCOM, takie jak technologie kosmiczne i naziemne na poziomie komponentu, podsystemu i systemu, przemysł wytwórczy, właściciele i operatorzy systemów kosmicznych oraz fizyczna lokalizacja komponentów systemów naziemnych.
- (102) Łączność satelitarna jest zasobem ograniczonym, uzależnionym od przepustowości satelitarnej, częstotliwości i zasięgu geograficznego. W związku z powyższym, aby zagwarantować racjonalność pod względem kosztów oraz czerpać korzyści skali, w ramach GOVSATCOM należy lepiej dopasować popyt ze strony użytkowników GOVSATCOM i podaż zapewnianą na podstawie umów dotyczących przepustowości i usług GOVSATCOM. Ponieważ popyt i potencjalna podaż mogą zmieniać się z biegiem czasu, wymaga to stałego monitorowania i elastyczności w zakresie dostosowywania usług GOVSATCOM.
- (103) Wymogi operacyjne powinny zostać oparte na podstawie analizy przypadków użycia. Na podstawie tych wymogów operacyjnych, w połączeniu z wymogami bezpieczeństwa, należy opracować pakiet usług. W ramach pakietu usług należy określić mający zastosowanie poziom odniesienia dla usług GOVSATCOM. W celu utrzymania jak najlepszego dopasowania popytu i podaży powinna być możliwa regularna aktualizacja pakietu usług GOVSATCOM.
- (104) W pierwszej fazie GOVSATCOM, do około 2025 r., wykorzystywana byłaby istniejąca przepustowość. W tym kontekście Komisja powinna pozyskać przepustowości GOVSATCOM od państw członkowskich mających systemy krajowe i potencjał w zakresie przestrzeni kosmicznej oraz od komercyjnych dostawców przepustowości lub usług łączności satelitarnej, z uwzględnieniem podstawowych interesów bezpieczeństwa Unii. W tej fazie usługi GOVSATCOM byłyby wprowadzane etapami. Jeżeli w pierwszej fazie szczegółowa analiza przyszłego popytu i przyszłej podaży wykáže, że podejście to jest niewystarczające do pokrycia zmieniającego się popytu, powinno być możliwe podjęcie decyzji o przejściu do drugiej fazy oraz opracowaniu specjalnej dodatkowej infrastruktury kosmicznej lub potencjału w zakresie przestrzeni kosmicznej w drodze jednego partnerstwa publiczno-prywatnego lub kilku takich partnerstw, np. z operatorami satelitów z Unii.
- (105) Aby zoptymalizować dostępne zasoby łączności satelitarnej, zagwarantować dostęp w niemożliwych do przewidzenia sytuacjach, takich jak klęski żywiołowe, oraz zapewnić skuteczność operacyjną i krótki czas oczekiwania, potrzebny jest niezbędny segment naziemny, taki jak centra GOVSATCOM i ewentualnie inne elementy naziemne. Segment ten powinien być zaprojektowany w oparciu o wymogi operacyjne i wymogi bezpieczeństwa. W celu ograniczenia ryzyka centrum GOVSATCOM może obejmować kilka lokalizacji. Potrzebne mogą być inne elementy segmentu naziemnego, takie jak stacje bazowe.
- (106) Dla użytkowników łączności satelitarnej urządzenia użytkownika stanowią niezwykle ważny interfejs operacyjny. Koncepcja GOVSATCOM powinna umożliwiać większości użytkowników dalsze użytkowanie posiadanych przez nich urządzeń użytkownika do korzystania z usług GOVSATCOM.
- (107) W interesie zapewnienia skuteczności operacyjnej użytkownicy wskazali, że należy dążyć do zapewnienia interoperacyjności urządzeń użytkownika, a także do umożliwienia korzystania przez te urządzenia z różnych systemów satelitarnych. W związku z tym potrzebne mogą być badania naukowe i prace rozwojowe w tej dziedzinie.
- (108) Na poziomie wdrażania zadania i obowiązki powinny zostać rozdzielone wśród wyspecjalizowanych podmiotów, takich jak EDA, ESDZ, ESA, Agencja i inne agencje Unii, w taki sposób, aby zapewnić ich zgodność ze swoją główną rolą, w szczególności w odniesieniu do aspektów związanych z użytkownikiem.
- (109) Właściwy organ ds. GOVSATCOM odgrywa ważną rolę, monitorując, czy użytkownicy oraz inne podmioty krajowe zaangażowane w GOVSATCOM przestrzegają przepisów dotyczących współdzielenia i ustalania hierarchii oraz procedur bezpieczeństwa określonych w wymogach bezpieczeństwa. Państwo członkowskie, które nie wyznaczyło właściwego organu ds. GOVSATCOM, powinno w każdym przypadku wyznaczyć punkt kontaktowy do celów zarządzania wszelkimi wykrytymi zakłóceniami mającymi wpływ na GOVSATCOM.
- (110) Państwa członkowskie, Rada, Komisja i ESDZ powinny móc zostać uczestnikami GOVSATCOM, o ile postanowią upoważnić użytkowników GOVSATCOM lub udostępnić przepustowość, obiekty lub instalacje. Zważywszy, że do państw członkowskich należy decyzja odnośnie do upoważnienia użytkowników GOVSATCOM lub udostępnienia przepustowości, obiektów lub instalacji, państw członkowskich nie można zobowiązać do tego, by zostały uczestnikami GOVSATCOM lub przyjęły infrastrukturę GOVSATCOM. Komponent i GOVSATCOM powinien zatem pozos-

tawać bez uszczerbku dla prawa państw członkowskich do nieuczestniczenia w GOVSATCOM, w tym zgodnie z ich prawem krajowym lub wymogami konstytucyjnymi dotyczącymi polityki w zakresie niezaangażowania i nieuczestniczenia w sojuszach wojskowych.

- (111) W celu zapewnienia jednolitych warunków wykonywania niniejszego rozporządzenia należy powierzyć Komisji uprawnienia wykonawcze w odniesieniu do przyjmowania wymogów operacyjnych dotyczących usług GOVSATCOM i pakietu usług dotyczącego usług GOVSATCOM. Uprawnienia te powinny być wykonywane zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 182/2011.
- (112) W celu zapewnienia jednolitych warunków wykonywania niniejszego rozporządzenia należy powierzyć Komisji uprawnienia wykonawcze w odniesieniu do przyjmowania szczegółowych przepisów dotyczących współdzielenia i ustalania hierarchii w odniesieniu do korzystania z łącznej puli przepustowości łączności satelitarnej GOVSATCOM. Określając szczegółowe przepisy dotyczące współdzielenia i ustalania hierarchii, Komisja powinna uwzględnić wymogi operacyjne i wymogi bezpieczeństwa oraz analizę ryzyka i przewidywanego popytu ze strony uczestników GOVSATCOM. Choć usługi GOVSATCOM na rzecz użytkowników GOVSATCOM powinny być co do zasady bezpłatne, jeżeli analiza ta wykaże braki w przepustowości, w ramach szczegółowych przepisów dotyczących współdzielenia i ustalania hierarchii może zostać opracowana polityka cenowa w celu uniknięcia zakłóceń na rynku. Uprawnienia te powinny być wykonywane zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 182/2011.
- (113) W celu zapewnienia jednolitych warunków wykonywania niniejszego rozporządzenia należy powierzyć Komisji uprawnienia wykonawcze w odniesieniu do lokalizacji infrastruktury segmentu naziemnego GOVSATCOM. Przy dokonywaniu wyboru takich lokalizacji Komisja powinna mieć możliwość uwzględnienia wymogów operacyjnych i wymogów bezpieczeństwa, a także istniejącej infrastruktury. Uprawnienia te powinny być wykonywane zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 182/2011.
- (114) Rozporządzeniem (UE) nr 912/2010 ustanowiono agencję unijną, zwaną Agencją Europejskiego GNSS, której zadaniem jest zarządzanie niektórymi aspektami programów nawigacji satelitarnej Galileo i EGNOS. Niniejsze rozporządzenie powierza Agencji Europejskiego GNSS nowe zadania, w szczególności dotyczące akredytacji bezpieczeństwa, nie tylko w odniesieniu do Galileo i EGNOS, ale również w odniesieniu do innych komponentów Programu. Należy zatem odpowiednio dostosować nazwę, zadania i aspekty organizacyjne Agencji Europejskiego GNSS.
- (115) Zgodnie z decyzją 2010/803/UE⁽³³⁾ siedziba Agencji znajduje się w Pradze. Wykonywanie zadań Agencji może wymagać obecności jej personelu w jednym z centrów naziemnych Galileo lub EGNOS, o których mowa w decyzji wykonawczej Komisji (UE) 2016/413⁽³⁴⁾, w związku z realizacją działań Programu przewidzianych w odpowiedniej umowie. Ponadto, aby Agencja działała w jak najbardziej efektywny i skuteczny sposób, pewna liczba pracowników może zostać przydzielona do biur lokalnych w jednym lub kilku państwach członkowskich. Przydzielenie personelu do pracy poza siedzibą Agencji lub centrami naziemnymi Galileo i EGNOS nie powinno prowadzić do przeniesienia podstawowej działalności Agencji do biur lokalnych.
- (116) Ze względu na rozszerzony zakres zadań, który nie powinien już być ograniczony do Galileo i EGNOS, nazwa Agencji Europejskiego GNSS powinna zostać zmieniona. Należy jednak w ramach Agencji zapewnić ciągłość działań Agencji Europejskiego GNSS, w tym ciągłość w odniesieniu do praw i obowiązków, pracowników oraz ważność wszelkich podjętych decyzji.
- (117) Biorąc pod uwagę mandat Agencji i rolę Komisji w realizacji Programu, należy zapewnić, aby niektóre decyzje podejmowane przez Radę Administracyjną nie były przyjmowane bez przychylnego głosu przedstawicieli Komisji.

⁽³³⁾ Decyzja podjęta za wspólnym porozumieniem przedstawicieli rządów państw członkowskich z dnia 10 grudnia 2010 r. w sprawie lokalizacji siedziby Agencji Europejskiego GNSS (2010/803/UE) (Dz.U. L 342 z 28.12.2010, s. 15).

⁽³⁴⁾ Decyzja wykonawcza Komisji (UE) 2016/413 z dnia 18 marca 2016 r. określająca lokalizację infrastruktury naziemnej systemu ustanowionego w ramach programu Galileo i ustanawiająca środki konieczne do zapewnienia jego funkcjonowania oraz uchylająca decyzję wykonawczą 2012/117/UE (Dz.U. L 74 z 19.3.2016, s. 45).

- (118) Bez uszczerbku dla uprawnień Komisji Rada Administracyjna, Rada ds. Akredytacji Bezpieczeństwa i Dyrektor Wykonawczy powinni być niezależni w wykonywaniu swoich obowiązków i powinni działać w interesie publicznym.
- (119) Możliwe jest, a nawet prawdopodobne, że niektóre komponenty Programu będą opierać się na wykorzystaniu nowaligicznej lub związanej z bezpieczeństwem infrastruktury krajowej. W takich przypadkach, ze względu na bezpieczeństwo narodowe, należałoby zastrzec, że w posiedzeniach Rady Administracyjnej i Rady ds. Akredytacji Bezpieczeństwa uczestniczą przedstawiciele państw członkowskich i Komisji na zasadzie ograniczonego dostępu. W głosowaniach Rady Administracyjnej mogą brać udział jedynie przedstawiciele państw członkowskich, które mają taką infrastrukturę, oraz przedstawiciel Komisji. Sytuacje, w których procedura ta znajduje zastosowanie, powinny zostać określone w regulaminie Rady Administracyjnej i Rady ds. Akredytacji Bezpieczeństwa.
- (120) Zgodnie z pkt 22 i 23 Porozumienia międzyinstytucjonalnego z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie lepszego stanowienia prawa ⁽³⁵⁾ Program powinien być przedmiotem ewaluacji na podstawie informacji zgromadzonych zgodnie ze szczególnymi wymogami dotyczącymi monitorowania, przy czym należy unikać obciążeń administracyjnych, w szczególności dla państw członkowskich, a także nadmiernej regulacji. Wymogi te powinny, w stosownych przypadkach, obejmować mierzalne wskaźniki stanowiące podstawę ewaluacji skutków Programu w praktyce.
- (121) Przewiduje się, że korzystanie z usług opartych na systemach Copernicus i Galileo będzie miało istotny wpływ na całą gospodarkę europejską. W obecnej sytuacji zdają się jednak przeważać doraźne pomiary i studia przypadków. Komisja (Eurostat) powinna określić stosowne mierniki i wskaźniki statystyczne, które stworzą podstawę do systematycznego i autorytatywnego monitorowania oddziaływania unijnych działań w zakresie przestrzeni kosmicznej.
- (122) Parlament Europejski i Rada powinny być niezwłocznie informowane o programach prac.
- (123) W celu zapewnienia jednolitych warunków wykonywania niniejszego rozporządzenia należy powierzyć Komisji uprawnienia wykonawcze w odniesieniu do przeniesienia środków między kategoriami wydatków z budżetu Programu, przyjmowania decyzji dotyczących wkładu w odniesieniu do umów o przyznanie wkładu, określania wymogów technicznych i operacyjnych niezbędnych do realizacji i ewolucji komponentów Programu oraz oferowanych przez nie usług, decydowania o ramowych umowach o partnerstwie finansowym, przyjmowania niezbędnych środków w celu zapewnienia sprawnego funkcjonowania Galileo i EGNOS oraz ich przyjęcia się na rynku, przyjmowania szczegółowych przepisów dotyczących dostępu do usług SST oraz odpowiednich procedur, przyjmowania planu wieloletniego i kluczowych wskaźników efektywności dotyczących rozwoju unijnych usług SST, przyjmowania szczegółowych przepisów dotyczących funkcjonowania ram organizacyjnych uczestnictwa państw członkowskich w elemencie SST, selekcji usług SWE oraz przyjmowania programów prac. Uprawnienia te powinny być wykonywane zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 182/2011. Komisja powinna być wspomagana przez komitet ds. Programu, który powinien spotykać się w specjalnym składzie.
- (124) Ponieważ komponenty Programu są ukierunkowane na użytkowników, wymagają one ich stałego, efektywnego udziału w fazie wdrażania i rozwoju, w szczególności w zakresie określania i walidacji wymogów dotyczących usług. Aby zwiększyć wartość dla użytkowników, należy aktywnie zabiegać o ich wkład poprzez regularne konsultacje z użytkownikami końcowymi z sektora publicznego i prywatnego państw członkowskich oraz, w stosownych przypadkach, z organizacjami międzynarodowymi. Do tego celu należy utworzyć grupę roboczą (zwaną dalej „forum użytkowników”), aby wspomagała ona komitet ds. Programu w identyfikacji wymogów użytkowników i weryfikacji zgodności usług oraz identyfikacji braków w świadczonych usługach. Regulamin komitetu ds. Programu powinien określić organizację forum użytkowników, z uwzględnieniem specyfiki każdego z komponentów Programu oraz każdej usługi w ramach poszczególnych komponentów. W miarę możliwości państwa członkowskie powinny wносить wkład do forum użytkowników w oparciu o systematyczne i skoordynowane konsultacje z użytkownikami na poziomie krajowym.

⁽³⁵⁾ Dz.U. L 123 z 12.5.2016, s. 1.

- (125) Ponieważ należyte publiczne zarządzanie wymaga jednolitego zarządzania Programem, szybszego podejmowania decyzji i równego dostępu do informacji, przedstawiciele podmiotów, którym powierzono zadania związane z Programem, mogliby mieć możliwość uczestniczenia w charakterze obserwatorów w pracach komitetu ds. Programu utworzonego na podstawie rozporządzenia (UE) nr 182/2011. Z tych samych powodów przedstawiciele państw trzecich i organizacji międzynarodowych, które zawarły umowę międzynarodową z Unią, w odniesieniu do Programu lub jego komponentów lub podkomponentów, mogliby mieć możliwość uczestniczenia w pracach komitetu ds. Programu pod warunkiem spełnienia wymogów bezpieczeństwa i zgodnie z postanowieniami takiej umowy. Przedstawiciele podmiotów, którym powierzono zadania związane z Programem, państw trzecich i organizacji międzynarodowych nie powinni mieć prawa do uczestniczenia w głosowaniach komitetu ds. Programu. Warunki uczestnictwa obserwatorów i uczestników *ad hoc* powinny zostać określone w regulaminie komitetów ds. Programu.
- (126) W celu zapewnienia skutecznej oceny postępów Programu w osiąganiu jego celów, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania aktów zgodnie z art. 290 TFUE w odniesieniu do uzupełnienia przepisów dotyczących danych z systemu Copernicus i informacji z systemu Copernicus dostarczanych użytkownikom systemu Copernicus w odniesieniu do specyfikacji, warunków i procedur dostępu do takich danych i takich informacji oraz ich wykorzystania, zmiany załącznika do niniejszego rozporządzenia w odniesieniu do wskaźników, jeżeli uznaje się to za konieczne, oraz uzupełnienia niniejszego rozporządzenia o przepisy dotyczące ustanowienia ram monitorowania i oceny. Szczególnie ważne jest, aby w czasie prac przygotowawczych Komisja prowadziła stosowne konsultacje, w tym na poziomie ekspertów, oraz aby konsultacje te prowadzone były zgodnie z zasadami określonymi w Porozumieniu międzyinstytucjonalnym z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie lepszego stanowienia prawa. W szczególności, aby zapewnić Parlamentowi Europejskiemu i Radzie udział na równych zasadach w przygotowaniu aktów delegowanych, instytucje te otrzymują wszelkie dokumenty w tym samym czasie co eksperci państw członkowskich, a eksperci tych instytucji mogą systematycznie brać udział w posiedzeniach grup eksperckich Komisji zajmujących się przygotowaniem aktów delegowanych.
- (127) Ponieważ cel niniejszego rozporządzenia nie może zostać osiągnięty w sposób wystarczający przez państwa członkowskie, natomiast ze względu na rozmiary i skutki działań, które wykraczają poza możliwości finansowe i techniczne działającego pojedynczo państwa członkowskiego, możliwe jest lepsze osiągnięcie tego celu na poziomie Unii, może ona podjąć działania zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 TUE. Zgodnie z zasadą proporcjonalności określoną w tym artykule niniejsze rozporządzenie nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia tego celu.
- (128) W celu zapewnienia jednolitych warunków realizacji wymogów bezpieczeństwa w ramach Programu należy powierzyć Komisji uprawnienia wykonawcze. Uprawnienia te powinny być wykonywane zgodnie z rozporządzeniem nr 182/2011. Państwa członkowskie powinny mieć możliwość sprawowania maksymalnej kontroli nad wymogami bezpieczeństwa w ramach Programu. Przyjmując akty wykonawcze w dziedzinie bezpieczeństwa Programu, Komisja powinna być wspomagana przez komitet ds. Programu zbierający się w specjalnym składzie zajmującym się bezpieczeństwem. Ze względu na wrażliwy charakter kwestii związanych z bezpieczeństwem przewodniczący komitetu ds. Programu powinien dążyć do wypracowania takich rozwiązań, które zyskałyby możliwie największe poparcie w ramach komitetu. Komisja nie powinna przyjmować aktów wykonawczych określających ogólne wymogi bezpieczeństwa w zakresie Programu w przypadkach, w których komitet ds. Programu nie wydał opinii.
- (129) Program należy ustanowić na okres siedmiu lat w celu dostosowania jego czasu trwania do okresu obowiązywania wieloletnich ram finansowych na lata 2021-2027 określonych w rozporządzeniu Rady (UE, Euratom) 2020/2093⁽³⁶⁾ (zwanym dalej „WRF na lata 2021-2027”). Agencja, która wykonuje swoje zadania własne, nie powinna podlegać tym ramom czasowym.
- (130) Aby zapewnić ciągłość udzielania wsparcia w odpowiednim obszarze polityki oraz umożliwić rozpoczęcie realizacji od początku obowiązywania WRF na lata 2021–2027, niniejsze rozporządzenie powinno wejść w życie w trybie pilnym i powinno być stosowane z mocą wsteczną od dnia 1 stycznia 2021 r.,
- (131) Należy zatem uchylić rozporządzenia (UE) nr 912/2010, (UE) nr 1285/2013 i (UE) nr 377/2014 oraz decyzję nr 541/2014/UE,

⁽³⁶⁾ Rozporządzenie Rady (UE, Euratom) 2020/2093 z dnia 17 grudnia 2020 r. określające wieloletnie ramy finansowe na lata 2021–2027 (Dz.U. L 433I z 22.12.2020, s. 11).

PRZYJMUJĄ NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

TYTUŁ I

PRZEPISY OGÓLNE

Artykuł 1

Przedmiot

Niniejsze rozporządzenie ustanawia Unijny program kosmiczny (zwany dalej „Programem”) na okres obowiązywania WRF na lata 2021–2027. Określa ono cele Programu, budżet na lata 2021–2027, formy finansowania unijnego oraz zasady dotyczące przyznawania takiego finansowania, jak również zasady realizacji Programu.

Niniejsze rozporządzenie ustanawia Agencję Unii Europejskiej ds. Programu Kosmicznego (zwaną dalej „Agencją”), która zastępuje ustanowioną rozporządzeniem (UE) nr 912/2010 Agencję Europejskiego GNSS i jest jej następcą; określa ono również zasady działania Agencji.

Artykuł 2

Definicje

Do celów niniejszego rozporządzenia stosuje się następujące definicje:

- 1) „statek kosmiczny” oznacza orbitujący obiekt zaprojektowany do wykonania określonej funkcji lub misji, takiej jak łączność, nawigacja lub obserwacja Ziemi, w tym satelity, górne człony rakiet nośnych i pojazd powracający do atmosfery ziemskiej; statek kosmiczny, który nie jest zdolny dłużej wykonywać przeznaczonej misji, uważany jest za niefunkcjonalny; statek kosmiczny będący w rezerwie lub w trybie czuwania, oczekujący na ewentualną ponowną aktywację, uważany jest za funkcjonalny;
- 2) „obiekt kosmiczny” oznacza każdy stworzony przez człowieka obiekt w przestrzeni kosmicznej;
- 3) „obiekty bliskie Ziemi” lub „NEO” (ang. *near-Earth objects*) oznaczają obiekty naturalne w Układzie Słonecznym zbliżające się do Ziemi;
- 4) „śmieci kosmiczne” oznaczają wszystkie obiekty kosmiczne, w tym statki kosmiczne lub ich części i elementy, znajdujące się na orbicie ziemskiej lub wchodzące w atmosferę ziemską, które nie funkcjonują lub nie służą już określonemu celowi, w tym części rakiet lub sztucznych satelitów, lub nieaktywne sztuczne satelity;
- 5) „zdarzenia pogody kosmicznej” lub „SWE” (ang. *space weather events*) oznaczają występujące naturalnie wahania w środowisku kosmicznym na Słońcu i wokół Ziemi, w tym rozbłyski słoneczne, słoneczne cząsteczki wysokoenergetyczne, wahania w wietrze słonecznym, koronalne wyrzuty masy, burze magnetyczne i dynamika magnetyczna, burze promieniowania słonecznego i zakłócenia jonosferyczne, które mają potencjalny wpływ na Ziemię oraz infrastrukturę w przestrzeni kosmicznej;
- 6) „świadomość sytuacyjna w przestrzeni kosmicznej” lub „SSA” (ang. *space situational awareness*) oznacza holistyczne podejście do głównych zagrożeń kosmicznych, w tym kompleksową wiedzę na ich temat i zrozumienie takich zagrożeń, obejmujących kolizje między obiektami kosmicznymi, fragmentację i wchodzenie obiektów kosmicznych w atmosferę, zdarzenia pogody kosmicznej i obiekty bliskie Ziemi;
- 7) „system obserwacji i śledzenia obiektów kosmicznych” lub „system SST” (ang. *space surveillance and tracking system*) oznacza sieć czujników naziemnych i w przestrzeni kosmicznej zdolnych do obserwacji i śledzenia obiektów kosmicznych, która posiada zdolności przetwarzania danych w celu dostarczania danych, informacji i usług na temat obiektów kosmicznych, które orbitują wokół Ziemi;
- 8) „czujnik SST” oznacza urządzenie lub połączenie urządzeń, takich jak radary, lasery i teleskopy – naziemne lub w przestrzeni kosmicznej, które mogą prowadzić obserwację lub śledzenie obiektów kosmicznych i mierzyć parametry fizyczne obiektów kosmicznych, takie jak rozmiar, położenie i prędkość;
- 9) „dane SST” oznaczają parametry fizyczne obiektów kosmicznych, w tym śmieci kosmicznych, wychwycone przez czujniki SST lub parametry orbitalne obiektów kosmicznych wyprowadzone z obserwacji prowadzonych za pomocą tych czujników w ramach podkomponentu SST;

- 10) „informacje SST” oznaczają przetworzone dane SST łatwo zrozumiałe dla odbiorcy;
- 11) „łącze zwrotne” oznacza funkcjonalność usługi poszukiwawczo-ratowniczej (SAR) Galileo; usługa SAR Galileo będzie wspomagać usługę globalnego monitoringu statków powietrznych, zgodnie z definicją określoną przez Organizację Międzynarodowego Lotnictwa Cywilnego (ICAO);
- 12) „satelity Sentinel systemu Copernicus” oznaczają wykorzystywane do celów systemu Copernicus satelity, statki kosmiczne lub ładunki użyteczne statków kosmicznych do celów obserwacji Ziemi z przestrzeni kosmicznej;
- 13) „dane z systemu Copernicus” oznaczają dane dostarczone przez satelity Sentinel systemu Copernicus, w tym metadane tych danych;
- 14) „dane i informacje pochodzące od osób trzecich w ramach systemu Copernicus” oznaczają dane i informacje przestrzenne objęte licencją lub udostępnione do wykorzystania w ramach systemu Copernicus, pochodzące ze źródeł innych niż satelity Sentinel systemu Copernicus;
- 15) „dane *in situ* z systemu Copernicus” oznaczają dane obserwacyjne z czujników naziemnych, morskich lub powietrznych, a także dane referencyjne i pomocnicze, objęte licencją na wykorzystanie w systemie Copernicus lub przekazywane w tym celu;
- 16) „informacje z systemu Copernicus” oznaczają informacje generowane w ramach usług systemu Copernicus po przetwarzaniu lub modelowaniu, w tym metadane tych informacji;
- 17) „państwa uczestniczące w systemie Copernicus” oznaczają państwa trzecie, które wnoszą wkład finansowy i uczestniczą w systemie Copernicus zgodnie z warunkami umowy międzynarodowej zawartej z Unią;
- 18) „podstawowi użytkownicy systemu Copernicus” oznaczają instytucje i organy Unii oraz europejskie, krajowe lub regionalne organy publiczne w Unii lub w państwach uczestniczących w systemie Copernicus, którym powierzono na zlecenie publiczne określanie, realizację, egzekwowanie lub monitorowanie cywilnej polityki publicznej, takiej jak polityka w zakresie środowiska, ochrony ludności, bezpieczeństwa, w tym bezpieczeństwa infrastruktury, lub ochrony, które korzystają z danych z systemu Copernicus i informacji z systemu Copernicus oraz mają dodatkowe zadanie stymulowania ewolucji systemu Copernicus;
- 19) „inni użytkownicy systemu Copernicus” oznaczają organizacje badawcze i edukacyjne, podmioty komercyjne i prywatne, organizacje charytatywne, organizacje pozarządowe i organizacje międzynarodowe, które korzystają z danych z systemu Copernicus i informacji z systemu Copernicus;
- 20) „użytkownicy systemu Copernicus” oznaczają podstawowych użytkowników systemu Copernicus oraz innych użytkowników systemu Copernicus;
- 21) „usługi systemu Copernicus” oznaczają usługi o wartości dodanej świadczone w ogólnym i wspólnym interesie Unii i państw członkowskich, które są finansowane z Programu i które przekształcają dane z obserwacji Ziemi, dane *in situ* z systemu Copernicus i inne dane pomocnicze w przetworzone, zagregowane i zinterpretowane informacje dostosowane do potrzeb użytkowników systemu Copernicus;
- 22) „użytkownik GOVSATCOM” oznacza organ publiczny, podmiot, któremu powierzono wykonywanie władzy publicznej, organizację międzynarodową lub osobę fizyczną lub prawną, którym udzielono należytego upoważnienia i powierzono zadania związane z nadzorem nad misjami, operacjami i infrastrukturą o krytycznym znaczeniu dla bezpieczeństwa oraz z zarządzaniem takimi misjami, operacjami i infrastrukturą;
- 23) „centrum GOVSATCOM” oznacza centrum operacyjne, którego głównym zadaniem jest bezpieczne połączenie użytkowników GOVSATCOM z dostawcami przepustowości i usług GOVSATCOM, a tym samym optymalizacja podaży i popytu w danym momencie;
- 24) „przypadek użycia GOVSATCOM” oznacza scenariusz operacyjny w określonym środowisku, w którym wymagane są usługi GOVSATCOM;
- 25) „informacje niejawne UE” lub „EUCI” oznaczają wszelkie informacje lub materiały opatrzone klauzulą tajności UE, których nieuprawnione ujawnienie mogłoby w różnym stopniu zaszkodzić interesom Unii lub interesom co najmniej jednego państwa członkowskiego;
- 26) „szczególnie chronione informacje jawne” oznaczają informacje jawne w rozumieniu art. 9 decyzji Komisji (UE, Euratom) 2015/443 ⁽³⁷⁾, na podstawie której obowiązek dotyczący ochrony szczególnie chronionych informacji jawnych ma zastosowanie wyłącznie do Komisji oraz do agencji i organów Unii zobowiązanych przepisami prawa do stosowania przepisów bezpieczeństwa Komisji;

⁽³⁷⁾ Decyzja Komisji (UE, Euratom) 2015/443 z dnia 13 marca 2015 r. w sprawie bezpieczeństwa w Komisji (Dz.U. L 72 z 17.3.2015, s. 41).

- 27) „działanie łączone” oznacza działania wspierane z budżetu Unii, w tym działania w ramach instrumentów łączonych na podstawie art. 2 pkt 6 rozporządzenia finansowego, łączące bezzwrotne formy wsparcia lub instrumenty finansowe lub gwarancje budżetowe z budżetu Unii oraz zwrotne formy wsparcia z instytucji finansowania rozwoju lub innych publicznych instytucji finansowych, a także z komercyjnych instytucji finansowych i od inwestorów;
- 28) „podmiot prawny” oznacza osobę fizyczną lub osobę prawną utworzoną i uznaną za taką na mocy prawa Unii, prawa krajowego lub prawa międzynarodowego, która ma osobowość prawną i zdolność do działania w imieniu własnym oraz wykonywania praw i podlegania obowiązkom, lub podmiot, który nie ma osobowości prawnej, o którym mowa w art. 197 ust. 2 lit. c) rozporządzenia finansowego;
- 29) „podmiot powierniczy” oznacza podmiot prawny, niezależny od Komisji lub od osoby trzeciej, który otrzymuje dane od Komisji lub od tej osoby trzeciej w celu bezpiecznego przechowywania i przetwarzania tych danych.

Artykuł 3

Komponenty Programu

1. Program składa się z następujących komponentów:
 - a) „Galileo” – niezależny cywilny globalny system nawigacji satelitarnej (GNSS) pod kontrolą cywilną, który składa się z konstelacji satelitów, centrów i globalnej sieci stacji naziemnych, oferujący usługi pozycjonowania, nawigacji i pomiaru czasu oraz uwzględniający potrzeby i wymogi w zakresie bezpieczeństwa;
 - b) „europejski system wspomagania satelitarne” (EGNOS) – cywilny regionalny system nawigacji satelitarnej pod kontrolą cywilną, który składa się z centrów i stacji naziemnych oraz szeregu transponderów zainstalowanych na satelitach geosynchronicznych oraz który wzmacnia i koryguje otwarte sygnały emitowane przez Galileo i inne systemy GNSS, między innymi na potrzeby zarządzania ruchem lotniczym, służb żeglugi powietrznej i innych systemów transportowych;
 - c) „Copernicus” – operacyjny, niezależny, ukierunkowany na użytkowników cywilny system obserwacji Ziemi pod kontrolą cywilną, oparty na istniejącym potencjale krajowym i europejskim, oferujący dane i usługi geoinformacyjne, obejmujące satelity, infrastrukturę naziemną, instalacje przetwarzania danych i informacji oraz infrastrukturę dystrybucyjną, w oparciu o politykę bezpłatnego, pełnego i otwartego dostępu do danych oraz w stosownych przypadkach uwzględniający potrzeby i wymogi w zakresie bezpieczeństwa;
 - d) „świadomość sytuacyjna w przestrzeni kosmicznej” lub „SSA”, która obejmuje następujące podkomponenty:
 - (i) „podkomponent SST” – system obserwacji i śledzenia obiektów kosmicznych, mający na celu ulepszenie, użytkowanie i zapewnianie danych, informacji i usług związanych z obserwacją i śledzeniem obiektów kosmicznych orbitujących wokół Ziemi;
 - (ii) „podkomponent SWE” – parametry obserwacyjne związane ze zdarzeniami pogody kosmicznej; oraz
 - (iii) „podkomponent NEO” – monitorowanie ryzyka zbliżania się do obiektów bliskich Ziemi;
 - e) „GOVSATCOM” – usługa łączności satelitarnej pod kontrolą cywilną i rządową umożliwiająca zapewnienie przepustowości na potrzeby łączności satelitarnej oraz świadczenie usług łączności satelitarnej organom Unii i państw członkowskich zarządzającym misjami i infrastrukturą o krytycznym znaczeniu dla bezpieczeństwa.
2. Program obejmuje dodatkowe środki na rzecz zapewnienia na potrzeby Programu skutecznego i autonomicznego dostępu do przestrzeni kosmicznej i na rzecz wspierania innowacyjnego i konkurencyjnego europejskiego sektora kosmicznego, segmentu kosmicznego (*upstream*) i segmentu wykorzystania danych satelitarnych (*downstream*), wzmocnienia ekosystemu przestrzeni kosmicznej Unii oraz umocnienia pozycji Unii jako globalnego gracza.

Artykuł 4

Cele

1. Celami ogólnymi Programu są:
 - a) dostarczanie lub przyczynianie się do dostarczania aktualnych i, w stosownych przypadkach, bezpiecznych danych, informacji i usług o wysokiej jakości związanych z przestrzenią kosmiczną, nieprzerwanie i w miarę możliwości na poziomie globalnym, zaspokajające obecne i przyszłe potrzeby oraz umożliwiające wspieranie priorytetów politycznych Unii oraz powiązanego opartego na dowodach niezależnego procesu decyzyjnego, między innymi w odniesieniu do zmiany klimatu, transportu i bezpieczeństwa;

- b) maksymalizowanie korzyści społeczno-gospodarczych, w szczególności poprzez wspieranie rozwoju innowacyjnych i konkurencyjnych europejskich sektorów: segmentu kosmicznego (*upstream*) i segmentu wykorzystania danych satelitarnych (*downstream*), w tym MŚP i przedsiębiorstw typu *start-up*, i pobudzenie tym samym wzrostu gospodarczego i tworzenie miejsc pracy w Unii, oraz poprzez propagowanie jak najszerzego upowszechnienia i wykorzystania danych, informacji i usług świadczonych przez komponenty Programu, zarówno na obszarze Unii, jak i poza nią, przy jednoczesnym zapewnieniu synergii i komplementarności z działaniami Unii w zakresie badań i rozwoju technologicznego prowadzonymi na podstawie rozporządzenia (UE) 2021/695;
 - c) wzmacnianie bezpieczeństwa i ochrony Unii i jej państw członkowskich oraz wzmacnianie autonomii Unii, w szczególności pod względem technologii;
 - d) wspieranie roli Unii jako globalnego gracza w sektorze kosmicznym, zachęcanie do współpracy międzynarodowej, wzmacnianie europejskiej dyplomacji kosmicznej, w tym przez wspieranie zasad wzajemności i uczciwej konkurencji, oraz wzmacnianie pozycji Unii, jeżeli chodzi o mierzenie się z globalnymi wyzwaniami, wspieranie ogólnosiękatych inicjatyw, w tym w zakresie zrównoważonego rozwoju, oraz podnoszenie świadomości na temat przestrzeni kosmicznej jako wspólnego dziedzictwa ludzkości;
 - e) zwiększanie bezpieczeństwa, ochrony i zrównoważonego charakteru wszystkich działań w przestrzeni kosmicznej związanych z obiektami kosmicznymi i rozprzestrzenianiem się śmieci kosmicznych, a także środowiska kosmicznego, przez wdrożenie odpowiednich środków, w tym opracowanie i wdrożenie technologii w zakresie unieszkodliwiania statków kosmicznych na koniec okresu eksploatacji oraz usuwania śmieci kosmicznych.
2. Celami szczegółowymi Programu są:
- a) w odniesieniu do Galileo i EGNOS: zapewnienie, w perspektywie długoterminowej, najnowocześniejszych i bezpiecznych usług pozycjonowania, nawigacji i pomiaru czasu oraz zapewnienie ciągłości i niezawodności usług;
 - b) w odniesieniu do systemu Copernicus: dostarczanie, w sposób długoterminowo stabilny, dokładnych i wiarygodnych danych i informacji pochodzących z obserwacji Ziemi, informacji i usług zintegrowanych z innymi źródłami danych w celu wspierania kształtowania, realizacji i monitorowania polityki i działań Unii i jej państw członkowskich w oparciu o wymogi użytkowników;
 - c) w odniesieniu do SSA: rozwijanie zdolności do monitorowania, śledzenia i identyfikacji obiektów kosmicznych i śmieci kosmicznych w celu dalszego zwiększania efektywności i autonomii zdolności w ramach podkomponentu SST na poziomie Unii, świadczenie usług SWE oraz identyfikowanie potencjałów państw członkowskich w ramach podkomponentu NEO i łączenia ich w sieć;
 - d) w odniesieniu do GOVSATCOM: zapewnienie długoterminowej dostępności niezawodnych, bezpiecznych i racjonalnych pod względem kosztów usług łączności satelitarnej dla użytkowników GOVSATCOM;
 - e) wspieranie niezależnego, bezpiecznego i racjonalnego pod względem kosztów dostępu do przestrzeni kosmicznej, z uwzględnieniem podstawowych interesów Unii w zakresie bezpieczeństwa;
 - f) wspieranie rozwoju silnej unijnej gospodarki kosmicznej, w tym poprzez wspieranie ekosystemu kosmicznego i wzmacnianie konkurencyjności, innowacyjności, przedsiębiorczości, umiejętności i budowania potencjału we wszystkich państwach członkowskich i regionach Unii, ze szczególnym uwzględnieniem MŚP oraz przedsiębiorstw typu *start-up* lub osób fizycznych i prawnych z Unii działających lub zamierzających działać w tym sektorze.

Artykuł 5

Dostęp do przestrzeni kosmicznej

1. Program wspiera nabywanie i łączenie usług wynoszenia w przestrzeń kosmiczną na potrzeby Programu oraz, na wniosek, łączenie na potrzeby państw członkowskich i organizacji międzynarodowych.
2. W synergii z innymi unijnymi programami i systemami finansowania, bez uszczerbku dla działań ESA w zakresie dostępu do przestrzeni kosmicznej, Program może wspierać:
 - a) dostosowania, w tym rozwój technologii, do systemów wynoszących, które są niezbędne do wynoszenia satelitów w przestrzeń kosmiczną, łącznie z alternatywnymi technologiami i innowacyjnymi systemami dostępu do przestrzeni kosmicznej, na potrzeby wdrażania komponentów Programu;
 - b) dostosowania naziemnej infrastruktury kosmicznej, łącznie z nowymi osiągnięciami, które są niezbędne do realizacji Programu.

Artykuł 6

Działania wspierające innowacyjny i konkurencyjny unijny sektor kosmiczny

1. Program propaguje budowanie potencjału w całej Unii poprzez wspieranie:
 - a) działań innowacyjnych na rzecz jak najlepszego wykorzystania technologii, infrastruktury lub usług związanych z przestrzenią kosmiczną oraz środków ułatwiających upowszechnianie innowacyjnych rozwiązań powstałych w wyniku badań naukowych i innowacji oraz wspierających rozwój sektora segmentu wykorzystania danych satelitarnych (*downstream*), w szczególności przez synergie z innymi unijnymi programami i instrumentami finansowymi, w tym z Programem InvestEU;
 - b) działań mających na celu wspieranie zainteresowania społecznego i innowacji w sektorze publicznym w celu wykorzystania pełnego potencjału usług publicznych dla obywateli i przedsiębiorstw;
 - c) przedsiębiorczości, w tym począwszy od jej wczesnych etapów aż po rozwijanie działalności na szerszą skalę, zgodnie z art. 21, opierając się na innych przepisach dotyczących dostępu do finansowania, o których mowa w art. 18 i tytule III rozdział I, oraz stosując podejście oparte na pierwszej umowie;
 - d) powstania przyjaznego dla przedsiębiorstw ekosystemu kosmicznego dzięki współpracy między przedsiębiorstwami przybierającej postać sieci platform ds. przestrzeni kosmicznej, która:
 - (i) skupia, na poziomie krajowym i regionalnym, podmioty z sektora kosmicznego, sektora cyfrowego i innych sektorów, a także użytkowników; oraz
 - (ii) ma na celu zapewnienie obywatelom i przedsiębiorstwom wsparcia, instalacji i usług w celu rozwijania przedsiębiorczości i umiejętności, wzmocnienie synergii w sektorze segmentu wykorzystania danych satelitarnych (*downstream*) i wspieranie współpracy z centrami innowacji cyfrowych ustanowionymi w ramach programu „Cyfrowa Europa” ustanowionego rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/694 ⁽³⁸⁾;
 - e) prowadzenia działań w zakresie kształcenia i szkolenia, w szczególności dla specjalistów, przedsiębiorców, absolwentów i studentów, w szczególności poprzez synergię z inicjatywami na poziomie krajowym i regionalnym, w celu rozwijania zaawansowanych umiejętności;
 - f) dostępu do instalacji umożliwiających przetwarzanie i testowanie dla specjalistów z sektora prywatnego i publicznego, studentów i przedsiębiorców;
 - g) działań w zakresie certyfikacji i normalizacji;
 - h) wzmocnienia europejskich łańcuchów dostaw w całej Unii dzięki szerokiemu udziałowi przedsiębiorstw, w szczególności MŚP oraz przedsiębiorstw typu *start-up*, we wszystkich komponentach Programu, w szczególności poprzez art. 14, oraz wzmocnienie działań wspierających konkurencyjność przedsiębiorstw na poziomie globalnym.
2. Przy realizacji działań, o których mowa w ust. 1, należy wspierać potrzebę rozwijania potencjału w państwach członkowskich z powstającym przemysłem kosmicznym, tak aby zapewnić wszystkim państwom członkowskim równe szanse uczestnictwa w Programie.

Artykuł 7

Uczestnictwo państw trzecich i organizacji międzynarodowych w Programie

1. W Galileo, EGNOS i Copernicus, a także podkomponentach SWE i NEO, ale z wyłączeniem podkomponentu SST, mogą uczestniczyć członkowie Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu (EFTA), którzy są członkami Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG), zgodnie z warunkami ustanowionymi w Porozumieniu o Europejskim Obszarze Gospodarczym.

W Copernicus i w podkomponentach SWE i NEO, ale z wyłączeniem podkomponentu SST, mogą uczestniczyć następujące państwa trzecie:

- a) państwa przystępujące, państwa kandydujące i potencjalni kandydaci, zgodnie z ogólnymi zasadami i ogólnymi warunkami uczestnictwa tych państw w programach Unii, ustanowionymi w odpowiednich umowach ramowych i decyzjach rad stowarzyszenia lub w podobnych porozumieniach oraz zgodnie ze szczegółowymi warunkami ustanowionymi w porozumieniach między Unią a tymi państwami;

⁽³⁸⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/694 z dnia 29 kwietnia 2021 r. ustanawiające program „Cyfrowa Europa” oraz uchylające decyzję (UE) 2015/2240 (Dz.U. L 166 z 11.5.2021, s. 1).

b) państwa objęte europejską polityką sąsiedztwa, zgodnie z ogólnymi zasadami i ogólnymi warunkami uczestnictwa tych państw w programach Unii, ustanowionymi w odpowiednich umowach ramowych i decyzjach rad stowarzyszenia lub w podobnych porozumieniach oraz zgodnie ze szczegółowymi warunkami określonymi w porozumieniach między Unią a tymi państwami;

2. Zgodnie z warunkami określonymi w szczegółowej umowie zawartej zgodnie z art. 218 TFUE obejmującej uczestnictwo państwa trzeciego lub organizacji międzynarodowej w programie Unii:

- a) w Galileo i EGNOS mogą uczestniczyć państwa trzecie, o których mowa w ust. 1 akapit drugi lit. a) i b);
- b) w GOVSATCOM mogą uczestniczyć członkowie EFTA, którzy są członkami EOG, a także państwa trzecie, o których mowa w ust. 1 akapit drugi lit. a) i b); oraz
- c) w Galileo, EGNOS, Copernicus, GOVSATCOM, a także w podkomponentach SWE i NEO, ale z wyłączeniem podkomponentu SST, mogą uczestniczyć państwa trzecie inne niż państwa trzecie objęte ust. 1 oraz organizacje międzynarodowe.

Szczegółowa umowa, o której mowa w akapicie pierwszym niniejszego ustępu:

- a) zapewnia sprawiedliwą równowagę w odniesieniu do wkładów finansowych i korzyści państwa trzeciego lub organizacji międzynarodowej uczestniczących w programach Unii;
- b) określa warunki uczestnictwa w programach, w tym sposób obliczania wkładów finansowych do poszczególnych programów, i związane z tymi programami koszty administracyjne;
- c) nie przyznaje państwu trzeciemu ani organizacji międzynarodowej jakichkolwiek uprawnień decyzyjnych w odniesieniu do programu Unii;
- d) gwarantuje prawa Unii do zapewnienia należytego zarządzania finansami i ochrony jej interesów finansowych.

Wkłady, o których mowa w akapicie drugim lit. b) niniejszego ustępu, stanowią dochody przeznaczone na określony cel zgodnie z art. 21 ust. 5 rozporządzenia finansowego.

3. Na podstawie niniejszego artykułu państwa trzecie i organizacje międzynarodowe mogą uczestniczyć w komponentach lub podkomponentach Programu, z wyłączeniem podkomponentu SST, wyłącznie wtedy, gdy podstawowe interesy bezpieczeństwa Unii i jej państw członkowskich są zabezpieczone, w tym w odniesieniu do ochrony informacji niejawnych zgodnie z art. 43.

Artykuł 8

Dostęp państw trzecich i organizacji międzynarodowych do usług SST, usług GOVSATCOM i usługi publicznej o regulowanym dostępie systemu Galileo

1. Państwa trzecie i organizacje międzynarodowe mogą mieć dostęp do usług GOVSATCOM, pod warunkiem że:
 - a) zawarły umowę, zgodnie z art. 218 TFUE, określającą warunki dostępu do usług GOVSATCOM; oraz
 - b) spełniają wymogi art. 43 niniejszego rozporządzenia.
2. Państwa trzecie i organizacje międzynarodowe niemające siedziby głównej w Unii mogą mieć dostęp do usług SST, o których mowa w art. 55 ust. 1 lit. d), pod warunkiem że:
 - a) zawarły umowę, zgodnie z art. 218 TFUE, określającą warunki dostępu do takich usług SST; oraz
 - b) spełniają wymogi art. 43 niniejszego rozporządzenia.
3. W przypadku dostępu do publicznie dostępnych usług SST, o których mowa w art. 55 ust. 1 lit. a), b) i c), nie jest wymagane zawarcie umowy zgodnie z art. 218 TFUE. Dostęp do tych usług uzyskuje się w drodze złożenia wniosku przez potencjalnych użytkowników zgodnie z art. 56.

4. Dostęp państw trzecich i organizacji międzynarodowych do oferowanej przez Galileo usługi publicznej o regulowanym dostępie (zwanej dalej „PRS”) reguluje art. 3 ust. 5 decyzji Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1104/2011/UE ⁽³⁹⁾.

Artykuł 9

Własność i używanie aktywów

1. Z wyjątkiem przypadków określonych w ust. 2, Unia jest właścicielem wszystkich aktywów materialnych i niematerialnych wytworzonych lub rozwiniętych w ramach komponentów Programu. Komisja zapewnia w tym celu, by odpowiednie umowy, porozumienia i inne uzgodnienia dotyczące działań, które mogą doprowadzić do wytworzenia lub rozwinięcia takich aktywów, zawierały postanowienia zapewniające własności Unii w odniesieniu do tych aktywów.

2. Ust. 1 nie stosuje się do aktywów materialnych ani niematerialnych wytworzonych lub rozwiniętych w ramach komponentów Programu, jeżeli działania, które mogą doprowadzić do wytworzenia lub rozwinięcia takich aktywów:

- a) są prowadzone na podstawie dotacji lub nagród w całości finansowanych przez Unię;
- b) nie są w całości finansowane przez Unię; lub
- c) dotyczą opracowania, produkcji lub użytkowania odbiorników PRS zawierających EUCI, lub też komponentów takich odbiorników.

3. Komisja zapewnia, by umowy, porozumienia i inne uzgodnienia dotyczące działań, o których mowa w ust. 2 niniejszego artykułu, zawierały postanowienia określające odpowiedni system własności w odniesieniu do tych aktywów, a w przypadku ust. 2 lit. c) niniejszego artykułu, aby zapewniały one Unii możliwość korzystania z odbiorników PRS zgodnie z decyzją nr 1104/2011/UE.

4. Komisja dąży do zawarcia umów, porozumień lub innych uzgodnień z osobami trzecimi w odniesieniu do:

- a) istniejących wcześniej praw własności dotyczących aktywów materialnych i niematerialnych wytworzonych lub rozwiniętych w ramach komponentów Programu;
- b) nabycia praw własności lub praw licencyjnych dotyczących innych aktywów materialnych i niematerialnych niezbędnych do realizacji Programu.

5. Za pomocą odpowiednich ram Komisja zapewnia optymalne wykorzystanie aktywów materialnych i niematerialnych, o których mowa w ust. 1 i 2, których właścicielem jest Unia.

6. W przypadku gdy aktywa, o których mowa w ust. 1 i 2, obejmują prawa własności intelektualnej, Komisja zarządza tymi prawami w sposób możliwie najbardziej efektywny, z uwzględnieniem:

- a) konieczności ochrony aktywów i nadania im wartości;
- b) uzasadnionych interesów wszystkich zainteresowanych stron;
- c) potrzeby harmonijnego rozwoju rynków i nowych technologii; oraz
- d) potrzeby zapewnienia ciągłości usług świadczonych przez komponenty Programu.

Komisja zapewnia w szczególności, aby odpowiednie umowy, porozumienia i inne uzgodnienia przewidywały możliwość przeniesienia praw własności intelektualnej na osoby trzecie lub udzielenia licencji na te prawa osobom trzecim, w tym twórcom własności intelektualnej, oraz aby Agencja mogła w razie potrzeby swobodnie korzystać z tych praw do celów wykonywania swoich zadań na podstawie niniejszego rozporządzenia.

Ramowa umowa o partnerstwie finansowym przewidziana w art. 28 ust. 4, lub umowy o przyznanie wkładu, o których mowa w art. 32 ust. 1, zawierają odpowiednie postanowienia umożliwiające korzystanie z praw własności intelektualnej, o których mowa w akapicie pierwszym niniejszego ustępu, przez ESA i inne podmioty, którym powierzono zadania, jeżeli jest to konieczne do wykonywania ich zadań na podstawie niniejszego rozporządzenia, oraz warunki korzystania z tych praw.

⁽³⁹⁾ Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1104/2011/UE z dnia 25 października 2011 r. w sprawie warunków dostępu do usługi publicznej o regulowanym dostępie oferowanej przez globalny system nawigacji satelitarnej utworzony w ramach programu Galileo (Dz.U. L 287 z 4.11.2011, s. 1).

*Artykuł 10***Gwarancja**

1. Bez uszczerbku dla obowiązków wynikających z prawnie wiążących przepisów usługi, dane i informacje oferowane przez komponenty Programu dostarczane są bez jakiegokolwiek wyraźnej lub domniemanej gwarancji dotyczącej ich jakości, dokładności, dostępności, wiarygodności, prędkości i przydatności do jakiegokolwiek celu.
2. Komisja zapewni, by użytkownicy tych usług, danych i informacji byli należycie informowani o treści ust. 1.

TYTUŁ II

WKŁAD Z BUDŻETU I MECHANIZMY BUDŻETOWE*Artykuł 11***Budżet**

1. Pula środków finansowych na realizację Programu na okres od dnia 1 stycznia 2021 r. do dnia 31 grudnia 2027 r. oraz na pokrycie powiązanego ryzyka, wynosi 14,880 mld EUR w cenach bieżących.

Kwotę, o której mowa w akapicie pierwszym, dzieli się na następujące kategorie wydatków:

- a) na Galileo i EGNOS: 9,017 mld EUR;
- b) na Copernicus: 5,421 mld EUR;
- c) na SSA i GOVSATCOM: 0,442 mld EUR.

2. Komisja może przenieść środki finansowe między kategoriami wydatków, o których mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, do pułapu w wysokości 7,5 % kategorii wydatków otrzymującej środki finansowe lub kategorii zapewniającej te środki finansowe. Komisja może, w drodze aktów wykonawczych, przenieść środki finansowe między kategoriami wydatków, o których mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, gdy przeniesienie to przekracza łączną kwotę wynoszącą ponad 7,5 % kwoty przydzielonej na kategorię wydatków otrzymującą środki finansowe lub kategorię zapewniającą te środki finansowe. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 107 ust. 3.

3. Dodatkowe środki, o których mowa w art. 3 ust. 2, a mianowicie działania, o których mowa w art. 5 i 6, finansowane są w ramach komponentów Programu.

4. Środki budżetowe Unii przydzielone na rzecz Programu obejmują wszystkie działania wymagane do osiągnięcia celów, o których mowa w art. 4. Wydatki takie mogą obejmować:

- a) przeprowadzanie badań i organizowanie spotkań ekspertów, w szczególności w celu oceny spełnienia wymogów kosztowych i czasowych Programu;
- b) działania informacyjne i komunikacyjne, w tym komunikację instytucjonalną dotyczącą priorytetów politycznych Unii, o ile mają one bezpośredni związek z celami niniejszego rozporządzenia, ze szczególnym uwzględnieniem tworzenia synergii z innymi dziedzinami polityki Unii;
- c) sieci informatyczne służące przetwarzaniu i wymianie informacji oraz środki zarządzania administracyjnego, w tym w dziedzinie bezpieczeństwa, wdrażane przez Komisję;
- d) pomoc techniczną i administracyjną na potrzeby realizacji Programu, taką jak działania przygotowawcze, monitorowanie, kontrola, audyt i ocena, w tym w zakresie systemów informatycznych dla przedsiębiorstw.

5. Działania, które otrzymują finansowanie skumulowane z różnych programów Unii, poddaje się audytowi tylko jeden raz, obejmując nim wszystkie programy, których to dotyczy, oraz obowiązujące w ich ramach odnośne zasady.

6. Związane z Programem zobowiązania budżetowe obejmujące działania trwające dłużej niż jeden rok budżetowy można rozłożyć na kilka lat na roczne raty.
7. Zasoby przydzielone państwom członkowskim w ramach zarządzania dzielonego mogą, na wniosek zainteresowanego państwa członkowskiego, zostać przesunięte do Programu, z zastrzeżeniem warunków określonych w art. 26 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów. Komisja wykonuje te zasoby bezpośrednio zgodnie z art. 62 ust. 1 akapit pierwszy lit. a) rozporządzenia finansowego lub pośrednio zgodnie z lit. c) tego akapitu. Zasoby te wykorzystuje się na rzecz zainteresowanego państwa członkowskiego.

Artykuł 12

Dochody przeznaczone na określony cel

1. Dochody wygenerowane przez komponenty Programu wpłaca się do budżetu Unii i wykorzystuje do finansowania komponentu, który wygenerował dochód.
2. Państwa członkowskie mogą wspomóc komponent Programu dodatkowym wkładem finansowym w celu pokrycia dodatkowych elementów, pod warunkiem że takie dodatkowe elementy nie powodują żadnych obciążeń finansowych ani technicznych ani opóźnień w przypadku danego komponentu. Komisja decyduje w drodze aktów wykonawczych, czy warunki te zostały spełnione. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 107 ust. 3.
3. Dodatkowy wkład finansowy, o którym mowa w niniejszym artykule, traktuje się jako zewnętrzne dochody przeznaczone na określony cel zgodnie z art. 21 ust. 2 rozporządzenia finansowego.

Artykuł 13

Realizacja i formy finansowania unijnego

1. Program jest realizowany w ramach zarządzania bezpośredniego zgodnie z rozporządzeniem finansowym lub w ramach zarządzania pośredniego z podmiotami, o których mowa w art. 62 ust. 1 akapit pierwszy lit. c) rozporządzenia finansowego.
2. Program może zapewniać finansowanie w dowolnej formie przewidzianej w rozporządzeniu finansowym, w szczególności w postaci dotacji, nagród i zamówień. Program może również zapewniać finansowanie w formie instrumentów finansowych w ramach działań łączonych.
3. W przypadku gdy budżet systemu Copernicus jest wykonywany w ramach zarządzania pośredniego, przepisy dotyczące udzielania zamówień w odniesieniu do podmiotów, którym powierzono zadania związane z wykonywaniem budżetu, mogą mieć zastosowanie w zakresie dopuszczonym zgodnie z art. 62 i 154 rozporządzenia finansowego. Szczególne dostosowania, jakich wymagają te przepisy dotyczące udzielania zamówień, określa się w odpowiednich umowach o przyznanie wkładu.

TYTUŁ III

PRZEPISY FINANSOWE

ROZDZIAŁ I

Zamówienia

Artykuł 14

Zasady udzielania zamówień

1. W postępowaniach o udzielenie zamówienia na potrzeby Programu instytucja zamawiająca działa zgodnie z następującymi zasadami:

- a) propagowanie we wszystkich państwach członkowskich w całej Unii i w całym łańcuchu dostaw możliwie jak najszerszego i otwartego udziału podmiotów gospodarczych, a w szczególności przedsiębiorstw typu *start-up*, nowych podmiotów, MŚP, w tym w przypadku korzystania z podwykonawstwa przez oferentów;
- b) zapewnienie skutecznej konkurencji i, w miarę możliwości, unikanie polegania na jednym dostawcy, w szczególności w odniesieniu do urządzeń i usług o krytycznym znaczeniu, z jednoczesnym uwzględnieniem celów, jakimi są niezależność technologiczna i ciągłość świadczenia usług;
- c) na zasadzie odstępstwa od art. 167 rozporządzenia finansowego, korzystanie, w stosownych przypadkach, z wielu źródeł zaopatrzenia w celu zapewnienia lepszej ogólnej kontroli nad wszystkimi komponentami Programu, ich kosztami i harmonogramem;
- d) przestrzeganie zasad otwartego dostępu i uczciwej konkurencji na wszystkich etapach przemysłowego łańcucha dostaw poprzez prowadzenie postępowań o udzielenie zamówienia na podstawie przejrzystych i aktualnych informacji, przekazywanie jasnych informacji na temat mających zastosowanie zasad i procedur udzielania zamówień, kryteriów wyboru i udzielania zamówień oraz wszelkich innych istotnych informacji umożliwiających zapewnienie równych szans wszystkim potencjalnym oferentom, w tym MŚP i przedsiębiorstwom typu *start-up*;
- e) wzmocnianie autonomii Unii, w szczególności pod względem technologicznym;
- f) spełnianie wymogów bezpieczeństwa komponentów Programu i przyczynianie się do ochrony podstawowych interesów bezpieczeństwa Unii i jej państw członkowskich;
- g) wspieranie ciągłości i niezawodności usług;
- h) spełnienie odpowiednich kryteriów społecznych i środowiskowych.

2. Rada ds. zamówień publicznych, będąca częścią Komisji, kontroluje procedurę udzielania zamówień związanych z wszystkimi komponentami Programu oraz monitoruje zgodne z umową wykonanie budżetu Unii przez podmioty, którym powierzono to zadanie. W stosownych przypadkach zaprasza się przedstawiciela każdego z podmiotów, którym powierzono wykonanie budżetu.

Artykuł 15

Zamówienia w transzach warunkowych

1. W odniesieniu do działań operacyjnych i związanych z infrastrukturą instytucja zamawiająca może udzielić zamówienia w formie zamówienia w transzach warunkowych zgodnie z niniejszym artykułem.
2. Dokumenty zamówienia w transzach warunkowych odnoszą się do szczególnych cech zamówień w transzach warunkowych. W szczególności w dokumentach tych określa się przedmiot zamówienia, cenę lub warunki jej określania oraz warunki wykonania robót, realizacji dostaw i świadczenia usług w ramach każdej transzy.
3. Zamówienie w transzach warunkowych obejmuje:
 - a) transzę stałą, z której wynika wiążące zobowiązanie do wykonania robót, realizacji dostaw lub świadczenia usług przewidzianych w zamówieniu w ramach tej transzy; oraz
 - b) co najmniej jedną transzę, która jest warunkowa zarówno w zakresie budżetu, jak i wykonania.
4. Obowiązki w ramach transzy stałej oraz obowiązki w ramach każdej transzy warunkowej muszą być częścią spójnej całości, z uwzględnieniem obowiązków w ramach wcześniejszych lub następnych transz.
5. Realizacja każdej transzy warunkowej stanowi przedmiot decyzji instytucji zamawiającej, o której powiadamia się wykonawcę zgodnie z zamówieniem.

Artykuł 16

Umowy o zwrot kosztów

1. Instytucja zamawiająca może zdecydować się na wariant zamówienia opłacanego w całości lub częściowo na podstawie umowy o zwrot kosztów na warunkach określonych w ust. 3.
2. Cena należna na podstawie umowy o zwrot kosztów obejmuje zwrot:

- a) wszystkich kosztów bezpośrednich faktycznie poniesionych przez wykonawcę z tytułu realizacji zamówienia, takich jak wydatki na siłę roboczą, materiały, materiały zużywalne oraz eksploatację urządzeń i elementów infrastruktury niezbędnych do realizacji zamówienia;
 - b) kosztów pośrednich;
 - c) ustalonego zysku; oraz
 - d) odpowiedniej premii motywacyjnej uzależnionej od osiągnięcia celów dotyczących wyników i harmonogramu realizacji.
3. Instytucja zamawiająca może zdecydować się na wariant zamówienia opłacanego w całości lub częściowo na podstawie umowy o zwrot kosztów, jeżeli dokładne określenie ceny stałej jest trudne lub niewłaściwe z uwagi na element niepewności nieodłącznie związany z realizacją zamówienia, ponieważ:
- a) zamówienie obejmuje elementy bardzo złożone lub wymagające zastosowania nowych technologii i tym samym wiąże się z wieloma rodzajami ryzyka natury technicznej; lub
 - b) działania będące przedmiotem zamówienia trzeba, ze względów operacyjnych, rozpocząć natychmiast, mimo że nie jest jeszcze w pełni możliwe dokładne ustalenie ceny stałej z uwagi na występowanie znacznego ryzyka lub na fakt, że realizacja zamówienia zależy częściowo od realizacji innych zamówień.
4. W umowach o zwrot kosztów określa się cenę maksymalną. Cena maksymalna zamówienia opłacanego w całości lub częściowo na podstawie umowy o zwrot kosztów jest maksymalną ceną należną. Cenę można modyfikować zgodnie z art. 172 rozporządzenia finansowego.

Artykuł 17

Podwykonawstwo

1. Aby zachęcić do udziału nowe podmioty, MŚP oraz przedsiębiorstwa typu *start-up* oraz do podejmowania przez nie aktywności transgranicznej, a także zapewnić możliwie jak największy zasięg geograficzny, chroniąc przy tym autonomię Unii, instytucja zamawiająca nakłada na oferenta wymóg zlecenia realizacji części zamówienia w ramach podwykonawstwa w trybie przetargu konkurencyjnego, na stosownych poziomach podwykonawstwa, przedsiębiorstwom innym niż przedsiębiorstwom należącym do grupy oferenta.
2. Oferent musi uzasadnić wszelkie odstępstwa od wymogu przewidzianego w ust. 1.
3. W przypadku zamówień o wartości powyżej 10 mln EUR instytucja zamawiająca dąży do zapewnienia, aby co najmniej 30 % wartości zamówienia było zlecane w ramach podwykonawstwa w trybie przetargu konkurencyjnego na różnych poziomach podwykonawstwa przedsiębiorstwom spoza grupy głównego oferenta, w szczególności w celu umożliwienia podjęcia przez MŚP aktywności transgranicznej. Komisja informuje komitet ds. Programu, o którym mowa w art. 107 ust. 1, o osiągnięciu tego celu w odniesieniu do umów podpisanych po wejściu w życie niniejszego rozporządzenia.

ROZDZIAŁ II

Dotacje, nagrody i działania łączone

Artykuł 18

Dotacje i nagrody

1. Unia może pokrywać do 100 % kosztów kwalifikowalnych, bez uszczerbku dla zasady współfinansowania.
2. Na zasadzie odstępstwa od art. 181 ust. 6 rozporządzenia finansowego w przypadku stosowania stawek ryczałtowych właściwy urzędnik zatwierdzający może zezwolić na finansowanie kosztów pośrednich beneficjenta lub nałożyć wymóg takiego finansowania, maksymalnie do wysokości 25 % łącznych kwalifikowalnych bezpośrednich kosztów działania.
3. Niezależnie od ust. 2 niniejszego artykułu koszty pośrednie można deklarować w postaci płatności ryczałtowej lub kosztów jednostkowych, jeżeli takie formy zostały przewidziane w programie prac, o którym mowa w art. 100.

4. Na zasadzie odstępstwa od art. 204 rozporządzenia finansowego maksymalna kwota wsparcia finansowego, jaką można wypłacić osobie trzeciej, nie może przekraczać 200 000 EUR.

Artykuł 19

Wspólne zaproszenia do składania wniosków o dotacje

1. Komisja lub podmiot, któremu powierzono zadania w ramach Programu, mogą opublikować wspólne zaproszenie do składania wniosków razem z podmiotami, organami lub osobami, o których mowa w art. 62 ust. 1 akapit pierwszy lit. c) rozporządzenia finansowego.
2. W przypadku wspólnego zaproszenia, o którym mowa w ust. 1 niniejszego artykułu:
 - a) stosuje się zasady, o których mowa w tytule VIII rozporządzenia finansowego;
 - b) procedury oceny przewidują udział zróżnicowanej grupy ekspertów wyznaczonych przez każdą ze stron; oraz
 - c) komitety oceniające przestrzegają art. 150 rozporządzenia finansowego.
3. Umowa o udzielenie dotacji określa zasady mające zastosowanie do praw własności intelektualnej.

Artykuł 20

Dotacje na przedkomercyjne zamówienia publiczne i zamówienia publiczne na innowacyjne rozwiązania

1. Jednym z celów lub podstawowym celem działań mogą być przedkomercyjne zamówienia publiczne lub zamówienia publiczne na innowacyjne rozwiązania udzielane przez beneficjentów, którymi są instytucje zamawiające lub podmioty zamawiające zdefiniowane w dyrektywach Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/24/UE⁽⁴⁰⁾, 2014/25/UE⁽⁴¹⁾ i 2009/81/WE⁽⁴²⁾.
2. Postępowania o udzielenie zamówienia publicznego na innowacyjne rozwiązania:
 - a) prowadzi się zgodnie z zasadami przejrzystości, niedyskryminacji, równego traktowania, należytego zarządzania finansami i proporcjonalności oraz zgodnie z regułami konkurencji;
 - b) w przypadku przedkomercyjnych zamówień publicznych mogą przewidywać określone warunki, takie jak ograniczenie miejsca wykonania zamówionych działań do terytorium państw członkowskich lub państw trzecich uczestniczących w Programie;
 - c) mogą zezwalać na udzielenie wielu zamówień w ramach tego samego postępowania (postępowanie z możliwością składania ofert częściowych); oraz
 - d) przewidują zawarcie umowy w sprawie zamówienia na podstawie najkorzystniejszej ekonomicznie oferty lub najkorzystniejszych ekonomicznie ofert, przy jednoczesnym zapewnieniu braku konfliktów interesów.
3. Wykonawcy uzyskującemu rezultaty w ramach przedkomercyjnych zamówień publicznych przysługują przynajmniej prawa własności intelektualnej związane z tymi rezultatami. Instytucjom zamawiającym przysługuje przynajmniej nieodpłatne prawo dostępu do rezultatów na własny użytek oraz prawo do udzielania lub domagania się od wykonawcy udzielania licencji niewyłącznych osobom trzecim do celów wykorzystania rezultatów na potrzeby instytucji zamawiającej, na sprawiedliwych i rozsądnych warunkach, bez prawa do udzielania sublicencji. Jeżeli wykonawca nie wykorzysta komercyjnie rezultatów we wskazanym w odnośnej umowie okresie po udzieleniu przedkomercyjnego zamówienia publicznego, instytucje zamawiające mogą domagać się od wykonawcy przeniesienia na nie prawa własności tych rezultatów.

⁽⁴⁰⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/24/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie zamówień publicznych, uchylająca dyrektywę 2004/18/WE (Dz.U. L 94 z 28.3.2014, s. 65).

⁽⁴¹⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/25/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie udzielania zamówień przez podmioty działające w sektorach gospodarki wodnej, energetyki, transportu i usług pocztowych, uchylająca dyrektywę 2004/17/WE (Dz.U. L 94 z 28.3.2014, s. 243).

⁽⁴²⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/81/WE z dnia 13 lipca 2009 r. w sprawie koordynacji procedur udzielania niektórych zamówień na roboty budowlane, dostawy i usługi przez instytucje lub podmioty zamawiające w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa i zmieniająca dyrektywy 2004/17/WE i 2004/18/WE (Dz.U. L 216 z 20.8.2009, s. 76).

*Artykuł 21***Działania łączone**

Działania łączone przyjęte w ramach Programu realizowane są zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2021/523 oraz tytułem X rozporządzenia finansowego.

ROZDZIAŁ III

Inne przepisy finansowe*Artykuł 22***Finansowanie skumulowane i alternatywne**

1. Działanie, które otrzymało wkład w ramach Programu, może również otrzymać wkład z innego programu Unii, pod warunkiem że wkłady te nie pokrywają tych samych kosztów. Zasady odnośnego programu Unii mają zastosowanie do odpowiedniego wkładu w działanie. Finansowanie skumulowane nie może przekraczać łącznych kosztów kwalifikowalnych działania. Wsparcie w ramach poszczególnych programów Unii może być obliczane proporcjonalnie, zgodnie z dokumentami określającymi warunki wsparcia.
2. Na działania, którym przyznano znak „pieczęci doskonałości” w ramach Programu, można przyznać wsparcie z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego lub Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, zgodnie z art. 73 ust. 4 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów, jeżeli spełniają następujące łączne warunki:
 - a) zostały ocenione w ramach zaproszenia do składania wniosków w ramach Programu;
 - b) spełniają minimalne wymagania jakościowe określone w tym zaproszeniu do składania wniosków;
 - c) nie mogą być finansowane w ramach tego zaproszenia do składania wniosków z uwagi na ograniczenia budżetowe.

*Artykuł 23***Wspólne udzielanie zamówień**

1. W uzupełnieniu przepisów art. 165 rozporządzenia finansowego Komisja lub Agencja mogą prowadzić wspólne postępowania o udzielenie zamówienia z ESA lub z innymi organizacjami międzynarodowymi zaangażowanymi w realizację komponentów Programu.
2. Przepisy dotyczące udzielania zamówień obowiązujące na mocy art. 165 rozporządzenia finansowego stosuje się przez analogię, pod warunkiem że w każdym przypadku stosuje się przepisy proceduralne mające zastosowanie do instytucji Unii.

*Artykuł 24***Warunki kwalifikowalności i uczestnictwa na rzecz ochrony bezpieczeństwa, integralności i odporności unijnych systemów operacyjnych**

1. Komisja stosuje warunki kwalifikowalności i uczestnictwa określone w ust. 2 do zamówień, dotacji lub nagród objętych niniejszym tytułem, jeżeli uzna, że jest to konieczne i właściwe do ochrony bezpieczeństwa, integralności i odporności unijnych systemów operacyjnych, z uwzględnieniem celu, jakim jest promowanie strategicznej autonomii Unii, w szczególności pod względem technologii we wszystkich kluczowych technologiach i łańcuchach wartości, przy zachowaniu otwartej gospodarki.

Przed zastosowaniem warunków kwalifikowalności i uczestnictwa zgodnie z akapitem pierwszym niniejszego ustępu Komisja informuje komitet ds. Programu, o którym mowa w art. 107 ust. 1 lit. e), i w największym stopniu uwzględnia opinie państw członkowskich na temat zakresu stosowania i uzasadnienia tych warunków kwalifikowalności i uczestnictwa.

2. Warunki kwalifikowalności i uczestnictwa są następujące:

- a) kwalifikujący się podmiot prawny ma siedzibę oraz swoje struktury zarządzania wykonawczego w państwie członkowskim;
- b) kwalifikujący się podmiot prawny zobowiązuje się do prowadzenia wszelkich stosownych działań w jednym lub kilku państwach członkowskich; oraz
- c) kwalifikujący się podmiot prawny nie podlega kontroli państwa trzeciego ani podmiotu z państwa trzeciego.

Do celów niniejszego artykułu „kontrola” oznacza zdolność do wywierania decydującego wpływu na podmiot prawny, bezpośrednio lub pośrednio, poprzez co najmniej jeden pośredniczący podmiot prawny.

Do celów niniejszego artykułu „struktury zarządzania wykonawczego” oznaczają organ podmiotu prawnego wyznaczony zgodnie z prawem krajowym, który, w stosownych przypadkach, podlega głównemu urzędnikowi wykonawczemu lub innej osobie posiadającej porównywalne uprawnienia decyzyjne, i który jest upoważniony do określania strategii, celów i ogólnego kierunku działalności podmiotu prawnego oraz nadzoruje proces podejmowania decyzji przez kierownictwo i je monitorujący.

3. Komisja może odstąpić od warunków określonych w ust. 2 akapit pierwszy lit. a) lub b) w odniesieniu do konkretnego podmiotu prawnego po dokonaniu oceny na podstawie następujących kryteriów stosowanych łącznie:

- a) w odniesieniu do konkretnych technologii, towarów lub usług potrzebnych do działań, o których mowa w ust. 1, w państwach członkowskich nie są łatwo dostępne żadne substytuty;
- b) podmiot prawny ma siedzibę oraz swoje struktury zarządzania wykonawczego w państwie, które jest członkiem EOG lub EFTA i które zawarło z Unią umowę międzynarodową, o której mowa w art. 7, a działania związane z udzielaniem zamówień, dotacji lub nagród są prowadzone w tym państwie lub w co najmniej jednym takim państwie; oraz
- c) wdrożono wystarczające środki w celu zapewnienia ochrony EUCI zgodnie z art. 43 oraz integralności, bezpieczeństwa i odporności komponentów Programu, ich funkcjonowania i usług.

Na zasadzie odstępstwa od akapitu pierwszego lit. b) niniejszego ustępu, Komisja może odstąpić od warunków określonych w ust. 2 akapit pierwszy lit. a) lub b) w odniesieniu do podmiotu prawnego mającego siedzibę w państwie trzecim niebędącym członkiem EOG ani EFTA, jeżeli w państwach będących członkami EOG lub EFTA nie są łatwo dostępne żadne substytuty i spełnione zostały kryteria określone w akapicie pierwszym lit. a) i c).

4. Komisja może odstąpić od warunku określonego w ust. 2 akapit pierwszy lit. c), jeżeli podmiot prawny mający siedzibę w państwie członkowskim przedstawi następujące gwarancje:

- a) kontrola nad podmiotem prawnym nie jest sprawowana w sposób ograniczający lub zmniejszający jego zdolność do:
 - (i) prowadzenia działań w zakresie udzielania zamówień, dotacji lub nagród; oraz
 - (ii) dostarczania rezultatów, w szczególności poprzez obowiązki sprawozdawcze;
- b) sprawujące kontrolę państwo trzecie lub podmiot z państwa trzeciego zobowiązują się do powstrzymania się od wykonywania w odniesieniu do podmiotu prawnego jakichkolwiek praw kontrolnych lub od nakładania na niego jakichkolwiek obowiązków sprawozdawczych w odniesieniu do zamówień, dotacji lub nagród; oraz
- c) podmiot prawny spełnia wymogi art. 34 ust. 7.

5. Właściwe organy państwa członkowskiego, w którym podmiot prawny ma siedzibę, oceniają, czy podmiot prawny spełnia kryteria określone w ust. 3 lit. c) i gwarancje, o których mowa w ust. 4. Komisja stosuje się do tej oceny.

6. Komisja przekazuje komitetowi ds. Programu, o którym mowa w art. 107 ust. 1 lit. e), następujące informacje:

- a) zakres stosowania warunków kwalifikowalności i uczestnictwa, o których mowa w ust. 1 niniejszego artykułu;
- b) szczegółowe informacje i uzasadnienie dotyczące odstąpienia dokonanego zgodnie z niniejszym artykułem; oraz

c) ocenę, która stanowiła podstawę odstąpienia, z zastrzeżeniem ust. 3 i 4 niniejszego artykułu, bez ujawniania szczególnie chronionych informacji handlowych.

7. Warunki określone w ust. 2, kryteria określone w ust. 3 i gwarancje określone w ust. 4 zawiera się w dokumentach dotyczących odpowiednio danego zamówienia lub danej dotacji lub nagrody, a w przypadku zamówienia mają one zastosowanie do całego cyklu życia zamówienia udzielonego w wyniku danego postępowania.

8. Niniejszy artykuł pozostaje bez uszczerbku dla decyzji nr 1104/2011/UE i decyzji delegowanej Komisji z dnia 15.9.-2015 r. ⁽⁴³⁾, rozporządzenia (UE) 2019/452, decyzji 2013/488/UE i decyzji (UE, Euratom) 2015/444, oraz postępowania sprawdzającego przeprowadzanego przez państwa członkowskie w odniesieniu do podmiotów prawnych zaangażowanych w działalność wymagającą dostępu do EUCI z zastrzeżeniem mających zastosowanie krajowych przepisów ustawowych i wykonawczych.

Jeżeli umowy wynikające ze stosowania niniejszego artykułu są niejawne, warunki kwalifikowalności i uczestnictwa stosowane przez Komisję zgodnie z ust. 1 pozostają bez uszczerbku dla kompetencji krajowych organów bezpieczeństwa.

Niniejszy artykuł nie może kolidować z jakąkolwiek istniejącą procedurą dotyczącą świadectwa bezpieczeństwa przemysłowego i poświadczenia bezpieczeństwa osobowego w państwie członkowskim, nie może jej zmieniać ani stać z nią w sprzeczności.

Artykuł 25

Ochrona interesów finansowych Unii

W przypadku gdy państwo trzecie uczestniczy w Programie na podstawie decyzji przyjętej na mocy umowy międzynarodowej lub na podstawie jakiegokolwiek innego instrumentu prawnego, przyznaje ono właściwemu urzędnikowi zatwierdzającemu, OLAF i Trybunałowi Obrachunkowemu prawa i dostęp niezbędne do wykonywania w pełni ich odpowiednich kompetencji. W przypadku OLAF takie prawa obejmują prawo do prowadzenia dochodzeń, w tym kontroli na miejscu i inspekcji, przewidzianych w rozporządzeniu (UE, Euratom) nr 883/2013.

TYTUŁ IV

ZARZĄDZANIE PROGRAMEM

Artykuł 26

Zasady zarządzania

Zarządzanie Programem opiera się na następujących zasadach:

- a) jasny rozdział zadań i obowiązków pomiędzy podmioty zaangażowane w realizację poszczególnych komponentów i środków Programu, w szczególności pomiędzy państwa członkowskie, Komisję, Agencję, ESA i EUMETSAT, w oparciu o ich odpowiednie kompetencje oraz przy unikaniu powielania zadań i obowiązków;
- b) adekwatność struktury zarządzania do szczególnych potrzeb każdego z komponentów i środków Programu, stosownie do przypadku;
- c) rygorystyczna kontrola Programu, obejmująca ściśle przestrzeganie kosztów, harmonogramu i realizacji celów przez wszystkie podmioty, w zakresie ich odpowiednich ról i zadań zgodnie z niniejszym rozporządzeniem;
- d) przejrzyste i racjonalne pod względem kosztów zarządzanie;
- e) ciągłość usług i niezbędna ciągłość infrastruktury, w tym ochrona przed odpowiednimi zagrożeniami;

⁽⁴³⁾ Decyzja delegowana Komisji z dnia 15.9.2015 r. uzupełniająca decyzję Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1104/2011/UE w odniesieniu do wspólnych minimalnych norm, których muszą przestrzegać organy odpowiedzialne za PRS C(2015) 6123.

- f) systematyczne i uporządkowane uwzględnianie potrzeb użytkowników danych, informacji i usług świadczonych przez komponenty Programu oraz odpowiedni rozwój nauki i ewolucję technologii;
- g) stałe starania na rzecz kontroli i ograniczania ryzyka.

Artykuł 27

Rola państw członkowskich

1. Państwa członkowskie mogą uczestniczyć w Programie. Państwa członkowskie, które uczestniczą w Programie, wnoszą swoją wiedzę techniczną, *know-how* i pomoc, w szczególności w dziedzinie bezpieczeństwa i ochrony, lub, w stosownych przypadkach i w miarę możliwości, udostępniając Unii dane, informacje, usługi i infrastrukturę, którymi dysponują lub które znajdują się na ich terytorium, w tym poprzez zapewnienie skutecznego i wolnego od przeszkód dostępu do danych *in situ* z systemu Copernicus i ich wykorzystania, oraz przez współpracę z Komisją w celu poprawy dostępności danych *in situ* z systemu Copernicus wymaganej w ramach Programu, uwzględniając odpowiednie licencje i obowiązki.
2. Komisja może powierzyć, w drodze umów o przyznaniu wkładu, konkretne zadania organizacjom państwa członkowskiego, w przypadku gdy takie organizacje zostały wyznaczone przez dane państwo członkowskie. Komisja – w drodze aktów wykonawczych – przyjmuje decyzje dotyczące wkładu w odniesieniu do umów o przyznaniu wkładu. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą doradczą, o której mowa w art. 107 ust. 2.
3. W niektórych należycie uzasadnionych okolicznościach – w przypadku zadań, o których mowa w art. 29 – Agencja może powierzyć, w drodze umów o przyznaniu wkładu, określone zadania organizacjom państwa członkowskiego, w przypadku gdy takie organizacje zostały wyznaczone przez dane państwo członkowskie.
4. Państwa członkowskie podejmują wszelkie niezbędne działania w celu zapewnienia sprawnego funkcjonowania Programu, w tym poprzez przyczynianie się do ochrony, na odpowiednim poziomie, zakresów częstotliwości niezbędnych do celów Programu.
5. Państwa członkowskie i Komisja mogą współpracować w celu rozszerzenia upowszechniania danych, informacji i usług świadczonych w ramach komponentów Programu.
6. W miarę możliwości wkład państw członkowskich w forum użytkowników, o którym mowa w art. 107 ust. 6, opiera się na systematycznych i skoordynowanych konsultacjach z grupami użytkowników końcowych na poziomie krajowym, w szczególności w odniesieniu do systemów Galileo, EGNOS i Copernicus.
7. Państwa członkowskie i Komisja współpracują nad rozwojem komponentu *in situ* systemu Copernicus i naziemnych usług kalibracji niezbędnych do upowszechnienia systemów kosmicznych i do ułatwienia wykorzystania pełnego potencjału danych *in situ* z systemu Copernicus i zbiorów danych referencyjnych, w oparciu o dostępny potencjał.
8. W dziedzinie bezpieczeństwa państwa członkowskie wykonują zadania, o których mowa w art. 34 ust. 6.

Artykuł 28

Rola Komisji

1. Komisja ponosi ogólną odpowiedzialność za realizację Programu, w tym w dziedzinie bezpieczeństwa, bez uszczerbku dla prerogatyw państw członkowskich w dziedzinie bezpieczeństwa narodowego. Komisja zgodnie z niniejszym rozporządzeniem określa priorytety i długoterminową ewolucję Programu, zgodnie z wymogami użytkowników, oraz nadzoruje jego realizację, bez uszczerbku dla innych dziedzin polityki Unii.
2. Komisja zarządza wszystkimi komponentami lub podkomponentami Programu, które nie zostały powierzone innemu podmiotowi, w szczególności GOVSATCOM, podkomponentem NEO, podkomponentem SWE i działalnością, o której mowa w art. 55 ust. 1 lit. d).

3. Komisja zapewnia przejrzysty podział zadań i obowiązków między poszczególne podmioty zaangażowane w Program i koordynuje działania tych podmiotów. Komisja zapewnia również, aby wszystkie podmioty, którym powierzono zadania, zaangażowane w realizację Programu, chroniły interesy Unii, gwarantowały należyte zarządzanie środkami finansowymi Unii oraz przestrzegały przepisów rozporządzenia finansowego i niniejszego rozporządzenia.

4 Komisja zawiera z Agencją oraz – uwzględniając umowę ramową z 2004 r. – z ESA ramową umowę o partnerstwie finansowym, która przewidziana jest w art. 130 rozporządzenia finansowego.

5 W przypadku gdy jest to niezbędne do sprawnego funkcjonowania Programu i sprawnego świadczenia usług przez komponenty Programu, Komisja, po konsultacji z użytkownikami, w tym za pośrednictwem forum użytkowników, o którym mowa w art. 107 ust. 6, i wszystkimi innymi zainteresowanymi stronami, określa – w drodze aktów wykonawczych – wymogi techniczne i operacyjne niezbędne do realizacji i ewolucji tych komponentów oraz oferowanych przez nie usług. Określając te wymogi techniczne i operacyjne, Komisja unika obniżania ogólnego poziomu bezpieczeństwa i spełnia bezwzględnie wymogi w zakresie kompatybilności wstecznej.

Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 107 ust. 3.

6 Bez uszczerbku dla zadań Agencji lub innych podmiotów, którym powierzono zadania, Komisja zapewnia, aby upowszechnianie i wykorzystywanie danych i usług świadczonych przez komponenty Programu było wspierane i maksymalizowane w sektorach publicznych i prywatnych, w tym poprzez wspieranie odpowiedniego rozwoju tych usług i przyjaznego dla użytkowników interfejsu, oraz wspomaganie stabilnego i długotrwałego środowiska. Rozwija ona odpowiednią synergię między aplikacjami poszczególnych komponentów Programu. Zapewnia ona komplementarność, spójność, synergię i powiązania pomiędzy Programem a innymi działaniami i programami unijnymi.

7 W stosownych przypadkach Komisja zapewnia spójność działań prowadzonych w ramach Programu z działaniami prowadzonymi w dziedzinie przestrzeni kosmicznej na poziomach unijnym, krajowym lub międzynarodowym. Zachęca ona do współpracy między państwami członkowskimi i, jeżeli jest to istotne dla Programu, wspiera ujednoczenie ich potencjału technologicznego i prac rozwojowych w dziedzinie przestrzeni kosmicznej. W tym celu Komisja, w stosownych przypadkach i w ramach swoich odpowiednich kompetencji, współpracuje z Agencją i ESA.

8 Komisja informuje komitet ds. Programu, o którym mowa w art. 107, o pośrednich i końcowych wynikach oceny postępowań o udzielenie zamówienia oraz o umowach, w tym o podwykonawstwo, z podmiotami prywatnymi i publicznymi.

Artykuł 29

Rola Agencji

1. Agencja ma następujące zadania własne:
 - a) zapewnianie, poprzez swoją Radę ds. Akredytacji Bezpieczeństwa, akredytacji bezpieczeństwa wszystkich komponentów Programu zgodnie z tytułem V rozdział II;
 - b) wykonywanie zadań, o których mowa w art. 34 ust. 3 i 5;
 - c) podejmowanie działań w zakresie komunikacji, rozwoju rynku i promocji w odniesieniu do usług oferowanych przez Galileo i EGNOS, w szczególności działań dotyczących absorpcji przez rynek i koordynacji potrzeb użytkowników;
 - d) podejmowanie działań w zakresie komunikacji, rozwoju rynku i promocji w odniesieniu do danych, informacji i usług oferowanych przez system Copernicus, bez uszczerbku dla działań podejmowanych przez inne podmioty, którym powierzono to zadanie, oraz Komisję;
 - e) służenie Komisji wiedzą fachową, w tym w celu przygotowania priorytetów w zakresie badań kosmicznych w segmencie wykorzystania danych satelitarnych (*downstream*).

2. Komisja powierza Agencji następujące zadania:
 - a) zarządzanie eksploatacją EGNOS i Galileo zgodnie z art. 44;
 - b) nadrzędna koordynacja aspektów GOVSATCOM związanych z użytkownikami, w ścisłej współpracy z państwami członkowskimi, odpowiednimi agencjami Unii, ESDZ i innymi podmiotami, do celów misji i operacji w ramach zarządzania kryzysowego;
 - c) działania wykonawcze związane z rozwojem aplikacji w segmencie wykorzystania danych satelitarnych (*downstream*) w oparciu o komponenty Programu oraz podstawowych elementów i zintegrowanych aplikacji opartych na danych i usługach świadczonych przez Galileo, EGNOS i Copernicus, w tym w przypadku gdy środki finansowe zostały udostępnione na takie działania w kontekście programu „Horyzont Europa” lub gdy jest to konieczne do realizacji celów, o których mowa w art. 4 ust. 1 lit. b);
 - d) podejmowanie działań związanych z upowszechnianiem wśród użytkowników danych, informacji i usług oferowanych w ramach komponentów Programu innych niż Galileo i EGNOS; bez wpływu na działania w ramach systemu Copernicus ani usługi systemu Copernicus powierzone innym podmiotom;
 - e) szczególne zadania, o których mowa w art. 6.
3. Komisja może, na podstawie ocen, o których mowa w art. 102 ust. 5, powierzyć Agencji inne zadania, pod warunkiem że nie powielają one zadań, które w ramach Programu powierzono innym podmiotom, oraz pod warunkiem że ich celem jest poprawa skuteczności realizacji działań Programu.
4. Jeżeli działania powierzane są Agencji, zapewnia się odpowiednie zasoby finansowe, ludzkie i administracyjne konieczne do ich realizacji.
5. Na zasadzie odstępstwa od art. 62 ust. 1 rozporządzenia finansowego i z zastrzeżeniem przeprowadzenia przez Komisję oceny ochrony interesów Unii Agencja może powierzyć, w drodze umów o przyznanie wkładu, określone działania innym podmiotom, odpowiednio w obszarach ich kompetencji, na warunkach zarządzania pośredniego mających zastosowanie do Komisji.

Artykuł 30

Rola ESA

1. Pod warunkiem ochrony interesów Unii ESA powierza się następujące zadania:
 - a) w odniesieniu do systemu Copernicus:
 - (i) koordynacja komponentu kosmicznego i realizacji komponentu kosmicznego, jak również jego ewolucja;
 - (ii) projektowanie, rozwój i budowa infrastruktury kosmicznej systemu Copernicus, w tym funkcjonowanie tej infrastruktury i powiązane zamówienia, chyba że tymi operacjami zajmują się inne podmioty; oraz
 - (iii) w stosownych przypadkach, zapewnianie dostępu do danych pochodzących od osób trzecich;
 - b) w odniesieniu do Galileo i EGNOS: ewolucja systemów oraz projektowanie i rozwój części segmentu naziemnego oraz satelitów, w tym testowanie i walidacja;
 - c) w odniesieniu do wszystkich komponentów Programu: działania badawczo-rozwojowe w segmencie kosmicznym (*upstream*) w dziedzinach, w których ESA dysponuje wiedzą fachową.
2. Na podstawie oceny przeprowadzonej przez Komisję ESA można powierzyć inne zadania w oparciu o potrzeby Programu, pod warunkiem że zadania te nie powielają zadań, które w ramach Programu powierzono innym podmiotom, oraz pod warunkiem że ich celem jest poprawa skuteczności realizacji działań Programu.
3. Bez uszczerbku dla ramowej umowy o partnerstwie finansowym przewidzianej w art. 31, Komisja lub Agencja mogą zwrócić się do ESA o zapewnienie fachowej wiedzy technicznej i informacji niezbędnych do wykonywania zadań powierzonych im na podstawie niniejszego rozporządzenia na wspólnie uzgodnionych warunkach.

Artykuł 31

Ramowa umowa o partnerstwie finansowym

1. Ramowa umowa o partnerstwie finansowym, o której mowa w art. 28 ust. 4:
 - a) jasno określa rolę, zakres odpowiedzialności i obowiązki Komisji, Agencji i ESA w odniesieniu do każdego komponentu Programu oraz niezbędne mechanizmy koordynacji i kontroli;
 - b) zawiera wymóg przestrzegania przez ESA unijnych przepisów dotyczących bezpieczeństwa określonych w umowach w sprawie bezpieczeństwa, które Unia, jej instytucje i agencje zawarły z ESA, w szczególności w odniesieniu do przetwarzania informacji niejawnych;
 - c) ustanawia warunki zarządzania środkami finansowymi powierzonymi ESA, w szczególności w odniesieniu do zamówień publicznych, w tym stosowania unijnych przepisów dotyczących udzielania zamówień publicznych w przypadku udzielania zamówień w imieniu i na rzecz Unii lub stosowania przepisów w odniesieniu do podmiotów, którym powierzono zadania zgodnie z art. 154 rozporządzenia finansowego, procedur zarządzania, oczekiwanych wyników mierzonych za pomocą wskaźników realizacji celów, środków stosowanych w przypadku niezadowolającej lub nieuczciwej realizacji zamówień pod względem kosztów, harmonogramu i wyników, jak również strategii komunikacyjnej i zasad dotyczących własności wszystkich aktywów materialnych i niematerialnych; warunki te muszą być zgodne z tytułami III i V niniejszego rozporządzenia i z rozporządzeniem finansowym;
 - d) zawiera wymóg, aby za każdym razem gdy Agencja lub ESA powołuje Radę ds. Oceny Ofert w odniesieniu do działań w zakresie zamówień prowadzonych na mocy ramowej umowy o partnerstwie finansowym, eksperci z Komisji oraz, w stosownych przypadkach, z innych podmiotów, którym powierzono zadania, uczestniczyli jako członkowie w posiedzeniach tej Rady. Udział ten pozostaje bez wpływu na niezależność techniczną Rady ds. Oceny Ofert;
 - e) ustanawia środki w zakresie monitorowania i kontroli obejmujące w szczególności:
 - (i) system przewidywania kosztów;
 - (ii) systematyczne przekazywanie Komisji lub, w stosownych przypadkach, Agencji informacji o kosztach i harmonogramie; oraz
 - (iii) w przypadku rozbieżności między planowanymi budżetami, wynikami i harmonogramem – działania naprawcze zapewnijające realizację zadań w granicach przydzielonych budżetów;
 - f) ustanawia zasady wynagradzania ESA w odniesieniu do każdego z komponentów Programu, współmiernego do warunków, na jakich realizowane są działania, z należyty uwzględnieniem sytuacji kryzysowych i niestabilności, oraz, w stosownych przypadkach, uzależnionego od wyników; wynagrodzenie obejmuje tylko ogólne koszty pośrednie, które są związane z działaniami powierzonymi ESA przez Unię;
 - g) stanowi, że ESA przyjmuje odpowiednie środki w celu zapewnienia ochrony interesów Unii i zapewnienia zgodności z decyzjami podjętymi przez Komisję w odniesieniu do każdego z komponentów Programu w ramach stosowania niniejszego rozporządzenia.
2. Komisja podejmuje w drodze aktów wykonawczych decyzję w sprawie ramowej umowy o partnerstwie finansowym. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 107 ust. 3. Parlament Europejski i Rada są w pełni informowane, z dużym wyprzedzeniem przed zawarciem, o ramowej umowie o partnerstwie finansowym oraz o jej realizacji.
3. Na mocy ramowej umowy o partnerstwie finansowym, o której mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, zadania, o których mowa w art. 29 ust. 2 i 3, powierza się Agencji, a zadania, o których mowa w art. 30 ust. 1, powierza się ESA w drodze umów o przyznanie wkładu. Komisja przyjmuje w drodze aktów wykonawczych decyzje dotyczące wkładu w odniesieniu do umów o przyznanie wkładu. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą doradczą, o której mowa w art. 107 ust. 2. Parlament Europejski i Rada są w pełni informowane, z dużym wyprzedzeniem przed zawarciem, o umowach o przyznanie wkładu oraz o ich realizacji.

*Artykuł 32***Rola EUMETSAT i innych podmiotów**

1. Komisja może powierzać, w całości lub w części, w drodze umów o przyznanie wkładu, realizację następujących zadań podmiotom innym niż te, o których mowa w art. 29 i 30:
 - a) modernizację, przygotowanie do obsługi i obsługę infrastruktury kosmicznej systemu Copernicus lub jej poszczególnych części oraz, w stosownych przypadkach, zarządzanie dostępem do danych z misji wspomagających, które to zadania można powierzać EUMETSAT;
 - b) realizację usług systemu Copernicus lub ich poszczególnych części – odpowiednim agencjom, organom lub organizacjom, takim jak Europejska Agencja Środowiska, Frontex, Europejska Agencja Bezpieczeństwa Morskiego, SATCEN i Europejskie Centrum Prognoz Średnioterminowych); zadania powierzone tym agencjom, organom lub organizacjom wykonuje się w obiektach znajdujących się na obszarze Unii; agencja, organ lub organizacja, które są już w trakcie przenoszenia powierzonych im zadań do Unii, mogą kontynuować wykonywanie tych zadań poza Unią przez ograniczony okres kończący się najpóźniej w dniu 31 grudnia 2023 r.
2. Kryteria wyboru podmiotów, którym powierza się zadania, odzwierciedlają w szczególności ich zdolność zapewnienia ciągłości i, w stosownych przypadkach, bezpieczeństwa operacji bez zakłóceń działalności Programu.
3. W miarę możliwości warunki umów o przyznanie wkładu, o których mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, muszą być spójne z warunkami określonymi w ramowej umowie o partnerstwie finansowym, o której mowa w art. 31 ust. 1.
4. Decyzja dotycząca wkładu w odniesieniu do umowy o przyznanie wkładu, o której mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, stanowi przedmiot konsultacji z komitetem ds. Programu zgodnie z procedurą doradczą, o której mowa w art. 107 ust. 2. Komitet ds. Programu jest z wyprzedzeniem informowany o umowach o przyznanie wkładu, które mają zostać zawarte przez Unię, reprezentowaną przez Komisję, i podmioty, o których mowa w ust. 1 niniejszego artykułu.

TYTUŁ V

BEZPIECZEŃSTWO PROGRAMU

ROZDZIAŁ I

Bezpieczeństwo Programu*Artykuł 33***Zasady bezpieczeństwa**

Bezpieczeństwo Programu opiera się na następujących zasadach:

- a) uwzględnianie doświadczenia państw członkowskich w dziedzinie bezpieczeństwa i czerpanie inspiracji z ich najlepszych praktyk;
- b) stosowanie przepisów Rady i Komisji dotyczących bezpieczeństwa, w których rozróżnia się między innymi funkcje operacyjne i funkcje związane z akredytacją.

*Artykuł 34***Zarządzanie bezpieczeństwem**

1. Komisja, w zakresie swoich kompetencji i przy wsparciu Agencji, zapewnia wysoki stopień bezpieczeństwa w szczególności w odniesieniu do:

- a) ochrony infrastruktury, zarówno naziemnej, jak i kosmicznej, oraz świadczenia usług, zwłaszcza w przypadkach ataków fizycznych lub cyberataków, a także zakłócania strumieni danych;
- b) kontroli transferów technologii i zarządzania nimi;
- c) rozwoju i zachowania na obszarze Unii zdobytych kompetencji i know-how;
- d) ochrony szczególnie chronionych informacji jawnych i informacji niejawnych.

2. Do celów ust. 1 niniejszego artykułu Komisja zapewnia przeprowadzenie analizy ryzyka i zagrożeń w odniesieniu do każdego z komponentów Programu. W oparciu o tę analizę Komisja określa do końca 2023 r., w drodze aktów wykonawczych, ogólne wymogi bezpieczeństwa dla każdego z komponentów Programu. Czyniąc to, Komisja uwzględnia wpływ tych wymogów na sprawne funkcjonowanie danego komponentu, w szczególności pod względem kosztów, zarządzania ryzykiem i harmonogramu, oraz zapewnia, aby nie obniżył się ogólny poziom bezpieczeństwa ani by nie wystąpiły zakłócenia w funkcjonowaniu istniejących urządzeń opartych na tym elemencie, i bierze pod uwagę zagrożenia dla cyberbezpieczeństwa. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 107 ust. 3.

Po wejściu w życie niniejszego rozporządzenia Komisja przekazuje orientacyjny wykaz aktów wykonawczych, które mają zostać przedłożone do omówienia komitetowi ds. Programu w składzie zajmującym się bezpieczeństwem. Do wykazu dołącza się orientacyjny harmonogram przedkładania tych aktów wykonawczych.

3. Podmiot odpowiedzialny za zarządzanie danym komponentem Programu odpowiada za operacyjne bezpieczeństwo tego komponentu i w tym celu przeprowadza analizę ryzyka i zagrożeń oraz wszystkie działania niezbędne do zapewnienia i monitorowania bezpieczeństwa tego komponentu, w szczególności polegające na ustaleniu specyfikacji technicznych i procedur operacyjnych, oraz monitoruje ich zgodność z ogólnymi wymogami bezpieczeństwa, o których mowa w ust. 2 niniejszego artykułu. Na podstawie art. 29 w odniesieniu do Galileo i EGNOS podmiotem tym jest Agencja.

4. Na podstawie analizy ryzyka i zagrożeń Komisja określa, w stosownych przypadkach, strukturę mającą na celu monitorowanie bezpieczeństwa i stosowanie się do instrukcji wypracowanych w ramach zakresu stosowania decyzji (WPZiB) 2021/698. Struktura ta działa zgodnie z wymogami bezpieczeństwa, o których mowa w ust. 2. W przypadku Galileo strukturą tą jest Centrum Monitorowania Bezpieczeństwa Systemu Galileo.

5. Agencja:

- a) zapewnia akredytację bezpieczeństwa wszystkich komponentów Programu zgodnie z rozdziałem II niniejszego tytułu, bez uszczerbku dla kompetencji państw członkowskich;
- b) zapewnia działalność Centrum Monitorowania Bezpieczeństwa Systemu Galileo zgodnie z wymogami, o których mowa w ust. 2 niniejszego artykułu, oraz instrukcjami wypracowanymi w ramach zakresu stosowania decyzji (WPZiB) 2021/698;
- c) wykonuje zadania przydzielone jej na mocy decyzji nr 1104/2011/UE;
- d) udostępnia Komisji swoją techniczną wiedzę fachową i dostarcza jej wszelkich informacji niezbędnych do wykonywania jej zadań na podstawie niniejszego rozporządzenia.

6. Aby zapewnić ochronę infrastruktury naziemnej stanowiącej integralną część Programu i znajdującej się na ich terytorium, państwa członkowskie:

- a) podejmują środki, które są co najmniej równoważne środkom niezbędnym do:
 - (i) ochrony europejskiej infrastruktury krytycznej w rozumieniu dyrektywy Rady 2008/114/WE⁽⁴⁴⁾; oraz
 - (ii) ochrony ich własnej krajowej infrastruktury krytycznej;
- b) wykonują zadania związane z akredytacją bezpieczeństwa, o których mowa w art. 42 niniejszego rozporządzenia.

7. Podmioty zaangażowane w Program podejmują wszelkie niezbędne środki, w tym w świetle problemów wskazanych w analizie ryzyka, w celu zapewnienia bezpieczeństwa Programu.

⁽⁴⁴⁾ Dyrektywa Rady 2008/114/WE z dnia 8 grudnia 2008 r. w sprawie rozpoznawania i wyznaczania europejskiej infrastruktury krytycznej oraz oceny potrzeb w zakresie poprawy jej ochrony (Dz.U. L 345 z 23.12.2008, s. 75).

*Artykuł 35***Bezpieczeństwo wprowadzonych systemów i usług**

We wszystkich przypadkach, gdy funkcjonowanie systemów może mieć wpływ na bezpieczeństwo Unii lub jej państw członkowskich, zastosowanie mają procedury określone w decyzji (WPZiB) 2021/698.

ROZDZIAŁ II

Akredytacja bezpieczeństwa*Artykuł 36***Organ ds. akredytacji bezpieczeństwa**

Utworzona w ramach Agencji Rada ds. Akredytacji Bezpieczeństwa jest organem ds. akredytacji bezpieczeństwa w odniesieniu do wszystkich komponentów Programu.

*Artykuł 37***Ogólne zasady akredytacji bezpieczeństwa**

Działania w zakresie akredytacji bezpieczeństwa w odniesieniu do wszystkich komponentów Programu prowadzi się zgodnie z następującymi zasadami:

- a) działania i decyzje w zakresie akredytacji bezpieczeństwa podejmuje się w kontekście zbiorowej odpowiedzialności za bezpieczeństwo Unii i państw członkowskich;
- b) dokłada się starań, aby decyzje Rady ds. Akredytacji Bezpieczeństwa były podejmowane na zasadzie konsensusu;
- c) działania w zakresie akredytacji bezpieczeństwa prowadzi się w oparciu o podejście wykorzystujące ocenę ryzyka i zarządzanie ryzykiem, z uwzględnieniem ryzyk dla bezpieczeństwa danego komponentu oraz wpływu środków służących łagodzeniu tych ryzyk na koszty lub harmonogram i zważywszy na cel, jakim jest niedopuszczenie do obniżenia ogólnego poziomu bezpieczeństwa tego komponentu;
- d) decyzje Rady ds. Akredytacji Bezpieczeństwa w zakresie akredytacji bezpieczeństwa są przygotowywane i podejmowane przez działających w sposób obiektywny specjalistów mających odpowiednie kwalifikacje w dziedzinie akredytacji złożonych systemów i posiadających poświadczenie bezpieczeństwa na odpowiednim poziomie;
- e) dokłada się starań, aby przeprowadzać konsultacje ze wszystkimi odnośnymi stronami zainteresowanymi kwestiami bezpieczeństwa w odniesieniu do danego komponentu;
- f) działania w zakresie akredytacji bezpieczeństwa są prowadzone przez wszystkie odnośne strony zainteresowane danym komponentem zgodnie ze strategią akredytacji bezpieczeństwa, bez uszczerbku dla roli Komisji;
- g) decyzje Rady ds. Akredytacji Bezpieczeństwa w zakresie akredytacji bezpieczeństwa są – zgodnie z procedurą określoną w stosownej strategii akredytacji bezpieczeństwa określonej przez tę Radę – oparte na lokalnych decyzjach w zakresie akredytacji bezpieczeństwa podjętych przez odnośne krajowe organy państw członkowskich ds. akredytacji bezpieczeństwa;
- h) proces stałego, przejrzystego i w pełni zrozumiałego monitorowania zapewnia, aby ryzyko dla bezpieczeństwa danego komponentu było znane, aby środki bezpieczeństwa zostały zdefiniowane w celu ograniczenia tego ryzyka do dopuszczalnego poziomu z myślą o potrzebach Unii i jej państw członkowskich w zakresie bezpieczeństwa, a także dla sprawnego funkcjonowania danego komponentu, oraz aby środki te były stosowane zgodnie z koncepcją ochrony w głąb. Skuteczność takich środków poddaje się ciągłej ocenie. Proces dotyczący oceny ryzyka dla bezpieczeństwa oraz zarządzania ryzykiem dla bezpieczeństwa jest wspólnie prowadzony metodą iteracyjną przez zainteresowane strony uczestniczące w działaniach dotyczących danego komponentu;
- i) Rada ds. Akredytacji Bezpieczeństwa podejmuje decyzje w zakresie akredytacji bezpieczeństwa w sposób całkowicie niezależny, w tym od Komisji oraz innych organów odpowiedzialnych za realizację danego komponentu i za świadczenie powiązanych usług, jak również od Dyrektora Wykonawczego i Rady Administracyjnej Agencji;

- j) działania w zakresie akredytacji bezpieczeństwa prowadzi się z należyтым uwzględnieniem potrzeby odpowiedniej koordynacji działań Komisji i organów odpowiedzialnych za wprowadzanie w życie przepisów dotyczących bezpieczeństwa;
- k) akredytacja bezpieczeństwa EGNOS przeprowadzana przez Radę ds. Akredytacji Bezpieczeństwa pozostaje bez uszczerbku dla działań w zakresie akredytacji prowadzonych w odniesieniu do lotnictwa przez Europejską Agencję Bezpieczeństwa Lotniczego.

Artykuł 38

Zadania Rady ds. Akredytacji Bezpieczeństwa

1. Rada ds. Akredytacji Bezpieczeństwa wykonuje swoje zadania bez uszczerbku dla odpowiedzialności powierzonej Komisji lub innym organom Agencji, w szczególności w sprawach związanych z bezpieczeństwem, oraz bez uszczerbku dla kompetencji państw członkowskich w odniesieniu do akredytacji bezpieczeństwa.
2. Rada ds. Akredytacji Bezpieczeństwa ma następujące zadania:
 - a) zdefiniowanie i zatwierdzenie strategii akredytacji bezpieczeństwa określającej:
 - (i) zakres działań niezbędnych do przeprowadzenia i utrzymania akredytacji komponentów Programu lub części tych komponentów i wszelkich wzajemnych połączeń między nimi lub połączeń z innymi systemami lub komponentami;
 - (ii) proces akredytacji bezpieczeństwa komponentów Programu lub części tych komponentów, o stopniu szczególności proporcjonalnym do wymaganego poziomu pewności i jasno określający warunki akredytacji;
 - (iii) rolę odpowiednich zainteresowanych podmiotów uczestniczących w procesie akredytacji;
 - (iv) harmonogram akredytacji zgodny z fazami komponentów Programu, w szczególności jeżeli chodzi o rozmieszczenie infrastruktury, świadczenie usług i ewolucja;
 - (v) zasady akredytacji bezpieczeństwa sieci połączonych z systemami utworzonymi w ramach komponentów Programu lub akredytacji bezpieczeństwa części tych komponentów i akredytacji bezpieczeństwa sprzętu połączonego z systemami ustanowionymi w oparciu o te komponenty, którą to akredytację przeprowadzają krajowe jednostki państw członkowskich właściwe w sprawach bezpieczeństwa;
 - b) podejmowanie decyzji w zakresie akredytacji bezpieczeństwa, w szczególności dotyczących zgody na wynoszenie satelitów w przestrzeń kosmiczną, zezwoleń na użytkowanie systemów utworzonych w ramach komponentów Programu lub w ramach składników tych komponentów, w różnych składach i do celów różnych usług świadczonych przez te komponenty, obejmujących także sygnał w przestrzeni kosmicznej, oraz zezwoleń na użytkowanie stacji naziemnych.
 - c) podejmowanie decyzji dotyczących sieci i sprzętu połączonych z usługą PRS, o której mowa w art. 45, lub połączonych z jakąkolwiek inną bezpieczną usługą opierającą się na komponentach Programu, wyłącznie w sprawie wydawania organom zezwoleń na rozwój mających niewrażliwe znaczenie technologii PRS, odbiorników PRS lub modułów bezpieczeństwa PRS, lub rozwój jakiegokolwiek innej technologii lub produkcję jakiegokolwiek innego sprzętu, które muszą być poddane kontroli zgodnie z ogólnymi wymogami bezpieczeństwa, o których mowa w art. 34 ust. 2, z uwzględnieniem opinii przedstawionych przez krajowe jednostki właściwe w sprawach bezpieczeństwa oraz z uwzględnieniem ogólnego ryzyka dla bezpieczeństwa;
 - d) analizowanie oraz zatwierdzanie, z wyjątkiem dokumentów, które Komisja ma przyjąć na podstawie art. 34 ust. 2 niniejszego rozporządzenia i art. 8 decyzji nr 1104/2011/UE, wszelkiej dokumentacji dotyczącej akredytacji bezpieczeństwa;
 - e) doradzanie, w ramach swoich kompetencji, Komisji przy sporządzaniu projektów aktów, o których mowa w art. 34 ust. 2 niniejszego rozporządzenia i art. 8 decyzji nr 1104/2011/UE, w tym przy ustanawianiu procedur bezpiecznej eksploatacji systemu, oraz przedstawianie oświadczenia ze swoim stanowiskiem końcowym;
 - f) analizowanie oraz zatwierdzanie oceny ryzyka dla bezpieczeństwa, sporządzonej zgodnie z procesem monitorowania, o którym mowa w art. 37 lit. h) niniejszego rozporządzenia, z uwzględnieniem zgodności z dokumentami, o których mowa w lit. c) niniejszego ustępu, i z dokumentami sporządzonymi zgodnie z art. 34 ust. 2 niniejszego rozporządzenia oraz z art. 8 decyzji nr 1104/2011/UE, oraz współpracę z Komisją w celu zdefiniowania środków zmniejszających ryzyko;

- g) kontrolę wdrażania środków bezpieczeństwa w odniesieniu do akredytacji bezpieczeństwa komponentów Programu poprzez dokonywanie ocen, inspekcji, audytów lub przeglądów bezpieczeństwa czy też wspieranie takich działań, zgodnie z art. 42 ust. 2 niniejszego rozporządzenia;
- h) akceptację wyboru zatwierdzonych produktów i środków chroniących przed podsłuchem elektronicznym (TEMPEST) oraz zatwierdzonych produktów kryptograficznych wykorzystywanych do zapewnienia bezpieczeństwa komponentów Programu;
- i) zatwierdzanie lub, w stosownych przypadkach, udział we wspólnym zatwierdzaniu – wraz z odpowiednimi jednostkami właściwymi w sprawach bezpieczeństwa – wzajemnych połączeń pomiędzy systemami ustanowionymi w oparciu o komponenty Programu lub części tych komponentów a innymi systemami;
- j) uzgadnianie z odpowiednim państwem członkowskim szablonu kontroli dostępu, o którym mowa w art. 42 ust. 4;
- k) przygotowywanie sprawozdań o ryzyku i informowanie Komisji, Rady Administracyjnej i Dyrektora Wykonawczego o przeprowadzonej przez nią ocenie ryzyka oraz doradzanie im w sprawie wariantów postępowania z ryzykiem szczątkowym w odniesieniu do danej decyzji w zakresie akredytacji bezpieczeństwa;
- l) na wyraźny wniosek Rady lub Wysokiego Przedstawiciela wspieranie ich – w ścisłej współpracy z Komisją – w wykonywaniu decyzji (WPZiB) 2021/698;
- m) prowadzenie konsultacji niezbędnych do wykonywania jej zadań;
- n) przyjęcie i opublikowanie swojego regulaminu.

3. Bez uszczerbku dla uprawnień i obowiązków państw członkowskich, pod nadzorem Rady ds. Akredytacji Bezpieczeństwa powołuje się specjalny organ podległy Radzie ds. Akredytacji Bezpieczeństwa i reprezentujący państwa członkowskie, w celu wykonywania przez niego w szczególności następujących zadań:

- a) zarządzania kluczami lotów w ramach Programu;
- b) weryfikacji, monitorowania i oceny ustanowienia i egzekwowania procedur rozliczania kluczy PRS systemu Galileo, bezpiecznego postępowania z nimi oraz ich przechowywania, dystrybucji i wycofywania.

Artykuł 39

Skład Rady ds. Akredytacji Bezpieczeństwa

1. W skład Rady ds. Akredytacji Bezpieczeństwa wchodzi po jednym przedstawicielu z każdego państwa członkowskiego, przedstawiciel Komisji i przedstawiciel Wysokiego Przedstawiciela. Kadencja członków Rady ds. Akredytacji Bezpieczeństwa wynosi cztery lata i jest odnawialna.

2. Udział w posiedzeniach Rady ds. Akredytacji Bezpieczeństwa opiera się na zasadzie ograniczonego dostępu. W stosownych przypadkach przedstawiciele ESA oraz przedstawiciele Agencji, którzy nie zajmują się akredytacją bezpieczeństwa, mogą zostać zaproszeni do udziału w posiedzeniach Rady ds. Akredytacji Bezpieczeństwa w charakterze obserwatorów. W wyjątkowych przypadkach do udziału w posiedzeniach Rady ds. Akredytacji Bezpieczeństwa mogą także zostać zaproszeni przedstawiciele agencji Unii, państw trzecich lub organizacji międzynarodowych w charakterze obserwatorów w odniesieniu do spraw, które dotyczą bezpośrednio tych państw trzecich lub organizacji międzynarodowych, a zwłaszcza spraw odnoszących się do infrastruktury należącej do nich lub zainstalowanej na ich terytorium. Uzgodnienia dotyczące takiego udziału przedstawicieli państw trzecich lub organizacji międzynarodowych i jego warunki określa się w odpowiednich umowach i muszą być one zgodne z regulaminem Rady ds. Akredytacji Bezpieczeństwa.

Artykuł 40

Zasady głosowania w Radzie ds. Akredytacji Bezpieczeństwa

Jeżeli nie można osiągnąć konsensusu zgodnie z zasadą ogólną, o której mowa w art. 37 lit. b) niniejszego rozporządzenia, Rada ds. Akredytacji Bezpieczeństwa podejmuje decyzje na podstawie głosowania większością kwalifikowaną, zgodnie z art. 16 TUE. Przedstawiciel Komisji i przedstawiciel Wysokiego Przedstawiciela nie biorą udziału w głosowaniu. Przewodniczący Rady ds. Akredytacji Bezpieczeństwa podpisuje w imieniu Rady ds. Akredytacji Bezpieczeństwa przyjęte przez nią decyzje.

*Artykuł 41***Komunikacja i znaczenie decyzji Rady ds. Akredytacji Bezpieczeństwa**

1. Decyzje Rady ds. Akredytacji Bezpieczeństwa są kierowane do Komisji.
2. Komisja stale informuje Radę ds. Akredytacji Bezpieczeństwa o znaczeniu wszelkich planowanych decyzji Rady ds. Akredytacji Bezpieczeństwa dla właściwego funkcjonowania komponentów Programu oraz o wdrażaniu planów postępowania z ryzykiem szczątkowym. Rada ds. Akredytacji Bezpieczeństwa bierze pod uwagę wszelkie tego rodzaju informacje otrzymane od Komisji.
3. Komisja niezwłocznie informuje Parlament Europejski i Radę o znaczeniu przyjęcia decyzji w zakresie akredytacji bezpieczeństwa dla właściwego funkcjonowania komponentów Programu. Jeżeli Komisja uzna, że decyzja podjęta przez Radę ds. Akredytacji Bezpieczeństwa może mieć znaczący wpływ na właściwe funkcjonowanie tych komponentów, na przykład w zakresie kosztów, harmonogramu lub realizacji celów, natychmiast powiadamia o tym Parlament Europejski i Radę.
4. O postępach prac Rady ds. Akredytacji Bezpieczeństwa regularnie informuje się Radę Administracyjną.
5. Harmonogram prac Rady ds. Akredytacji Bezpieczeństwa nie może utrudniać realizacji harmonogramu działań przewidzianych w programie prac, o którym mowa w art. 100.

*Artykuł 42***Rola państw członkowskich w zakresie akredytacji bezpieczeństwa**

1. Państwa członkowskie przekazują Radzie ds. Akredytacji Bezpieczeństwa wszystkie informacje, które uznają za istotne dla celów akredytacji bezpieczeństwa.
2. W porozumieniu z krajowymi jednostkami właściwymi w sprawach bezpieczeństwa i pod nadzorem tych jednostek państwa członkowskie zezwalają odpowiednio upoważnionym osobom wyznaczonym przez Radę ds. Akredytacji Bezpieczeństwa na dostęp do wszelkich informacji i do wszelkich miejsc lub obiektów związanych z bezpieczeństwem systemów podlegających ich jurysdykcji, zgodnie ze swoimi krajowymi przepisami ustawowymi i wykonawczymi, w tym do celów inspekcji i audytów w zakresie bezpieczeństwa oraz prób bezpieczeństwa, o których zdecydowała Rada ds. Akredytacji Bezpieczeństwa, oraz do celów procesu monitorowania ryzyka dla bezpieczeństwa, o którym mowa w art. 37 lit. h). Takiego dostępu udziela się bez jakiegokolwiek dyskryminacji ze względu na przynależność państwową obywateli państw członkowskich.
3. Audyty i próby, o których mowa w ust. 2, przeprowadza się zgodnie z następującymi zasadami:
 - a) podkreśla się znaczenie bezpieczeństwa i skutecznego zarządzania ryzykiem wewnątrz kontrolowanych podmiotów;
 - b) zaleca się środki zaradcze mające złagodzić określone skutki, jakie może powodować utrata poufności, integralności lub dostępności informacji niejawnych.
4. Każde państwo członkowskie jest odpowiedzialne za opracowanie wzoru na potrzeby kontroli dostępu, w którym zamieszcza się opis lub wykaz miejsc lub obiektów, które mają uzyskać akredytację. Wzór na potrzeby kontroli dostępu uzgadnia się z wyprzedzeniem pomiędzy państwami członkowskimi i Radą ds. Akredytacji Bezpieczeństwa, tak aby zapewnić ten sam poziom kontroli dostępu we wszystkich państwach członkowskich.
5. Państwa członkowskie są odpowiedzialne na poziomie lokalnym za akredytację bezpieczeństwa obiektów znajdujących się na ich terytorium i objętych zakresem akredytacji bezpieczeństwa na potrzeby komponentów Programu oraz składają w tym celu sprawozdanie Radzie ds. Akredytacji Bezpieczeństwa.

ROZDZIAŁ III

Ochrona informacji niejawnych

Artykuł 43

Ochrona informacji niejawnych

1. Wymiana informacji niejawnych związanych z Programem jest uwarunkowana istnieniem umowy międzynarodowej między Unią a państwem trzecim lub organizacją międzynarodową w sprawie wymiany informacji niejawnych lub, w stosownych przypadkach, porozumienia zawartego przez właściwą instytucję lub organ Unii i właściwe organy państwa trzeciego lub organizacji międzynarodowej w sprawie wymiany informacji niejawnych oraz na warunkach w nich określonych.

2. Osoby fizyczne mające miejsce zamieszkania w państwach trzecich i osoby prawne z siedzibą w państwach trzecich mogą mieć dostęp do EUCI dotyczących Programu wyłącznie wtedy, gdy w tych państwach trzecich podlegają przepisom dotyczącym bezpieczeństwa zapewniającym stopień ochrony co najmniej równoważny stopniowi ochrony przewidzianemu w przepisach Komisji dotyczących bezpieczeństwa ustanowionych w decyzji (UE, Euratom) 2015/444 oraz w przepisach Rady dotyczących bezpieczeństwa ustanowionych w załącznikach do decyzji 2013/488/UE. Równoważność przepisów dotyczących bezpieczeństwa stosowanych w państwie trzecim lub organizacji międzynarodowej określa się w umowie o bezpieczeństwie informacji, obejmującej – w stosownych przypadkach – sprawy bezpieczeństwa przemysłowego, zawieranej między Unią a takim państwem trzecim lub taką organizacją międzynarodową zgodnie z procedurą przewidzianą w art. 218 TFUE oraz z uwzględnieniem art. 13 decyzji 2013/488/UE.

3. Bez uszczerbku dla art. 13 decyzji 2013/488/UE oraz przepisów w dziedzinie bezpieczeństwa przemysłowego ustanowionych w decyzji (UE, Euratom) 2015/444, osoba fizyczna lub osoba prawna, państwo trzecie lub organizacja międzynarodowa mogą uzyskać dostęp do EUCI, gdy zostanie to uznane za konieczne w indywidualnych przypadkach, stosownie do charakteru i treści takich informacji, zgodnie z zasadą ograniczonego dostępu dla odbiorców informacji oraz w zależności od tego, w jakim stopniu jest to korzystne dla Unii.

TYTUŁ VI

GALILEO I EGNOS

Artykuł 44

Działania kwalifikowalne

Eksploatacja Galileo i EGNOS obejmuje następujące działania kwalifikowalne:

- a) zarządzanie infrastrukturą w przestrzeni kosmicznej, jej działanie, utrzymanie, stałe doskonalenie, ewolucja i ochrona, w tym modernizacje i zapobieganie dezaktualizacji;
- b) zarządzanie infrastrukturą naziemną, w szczególności centrami i stacjami naziemnymi, o których mowa w decyzji wykonawczej (UE) 2016/413 lub decyzji wykonawczej Komisji (UE) 2017/1406 ⁽⁴⁵⁾, oraz sieciami, działanie i utrzymanie takiej infrastruktury i sieci, ich stałe doskonalenie, ewolucję i ochronę, w tym modernizacje i zapobieganie dezaktualizacji;
- c) rozwój przyszłych generacji systemów i ewolucja usług świadczonych przez Galileo i EGNOS, w tym poprzez uwzględnienie potrzeb odpowiednich zainteresowanych podmiotów; powyższe pozostaje bez wpływu na przyszłe decyzje w sprawie perspektyw finansowych Unii;
- d) wspieranie rozwoju aplikacji w segmencie wykorzystania danych satelitarnych (*downstream*) w ramach systemów Galileo i EGNOS oraz rozwoju i ewolucji podstawowych elementów technologicznych, takich jak chipsety i odbiorniki działające w systemie Galileo;
- e) wspieranie działań w zakresie certyfikacji i normalizacji związanych z Galileo i EGNOS, w szczególności w sektorze transportu;

⁽⁴⁵⁾ Decyzja wykonawcza Komisji (UE) 2017/1406 z dnia 31 lipca 2017 r. określająca lokalizację infrastruktury naziemnej systemu EGNOS (Dz.U. L 200 z 1.8.2017, s. 4).

- f) stałe świadczenie usług świadczonych przez Galileo i EGNOS oraz, w uzupełnieniu inicjatyw państw członkowskich i sektora prywatnego, rozwój rynku tych usług, w szczególności aby maksymalizować korzyści społeczno-ekonomiczne, o których mowa w art. 4 ust. 1 lit. b);
- g) współpraca z innymi regionalnymi lub globalnymi systemami nawigacji satelitarnej, także w celu umożliwienia kompatybilności i interoperacyjności;
- h) elementy służące monitorowaniu niezawodności systemów i ich eksploatacji oraz wydajność usług;
- i) działania związane ze świadczeniem usług i koordynacją poszerzania ich zasięgu.

Artykuł 45

Usługi świadczone przez Galileo

1. Usługi świadczone przez Galileo obejmują:
 - a) usługę otwartą Galileo (GOS), bezpłatną dla użytkowników i dostarczającą informacji niezbędnych do pozycjonowania i synchronizacji, przeznaczoną głównie na potrzeby szerokiego zakresu aplikacji nawigacji satelitarnej przez konsumentów;
 - b) usługę o wysokiej dokładności (HAS), bezpłatną dla użytkowników i dostarczającą – dzięki dodatkowym danym rozpowszechnianym w uzupełniającym paśmie częstotliwości – informacji o wysokim poziomie dokładności niezbędnych do pozycjonowania i synchronizacji, przeznaczoną głównie na potrzeby aplikacji nawigacji satelitarnej do użytku profesjonalnego lub komercyjnego;
 - c) usługę uwierzytelniania sygnału (SAS), opartą na zaszyfrowanych kodach zawartych w sygnałach, przeznaczoną głównie na potrzeby aplikacji nawigacji satelitarnej do użytku profesjonalnego lub komercyjnego;
 - d) usługę publiczną o regulowanym dostępie (PRS), zarezerwowaną dla użytkowników upoważnionych przez władze publiczne, przeznaczoną do newralgicznych aplikacji, które wymagają wysokiego poziomu ciągłości świadczenia usług, w tym w dziedzinie bezpieczeństwa i obronności, wykorzystującą silne zaszyfrowane sygnały; usługa ta jest bezpłatna dla państw członkowskich, Rady, Komisji, ESDZ i, w stosownych przypadkach, odpowiednio upoważnionych agencji Unii; kwestię pobierania opłat od pozostałych uczestników PRS, o których mowa w art. 2 decyzji nr 1104/2011/UE, ocenia się w indywidualnych przypadkach, a odpowiednie postanowienia określa się w umowach zawartych na podstawie art. 3 ust. 5 tej decyzji; dostęp do PRS jest regulowany zgodnie z decyzją nr 1104/2011/UE;
 - e) usługę wczesnego ostrzegania (ES), bezpłatną dla użytkowników i nadającą, za pomocą emitowanych sygnałów, ostrzeżenia dotyczących klęsk żywiołowych lub innych sytuacji kryzysowych na określonych obszarach; w stosownych przypadkach jest ona świadczona we współpracy z krajowymi organami ochrony ludności państw członkowskich;
 - f) usługę pomiaru czasu (TS), bezpłatną dla użytkowników i zapewniającą dokładny i wiarygodny czas odniesienia, jak również uzyskanie uniwersalnego czasu koordynowanego, ułatwiająca rozwój aplikacji opartych na pomiarze czasu bazujących na Galileo i wykorzystanie w ramach aplikacji o krytycznym znaczeniu.
2. Galileo wspiera również:
 - a) świadczenie usługi poszukiwawczo-ratowniczej (SAR) w ramach systemu COSPAS-SARSAT poprzez wykrywanie sygnałów alarmowych wysyłanych przez nadajniki i przekazywanie do nich komunikatów za pośrednictwem łącza zwrotnego;
 - b) świadczenie usług monitorowania poprawności współrzędnych, znormalizowanych na poziomie unijnym lub międzynarodowym w celu wykorzystania w ramach usług związanych z bezpieczeństwem życia, w oparciu o sygnały usługi otwartej Galileo i w połączeniu z EGNOS i innymi systemami nawigacji satelitarnej;
 - c) świadczenie usług w zakresie informacji o pogodzie kosmicznej za pośrednictwem centrum obsługi GNSS, o którym mowa w decyzji wykonawczej (UE) 2016/413, i usług wczesnego ostrzegania za pośrednictwem infrastruktury naziemnej Galileo, mających na celu głównie ograniczenie ewentualnego ryzyka dla użytkowników usług świadczonych przez Galileo i inne systemy GNSS związanych z przestrzenią kosmiczną.

Artykuł 46

Usługi świadczone przez EGNOS

1. Usługi świadczone przez EGNOS obejmują:
 - a) usługę otwartą EGNOS (EOS), świadczoną bez pobierania opłat bezpośrednio od użytkowników i dostarczającą informacji niezbędnych do pozycjonowania i synchronizacji, przeznaczoną głównie na potrzeby szerokiego zakresu aplikacji nawigacji satelitarnej przez konsumentów;
 - b) usługę dostępu do danych EGNOS (EDAS), świadczoną bez pobierania opłat bezpośrednio od użytkowników i dostarczającą informacji niezbędnych do pozycjonowania i synchronizacji, przeznaczoną głównie na potrzeby aplikacji nawigacji satelitarnej do użytku profesjonalnego lub komercyjnego, oferującą ulepszone działanie i dane o większej wartości dodanej w porównaniu z działaniem i danymi uzyskiwanymi dzięki EOS;
 - c) usługę związaną z bezpieczeństwem życia (SoL), świadczoną bez pobierania opłat bezpośrednio od użytkowników i dostarczającą informacji niezbędnych do pozycjonowania i synchronizacji czasowej z zachowaniem wysokiego poziomu ciągłości, dostępności i dokładności, zawierającą funkcję integralności pozwalającą na ostrzeganie użytkowników w przypadku zakłócenia funkcjonowania lub nadania sygnałów przekroczenia tolerancji w systemie Galileo i w innych systemach GNSS wspomaganych przez EGNOS na obszarze pokrycia, przeznaczoną głównie dla użytkowników, dla których bezpieczeństwo ma kluczowe znaczenie, w szczególności w sektorze lotnictwa cywilnego na potrzeby służb żeglugi, powietrznej zgodnie z normami ICAO, lub w pozostałych sektorach transportu.
2. Priorytetem jest zapewnienie do końca 2026 r. świadczenia usług, o których mowa w ust. 1, na terytorium wszystkich państw członkowskich położonym pod względem geograficznym w Europie, uwzględniając w tym celu również Cypr, Azory, Wyspy Kanaryjskie i Madagę
3. Z zastrzeżeniem technicznej wykonalności i zgodnie z wymogami bezpieczeństwa, o których mowa w art. 34 ust. 2, oraz, w przypadku usługi SoL, na podstawie umów międzynarodowych, zasięg geograficzny systemu EGNOS można rozszerzyć na inne regiony świata, w szczególności na terytoria państw kandydujących, państw trzecich należących do jednolitej europejskiej przestrzeni powietrznej oraz państw trzecich objętych europejską polityką sąsiedztwa.
4. Kosztów rozszerzenia zasięgu geograficznego systemu EGNOS na podstawie ust. 3 niniejszego artykułu, w tym powiązanych kosztów operacyjnych specyficznych dla tych regionów, nie pokrywa się z budżetu, o którym mowa w art. 11. Komisja rozważa finansowanie tych działań w ramach innych programów lub instrumentów. Rozszerzenie takie nie może opóźnić oferowania usług, o których mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, na całym terytorium państw członkowskich położonym pod względem geograficznym w Europie.

Artykuł 47

Środki wykonawcze dotyczące systemów Galileo i EGNOS

Jeżeli jest to konieczne do sprawnego funkcjonowania systemów Galileo i EGNOS i ich przyjęcia się na rynku, Komisja określa, w drodze aktów wykonawczych, w razie konieczności, środki wymagane do:

- a) zarządzania ryzykiem nieodłącznie związanym z działaniem Galileo i EGNOS oraz ograniczania tego ryzyka, w szczególności w celu zapewnienia ciągłości świadczenia usług;
- b) określenia głównych etapów decyzyjnych istotnych dla monitorowania i oceny realizacji Galileo i EGNOS;
- c) określenia lokalizacji centrów należących do infrastruktury naziemnej Galileo i EGNOS zgodnie z wymogami bezpieczeństwa, w oparciu o otwarte i przejrzyste procedury, oraz zapewnienia ich funkcjonowania;
- d) określenia specyfikacji technicznych i operacyjnych dotyczących usług, o których mowa w art. 45 ust. 1 lit. c), e) i f) oraz art. 45 ust. 2 lit. c).

Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 107 ust. 3.

Artykuł 48

Kompatybilność, interoperacyjność i normalizacja

1. Galileo i EGNOS oraz świadczone przez nie usługi są kompatybilne i interoperacyjne z technicznego punktu widzenia, również na poziomie użytkowników.
2. Galileo i EGNOS oraz świadczone przez nie usługi są kompatybilne i interoperacyjne z innymi systemami nawigacji satelitarnej oraz z konwencjonalnymi środkami radionawigacji, jeżeli niezbędne wymogi dotyczące kompatybilności i interoperacyjności i ich warunki zostały określone w umowach międzynarodowych.

TYTUŁ VII

COPERNICUS

ROZDZIAŁ I

Przepisy ogólne

Artykuł 49

Zakres systemu Copernicus

1. Copernicus jest realizowany w oparciu o wcześniejsze inwestycje, w tym inwestycje zainteresowanych stron, takich jak ESA i EUMETSAT, oraz, w stosownych przypadkach i jeżeli jest to racjonalne pod względem kosztów, z wykorzystaniem krajowego lub regionalnego potencjału państw członkowskich i z uwzględnieniem potencjału komercyjnych dostawców porównywalnych danych i informacji oraz potrzeby wspierania konkurencji i rozwoju rynku, maksymalnie zwiększając przy tym możliwości oferowane użytkownikom europejskim.
2. Copernicus dostarcza danych i informacji przy uwzględnieniu potrzeb użytkowników systemu Copernicus i na podstawie polityki bezpłatnego, pełnego i otwartego dostępu do danych.
3. Copernicus wspiera kształtowanie, realizację i monitorowanie polityki Unii i jej państw członkowskich, w szczególności w dziedzinach środowiska, zmiany klimatu, mórz, gospodarki morskiej, atmosfery, rolnictwa i rozwoju obszarów wiejskich, ochrony dziedzictwa kulturowego, ochrony ludności, monitorowania infrastruktury, ochrony i bezpieczeństwa oraz gospodarki cyfrowej w celu dalszego ograniczania obciążeń administracyjnych.
4. Copernicus składa się z następujących elementów:
 - a) pozyskiwanie danych, co obejmuje:
 - (i) rozwój i eksploatację satelitów Sentinel systemu Copernicus;
 - (ii) dostęp do danych z obserwacji Ziemi z przestrzeni kosmicznej pochodzących od osób trzecich;
 - (iii) dostęp do danych *in situ* i innych danych pomocniczych;
 - b) przetwarzanie danych i informacji za pośrednictwem usług systemu Copernicus, co obejmuje działania w zakresie generowania informacji o wartości dodanej wspierających usługi w zakresie monitoringu, sprawozdawczości i zapewniania przestrzegania prawa ochrony środowiska, ochrony ludności i bezpieczeństwa;
 - c) dostęp do danych i ich dystrybucja, co obejmuje infrastrukturę i usługi zapewniające możliwość wyszukania, przeglądania i długoterminowego przechowywania danych z systemu Copernicus i informacji z systemu Copernicus, dostęp do nich, ich dystrybucję i wykorzystanie w sposób przyjazny dla użytkownika;
 - d) upowszechnianie wśród użytkowników, rozwój rynku i budowanie potencjału zgodnie z art. 28 ust. 6, co obejmuje odpowiednie działania, zasoby i usługi służące propagowaniu systemu Copernicus, danych z systemu Copernicus i usług systemu Copernicus, a także powiązanych aplikacji w segmencie wykorzystania danych satelitarnych (*downstream*) i ich rozwojowi na wszystkich poziomach w celu maksymalizacji korzyści społeczno-gospodarczych zgodnie z art. 4 ust. 1, jak również gromadzenie i analizę potrzeb użytkowników systemu Copernicus.
5. W ramach systemu Copernicus wspiera się międzynarodową koordynację systemów obserwacyjnych i powiązanych wymian danych w celu wzmocnienia globalnego wymiaru tego systemu i jego komplementarności, z uwzględnieniem umów międzynarodowych i procesów koordynacyjnych.

ROZDZIAŁ II

Działania kwalifikowalne

Artykuł 50

Działania kwalifikowalne dotyczące pozyskiwania danych

Działania kwalifikowalne w ramach systemu Copernicus obejmują:

- a) działania zapewniające większą ciągłość trwających misji satelitów Sentinel systemu Copernicus oraz działania na rzecz rozwoju, wynoszenia w przestrzeń kosmiczną, utrzymania i eksploatacji kolejnych satelitów Sentinel systemu Copernicus poszerzających zakres obserwacji, z priorytetowym traktowaniem w szczególności potencjału obserwacyjnego w zakresie monitorowania antropogenicznych emisji CO₂ i innych gazów cieplarnianych, aby umożliwić monitorowanie strefy podbiegunowej i stworzyć sprzyjające warunki dla innowacyjnych aplikacji środowiskowych w dziedzinie rolnictwa, leśnictwa, gospodarki wodnej i gospodarki zasobami morskimi, a także dziedzictwa kulturowego;
- b) działania zapewniające dostęp do danych i informacji pochodzących od osób trzecich w ramach systemu Copernicus, niezbędnych do generowania usług systemu Copernicus lub do wykorzystania przez unijne instytucje, agencje, służby zdecentralizowane oraz, w stosownych przypadkach i o ile jest to racjonalne pod względem kosztów, krajowe lub regionalne organy publiczne;
- c) działania zapewniające i koordynujące dostęp do danych *in situ* z systemu Copernicus i innych danych pomocniczych, niezbędnych do generowania, kalibracji i walidacji danych z systemu Copernicus i informacji z systemu Copernicus, w tym w stosownych przypadkach i o ile jest to racjonalne pod względem kosztów, wykorzystujące istniejący potencjał krajowy i unikające powielania wysiłków.

Artykuł 51

Działania kwalifikowalne dotyczące usług systemu Copernicus

1. Działania kwalifikowalne dotyczące usług systemu Copernicus obejmują:

- a) usługi w zakresie monitoringu, sprawozdawczości i zapewniania przestrzegania prawa ochrony środowiska, obejmujące:
 - (i) monitorowanie atmosfery na poziomie globalnym w celu dostarczenia informacji na temat jakości powietrza, ze szczególnym uwzględnieniem poziomu europejskiego, oraz na temat składu chemicznego atmosfery;
 - (ii) monitorowanie środowiska morskiego w celu dostarczenia informacji na temat stanu i dynamiki ekosystemów oceanicznych, morskich i przybrzeżnych, ich zasobów i wykorzystania;
 - (iii) monitorowanie obszarów lądowych i rolnictwo w celu dostarczenia informacji na temat pokrycia terenu, użytkowania gruntów i zmiany sposobu ich użytkowania, obiektów dziedzictwa kulturowego, ruchu ziemi, obszarów miejskich, ilości i jakości wód śródlądowych, lasów, rolnictwa i innych zasobów naturalnych, różnorodności biologicznej i kriosfery;
 - (iv) monitorowanie zmiany klimatu w celu dostarczenia informacji na temat antropogenicznych emisji oraz absorpcji CO₂ i innych gazów cieplarnianych, kluczowych zmiennych dotyczących klimatu, powtórnych analiz klimatu, prognoz sezonowych, przewidywań zmiany klimatu i określania jej przyczyn, informacji na temat zmian w strefie podbiegunowej i Arktyce, jak również wskaźników o odpowiedniej skali czasowej i przestrzennej;
- b) usługę w zakresie zarządzania kryzysowego w celu dostarczenia informacji wspierających organy publiczne zajmujące się ochroną ludności i we współpracy z tymi organami, wspierających operacje w zakresie ochrony ludności i reagowania kryzysowego (usprawniających działania w zakresie wczesnego ostrzegania i potencjału w zakresie reagowania kryzysowego) oraz działania na rzecz zapobiegania i gotowości (analizy ryzyka i powrotu do stanu wyjściowego) w odniesieniu do różnych rodzajów klęsk i katastrof;
- c) usługę w zakresie bezpieczeństwa wspierającą nadzór na obszarze Unii i na jej granicach zewnętrznych, nadzór morski, działania zewnętrzne Unii w odpowiedzi na zagrożenia dla bezpieczeństwa Unii oraz cele i działania w ramach wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa.

2. Komisja, przy wsparciu, w stosownych przypadkach, ze strony niezależnych ekspertów zewnętrznych, zapewnia adekwatność usług systemu Copernicus dzięki:

- a) walidacji technicznej wykonalności i odpowiedniości wymogów wyrażonych przez społeczności użytkowników;
- b) ocenie proponowanych lub wykonanych środków i rozwiązań w celu spełnienia wymogów społeczności użytkowników i celów Programu.

*Artykuł 52***Działania kwalifikowalne dotyczące dostępu do danych i informacji oraz ich udostępniania**

1. Copernicus obejmuje działania na rzecz zapewnienia większego dostępu do wszystkich danych z systemu Copernicus i informacji z systemu Copernicus oraz, w stosownych przypadkach, na rzecz zapewnienia dodatkowej infrastruktury i usług wspierających dystrybucję tych danych i informacji, dostęp do nich oraz ich wykorzystanie.
2. Jeżeli dane z systemu Copernicus lub informacje z systemu Copernicus uznaje się za wrażliwe ze względów bezpieczeństwa w rozumieniu art. 12–16 rozporządzenia delegowanego (UE) nr 1159/2013 Komisja może powierzyć zamawianie tych danych i informacji, nadzór nad ich pozyskiwaniem, dostęp do nich i ich dystrybucję jednemu pośrednikowi lub większej ich liczbie. Podmioty te tworzą i prowadzą rejestr akredytowanych użytkowników i przyznają dostęp do danych, do których dostęp ograniczono, za pośrednictwem odrębnego procesu.

ROZDZIAŁ III

Polityka w zakresie danych z systemu Copernicus*Artykuł 53***Polityka w zakresie danych z systemu Copernicus i informacji z systemu Copernicus**

1. Dane z systemu Copernicus i informacje z systemu Copernicus są dostarczane użytkownikom systemu Copernicus zgodnie z polityką bezpłatnego, pełnego i otwartego dostępu do danych:
 - a) użytkownicy systemu Copernicus mogą – bezpłatnie i na skalę światową – reprodukować, dystrybuować, podawać do wiadomości publicznej, dostosowywać i modyfikować wszystkie dane z systemu Copernicus i informacje z systemu Copernicus oraz łączyć je z innymi danymi i informacjami;
 - b) polityka bezpłatnego, pełnego i otwartego dostępu ma następujące ograniczenia:
 - (i) określa się z góry cechy dotyczące formatów, aktualności i upowszechniania danych z systemu Copernicus i informacji z systemu Copernicus;
 - (ii) w stosownych przypadkach przestrzega się warunków udzielenia licencji dotyczących danych i informacji pochodzących od osób trzecich w ramach systemu Copernicus wykorzystywanych do wytworzenia informacji z systemu Copernicus;
 - (iii) ograniczenia ze względów bezpieczeństwa wynikające z ogólnych wymogów bezpieczeństwa, o których mowa w art. 34 ust. 2;
 - (iv) zapewnia się ochronę przed ryzykiem zakłócenia działania systemu wytwarzającego lub udostępniającego dane z systemu Copernicus i informacje z systemu Copernicus oraz zakłócenia samych danych;
 - (v) użytkownikom europejskim zapewnia się ochronę niezawodnego dostępu do danych z systemu Copernicus i informacji z systemu Copernicus.
2. Komisja przyjmuje zgodnie z art. 105 akty delegowane w celu uzupełnienia przepisów szczególnych określonych w ust. 1 niniejszego artykułu w odniesieniu do specyfikacji i warunków oraz procedur dostępu do danych z systemu Copernicus i informacji z systemu Copernicus oraz ich wykorzystania.
3. W przypadku gdy jest to uzasadnione szczególnie pilną potrzebą, do aktów delegowanych przyjmowanych na podstawie niniejszego artykułu ma zastosowanie procedura przewidziana w art. 106.
4. Komisja wydaje licencje i zawiadomienia dotyczące dostępu do danych z systemu Copernicus i informacji z systemu Copernicus oraz ich wykorzystania, zawierające klauzule potwierdzające pochodzenie danych, zgodnie z polityką w zakresie danych z systemu Copernicus określoną w niniejszym rozporządzeniu i w mających zastosowanie aktach delegowanych przyjętych na podstawie ust. 2.

TYTUŁ VIII

INNE KOMPONENTY PROGRAMU

ROZDZIAŁ I

SSA

Sekcja 1

Podkomponent SST

Artykuł 54

Zakres podkomponentu SST

1. Podkomponent SST służy wspieraniu następujących działań:
 - a) utworzeniu, rozwojowi i eksploatacji sieci czujników SST naziemnych oraz w przestrzeni kosmicznej należących do państw członkowskich, w tym czujników stworzonych poprzez ESA lub unijny sektor prywatny oraz czujników unijnych eksploatowanych na poziomie krajowym, służących do obserwacji i śledzenia obiektów kosmicznych oraz do stworzenia europejskiego katalogu obiektów kosmicznych;
 - b) przetwarzaniu i analizie danych SST na poziomie krajowym w celu wytworzenia informacji SST i usług SST, o których mowa w art. 55 ust. 1;
 - c) świadczeniu usług SST, o których mowa w art. 55 ust. 1, na rzecz użytkowników SST, o których mowa w art. 56;
 - d) monitorowaniu i poszukiwaniu synergii z inicjatywami wspierającymi rozwój i wdrażanie technologii unieszkodliwiania statków kosmicznych na koniec okresu eksploatacji oraz systemów technologicznych służących zapobieganiu śmieciom kosmicznym i eliminowaniu ich oraz z międzynarodowymi inicjatywami w dziedzinie zarządzania ruchem w przestrzeni kosmicznej.
2. Podkomponent SST zapewnia również wsparcie techniczne i administracyjne służące zapewnieniu przejścia pomiędzy Programem a ramami wsparcia SST ustanowionymi na mocy decyzji nr 541/2014/UE.

Artykuł 55

Usługi SST

1. Usługi SST obejmują:
 - a) ocenę ryzyka kolizji między statkami kosmicznymi lub między statkami kosmicznymi a śmieciami kosmicznymi oraz ewentualne wydawanie ostrzeżeń o możliwości kolizji w fazach: wynoszenia w przestrzeń kosmiczną, wczesnych operacji na orbicie, operacji zwiększania wysokości orbity i operacji orbitalnych oraz w fazach unieszkodliwiania fizycznych pozostałości po misjach kosmicznych;
 - b) wykrywanie i charakterystykę fragmentacji, destrukcji lub kolizji na orbicie;
 - c) ocenę ryzyka niekontrolowanego wejścia obiektów kosmicznych i śmieci kosmicznych w atmosferę ziemską oraz generowanie informacji na ten temat, w tym szacowanie czasu i prawdopodobnego miejsca ewentualnego uderzenia;
 - d) rozwój działań przygotowawczych w zakresie:
 - (i) unieszkodliwiania śmieci kosmicznych w celu ograniczeniu ich tworzenia; oraz
 - (ii) remediacji śmieci kosmicznych przez gospodarowanie istniejącymi śmieciami kosmicznymi.
2. Usługi SST są bezpłatne i nieprzerwanie dostępne w dowolnym momencie oraz dostosowane do potrzeb użytkowników SST, o których mowa w art. 56.
3. Państwa członkowskie uczestniczące w podkomponencie SST, Komisja oraz, w stosownych przypadkach, punkt pierwszego kontaktu ds. SST, o którym mowa w art. 59 ust. 1, nie ponoszą odpowiedzialności za:

- a) szkody wynikające z braku lub przerwania świadczenia usług SST;
- b) opóźnienie w świadczeniu usług SST;
- c) nieścisłości w informacjach przekazanych w ramach usług SST;
- d) działania podejmowane w odpowiedzi na świadczenie usług SST.

Artykuł 56

Użytkownicy SST

1. Do unijnych użytkowników SST należą:

- a) podstawowi użytkownicy SST: państwa członkowskie, ESDZ, Komisja, Rada, Agencja, a także publiczni i prywatni właściciele i operatorzy statków kosmicznych z siedzibą w Unii;
- b) inni niż podstawowi użytkownicy SST: inne podmioty publiczne i prywatne z siedzibą w Unii.

Podstawowi użytkownicy SST mają dostęp do wszystkich usług SST, o których mowa w art. 55 ust. 1.

Inni niż podstawowi użytkownicy SST mają dostęp do usług SST, o których mowa w art. 55 ust. 1 lit. b), c) i d).

2. Do międzynarodowych użytkowników SST należą państwa trzecie, organizacje międzynarodowe nieposiadające siedziby głównej w Unii oraz podmioty prywatne nieposiadające siedziby w Unii. Mają oni dostęp do usług SST, o których mowa w art. 55 ust. 1 lit. d), na następujących warunkach:

- a) państwa trzecie i organizacje międzynarodowe nieposiadające siedziby głównej w Unii mogą mieć dostęp do usług SST na podstawie art. 8 ust. 2;
- b) podmioty prywatne nieposiadające siedziby w Unii mogą mieć dostęp do usług SST na podstawie umowy międzynarodowej przyznającej im dostęp, zawartej przez Unię zgodnie z art. 8 ust. 2 z państwem trzecim, w którym mają siedzibę.

W przypadku dostępu do publicznie dostępnych usług SST, o których mowa w art. 55 ust. 1 lit. a), b) i c), nie jest wymagane zawarcie umowy międzynarodowej.

3. Komisja może przyjąć, w drodze aktów wykonawczych, szczegółowe przepisy dotyczące dostępu do usług SST oraz odpowiednich procedur. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 107 ust. 3.

Artykuł 57

Uczestnictwo państw członkowskich w podkomponencie SST

1. Państwa członkowskie pragnące uczestniczyć w świadczeniu usług SST, o których mowa w art. 55 ust. 1, obejmujących wszystkie orbity składają Komisji jeden wspólny wniosek wykazujący spełnienie następujących kryteriów:

- a) własność lub dostęp do odpowiednich czujników SST dostępnych do celów podkomponentu SST oraz posiadanie zasobów ludzkich do ich obsługi albo posiadanie lub dostęp do odpowiednich zdolności operacyjnych w zakresie analizy i przetwarzania danych, przeznaczonych specjalnie do celów SST i dostępnych do celów podkomponentu SST;
- b) przeprowadzenie i zwalidowanie przez odpowiednie państwo członkowskie wstępnej oceny ryzyka dla bezpieczeństwa dotyczącej każdego składnika aktywów SST;
- c) ustanowienie planu działania, uwzględniającego plan koordynacji przyjęty na podstawie art. 6 decyzji nr 541/2014/UE, do celów realizacji działań określonych w art. 54 niniejszego rozporządzenia;
- d) przeprowadzenie rozdziału różnych działań pomiędzy zespoły ekspertów wyznaczone na podstawie art. 58 niniejszego rozporządzenia;
- e) ustanowienie zasad wymiany danych niezbędnych do osiągnięcia celów, o których mowa w art. 4 niniejszego rozporządzenia.

W przypadku kryteriów określonych w lit. a) i b) akapitu pierwszego, każde państwo członkowskie pragnące uczestniczyć w świadczeniu usług SST wykazuje spełnienie przez siebie tych kryteriów.

W przypadku kryteriów określonych w lit. c), d) i e) akapitu pierwszego, wszystkie państwa członkowskie pragnące uczestniczyć w świadczeniu usług SST wykazują wspólne spełnienie tych kryteriów.

2. Kryteria, o których mowa w ust. 1 akapit pierwszy lit. a) i b) niniejszego artykułu, uznaje się za spełnione przez państwa członkowskie uczestniczące w podkomponencie SST, jeżeli ich wyznaczone podmioty krajowe pozostają w dniu 12 maja 2021 r. członkami konsorcjum ustanowionego na podstawie art. 7 ust. 3 decyzji nr 541/2014/UE.

3. Jeżeli nie złożono wspólnego wniosku zgodnie z ust. 1 lub gdy Komisja uzna, że wspólny wniosek złożony w ten sposób nie spełnia kryteriów, o których mowa w ust. 1, co najmniej pięć państw członkowskich może złożyć Komisji nowy wspólny wniosek wykazujący spełnienie kryteriów, o których mowa w ust. 1.

4. Komisja może przyjąć, w drodze aktów wykonawczych, szczegółowe przepisy dotyczące procedur i elementów, o których mowa w ust. 1–3 niniejszego artykułu. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 107 ust. 3.

Artykuł 58

Ramy organizacyjne uczestnictwa państw członkowskich w podkomponencie SST

1. Każde państwo członkowskie, które złożyło wspólny wniosek uznany przez Komisję za zgodny z art. 57 ust. 1 lub zostało wybrane przez Komisję na podstawie procedury, o której mowa w art. 57 ust. 3, wyznacza jako swojego przedstawiciela krajowy podmiot założycielski z siedzibą na swoim terytorium. Wyznaczony krajowy podmiot założycielski musi być organem publicznym państwa członkowskiego albo organem, któremu powierzono sprawowanie władzy publicznej.

2. Krajowe podmioty założycielskie wyznaczone na podstawie ust. 1 niniejszego artykułu zawierają umowę w sprawie ustanowienia partnerstwa ds. SST (zwaną dalej „umową w sprawie partnerstwa ds. SST”) oraz określającą zasady i mechanizmy ich współpracy na rzecz realizacji działań, o których mowa w art. 54. Umowa w sprawie partnerstwa ds. SST obejmuje w szczególności elementy wymienione w art. 57 ust. 1 lit. c), d) i e) oraz ustanowienie struktury zarządzania ryzykiem w celu zapewnienia realizacji postanowień dotyczących wykorzystania i bezpiecznej wymiany danych SST i informacji SST.

3. Krajowe podmioty założycielskie rozwijają unijne usługi SST o wysokiej jakości zgodnie z planem wieloletnim, odpowiednimi kluczowymi wskaźnikami efektywności oraz wymogami użytkowników, w oparciu o działania zespołów ekspertów, o których mowa w ust. 6 niniejszego artykułu. Komisja może przyjąć, w drodze aktów wykonawczych, plan wieloletni i kluczowe wskaźniki efektywności. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 107 ust. 3.

4. Krajowe podmioty założycielskie łączą w sieć istniejące i ewentualne przyszłe czujniki, aby obsługiwać je w skoordynowany i optymalny sposób w celu utworzenia i prowadzenia aktualnego wspólnego katalogu europejskiego, bez wpływu na prerogatywy państw członkowskich w dziedzinie bezpieczeństwa narodowego.

5. Państwa członkowskie uczestniczące w podkomponencie SST przeprowadzają akredytację bezpieczeństwa na podstawie ogólnych wymogów bezpieczeństwa, o których mowa w art. 34 ust. 2.

6. Państwa członkowskie uczestniczące w podkomponencie SST wyznaczają zespoły ekspertów odpowiedzialne za określone kwestie związane z różnymi działaniami w dziedzinie SST. Zespoły ekspertów mają stały skład i są zarządzane oraz obsadzone przez krajowe podmioty założycielskie państw członkowskich, które ustanowiły te zespoły; w skład zespołów mogą wchodzić eksperci z każdego z krajowych podmiotów założycielskich.

7. Krajowe podmioty założycielskie i zespoły ekspertów zapewniają ochronę danych SST, informacji SST i usług SST.

8. Komisja przyjmuje, w drodze aktów wykonawczych, szczegółowe przepisy dotyczące funkcjonowania ram organizacyjnych uczestnictwa państw członkowskich w podkomponencie SST. Przepisy te obejmują również włączenie na późniejszym etapie państwa członkowskiego do partnerstwa ds. SST poprzez stanie się stroną umowy w sprawie partnerstwa ds. SST, o której mowa w ust. 2 niniejszego artykułu. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 107 ust. 3.

Artykuł 59

Punkt pierwszego kontaktu ds. SST

1. Komisja, uwzględniając zalecenie krajowych podmiotów założycielskich, wybiera punkt pierwszego kontaktu ds. SST na podstawie najlepszej wiedzy fachowej w kwestiach bezpieczeństwa i świadczenia usług. Punkt pierwszego kontaktu ds. SST:
 - a) oferuje niezbędne bezpieczne interfejsy do centralizacji, przechowywania i udostępniania użytkownikom SST, o których mowa w art. 56, informacji SST, zapewniając odpowiednie postępowanie z nimi oraz ich właściwą identyfikowalność;
 - b) zapewnia sprawozdawczość na temat działania usług SST na potrzeby partnerstwa ds. SST, o którym mowa w art. 58 ust. 2, i Komisji;
 - c) gromadzi niezbędne informacje zwrotne na potrzeby partnerstwa ds. SST, aby zapewnić wymagane dostosowanie usług do oczekiwań użytkowników SST;
 - d) wspiera i propaguje korzystanie z usług SST i zachęca do niego.
2. Krajowe podmioty założycielskie zawierają niezbędne porozumienia wykonawcze z punktem pierwszego kontaktu ds. SST.

Sekcja 2

PODKOMPONENTY SWE i NEO

Artykuł 60

Działania związane z SWE

1. Podkomponent SWE może przyczyniać się do realizacji następujących działań:
 - a) oceny i ustalania potrzeb użytkowników w sektorach wskazanych w ust. 2 lit. b) w celu określania usług SWE, które mają być świadczone;
 - b) świadczenia usług SWE na rzecz użytkowników usług SWE zgodnie z ustalonymi potrzebami użytkowników i wymogami technicznymi.
2. Usługi SWE są nieprzerwanie dostępne w dowolnym momencie. Komisja wybiera te usługi, w drodze aktów wykonawczych, zgodnie z następującymi zasadami:
 - a) Komisja ustala hierarchię usług SWE świadczonych na poziomie unijnym zgodnie z potrzebami użytkowników SWE, gotowością technologiczną usług i wynikiem oceny ryzyka;
 - b) usługi SWE mogą przyczyniać się do działań w zakresie ochrony ludności oraz do ochrony wielu różnych sektorów, takich jak przestrzeń kosmiczna, transport, systemy GNSS, sieci elektroenergetyczne i łączność.

Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą doradczą, o której mowa w art. 107 ust. 2.

3. Wybór podmiotów publicznych lub prywatnych świadczących usługi SWE odbywa się poprzez zaproszenia do składania ofert.

*Artykuł 61***Działania związane z NEO**

1. Podkomponent NEO może przyczynić się do realizacji następujących działań:
 - a) identyfikowania potencjału państw członkowskich do wykrywania i monitorowania obiektów bliskich Ziemi;
 - b) propagowania łączenia w sieć instalacji i ośrodków badawczych państw członkowskich;
 - c) rozwoju usługi, o której mowa w ust. 2;
 - d) opracowania rutynowej usługi szybkiego reagowania umożliwiającej scharakteryzowanie nowo odkrytych obiektów bliskich Ziemi;
 - e) utworzenia europejskiego katalogu obiektów bliskich Ziemi.
2. Komisja, w zakresie swoich kompetencji, może wdrożyć procedury służące koordynacji – z udziałem odpowiednich organów ONZ – działań unijnych i krajowych organów publicznych zajmujących się ochroną ludności w przypadku stwierdzenia, że obiekt bliski Ziemi się do niej zbliża.

ROZDZIAŁ II

GOVSATCOM*Artykuł 62***Zakres GOVSATCOM**

W ramach komponentu GOVSATCOM przepustowość i usługi łączności satelitarnej łączy się we wspólną unijną pulę przepustowości i usług łączności satelitarnej spełniającą odpowiednie wymogi bezpieczeństwa. Komponent ten obejmuje:

- a) stworzenie, budowę i eksploatację infrastruktury segmentu naziemnego, o której mowa w art. 67, oraz ewentualnej infrastruktury kosmicznej, o której mowa w art. 102 ust. 2;
- b) nabywanie rządowych i komercyjnych przepustowości, usług i urządzeń użytkownika łączności satelitarnej niezbędnych do świadczenia usług GOVSATCOM;
- c) środki niezbędne do dalszej interoperacyjności i normalizacji urządzeń użytkownika GOVSATCOM.

*Artykuł 63***Przepustowość i usługi GOVSATCOM**

1. Zapewnia się świadczenie przepustowości i usług GOVSATCOM w sposób określony w pakiecie usług, o którym mowa w ust. 3 niniejszego artykułu, oraz zgodnie z wymogami operacyjnymi, o których mowa w ust. 2 niniejszego artykułu, wymogami bezpieczeństwa specyficznymi dla GOVSATCOM, o których mowa w art. 34 ust. 2, oraz w granicach określonych przepisami dotyczącymi współdzielenia i ustalania hierarchii, o których mowa w art. 66.

Dostęp do przepustowości i usług GOVSATCOM jest bezpłatny dla użytkowników instytucjonalnych i rządowych GOVSATCOM, chyba że Komisja określi politykę opłat zgodnie z art. 66 ust. 2.

2. Komisja przyjmuje, w drodze aktów wykonawczych, wymogi operacyjne dotyczące usług GOVSATCOM, w formie specyfikacji technicznych GOVSATCOM dla przypadków użycia GOVSATCOM związanych w szczególności z zarządzaniem kryzysowym, nadzorem i zarządzaniem kluczową infrastrukturą, w tym z sieciami łączności dyplomatycznej. Podstawą tych wymogów operacyjnych jest szczegółowa analiza wymogów użytkowników GOVSATCOM; w wymogach tych uwzględnia się wymogi wynikające z istniejących urządzeń użytkownika oraz z istniejących sieci. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 107 ust. 3.

3. Komisja przyjmuje, w drodze aktów wykonawczych, pakiet usług dotyczący usług GOVSATCOM w postaci wykazu kategorii przepustowości i usług łączności satelitarnej oraz ich atrybutów, w tym zasięgu geograficznego, częstotliwości, szerokości pasma, urządzeń użytkownika i zabezpieczeń. Pakiet usług uwzględnia istniejące dostępne komercyjnie usługi, aby uniknąć zakłócania konkurencji na rynku wewnętrznym. Te akty wykonawcze są regularnie aktualizowane, a ich podstawą są wymogi operacyjne i wymogi bezpieczeństwa, o których mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, i ustalają hierarchię usług świadczonych użytkownikom zgodnie z adekwatnością i znaczeniem krytycznym tych usług. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 107 ust. 3.

4. Użytkownicy GOVSATCOM mają dostęp do przepustowości i usług GOVSATCOM wymienionych w pakiecie usług, o którym mowa w ust. 3 niniejszego artykułu. Dostęp ten zapewnia się za pośrednictwem centrów GOVSATCOM, o których mowa w art. 67 ust. 1.

Artykuł 64

Dostawcy przepustowości i usług łączności satelitarnej

Przepustowość i usługi łączności satelitarnej w ramach GOVSATCOM mogą być świadczone przez następujące podmioty:

- a) uczestników GOVSATCOM, o których mowa w art. 68; oraz
- b) osoby prawne posiadające odpowiednią akredytację do dostarczania przepustowości lub usług łączności satelitarnej uzyskaną zgodnie z procedurą akredytacji bezpieczeństwa, o której mowa w art. 37, przeprowadzoną zgodnie z ogólnymi wymogami bezpieczeństwa dotyczącymi komponentu GOVSATCOM, o których mowa w art. 34 ust. 2.

Artykuł 65

Użytkownicy GOVSATCOM

1. Następujące podmioty mogą być użytkownikami GOVSATCOM, pod warunkiem że powierzono im zadania związane z nadzorem nad misjami, operacjami i infrastrukturą o charakterze kryzysowym i krytycznym znaczeniu dla bezpieczeństwa oraz zarządzaniem takimi misjami, operacjami i infrastrukturą:

- a) organ publiczny Unii lub państwa członkowskiego albo organ, któremu powierzono sprawowanie władzy publicznej;
- b) osoba fizyczna lub prawna działająca w imieniu i pod kontrolą podmiotu, o którym mowa w lit. a) niniejszego ustępu.

2. Użytkownicy GOVSATCOM, o których mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, muszą być odpowiednio upoważnieni przez uczestnika GOVSATCOM, o którym mowa w art. 68, do korzystania z przepustowości i usług GOVSATCOM oraz muszą spełniać ogólne wymogi bezpieczeństwa, o których mowa w art. 34 ust. 2, określone dla GOVSATCOM.

Artykuł 66

Współdzielenie i ustalanie hierarchii

1. Współdzielenie przez uczestników GOVSATCOM, o których mowa w art. 68, łącznej puli przepustowości, usług i urządzeń użytkownika łączności satelitarnej i ustalanie odpowiedniej hierarchii odbywa się w oparciu o analizę ryzyka dla bezpieczeństwa i ochrony użytkowników. Analiza taka uwzględnia istniejącą infrastrukturę łączności i dostępność istniejących przepustowości, a także ich zasięg geograficzny, na poziomie Unii i poziomie krajowym. W ramach tego współdzielenia i ustalania hierarchii użytkownicy GOVSATCOM traktowani są zgodnie z ich adekwatnością i znaczeniem krytycznym.

2. Komisja przyjmuje, w drodze aktów wykonawczych, szczegółowe przepisy dotyczące współdzielenia przepustowości, usług i urządzeń użytkownika łączności satelitarnej i ustalania odpowiedniej hierarchii, uwzględniając spodziewane zapotrzebowanie na różne przypadki użycia GOVSATCOM, analizę związanego z tymi przypadkami ryzyka dla bezpieczeństwa i, w stosownych przypadkach, racjonalność pod względem kosztów.

Przy określaniu polityki opłat w tych przepisach Komisja zapewnia, aby świadczenie przepustowości i usług GOVSATCOM nie zakłócało rynku oraz aby nie wystąpił niedobór przepustowości GOVSATCOM.

Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 107 ust. 3.

3. W przypadku użytkowników GOVSATCOM upoważnionych przez tego samego uczestnika GOVSATCOM współdzielenie przepustowości i usług łączności satelitarnej przez i ustalanie odpowiedniej hierarchii określa i wdraża ten uczestnik GOVSATCOM.

Artykuł 67

Infrastruktura i eksploatacja segmentu naziemnego

1. Segment naziemny obejmuje infrastrukturę niezbędną do umożliwienia świadczenia użytkownikom GOVSATCOM usług zgodnie z art. 66, a w szczególności centra GOVSATCOM, które nabywa się w ramach niniejszego komponentu, aby połączyć użytkowników GOVSATCOM z dostawcami przepustowości i usług łączności satelitarnej. Segment naziemny i jego eksploatacja muszą być zgodne z ogólnymi wymogami bezpieczeństwa, o których mowa w art. 34 ust. 2, określonymi dla GOVSATCOM.

2. Komisja określa, w drodze aktów wykonawczych, lokalizację infrastruktury segmentu naziemnego. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 107 ust. 3, i pozostają bez uszczerbku dla prawa państwa członkowskiego do podjęcia decyzji o nieumieszczeniu takiej infrastruktury na swoim terytorium.

Artykuł 68

Uczestnicy GOVSATCOM i właściwe organy ds. GOVSATCOM

1. Uczestnikami GOVSATCOM są państwa członkowskie, Rada, Komisja i ESDZ, o ile upoważniają one użytkowników GOVSATCOM lub zapewniają przepustowość łączności satelitarnej, obiekty segmentu naziemnego lub część instalacji segmentu naziemnego.

W przypadku gdy Rada, Komisja lub ESDZ upoważniają użytkowników GOVSATCOM lub udostępniają przepustowość łączności satelitarnej, obiekty segmentu naziemnego lub część instalacji segmentu naziemnego na terytorium państwa członkowskiego, takie upoważnienie lub udostępnienie nie mogą być sprzeczne z przepisami dotyczącymi neutralności lub niezaangażowania ustanowionymi w prawie konstytucyjnym danego państwa członkowskiego.

2. Agencje Unii mogą zostać uczestnikami GOVSATCOM jedynie wówczas, gdy jest to niezbędne do realizacji ich zadań oraz zgodnie ze szczegółowymi przepisami określonymi w porozumieniu administracyjnym zawartym między daną agencją a instytucją Unii, która tę agencję nadzoruje.

3. Państwa trzecie i organizacje międzynarodowe mogą zostać uczestnikami GOVSATCOM zgodnie z art. 7.

4. Każdy uczestnik GOVSATCOM wyznacza jeden właściwy organ ds. GOVSATCOM.

5. Właściwy organ ds. GOVSATCOM zapewnia, aby:

- a) korzystanie z usług było zgodne z obowiązującymi wymogami bezpieczeństwa;
- b) określono prawa dostępu przysługujące użytkownikom GOVSATCOM i zarządzano tymi prawami;
- c) korzystanie z urządzeń użytkownika i związanych z nimi połączeń w ramach łączności elektronicznej i informacji oraz zarządzanie tymi urządzeniami, połączeniami i informacjami odbywało się zgodnie z obowiązującymi wymogami bezpieczeństwa;
- d) ustanowiono centralny punkt kontaktowy, który w razie konieczności ma pomagać w zgłaszaniu ryzyka i zagrożeń dla bezpieczeństwa, a w szczególności w wykrywaniu potencjalnie szkodliwych zakłóceń elektromagnetycznych wpływających na usługi świadczone w ramach niniejszego komponentu.

*Artykuł 69***Monitorowanie podaży i popytu na GOVSATCOM**

Aby uzyskać optymalną równowagę między podażą a popytem na usługi GOVSATCOM, Komisja stale monitoruje zmiany podaży, w tym istniejącej przepustowości GOVSATCOM na orbicie na potrzeby łączenia i współdzielenia, i zmiany popytu odnoszące się do przepustowości i usług GOVSATCOM, uwzględniając nowe rodzaje ryzyka i zagrożeń oraz ostatnie osiągnięcia technologiczne.

TYTUŁ IX

AGENCJA UNII EUROPEJSKIEJ DS. PROGRAMU KOSMICZNEGO

ROZDZIAŁ I

Przepisy ogólne dotyczące Agencji*Artykuł 70***Status prawny Agencji**

1. Agencja jest organem Unii. Agencja ma osobowość prawną.
2. W każdym z państw członkowskich Agencja posiada zdolność prawną i zdolność do czynności prawnych o najszerszym zakresie przyznawanym osobom prawnym na podstawie ich prawa krajowego. Agencja może w szczególności nabywać lub zbywać mienie ruchome i nieruchome oraz być stroną w postępowaniach sądowych.
3. Agencję reprezentuje jej Dyrektor Wykonawczy.

*Artykuł 71***Siedziba i biura lokalne Agencji**

1. Siedziba Agencji znajduje się w Pradze, w Czechach.
2. Personel Agencji może być rozmieszczony w jednym z centrów naziemnych Galileo lub EGNOS, o których mowa w decyzji wykonawczej (UE) 2016/413 lub (UE) 2017/1406, w celu realizacji działań Programu przewidzianych w odpowiedniej umowie.
3. Stosownie do potrzeb Programu można otwierać w państwach członkowskich lokalne biura zgodnie z procedurą w art. 79 ust. 2.

ROZDZIAŁ II

Organizacja Agencji*Artykuł 72***Struktura administracyjna i kierownicza**

1. Strukturę administracyjną i kierowniczą Agencji tworzą:
 - a) Rada Administracyjna;
 - b) Dyrektor Wykonawczy;
 - c) Rada ds. Akredytacji Bezpieczeństwa.

2. Rada Administracyjna, Dyrektor Wykonawczy i Rada ds. Akredytacji Bezpieczeństwa współpracują w celu zapewnienia funkcjonowania Agencji i koordynacji zgodnie z procedurami określonymi w wewnętrznych przepisach Agencji, takich jak regulamin Rady Administracyjnej, regulamin Rady ds. Akredytacji Bezpieczeństwa, obowiązujące Agencję przepisy finansowe, przepisy wykonawcze regulaminu pracowniczego urzędników Unii Europejskiej (zwanego dalej „regulaminem pracowniczym”) i przepisy regulujące dostęp do dokumentów.

Artykuł 73

Rada Administracyjna

1. W skład Rady Administracyjnej wchodzi po jednym przedstawicielu z każdego państwa członkowskiego oraz trzech przedstawicieli Komisji, a każdy z nich ma prawo głosu. W skład Rady Administracyjnej wchodzi również jeden członek wyznaczony przez Parlament Europejski, który nie ma prawa głosu.
2. Przewodniczący lub wiceprzewodniczący Rady ds. Akredytacji Bezpieczeństwa, przedstawiciel Rady, przedstawiciel Wysokiego Przedstawiciela oraz przedstawiciel ESA są zapraszani do udziału w posiedzeniach Rady Administracyjnej w charakterze obserwatorów w sprawach bezpośrednio ich dotyczących na warunkach określonych w regulaminie Rady Administracyjnej.
3. Każdy członek Rady Administracyjnej ma zastępcę. Zastępca reprezentuje członka pod jego nieobecność.
4. Każde państwo członkowskie nominuje członka i zastępcę członka Rady Administracyjnej, biorąc pod uwagę ich wiedzę w dziedzinie zadań Agencji i odpowiednie umiejętności kierownicze, administracyjne i budżetowe. Aby zapewnić ciągłość działalności Rady Administracyjnej, Parlament Europejski, Komisja i państwa członkowskie starają się ograniczyć zmiany wśród swoich przedstawicieli w Radzie Administracyjnej. Wszystkie strony dążą do osiągnięcia równowagi w składzie Rady Administracyjnej pod względem reprezentacji mężczyzn i kobiet.
5. Kadencja członków Rady Administracyjnej i ich zastępców trwa cztery lata z możliwością odnowienia.
6. W stosownych przypadkach udział przedstawicieli państw trzecich lub organizacji międzynarodowych i warunki takiego udziału są ustanawiane w umowach, o których mowa w art. 98, oraz muszą być zgodne z regulaminem Rady Administracyjnej. Przedstawiciele ci nie mają prawa głosu.

Artykuł 74

Przewodniczący Rady Administracyjnej

1. Rada Administracyjna wybiera przewodniczącego i zastępcę przewodniczącego spośród swoich członków mających prawo głosu. Zastępca przewodniczącego zastępuje z urzędu przewodniczącego, jeżeli przewodniczący nie jest w stanie pełnić swoich obowiązków.
2. Kadencja przewodniczącego i zastępcy przewodniczącego trwa dwa lata z możliwością jednokrotnego odnowienia. Każda z tych kadencji wygasa, gdy dana osoba przestaje być członkiem Rady Administracyjnej.
3. Rada Administracyjna ma prawo do odwołania przewodniczącego lub zastępcy przewodniczącego.

Artykuł 75

Posiedzenia Rady Administracyjnej

1. Posiedzenia Rady Administracyjnej są zwoływane przez jej przewodniczącego.

2. Dyrektor Wykonawczy bierze udział w obradach Rady Administracyjnej, chyba że przewodniczący postanowi inaczej. Dyrektorowi Wykonawczemu nie przysługuje prawo głosu.
3. Rada Administracyjna regularnie, co najmniej dwa razy w roku, odbywa posiedzenia zwyczajne. Ponadto zbiera się z inicjatywy przewodniczącego lub na wniosek co najmniej jednej trzeciej swoich członków.
4. Rada Administracyjna może zaprosić na swoje posiedzenie w charakterze obserwatora każdą osobę, której opinia może mieć znaczenie. Członkowie Rady Administracyjnej mogą korzystać z pomocy doradców lub ekspertów, z zastrzeżeniem jej regulaminu wewnętrznego.
5. Jeżeli dyskusja dotyczy korzystania z newralgicznej infrastruktury krajowej, przedstawiciele państw członkowskich i przedstawiciele Komisji mogą brać udział w posiedzeniach i obradach Rady Administracyjnej na zasadzie ograniczonego dostępu. Jednak w głosowaniach mogą brać udział wyłącznie przedstawiciele państw członkowskich, które posiadają taką infrastrukturę, oraz przedstawiciele Komisji. Jeżeli przewodniczący Rady Administracyjnej nie reprezentuje żadnego z państw członkowskich, które posiadają taką infrastrukturę, zastępują go przedstawiciele państw członkowskich, które posiadają taką infrastrukturę. Przypadki, w których znajduje zastosowanie niniejsza procedura, określa regulamin Rady Administracyjnej.
6. Agencja zapewnia Radzie Administracyjnej obsługę sekretariatu.

Artykuł 76

Zasady głosowania w Radzie Administracyjnej

1. Rada Administracyjna podejmuje decyzje większością głosów swoich członków z prawem głosu, chyba że niniejsze rozporządzenie stanowi inaczej.

Wybór i odwołanie przewodniczącego i zastępcy przewodniczącego Rady Administracyjnej oraz przyjęcie budżetu, programów prac, zatwierdzenie uzgodnień, o których mowa w art. 98 ust. 2, przepisów Agencji dotyczących bezpieczeństwa, przyjęcie regulaminu, otwieranie biur lokalnych oraz zatwierdzanie umów w sprawie przyjęcia, o których mowa w art. 92, wymagają większości dwóch trzecich głosów wszystkich członków z prawem głosu.

2. Każdy przedstawiciel państwa członkowskiego i Komisji dysponuje jednym głosem. W przypadku nieobecności członka z prawem głosu do wykonywania jego prawa głosu uprawniony jest jego zastępca. Decyzje na podstawie art. 77 ust. 2 lit. a), z wyjątkiem decyzji w sprawach przewidzianych w tytule V rozdział II lub art. 77 ust. 5, przyjmuje się wyłącznie wtedy, gdy głosują za nimi przedstawiciele Komisji.
3. W regulaminie Rady Administracyjnej ustanawia się bardziej szczegółowe zasady dotyczące głosowania, w szczególności warunki, na których jeden członek działa w imieniu innego członka, a także, w stosownych przypadkach, wszelkie wymogi dotyczące kworum.

Artykuł 77

Zadania Rady Administracyjnej

1. Rada Administracyjna zapewnia, aby Agencja wykonywała powierzone jej zadania zgodnie z warunkami określonymi w niniejszym rozporządzeniu, oraz podejmuje w tym celu wszelkie niezbędne decyzje. Powyższe nie ma wpływu na kompetencje powierzone Radzie ds. Akredytacji Bezpieczeństwa w odniesieniu do działań przewidzianych w tytule V rozdział II.
2. Ponadto Rada Administracyjna:
 - a) przyjmuje – do dnia 15 listopada każdego roku – program prac Agencji na kolejny rok po włączeniu do niego, bez żadnych zmian, części opracowanej przez Radę ds. Akredytacji Bezpieczeństwa zgodnie z art. 80 lit. b) i po uzyskaniu opinii Komisji;

- b) przyjmuje – do dnia 30 czerwca pierwszego roku obowiązywania wieloletnich ram finansowych przewidzianych w art. 312 TFUE – wieloletni program prac Agencji na okres objęty tymi wieloletnimi ramami finansowymi po włączeniu do niego, bez żadnych zmian, części opracowanej przez Radę ds. Akredytacji Bezpieczeństwa zgodnie z art. 80 lit. a) niniejszego rozporządzenia i po uzyskaniu opinii Komisji. W sprawie wieloletniego programu prac zasięga się opinii Parlamentu Europejskiego, pod warunkiem że celem takich konsultacji jest wymiana poglądów, a wynik nie jest dla Agencji wiążący;
- c) wykonuje obowiązki związane z budżetem określone w art. 84 ust. 5, 6, 10 i 11;
- d) nadzoruje działalność Centrum Monitorowania Bezpieczeństwa Systemu Galileo, o którym mowa w art. 34 ust. 5 lit. b);
- e) przyjmuje uzgodnienia dotyczące wykonania rozporządzenia (WE) nr 1049/2001 Parlamentu Europejskiego i Rady ⁽⁴⁶⁾, zgodnie z art. 94 niniejszego rozporządzenia;
- f) zatwierdza uzgodnienia, o których mowa w art. 98, po zasięgnięciu opinii Rady ds. Akredytacji Bezpieczeństwa odnośnie do tych postanowień uzgodnień, które dotyczą akredytacji bezpieczeństwa;
- g) przyjmuje procedury techniczne niezbędne do wykonywania jej zadań;
- h) przyjmuje sprawozdanie roczne z działalności i planów Agencji po włączeniu do niego, bez żadnych zmian, części opracowanej przez Radę ds. Akredytacji Bezpieczeństwa zgodnie z art. 80 lit. c) oraz przesyła je do dnia 1 lipca każdego roku Parlamentowi Europejskiemu, Radzie, Komisji i Trybunałowi Obrachunkowemu;
- i) zapewnia odpowiednie działania następcze dotyczące ustaleń i zaleceń wydanych w wyniku przeprowadzenia ocen i audytów, o których mowa w art. 102, jak również w wyniku dochodzeń prowadzonych przez OLAF i wszystkich wewnętrznych lub zewnętrznych sprawozdań z audytu oraz przesyła władzy budżetowej wszystkie informacje mające znaczenie dla wyniku procedur oceny;
- j) jest konsultowana przez Dyrektora Wykonawczego w sprawie ramowej umowy o partnerstwie finansowym, o której mowa w art. 31, i umów o przyznanie wkładu, o których mowa w art. 27 ust. 3 i art. 29 ust. 5, przed ich podpisaniem;
- k) przyjmuje przepisy Agencji dotyczące bezpieczeństwa, o których mowa w art. 96;
- l) zatwierdza, na podstawie wniosku Dyrektora Wykonawczego, strategię w zakresie zwalczania nadużyć finansowych;
- m) w razie konieczności i na podstawie wniosku Dyrektora Wykonawczego zatwierdza struktury organizacyjne, o których mowa w art. 79 ust. 1 lit. l);
- n) powołuje księgowego, którym może być księgowy Komisji, który:
 - (i) podlega przepisom regulaminu pracowniczego i warunków zatrudnienia innych pracowników Unii (zwanym dalej „warunkami zatrudnienia”), określonych w rozporządzeniu Rady (EWG, Euratom, EWWiS) nr 259/68 ⁽⁴⁷⁾; oraz
 - (ii) zachowuje całkowitą niezależność przy wykonywaniu swoich obowiązków;
- o) przyjmuje i publikuje swój regulamin.

3. W odniesieniu do pracowników Agencji Rada Administracyjna wykonuje uprawnienia powierzone na mocy regulaminu pracowniczego organowi powołującemu oraz uprawnienia powierzone na mocy warunków zatrudnienia organowi upoważnionemu do zawierania umów o pracę (zwane dalej „uprawnieniami organu powołującego”).

Zgodnie z procedurą ustanowioną w art. 110 regulaminu pracowniczego Rada Administracyjna przyjmuje – na podstawie art. 2 ust. 1 regulaminu pracowniczego i art. 6 warunków zatrudnienia – decyzję przekazującą odpowiednie uprawnienia organu powołującego Dyktorowi Wykonawczemu i określającą warunki, zgodnie z którymi możliwe jest zawieszenie przekazania tych uprawnień. Dyrektor Wykonawczy składa Radzie Administracyjnej sprawozdania z wykonania przekazanych mu uprawnień. Dyrektor Wykonawczy jest upoważniony do dalszego przekazywania tych uprawnień.

⁽⁴⁶⁾ Rozporządzenie (WE) nr 1049/2001 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 30 maja 2001 r. w sprawie publicznego dostępu do dokumentów Parlamentu Europejskiego, Rady i Komisji (Dz.U. L 145 z 31.5.2001, s. 43).

⁽⁴⁷⁾ Dz.U. L 56 z 4.3.1968, s. 1.

Stosując przepisy akapitu drugiego niniejszego ustępu, jeżeli wymagają tego szczególne okoliczności, Rada Administracyjna może – w drodze decyzji – zawiesić tymczasowo przekazanie uprawnień organu powołującego Dyrektorowi Wykonawczemu i uprawnienia przekazane dalej przez Dyrektora Wykonawczego oraz wykonywać je samodzielnie lub przekazać je jednemu ze swoich członków lub członkowi personelu innemu niż Dyrektor Wykonawczy.

Na zasadzie odstępstwa od akapitu drugiego niniejszego ustępu Rada Administracyjna zobowiązana jest do przekazania przewodniczącemu Rady ds. Akredytacji Bezpieczeństwa uprawnień, o których mowa w akapicie pierwszym, w zakresie naboru, oceny i zmian w zaszerogowaniu pracowników zaangażowanych w działania przewidziane w tytule V rozdział II oraz środków dyscyplinarnych podejmowanych w odniesieniu do tych pracowników.

Rada Administracyjna przyjmuje środki wykonawcze dotyczące regulaminu pracowniczego i warunków zatrudnienia zgodnie z procedurą ustanowioną w art. 110 regulaminu pracowniczego. W odniesieniu do naboru, oceny i zmian w zaszerogowaniu pracowników zaangażowanych w działania przewidziane w tytule V rozdział II niniejszego rozporządzenia oraz środków dyscyplinarnych podejmowanych w odniesieniu do tych pracowników zasięga ona wcześniej opinii Rady ds. Akredytacji Bezpieczeństwa i w należyty sposób uwzględnia jej uwagi.

Rada Administracyjna przyjmuje również decyzję ustanawiającą zasady delegowania ekspertów krajowych do Agencji. Przed przyjęciem tej decyzji Rada Administracyjna zasięga opinii Rady ds. Akredytacji Bezpieczeństwa odnośnie do delegowania ekspertów krajowych zaangażowanych w działania w zakresie akredytacji bezpieczeństwa przewidziane w tytule V rozdział II, i w należyty sposób uwzględnia jej uwagi.

4. Rada Administracyjna powołuje Dyrektora Wykonawczego i może przedłużyć lub zakończyć jego kadencję na podstawie art. 89.

5. Z wyjątkiem działań podejmowanych zgodnie z tytułem V rozdział II, Rada Administracyjna sprawuje władzę dyscyplinarną wobec Dyrektora Wykonawczego w związku z jego działalnością, w szczególności w odniesieniu do spraw bezpieczeństwa wchodzących w zakres kompetencji Agencji.

Artykuł 78

Dyrektor Wykonawczy

1. Agencją zarządza Dyrektor Wykonawczy. Dyrektor Wykonawczy odpowiada przed Radą Administracyjną.

Niniejszy ustęp nie ma wpływu na autonomię i niezależność Rady ds. Akredytacji Bezpieczeństwa oraz podlegających jej zgodnie z art. 82 pracowników Agencji ani na uprawnienia przyznane Radzie ds. Akredytacji Bezpieczeństwa i przewodniczącemu Rady ds. Akredytacji Bezpieczeństwa zgodnie z, odpowiednio, art. 38 i 81.

2. Bez uszczerbku dla uprawnień Komisji i Rady Administracyjnej Dyrektor Wykonawczy zachowuje niezależność przy wykonywaniu swoich obowiązków i nie zwraca się o instrukcje ani ich nie przyjmuje od żadnego rządu ani jakiegokolwiek innego podmiotu.

Artykuł 79

Zadania Dyrektora Wykonawczego

1. Dyrektor Wykonawczy wykonuje następujące zadania:

- a) reprezentuje Agencję i podpisuje umowy, o których mowa w art. 27 ust. 3, art. 29 ust. 5 i art. 31;
- b) przygotowuje prace Rady Administracyjnej i uczestniczy, bez prawa głosu, w pracach Rady Administracyjnej, z zastrzeżeniem art. 75 ust. 2 akapit drugi;
- c) wykonuje decyzje Rady Administracyjnej;

- d) przygotowuje wieloletnie i roczne programy prac Agencji i przedkłada je Radzie Administracyjnej do zatwierdzenia, z wyjątkiem części przygotowywanych i przyjmowanych przez Radę ds. Akredytacji Bezpieczeństwa zgodnie z art. 80 lit. a) i b);
- e) realizuje wieloletnie i roczne programy prac, z wyjątkiem części realizowanych przez przewodniczącego Rady ds. Akredytacji Bezpieczeństwa;
- f) przygotowuje sprawozdanie z postępu prac dotyczące realizacji rocznego programu prac i, w stosownych przypadkach, wieloletniego programu prac na każde posiedzenie Rady Administracyjnej, do którego włącza się, bez żadnych zmian, część przygotowaną przez przewodniczącego Rady ds. Akredytacji Bezpieczeństwa;
- g) przygotowuje sprawozdanie roczne z działalności i planów Agencji, z wyjątkiem części przygotowanej i zatwierdzonej przez Radę ds. Akredytacji Bezpieczeństwa zgodnie z art. 80 lit. c) i dotyczącej działań objętych tytułem V, oraz przedkłada je Radzie Administracyjnej do zatwierdzenia;
- h) zajmuje się bieżącym zarządzaniem Agencją i podejmuje wszelkie niezbędne działania, aby zapewnić funkcjonowanie Agencji zgodnie z niniejszym rozporządzeniem, w szczególności przyjmuje wewnętrzne instrukcje administracyjne i publikuje ogłoszenia;
- i) sporządza projekt preliminarza dochodów i wydatków Agencji zgodnie z art. 84 i wykonuje budżet zgodnie z art. 85;
- j) zapewnia, aby Agencja, jako operator Centrum Monitorowania Bezpieczeństwa Systemu Galileo, była w stanie wykonywać instrukcje wydane na podstawie decyzji (WPZiB) 2021/698 oraz pełnić rolę, o której mowa w art. 6 decyzji nr 1104/2011/UE;
- k) zapewnia obieg wszystkich istotnych informacji, w szczególności dotyczących bezpieczeństwa, w ramach struktury Agencji, o której mowa w art. 72 ust. 1;
- l) określa – w ścisłej współpracy z przewodniczącym Rady ds. Akredytacji Bezpieczeństwa w odniesieniu do spraw związanych z działaniami w zakresie akredytacji bezpieczeństwa przewidzianymi w tytule V rozdział II – strukturę organizacyjną Agencji i przedkłada ją Radzie Administracyjnej do zatwierdzenia. Struktura ta odzwierciedla szczególne cechy poszczególnych komponentów Programu;
- m) wykonuje w stosunku do pracowników Agencji uprawnienia organu powołującego, o których mowa w art. 77 ust. 3 akapit pierwszy, w zakresie, w jakim uprawnienia te zostały mu przekazane zgodnie z art. 77 ust. 3 akapit drugi;
- n) zapewnia Radzie ds. Akredytacji Bezpieczeństwa, organom, o których mowa w art. 38 ust. 3 i art. 82 ust. 2, oraz przewodniczącemu Rady ds. Akredytacji Bezpieczeństwa obsługę sekretariatu i wszelkie zasoby niezbędne do ich należytego funkcjonowania;
- o) z wyjątkiem części planu działania dotyczącej działań przewidzianych w tytule V rozdział II, przygotowuje plan działania dotyczący zapewnienia działań następczych w związku z ustaleniami i zaleceniami wynikającymi z ocen, o których mowa w art. 102, oraz dwa razy w roku przedkłada Komisji sprawozdanie z postępu prac, po włączeniu do niego, bez żadnych zmian, części sporządzonej przez Radę ds. Akredytacji Bezpieczeństwa; sprawozdanie to przedkłada się także Radzie Administracyjnej do wiadomości;
- p) stosuje następujące środki w celu ochrony interesów finansowych Unii:
 - (i) środki zapobiegające nadużyciom finansowym, korupcji i innym nielegalnym działaniom, z zastosowaniem skutecznych środków nadzoru;
 - (ii) w razie wykrycia nieprawidłowości przeprowadza procedury odzyskiwania kwot nienależnie wypłaconych, a także, w stosownych przypadkach, stosuje skuteczne, proporcjonalne i odstrasżające sankcje administracyjne i finansowe;
- q) sporządza strategię Agencji w zakresie zwalczania nadużyć finansowych, proporcjonalną do ryzyka nadużyć finansowych, obejmującą analizę kosztów i korzyści wynikających ze środków, które mają zostać wdrożone, oraz uwzględniającą ustalenia i zalecenia wydane w wyniku dochodzeń przeprowadzonych przez OLAF, i przedkłada ją Radzie Administracyjnej do zatwierdzenia;
- r) na wezwanie Parlamentu Europejskiego składa mu sprawozdanie z wykonania swoich obowiązków; Rada może wezwać Dyrektora Wykonawczego do złożenia jej sprawozdania z wykonania powierzonych mu obowiązków.

2. Dyrektor Wykonawczy podejmuje decyzję, czy do skutecznego i wydajnego wykonywania zadań Agencji konieczna jest obecność członka lub członków jej personelu w państwie członkowskim lub państwach członkowskich. Przed podjęciem decyzji o otwarciu biura lokalnego Dyrektor Wykonawczy uzyskuje wcześniejszą zgodę Komisji, Rady Administracyjnej i państwa członkowskiego lub państw członkowskich, którego lub których to dotyczy. W decyzji tej określa się zakres działań prowadzonych w biurze lokalnym w sposób pozwalający uniknąć niepotrzebnych kosztów i powielania administracyjnych funkcji Agencji. W miarę możliwości w projekcie jednolitego dokumentu programowego, o którym mowa w art. 84 ust. 6, uwzględnia się skutki pod kątem rozmieszczenia personelu i budżetu.

Artykuł 80

Zadania Rady ds. Akredytacji Bezpieczeństwa w zakresie zarządzania

Oprócz zadań, o których mowa w art. 38, Rada ds. Akredytacji Bezpieczeństwa, w ramach zarządzania Agencją:

- a) przygotowuje i zatwierdza tę część wieloletniego programu prac, która dotyczy działań operacyjnych przewidzianych w tytule V rozdział II oraz potrzebnych do realizacji tych działań zasobów finansowych i ludzkich, i przedkłada ją Radzie Administracyjnej z odpowiednim wyprzedzeniem pozwalającym na włączenie tej części do wieloletniego programu prac;
- b) przygotowuje i zatwierdza tę część rocznego programu prac, która dotyczy działań operacyjnych przewidzianych w tytule V rozdział II oraz potrzebnych do realizacji tych działań zasobów finansowych i ludzkich, i przedkłada ją Radzie Administracyjnej z odpowiednim wyprzedzeniem pozwalającym na włączenie tej części do rocznego programu prac;
- c) przygotowuje i zatwierdza tę część sprawozdania rocznego, która dotyczy działalności i planów Agencji przewidzianych w tytule V rozdział II oraz zasobów finansowych i ludzkich potrzebnych do realizacji tej działalności i planów, i przedkłada ją Radzie Administracyjnej z odpowiednim wyprzedzeniem pozwalającym na włączenie tej części do sprawozdania rocznego.

Artykuł 81

Przewodniczący Rady ds. Akredytacji Bezpieczeństwa

1. Rada ds. Akredytacji Bezpieczeństwa wybiera przewodniczącego i zastępcę przewodniczącego spośród swoich członków większością dwóch trzecich głosów wszystkich członków z prawem głosu. Jeżeli po dwóch posiedzeniach Rady ds. Akredytacji Bezpieczeństwa nie osiągnięto większości dwóch trzecich głosów, wymagana jest większość zwykła.
2. Zastępca przewodniczącego zastępuje z urzędu przewodniczącego, jeżeli przewodniczący nie jest w stanie pełnić swoich obowiązków.
3. Rada ds. Akredytacji Bezpieczeństwa ma prawo odwołania przewodniczącego lub zastępcy przewodniczącego. Decyzję o odwołaniu Rada ds. Akredytacji Bezpieczeństwa przyjmuje większością dwóch trzecich głosów.
4. Kadencja przewodniczącego i zastępcy przewodniczącego Rady ds. Akredytacji Bezpieczeństwa trwa dwa lata z możliwością jednokrotnego odnowienia. Każda z tych kadencji wygasa, gdy dana osoba przestaje być członkiem Rady ds. Akredytacji Bezpieczeństwa.

Artykuł 82

Aspekty organizacyjne dotyczące Rady ds. Akredytacji Bezpieczeństwa

1. Rada ds. Akredytacji Bezpieczeństwa ma dostęp do wszystkich zasobów ludzkich i materialnych wymaganych do wykonywania jej zadań w sposób niezależny. Ma ona dostęp do wszelkich informacji użytecznych do wykonywania jej zadań, którymi dysponują inne organy Agencji, bez uszczerbku dla zasad autonomii i niezależności, o których mowa w art. 37 lit. i).

2. Rada ds. Akredytacji Bezpieczeństwa i podlegający jej pracownicy Agencji prowadzą prace w sposób, który zapewnia autonomię i niezależność w stosunku do innych działań Agencji, w szczególności w stosunku do działań operacyjnych związanych z eksploatacją systemów, zgodnie z celami poszczególnych komponentów Programu. Członkowi personelu Agencji podlegającemu Radzie ds. Akredytacji Bezpieczeństwa nie można jednocześnie powierzyć innych zadań w ramach Agencji.

W tym celu w ramach Agencji dokonuje się skutecznego rozdzielania organizacyjnego pracowników uczestniczących w działaniach przewidzianych w tytule V rozdział II od pozostałych pracowników Agencji. Rada ds. Akredytacji Bezpieczeństwa niezwłocznie informuje Dyrektora Wykonawczego, Radę Administracyjną i Komisję o wszelkich okolicznościach, które mogłyby negatywnie wpłynąć na jej autonomię lub niezależność. Jeżeli Agencja nie jest w stanie zaradzić takiej sytuacji, Komisja analizuje ją w porozumieniu z odnośnymi stronami. W oparciu o wyniki tej analizy Komisja przyjmuje odpowiednie środki zmniejszające ryzyko, które mają zostać wdrożone przez Agencję, oraz informuje o nich Parlament Europejski i Radę.

3. Rada ds. Akredytacji Bezpieczeństwa powołuje podległe jej specjalne organy, działające zgodnie z jej instrukcjami i zajmujące się określonymi sprawami. W szczególności, zapewniając niezbędną ciągłość pracy, Rada ds. Akredytacji Bezpieczeństwa powołuje panel mający za zadanie prowadzenie przeglądów i prób w zakresie analizy bezpieczeństwa w celu sporządzania odnośnych sprawozdań dotyczących ryzyka z myślą o wspomaganiu Rady ds. Akredytacji Bezpieczeństwa w przygotowywaniu jej decyzji. Rada ds. Akredytacji Bezpieczeństwa może powoływać i rozwiązywać grupy ekspertów mające za zadanie wnoszenie wkładu w prace tego panelu.

Artykuł 83

Zadania przewodniczącego Rady ds. Akredytacji Bezpieczeństwa

1. Przewodniczący Rady ds. Akredytacji Bezpieczeństwa zapewnia prowadzenie przez tę radę jej działań w zakresie akredytacji bezpieczeństwa w sposób niezależny i wykonuje następujące zadania:

- a) zarządza działaniami w zakresie akredytacji bezpieczeństwa pod nadzorem Rady ds. Akredytacji Bezpieczeństwa;
- b) pod nadzorem Rady ds. Akredytacji Bezpieczeństwa realizuje te części wieloletnich i rocznych programów prac Agencji, które są przewidziane w tytule V rozdział II;
- c) współpracuje z Dyrektorem Wykonawczym przy opracowywaniu projektu planu zatrudnienia, o którym mowa w art. 84 ust. 4, oraz struktur organizacyjnych Agencji;
- d) przygotowuje tę część sprawozdania z postępu prac, która dotyczy działań operacyjnych przewidzianych w tytule V rozdział II, i przedkłada ją Radzie ds. Akredytacji Bezpieczeństwa i Dyrektorowi Wykonawczemu z odpowiednim wyprzedzeniem pozwalającym na włączenie jej do sprawozdania z postępu prac;
- e) przygotowuje tę część sprawozdania rocznego i planu działania, która dotyczy działań operacyjnych przewidzianych w tytule V rozdział II, i przedkłada ją Dyrektorowi Wykonawczemu z odpowiednim wyprzedzeniem;
- f) reprezentuje Agencję w zakresie działań i decyzji przewidzianych w tytule V rozdział II;
- g) wykonuje w stosunku do pracowników Agencji zaangażowanych w działania przewidziane w tytule V rozdział II uprawnienia, o których mowa w art. 77 ust. 3 akapit pierwszy, przekazane mu zgodnie z art. 77 ust. 3 akapit czwarty.

2. W odniesieniu do działań przewidzianych w tytule V rozdział II Parlament Europejski i Rada mogą wezwać przewodniczącego Rady ds. Akredytacji Bezpieczeństwa do wymiany opinii na forum tych instytucji na temat prac i planów Agencji, w tym na temat jej wieloletnich i rocznych programów prac.

ROZDZIAŁ III

Przepisy finansowe dotyczące Agencji

Artykuł 84

Budżet Agencji

1. Bez uszczerbku dla innych zasobów i należności dochód Agencji składa się z wkładu Unii zapisanego w budżecie Unii w celu zapewnienia równowagi między dochodami a wydatkami. Agencja może otrzymywać dotacje *ad hoc* z budżetu Unii.
2. Wydatki Agencji obejmują wydatki związane z personelem, administrowaniem, infrastrukturą, koszty operacyjne i wydatki związane z funkcjonowaniem Rady ds. Akredytacji Bezpieczeństwa, w tym organów, o których mowa w art. 38 ust. 3 i art. 82 ust. 3, oraz wydatki związane z umowami i porozumieniami zawartymi przez Agencję w celu wykonania powierzonych jej zadań.
3. Dochody i wydatki muszą się równoważyć.
4. Dyrektor Wykonawczy, w ścisłej współpracy z przewodniczącym Rady ds. Akredytacji Bezpieczeństwa w odniesieniu do działań przewidzianych w tytule V rozdział II, sporządza projekt preliminarza dochodów i wydatków Agencji na kolejny rok budżetowy, jasno ukazując rozdział między tymi elementami projektu preliminarza, które odnoszą się do działań w zakresie akredytacji bezpieczeństwa, a elementami związanymi z innymi działaniami Agencji. Przewodniczący Rady ds. Akredytacji Bezpieczeństwa może przygotować pisemne oświadczenie odnośnie do tego projektu, a Dyrektor Wykonawczy przekazuje Radzie Administracyjnej i Radzie ds. Akredytacji Bezpieczeństwa projekt preliminarza i to oświadczenie wraz z projektem planu zatrudnienia.
5. Każdego roku, na podstawie projektu preliminarza dochodów i wydatków oraz w ścisłej współpracy z Radą ds. Akredytacji Bezpieczeństwa w odniesieniu do działań przewidzianych w tytule V rozdział II, Rada Administracyjna sporządza preliminarz dochodów i wydatków Agencji na kolejny rok budżetowy.
6. Do dnia 31 stycznia każdego roku Rada Administracyjna przekazuje projekt jednolitego dokumentu programowego, zawierający między innymi preliminarz, projekt planu zatrudnienia i wstępny roczny program prac, Komisji oraz państwom trzecim lub organizacjom międzynarodowym, z którymi Agencja zawarła uzgodnienia zgodnie z art. 98.
7. Komisja przesyła preliminarz dochodów i wydatków Parlamentowi Europejskiemu i Radzie („władza budżetowa”) wraz z projektem budżetu ogólnego Unii Europejskiej.
8. Na podstawie preliminarza Komisja wprowadza do projektu budżetu ogólnego Unii Europejskiej szacunki, które uważa za niezbędne dla planu zatrudnienia, oraz kwoty dotacji, które mają być ujęte w budżecie ogólnym. Komisja przedkłada projekt budżetu ogólnego władzy budżetowej zgodnie z art. 314 TFUE.
9. Władza budżetowa zatwierdza przydział środków na wkład dla Agencji i przyjmuje plan zatrudnienia Agencji.
10. Budżet jest przyjmowany przez Radę Administracyjną. Ostateczne jego zatwierdzenie następuje po ostatecznym przyjęciu budżetu ogólnego Unii Europejskiej. W razie konieczności budżet jest odpowiednio dostosowywany.
11. Rada Administracyjna możliwie jak najszybciej powiadamia władzę budżetową o zamiarze realizacji projektów, które mogłyby mieć poważne skutki finansowe dla realizacji budżetu, w szczególności wszelkich projektów odnoszących się do nieruchomości, takich jak wynajem lub nabycie budynków. Informuje ona o tym Komisję.
12. W przypadku gdy którykolwiek z organów władzy budżetowej powiadomił o swoim zamiarze wydania opinii, przesyła on swoją opinię Radzie Administracyjnej w terminie sześciu tygodni od daty powiadomienia o takim zamiarze.

*Artykuł 85***Wykonanie budżetu Agencji**

1. Budżet Agencji jest wykonywany przez Dyrektora Wykonawczego.
2. Każdego roku Dyktor Wykonawczy przekazuje władzy budżetowej wszystkie informacje potrzebne do wykonania jej obowiązków dotyczących oceny.

*Artykuł 86***Prezentacja sprawozdania finansowego Agencji i udzielenie absolutorium**

Prezentacja wstępnego i końcowego sprawozdania finansowego Agencji oraz udzielenie absolutorium przebiegają zgodnie z zasadami i terminarzem określonymi w rozporządzeniu finansowym i w ramowym rozporządzeniu finansowym dla organów, o którym mowa w art. 70 rozporządzenia finansowego.

*Artykuł 87***Przepisy finansowe dotyczące Agencji**

Przepisy finansowe mające zastosowanie do Agencji są przyjmowane przez Radę Administracyjną po konsultacji z Komisją. Przepisy te nie mogą odbiegać od ramowego rozporządzenia finansowego dla organów, o którym mowa w art. 70 rozporządzenia finansowego, chyba że wymagają tego specyficzne potrzeby operacyjne Agencji, a Komisja uprzednio wyraziła na to zgodę.

ROZDZIAŁ IV

Zasoby ludzkie Agencji*Artykuł 88***Personel Agencji**

1. Do pracowników zatrudnionych przez Agencję mają zastosowanie regulamin pracowniczy, warunki zatrudnienia oraz przepisy przyjęte wspólnie przez instytucje Unii w celu stosowania tego regulaminu pracowniczego i tych warunków zatrudnienia.
2. Personel Agencji składa się z pracowników zatrudnianych w miarę potrzeb przez Agencję do wykonywania jej zadań. Muszą oni mieć poświadczenie bezpieczeństwa odpowiednie do klauzul tajności informacji, z którymi mają do czynienia.
3. Wewnętrzne przepisy Agencji, takie jak regulamin Rady Administracyjnej, regulamin Rady ds. Akredytacji Bezpieczeństwa, przepisy finansowe mające zastosowanie do Agencji, przepisy wykonawcze dotyczące regulaminu pracowniczego i zasady dostępu do dokumentów, zapewniają autonomię i niezależność pracowników wykonujących czynności w zakresie akredytacji bezpieczeństwa w stosunku do pracowników zaangażowanych w inną działalność Agencji, na podstawie art. 37 lit. i).

*Artykuł 89***Powołanie Dyrektora Wykonawczego i jego kadencja**

1. Dyktor Wykonawczy jest zatrudniany w charakterze pracownika Agencji na czas określony zgodnie z art. 2 lit. a) warunków zatrudnienia.

Rada Administracyjna powołuje Dyrektora Wykonawczego na podstawie jego wiedzy merytorycznej oraz udokumentowanych umiejętności administracyjnych i kierowniczych, a także odpowiednich kompetencji i doświadczenia, z listy co najmniej trzech kandydatów zaproponowanych przez Komisję, wyłonionych w drodze otwartej i przejrzystej procedury konkursowej, po opublikowaniu zaproszenia do wyrażenia zainteresowania w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* lub w innym miejscu.

Kandydat wybrany przez Radę Administracyjną na stanowisko Dyrektora Wykonawczego może zostać przy pierwszej możliwej okazji zaproszony do złożenia oświadczenia przed Parlamentem Europejskim oraz do udzielenia odpowiedzi na pytania posłów.

Do celów zawarcia umowy z Dyrektorem Wykonawczym Agencję reprezentuje przewodniczący Rady Administracyjnej.

Rada Administracyjna podejmuje decyzję o powołaniu Dyrektora Wykonawczego większością dwóch trzecich głosów swoich członków.

2. Kadencja Dyrektora Wykonawczego trwa pięć lat. Na zakończenie kadencji Komisja dokonuje oceny wykonania przez Dyrektora Wykonawczego jego obowiązków, z uwzględnieniem przyszłych zadań Agencji i stojących przed nią wyzwań.

Na wniosek Komisji, z uwzględnieniem oceny, o której mowa w akapicie pierwszym, Rada Administracyjna może jednokrotnie przedłużyć kadencję Dyrektora Wykonawczego na okres nie dłuższy niż pięć lat.

Decyzja o przedłużeniu kadencji Dyrektora Wykonawczego przyjmowana jest większością dwóch trzecich głosów członków Rady Administracyjnej.

Dyrektor Wykonawczy, którego kadencję przedłużono, nie może po jej zakończeniu brać udziału w kolejnej procedurze selekcji na to samo stanowisko.

Rada Administracyjna informuje Parlament Europejski o zamiarze przedłużenia kadencji Dyrektora Wykonawczego. Przed przedłużeniem kadencji Dyrektor Wykonawczy może zostać zaproszony do złożenia oświadczenia przed właściwymi komisjami Parlamentu Europejskiego i do udzielenia odpowiedzi na pytania posłów.

3. Rada Administracyjna może odwołać Dyrektora Wykonawczego na wniosek Komisji lub jednej trzeciej swoich członków, w drodze decyzji przyjętej większością dwóch trzecich głosów jej członków.

4. Parlament Europejski i Rada mogą wezwać Dyrektora Wykonawczego do wymiany opinii na forum tych instytucji na temat prac i planów Agencji, w tym na temat jej wieloletnich i rocznych programów prac. Ta wymiana opinii nie może dotyczyć spraw związanych z działaniami w zakresie akredytacji bezpieczeństwa przewidzianymi w tytule V rozdział II.

Artykuł 90

Delegowanie ekspertów krajowych do Agencji

Agencja może zatrudniać ekspertów krajowych z państw członkowskich, a także, na podstawie art. 98 ust. 2, ekspertów krajowych z państw trzecich i organizacji międzynarodowych uczestniczących w pracach Agencji. Eksperti ci muszą mieć poświadczenie bezpieczeństwa odpowiednie do klauzul tajności informacji, z którymi mają do czynienia na podstawie art. 43 ust. 2. Do takich pracowników nie ma zastosowania regulamin pracowniczy ani warunki zatrudnienia.

ROZDZIAŁ V

Inne przepisy

Artykuł 91

Przywileje i immunitety

Do Agencji i jej pracowników ma zastosowanie Protokół nr 7 w sprawie przywilejów i immunitetów Unii Europejskiej załączony do TUE i do TFUE.

Artykuł 92

Umowa w sprawie siedziby i umowy w sprawie przyjęcia biur lokalnych

1. Niezbędne uzgodnienia dotyczące pomieszczeń, jakie należy zapewnić Agencji w przyjmującym państwie członkowskim, w którym znajduje się siedziba Agencji, i instalacji udostępnianych przez to państwo członkowskie, a także przepisy szczególne mające zastosowanie w przyjmującym państwie członkowskim do Dyrektora Wykonawczego, członków Rady Administracyjnej, personelu Agencji i do członków ich rodzin określa się w umowie w sprawie siedziby. Umowa w sprawie siedziby jest zawierana między Agencją a danym państwem członkowskim, w którym znajduje się siedziba Agencji, po uzyskaniu zgody Rady Administracyjnej.
2. Jeżeli jest to niezbędne dla działania biura lokalnego Agencji, otwartego zgodnie z art. 79 ust. 2, Agencja zawiera – po uzyskaniu zgody Rady Administracyjnej – umowę z danym państwem członkowskim, w którym znajduje się to biuro lokalne.
3. Państwa członkowskie przyjmujące Agencję oferują najlepsze możliwe warunki zapewniające sprawne i skuteczne funkcjonowanie Agencji, w tym wielojęzyczną edukację o charakterze europejskim i odpowiednie połączenia transportowe.

Artykuł 93

System językowy Agencji

1. Do Agencji ma zastosowanie rozporządzenie Rady nr 1 ⁽⁴⁸⁾.
2. Usługi tłumaczeniowe wymagane dla funkcjonowania Agencji zapewnia Centrum Tłumaczeń dla Organów Unii Europejskiej.

Artykuł 94

Polityka dotycząca dostępu do dokumentów będących w posiadaniu Agencji

1. Do dokumentów będących w posiadaniu Agencji ma zastosowanie rozporządzenie (WE) nr 1049/2001.
2. Rada Administracyjna przyjmuje uzgodnienia dotyczące wykonania rozporządzenia (WE) nr 1049/2001.
3. Decyzje podjęte przez Agencję na podstawie art. 8 rozporządzenia (WE) nr 1049/2001 mogą być przedmiotem skargi do Rzecznika Praw Obywatelskich lub postępowania przed Trybunałem Sprawiedliwości Unii Europejskiej, na podstawie, odpowiednio, art. 228 i 263 TFUE.

⁽⁴⁸⁾ Rozporządzenie Rady nr 1 z dnia 15 kwietnia 1958 r. w sprawie określenia systemu językowego Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej (Dz.U. 17 z 6.10.1958, s. 385).

*Artykuł 95***Zapobieganie przez Agencję nadużyciom finansowym**

1. W celu ułatwienia zwalczania nadużyć finansowych, korupcji i wszelkiej innej nielegalnej działalności – zgodnie z rozporządzeniem (UE, Euratom) nr 883/2013 – Agencja, w terminie sześciu miesięcy od dnia rozpoczęcia swojej działalności, przystępuje do Porozumienia międzyinstytucjonalnego z dnia 25 maja 1999 r. dotyczącego dochodzeń wewnętrznych prowadzonych przez Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF) ⁽⁴⁹⁾ oraz przyjmuje odpowiednie przepisy mające zastosowanie do wszystkich pracowników Agencji, korzystając z decyzji wzorcowej określonej w załączniku do tego porozumienia.
2. Europejski Trybunał Obrachunkowy jest uprawniony do przeprowadzania kontroli, na podstawie dokumentów i na miejscu, obejmujących wszystkich beneficjentów dotacji, wykonawców i podwykonawców, którzy otrzymali od Agencji środki finansowe Unii.
3. Zgodnie z przepisami i procedurami określonymi w rozporządzeniu (Euratom, WE) nr 2185/96 i w rozporządzeniu (UE, Euratom) nr 883/2013 OLAF może prowadzić dochodzenia, w tym kontrole na miejscu i inspekcje, w celu ustalenia, czy doszło do nadużyć finansowych, korupcji lub jakichkolwiek innych nielegalnych działań naruszających interesy finansowe Unii w związku z dotacją lub zamówieniem finansowanymi przez Agencję.
4. Zawierane przez Agencję umowy o współpracy z państwami trzecimi i organizacjami międzynarodowymi, zawierane przez nią umowy w sprawie udzielenia zamówienia i umowy o udzieleniu dotacji oraz decyzje o udzieleniu przez nią dotacji zawierają postanowienia wyraźnie upoważniające Europejski Trybunał Obrachunkowy i OLAF do prowadzenia takich kontroli i dochodzeń zgodnie z ich odpowiednimi kompetencjami. Nie ma to wpływu na ust. 1, 2 i 3.

*Artykuł 96***Ochrona przez Agencję EUCI lub szczególnie chronionych informacji jawnych**

Po uprzednim zasięgnięciu opinii Komisji Agencja przyjmuje własne przepisy bezpieczeństwa równoważne z przepisami bezpieczeństwa Komisji dotyczącymi ochrony EUCI oraz szczególnie chronionych informacji jawnych, w tym z przepisami dotyczącymi wymiany, przetwarzania i przechowywania takich informacji, zgodnie z decyzjami (UE, Euratom) 2015/443 i (UE, Euratom) 2015/444.

*Artykuł 97***Odpowiedzialność Agencji**

1. Odpowiedzialność umowną Agencji reguluje prawo właściwe dla danej umowy.
2. Sędem właściwym do orzekania na podstawie klauzuli arbitrażowej zamieszczonej w umowie zawartej przez Agencję jest Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej.
3. W przypadku odpowiedzialności pozaumownej Agencja, zgodnie z zasadami ogólnymi wspólnymi dla ustawodawstwa państw członkowskich, ma obowiązek naprawienia szkody wyrządzonej przez jej wydziały lub przez jej pracowników przy wykonywaniu ich obowiązków.
4. Sędem właściwym w sporach dotyczących odszkodowania za szkody, o których mowa w ust. 3, jest Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej.
5. Odpowiedzialność osobistą pracowników Agencji wobec Agencji regulują mające do nich zastosowanie przepisy ustanowione w regulaminie pracowniczym lub w warunkach zatrudnienia.

*Artykuł 98***Współpraca z państwami trzecimi i organizacjami międzynarodowymi**

1. Agencja jest otwarta na udział państw trzecich i organizacji międzynarodowych, które zawarły w tym celu umowy międzynarodowe z Unią.

⁽⁴⁹⁾ Dz.U. L 136 z 31.5.1999, s. 15.

2. Na podstawie odpowiednich postanowień umów, o których mowa w ust. 1 niniejszego artykułu i w art. 43, opracowuje się uzgodnienia określające w szczególności charakter, zakres i sposób uczestniczenia zainteresowanych państw trzecich i organizacji międzynarodowych w pracach Agencji, w tym postanowienia dotyczące uczestnictwa w inicjatywach podejmowanych przez Agencję, wkładów finansowych oraz personelu. W odniesieniu do kwestii kadrowych uzgodnienia te muszą być w każdym przypadku zgodne z regulaminem pracowniczym. W stosownych przypadkach zawierają one również postanowienia dotyczące wymiany i ochrony informacji niejawnych z państwami trzecimi i organizacjami międzynarodowymi. Postanowienia te podlegają wcześniejszemu zatwierdzeniu przez Komisję.
3. W ramach umów międzynarodowych, o których mowa w ust. 1, Rada Administracyjna przyjmuje strategię dotyczącą stosunków z państwami trzecimi i organizacjami międzynarodowymi w sprawach należących do właściwości Agencji.
4. Poprzez zawarcie odpowiednich uzgodnień roboczych z Dyrektorem Wykonawczym Komisja zapewnia, aby Agencja – w jej stosunkach z państwami trzecimi i organizacjami międzynarodowymi – działała w zakresie swojego mandatu i istniejących ram instytucjonalnych.

Artykuł 99

Konflikt interesów

1. Członkowie Rady Administracyjnej i Rady ds. Akredytacji Bezpieczeństwa, Dyrektor Wykonawczy, delegowani eksperci krajowi i obserwatorzy składają oświadczenie dotyczące zobowiązań oraz oświadczenie dotyczące interesów, wskazującą na brak lub istnienie bezpośrednich lub pośrednich interesów, które mogłyby zostać uznane za szkodzące ich niezależności. Oświadczenia te muszą być:
 - a) dokładne i kompletne;
 - b) złożone na piśmie przy obejmowaniu stanowiska przez dane osoby;
 - c) ponawiane co roku; oraz
 - d) aktualizowane, kiedy tylko zachodzi taka potrzeba, w szczególności w przypadku istotnych zmian dotyczących sytuacji osobistej danej osoby.
2. Członkowie Rady Administracyjnej i Rady ds. Akredytacji Bezpieczeństwa, Dyrektor Wykonawczy, delegowani eksperci krajowi, obserwatorzy i eksperci zewnętrzni uczestniczący w grupach roboczych *ad hoc*, składają przed każdym posiedzeniem, w którym mają uczestniczyć, dokładne i kompletne oświadczenie o braku lub istnieniu interesu, który mógłby zostać uznany za szkodzący ich niezależności w odniesieniu do konkretnych punktów porządku obrad; jeżeli taki interes istnieje, powstrzymują się od udziału w dyskusji i głosowaniu nad takimi punktami.
3. Rada Administracyjna i Rada ds. Akredytacji Bezpieczeństwa określają w swoich regulaminach praktyczne ustalenia w zakresie składania oświadczeń dotyczących interesów, o których mowa w ust. 1 i 2, oraz zapobiegania konfliktowi interesów i zarządzania nim.

TYTUŁ X

PROGRAMOWANIE, MONITOROWANIE, OCENA I KONTROLA

Artykuł 100

Program prac

Program jest realizowany w ramach programów prac, o których mowa w art. 110 rozporządzenia finansowego, które są specjalnie określone i w pełni oddzielne dla każdego komponentu Programu. Programy prac określają działania i powiązany budżet niezbędne do osiągnięcia celów Programu oraz, w stosownych przypadkach, całkowitą kwotę zarezerwowaną na działania łączone.

Komisja przyjmuje programy prac w drodze aktów wykonawczych. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 107 ust. 3.

Artykuł 101

Monitorowanie i sprawozdawczość

1. Wskaźniki na potrzeby sprawozdawczości dotyczącej postępów Programu w realizacji celów ogólnych i szczegółowych określonych w art. 4 zawarto w załączniku.
2. Aby zapewnić skuteczną ocenę postępów Programu w realizacji jego celów, Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 105 zmieniających załącznik w odniesieniu do wskaźników, jeżeli uznaje się to za konieczne, oraz uzupełniających niniejsze rozporządzenie o uregulowania dotyczące monitorowania i oceny.
3. W przypadku gdy jest to uzasadnione szczególnie pilną potrzebą, do aktów delegowanych przyjmowanych na podstawie niniejszego artykułu ma zastosowanie procedura przewidziana w art. 106.
4. System sprawozdawczości dotyczącej wykonania zapewnia efektywne, skuteczne i terminowe gromadzenie danych na potrzeby monitorowania realizacji i rezultatów Programu.

W tym celu na odbiorców środków finansowych Unii oraz, w stosownych przypadkach, na państwa członkowskie nakłada się proporcjonalne wymogi dotyczące sprawozdawczości.

5. Do celów ust. 1 odbiorcy środków finansowych Unii przekazują odpowiednie informacje. Dane niezbędne do zweryfikowania wykonania gromadzone są w efektywny, skuteczny i terminowy sposób.

Artykuł 102

Ocena

1. Komisja przeprowadza oceny Programu w terminie pozwalającym na uwzględnienie ich wyników w procesie decyzyjnym.
2. Do dnia 30 czerwca 2024 r., a następnie co cztery lata, Komisja dokonuje oceny realizacji Programu. Ocena obejmuje wszystkie komponenty i działania Programu. Dokonuje się w niej oceny:
 - a) realizacji usług świadczonych w ramach Programu;
 - b) zmieniających się potrzeb użytkowników Programu; oraz
 - c) przy ocenie realizacji SSA i GOVSATCOM – ewolucji w zakresie dostępnych przepustowości na potrzeby współdziałania i łączenia lub przy ocenie realizacji systemów Galileo, Copernicus i EGNOS – ewolucji w zakresie danych i usług oferowanych przez konkurentów.

W ocenie dokonuje się również, w odniesieniu do każdego komponentu Programu, oceny, na podstawie analizy kosztów i korzyści, skutków ewolucji, o której mowa w akapicie pierwszym lit. c), w tym potrzeby zmiany polityki opłat lub potrzeby dodatkowej infrastruktury kosmicznej lub naziemnej.

W razie konieczności do oceny dołącza się odpowiedni wniosek.

3. Komisja przekazuje wnioski z tych ocen, opatrzone własnymi komentarzami, Parlamentowi Europejskiemu, Radzie, Europejskiemu Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu i Komitetowi Regionów.
4. Podmioty zaangażowane w wykonanie niniejszego rozporządzenia dostarczają Komisji dane i informacje niezbędne do przeprowadzenia oceny, o której mowa w ust. 1.
5. Do dnia 30 czerwca 2024 r., a następnie co cztery lata, Komisja dokonuje oceny skuteczności działania Agencji w odniesieniu do jej celów, mandatu i zadań, zgodnie z wytycznymi Komisji. Ocena opiera się na analizie kosztów i korzyści. W ramach tej oceny uwzględnia się w szczególności ewentualną potrzebę zmodyfikowania mandatu Agencji i skutki finansowe takiej modyfikacji. Ocena dotyczy również polityki Agencji wobec konfliktu interesów oraz niezależ-

ności i autonomii Rady ds. Akredytacji Bezpieczeństwa. Komisja może również ocenić skuteczność działania Agencji w celu zbadania możliwości powierzenia jej dodatkowych zadań, zgodnie z art. 29 ust. 3. W razie konieczności do oceny załącza się odpowiedni wniosek.

Jeżeli Komisja uzna, że nie ma już podstawy do dalszego prowadzenia działalności przez Agencję w świetle jej celów, mandatu i zadań, może przedstawić wniosek dotyczący odpowiedniej zmiany niniejszego rozporządzenia.

Sprawozdanie z oceny Agencji oraz własne wnioski Komisja przekazuje Parlamentowi Europejskiemu, Radzie, Radzie Administracyjnej i Radzie ds. Akredytacji Bezpieczeństwa. Wyniki oceny podawane są do wiadomości publicznej.

Artykuł 103

Audyty

Audyty dotyczące wykorzystania wkładu Unii przeprowadzane przez osoby lub podmioty, w tym przez osoby lub podmioty inne niż te, które zostały upoważnione przez instytucje lub organy Unii, stanowią podstawę ogólnej pewności na podstawie art. 127 rozporządzenia finansowego.

Artykuł 104

Ochrona danych osobowych i prywatności

1. Wszelkie przetwarzanie danych osobowych w związku z zadaniami i działaniami określonymi w niniejszym rozporządzeniu, w tym przez Agencję, odbywa się zgodnie z obowiązującymi przepisami dotyczącymi ochrony danych osobowych, w szczególności z rozporządzeniami Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 ⁽⁵⁰⁾ oraz (UE) 2018/1725 ⁽⁵¹⁾.
2. Rada Administracyjna ustanawia środki umożliwiające stosowanie przez Agencję rozporządzenia ((UE) 2018/1725, w tym środki dotyczące wyznaczania inspektora ochrony danych Agencji. Środki te ustanawia się po zasięgnięciu opinii Europejskiego Inspektora Ochrony Danych.

TYTUŁ XI

PRZEKAZANIE UPRAWNIENÍ I ŚRODKI WYKONAWCZE

Artykuł 105

Wykonywanie przekazanych uprawnień

1. Powierzenie Komisji uprawnień do przyjmowania aktów delegowanych podlega warunkom określonym w niniejszym artykule.
2. Uprawnienia do przyjmowania aktów delegowanych, o których mowa w art. 53 i 101, powierza się Komisji do dnia 31 grudnia 2028 r.

⁽⁵⁰⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz.U. L 119 z 4.5.2016, s. 1).

⁽⁵¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1725 z dnia 23 października 2018 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych przez instytucje, organy i jednostki organizacyjne Unii i swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia rozporządzenia (WE) nr 45/2001 i decyzji nr 1247/2002/WE (Dz.U. L 295 z 21.11.2018, s. 39).

3. Przekazanie uprawnień, o którym mowa w art. 53 i 101, może zostać w dowolnym momencie odwołane przez Parlament Europejski lub przez Radę. Decyzja o odwołaniu kończy przekazanie określonych w niej uprawnień. Decyzja o odwołaniu staje się skuteczna następnego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* lub w późniejszym terminie określonym w tej decyzji. Nie wpływa ona na ważność jakichkolwiek już obowiązujących aktów delegowanych.
4. Przed przyjęciem aktu delegowanego Komisja konsultuje się z ekspertami wyznaczonymi przez każde państwo członkowskie zgodnie z zasadami określonymi w Porozumieniu międzyinstytucjonalnym z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie lepszego stanowienia prawa.
5. Niezwłocznie po przyjęciu aktu delegowanego Komisja przekazuje go równocześnie Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.
6. Akt delegowany przyjęty na podstawie art. 53 i 101 wchodzi w życie tylko wówczas, gdy ani Parlament Europejski, ani Rada nie wyraziły sprzeciwu w terminie dwóch miesięcy od przekazania tego aktu Parlamentowi Europejskiemu i Radzie lub gdy, przed upływem tego terminu, zarówno Parlament Europejski, jak i Rada poinformowały Komisję, że nie wniosą sprzeciwu. Termin ten przedłuża się o dwa miesiące z inicjatywy Parlamentu Europejskiego lub Rady.

Artykuł 106

Tryb pilny

1. Akty delegowane przyjęte w trybie niniejszego artykułu wchodzi w życie niezwłocznie i mają zastosowanie, dopóki nie zostanie wyrażony sprzeciw zgodnie z ust. 2. Przekazując akt delegowany Parlamentowi Europejskiemu i Radzie, podaje się powody zastosowania trybu pilnego.
2. Parlament Europejski albo Rada mogą wyrazić sprzeciw wobec aktu delegowanego zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 105 ust. 6. W takim przypadku Komisja uchyla akt natychmiast po powiadomieniu jej przez Parlament Europejski lub Radę o decyzji o wniesieniu sprzeciwu.

Artykuł 107

Procedura komitetowa

1. Komisję wspomaga komitet ds. Programu. Komitet ten jest komitetem w rozumieniu rozporządzenia (UE) nr 182/2011.

Komitet ds. Programu zbiera się w następujących różnych składach specjalnych:

- a) Galileo i EGNOS;
 - b) Copernicus;
 - c) SSA;
 - d) GOVSATCOM;
 - e) skład zajmujący się bezpieczeństwem: wszystkie aspekty związane z bezpieczeństwem Programu, bez uszczerbku dla roli Rady ds. Akredytacji Bezpieczeństwa; przedstawiciele ESA i Agencji mogą zostać zaproszeni do udziału w charakterze obserwatorów. ESDZ również jest zapraszana do udziału;
 - f) skład zajmujący się sprawami przekrojowymi: strategiczny przegląd realizacji Programu, spójność różnych komponentów Programu, środki przekrojowe i przeniesienie środków budżetowych, o którym mowa w art. 11.
2. W przypadku odesłania do niniejszego ustępu stosuje się art. 4 rozporządzenia (UE) nr 182/2011.
 3. W przypadku odesłania do niniejszego ustępu stosuje się art. 5 rozporządzenia (UE) nr 182/2011.

4. W przypadku gdy komitet ds. Programu nie wyda żadnej opinii w sprawie projektu aktu wykonawczego, o którym mowa w art. 34 ust. 2 niniejszego rozporządzenia, Komisja nie przyjmuje projektu aktu wykonawczego i stosuje się art. 5 ust. 4 akapit trzeci rozporządzenia (UE) nr 182/2011.
5. Zgodnie z umowami międzynarodowymi zawartymi przez Unię przedstawiciele państw trzecich lub organizacji międzynarodowych mogą być zapraszani w charakterze obserwatorów na posiedzenia komitetu ds. Programu na warunkach określonych w jego regulaminie, z uwzględnieniem bezpieczeństwa Unii.
6. Komitet ds. Programu tworzy, zgodnie ze swoim regulaminem, „forum użytkowników” jako grupę roboczą doradzącą mu w sprawach dotyczących wymogów użytkowników, ewolucji usług i ich upowszechniania wśród użytkowników. Forum użytkowników ma na celu zagwarantowanie ciągłego i skutecznego zaangażowania użytkowników oraz spotyka się w składach specjalnych w odniesieniu do każdego komponentu Programu.

TYTUŁ XII

PRZEPISY PRZEJŚCIOWE I KOŃCOWE

Artykuł 108

Informacja, komunikacja i promocja

1. Odbiorcy finansowania unijnego podają informacje o pochodzeniu tych środków oraz zapewniają eksponowanie finansowania unijnego, w szczególności podczas promowania działań i ich rezultatów, poprzez dostarczanie spójnych, skutecznych i proporcjonalnych ukierunkowanych informacji przeznaczonych dla różnych grup odbiorców, w tym dla mediów i opinii publicznej.
2. Komisja prowadzi działania informacyjne i komunikacyjne związane z Programem oraz realizowanymi w jego ramach działaniami i uzyskanymi rezultatami.

Zasoby finansowe przydzielone na Program przyczyniają się również do komunikacji instytucjonalnej na temat priorytetów politycznych Unii, w zakresie, w jakim priorytety te są związane z celami, o których mowa w art. 4.

3. Agencja może uczestniczyć z własnej inicjatywy w działaniach komunikacyjnych w zakresie swoich kompetencji. Alokacja zasobów na działania komunikacyjne nie może mieć niekorzystnego wpływu na skuteczne wykonywanie zadań, o których mowa w art. 29. Takie działania komunikacyjne prowadzone są zgodnie z odpowiednimi planami komunikacji i upowszechniania przyjętymi przez Radę Administracyjną.

Artykuł 109

Uchylenia

1. Rozporządzenia (UE) nr 912/2010, (UE) nr 1285/2013 i (UE) nr 377/2014 oraz decyzja nr 541/2014/UE tracą moc ze skutkiem od dnia 1 stycznia 2021 r.
2. Odesłania do uchylonych aktów traktuje się jako odesłania do niniejszego rozporządzenia.

Artykuł 110

Przepisy przejściowe i ciągłość świadczenia usług po 2027 r.

1. Niniejsze rozporządzenie nie ma wpływu na kontynuację ani modyfikację działań rozpoczętych na podstawie rozporządzeń (UE) nr 912/2010, (UE) nr 1285/2013 i (UE) nr 377/2014 oraz decyzji nr 541/2014/UE, które nadal stosuje się do tych działań aż do ich zamknięcia. W szczególności konsorcjum ustanowione na podstawie art. 7 ust. 3 decyzji nr 541/2014/UE świadczy usługi SST przez trzy miesiące po podpisaniu przez krajowe podmioty założycielskie umowy w sprawie partnerstwa ds. SST, o której mowa w art. 58 niniejszego rozporządzenia.

2. Z puli środków finansowych przeznaczonych na Program pokrywane mogą być również wydatki na pomoc techniczną i administracyjną niezbędne w celu zapewnienia przejścia między Programem a środkami przyjętymi na podstawie rozporządzeń (UE) nr 1285/2013 i (UE) nr 377/2014 oraz decyzji nr 541/2014/UE.

3. W razie potrzeby w budżecie Unii obejmującym okres po 2027 r. mogą zostać zapisane środki na pokrycie wydatków niezbędnych do realizacji celów określonych w art. 4, aby umożliwić zarządzanie działaniami, które nie zostaną zakończone do końca Programu, a także wydatków na działania operacyjne o krytycznym znaczeniu i świadczenie usług, w tym za pośrednictwem ramowej umowy o partnerstwie finansowym i umów o przyznanie wkładu.

Artykuł 111

Wejście w życie i rozpoczęcie stosowania

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie z dniem jego opublikowania w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Niniejsze rozporządzenie stosuje się od dnia 1 stycznia 2021 r.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich.

Sporządzono w Brukseli dnia 28 kwietnia 2021 r.

W imieniu Parlamentu Europejskiego

D. M. SASSOLI

Przewodniczący

W imieniu Rady

A. P. ZACARIAS

Przewodniczący

ZAŁĄCZNIK

KLUCZOWE WSKAŹNIKI

Kluczowe wskaźniki nadają kształt monitorowaniu skuteczności Programu w realizacji jego celów, o których mowa w art. 4, w celu zminimalizowania obciążeń i kosztów administracyjnych.

1. W tym celu na potrzeby sprawozdawczości rocznej gromadzi się dane dotyczące następującego zestawu kluczowych wskaźników, dla których szczegóły wdrażania, takie jak mierniki, dane liczbowe i związane z nimi wartości nominalne i progi, w tym dane ilościowe i badania przypadków jakościowych, zgodnie z obowiązującymi wymogami misji i oczekiwanymi wynikami, są określone w umowach zawartych z podmiotami, którym powierzono zadania:

1.1. Cel szczegółowy, o którym mowa w art. 4 ust. 2 lit. a)

Wskaźnik 1: Dokładność usług świadczonych oddzielnie przez Galileo i EGNOS w zakresie nawigacji i pomiaru czasu

Wskaźnik 2: Dostępność i ciągłość usług świadczonych oddzielnie przez Galileo i EGNOS

Wskaźnik 3: Zasięg geograficzny usług EGNOS i liczba opublikowanych procedur EGNOS (zarówno APV-I, jak i LPV-200)

Wskaźnik 4: Zadowolenie unijnych użytkowników z usług Galileo i EGNOS

Wskaźnik 5: Udział odbiorników działających w systemach Galileo i EGNOS w światowym i unijnym rynku odbiorników Europejskiego Globalnego Systemu Nawigacji Satelitarnej / systemu wspomagającego opartego na wyposażeniu satelitarnym (GNSS/SBAS).

1.2. Cel szczegółowy, o którym mowa w art. 4 ust. 2 lit. b)

Wskaźnik 1: Liczba unijnych użytkowników usług systemu Copernicus, dane z systemu Copernicus oraz usługi w zakresie dostępu do danych i informacji (DIAS) z dostarczeniem, w miarę możliwości, informacji, takich jak rodzaj użytkownika, rozkład geograficzny oraz sektor działalności

Wskaźnik 2: W stosownych przypadkach, liczba uruchomień usług systemu Copernicus zamówionych lub wykonanych

Wskaźnik 3: Zadowolenie unijnych użytkowników z usług systemu Copernicus i DIAS

Wskaźnik 4: Niezawodność, dostępność i ciągłość usług systemu Copernicus i strumieni danych z systemu Copernicus

Wskaźnik 5: Liczba nowych produktów informacyjnych dostarczanych w ramach pakietu w odniesieniu do poszczególnych usług systemu Copernicus

Wskaźnik 6: Ilość danych generowanych przez satelity Sentinel systemu Copernicus

1.3. Cel szczegółowy, o którym mowa w art. 4 ust. 2 lit. c)

Wskaźnik 1: Liczba użytkowników komponentu SSA, z dostarczeniem, w miarę możliwości, informacji, takich jak rodzaj użytkownika, rozkład geograficzny oraz sektor działalności

Wskaźnik 2: Dostępność usług

1.4. Cel szczegółowy, o którym mowa w art. 4 ust. 2 lit. d)

Wskaźnik 1: Liczba użytkowników usług GOVSATCOM z dostarczeniem, w miarę możliwości, informacji, takich jak rodzaj użytkownika, rozkład geograficzny oraz sektor działalności

Wskaźnik 2: Dostępność usług

- 1.5. Cel szczegółowy, o którym mowa w art. 4 ust. 2 lit. e)
Wskaźnik 1: Liczba wyniesień w przestrzeń kosmiczną na potrzeby Programu (w tym w rozbiciu na rodzaje wyniesień w przestrzeń kosmiczną)
 - 1.6. Cel szczegółowy, o którym mowa w art. 4 ust. 2 lit. f)
Wskaźnik 1: Liczba i lokalizacja platform ds. przestrzeni kosmicznej w Unii
Wskaźnik 2: Odsetek MŚP mających siedzibę w Unii jako odsetek całkowitej wartości zamówień związanych z Programem
 2. W ocenie, o której mowa w art. 102, uwzględnia się dodatkowe elementy, takie jak:
 - 2.1. Wyniki konkurencji w dziedzinie nawigacji i obserwacji Ziemi
 - 2.2. Upowszechnianie usług Galileo i EGNOS wśród użytkowników
 - 2.3. Integralność usług EGNOS
 - 2.4. Upowszechnianie usług systemu Copernicus wśród podstawowych użytkowników systemu Copernicus
 - 2.5. Liczba polityk Unii lub państw członkowskich wykorzystujących system Copernicus lub odnoszących związane z nim korzyści
 - 2.6. Analiza autonomii podkomponentu SST oraz poziomu niezależności Unii w tym obszarze
 - 2.7. Stan tworzenia sieci na potrzeby działalności w zakresie podkomponentu NEO
 - 2.8. Ocena przepustowości GOVSATCOM w odniesieniu do potrzeb użytkowników zgodnie z art. 69 i 102
 - 2.9. Zadowolenie użytkowników z usług SSA i GOVSATCOM
 - 2.10. Udział wyniesień w przestrzeń kosmiczną przez rakiety nośne Ariane i Vega w całkowitym rynku w oparciu o publicznie dostępne dane
 - 2.11. Rozwój sektora segmentu wykorzystania danych satelitarnych (downstream) mierzony, w miarę dostępności, liczbą nowych przedsiębiorstw korzystających z unijnych danych, informacji i usług dotyczących przestrzeni kosmicznej, liczbą utworzonych miejsc pracy i obrotem, w podziale na państwa członkowskie, z wykorzystaniem badań Komisji (Eurostatu), o ile są dostępne
 - 2.12. Rozwój unijnego sektora kosmicznego (upstream) mierzony, w miarę dostępności, liczbą utworzonych miejsc pracy i obrotem, w podziale na państwa członkowskie, oraz udziałem w rynku światowym europejskiego przemysłu kosmicznego, z wykorzystaniem badań Komisji (Eurostatu), o ile są dostępne
-

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) 2021/697
z dnia 29 kwietnia 2021 r.
ustanawiające Europejski Fundusz Obronny i uchylające rozporządzenie (UE) 2018/1092
(Tekst mający znaczenie dla EOG)

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 173 ust. 3, art. 182 ust. 4, art. 183 i art. 188 akapit drugi,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego ⁽¹⁾,

stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą ⁽²⁾,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) W ciągu ostatniego dziesięciolecia diametralnie zmieniła się sytuacja geopolityczna Unii. Sytuacja w regionach sąsiadujących z Europą jest niestabilna, a Unia stoi w obliczu złożonych i trudnych wyzwań związanych zarówno z występowaniem nowych zagrożeń, takich jak ataki hybrydowe i cyberataki, jak i z ponownym pojawieniem się bardziej tradycyjnych zagrożeń. W tym kontekście zarówno obywatele Europy, jak i ich polityczni przywódcy podzielają pogląd, że należy podjąć więcej wspólnych działań w dziedzinie obronności.
- (2) Sektor obronności cechują rosnące koszty wyposażenia wojskowego i wysokie koszty badań i rozwoju, które utrudniają uruchamianie nowych programów w dziedzinie obronności i bezpośrednio wpływają na konkurencyjność i zdolności innowacyjne europejskiej bazy technologiczno-przemysłowej sektora obronnego (EDTIB). W związku z tym wzrostem kosztów należy wspierać na szczeblu Unii rozwój nowej generacji kluczowych systemów obronnych oraz nowych technologii obronnych, aby zacieśnić współpracę między państwami członkowskimi w zakresie inwestycji w wyposażenie obronne.
- (3) W komunikacie z dnia 30 listopada 2016 r. zatytułowanym: „Europejski plan działań w sektorze obrony”, Komisja zobowiązała się do uzupełniania, lewarowania i konsolidowania wspólnych wysiłków państw członkowskich na rzecz rozbudowy zdolności technologicznych i przemysłowych w dziedzinie obronności z myślą o reagowaniu na wyzwania związane z bezpieczeństwem, jak również dla wsparcia konkurencyjnego, innowacyjnego i wydajnego europejskiego przemysłu obronnego w całej Unii oraz poza nią. Ponadto, Komisja zobowiązała się do wspierania utworzenia bardziej zintegrowanego rynku obronnego w Unii oraz efektywniejszego wprowadzania na rynek wewnętrzny europejskich produktów i technologii obronnych, zwiększając tym samym uniezależnienie od źródeł spoza Unii. Komisja zaproponowała w szczególności uruchomienie Europejskiego Funduszu Obronnego w celu wspierania inwestycji we wspólne badania naukowe i wspólny rozwój produktów i technologii obronnych, a co za tym idzie, wspierania synergii i opłacalności, a także promowania wspólnych zakupów i wspólnego utrzymania wyposażenia obronnego przez państwa członkowskie. Europejski Fundusz Obronny powinien uzupełniać przeznaczone już na ten cel finansowanie krajowe i działać jako zachęta dla państw członkowskich do większej współpracy i większych inwestycji w dziedzinie obronności oraz wspierać współpracę w trakcie całego cyklu życia produktów i technologii obronnych.

⁽¹⁾ Dz.U. C 110 z 22.3.2019, s. 75.

⁽²⁾ Stanowisko Parlamentu Europejskiego z dnia 18 kwietnia 2019 r. (dotychczas nieopublikowane w Dzienniku Urzędowym) oraz stanowisko Rady w pierwszym czytaniu z dnia 16 marca 2021 r. (dotychczas nieopublikowane w Dzienniku Urzędowym). Stanowisko Parlamentu Europejskiego z dnia 29 kwietnia 2021 r. (dotychczas nieopublikowane w Dzienniku Urzędowym).

- (4) Europejski Fundusz Obrony powinien przyczynić się do silnej, konkurencyjnej i innowacyjnej europejskiej bazy technologiczno-przemysłowej sektora obronnego (EDTIB) oraz uzupełniać inicjatywy unijne na rzecz bardziej zintegrowanego europejskiego rynku obronnego, a w szczególności przyjęte w 2009 r. dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/43/WE⁽³⁾ i 2009/81/WE⁽⁴⁾ w sprawie unijnych transferów oraz zamówień publicznych w sektorze obronności.
- (5) W celu przyczynienia się do zwiększenia konkurencyjności i potencjału innowacyjnego unijnego przemysłu obronnego należy ustanowić Europejski Fundusz Obrony (zwany dalej „Funduszem”) na okres siedmiu lat w celu dostosowania jego czasu trwania do okresu obowiązywania wieloletnich ram finansowych na lata 2021–2027 (zwanym dalej „WRF na lata 2021–2027”) określonych w rozporządzeniu Rady (UE, Euratom) 2020/2093⁽⁵⁾ w oparciu o zintegrowane podejście. Celem Funduszu jest zwiększenie konkurencyjności, innowacyjności, wydajności oraz autonomii technologicznej unijnego przemysłu obronnego, przyczyniając się w ten sposób do osiągnięcia autonomii strategicznej Unii poprzez wspieranie współpracy transgranicznej między państwami członkowskimi a także współpracy między przedsiębiorstwami, ośrodkami badawczymi, administracjami krajowymi, organizacjami międzynarodowymi i szkołami wyższymi w całej Unii, zarówno w fazie badawczej, jak i w fazie rozwoju produktów i technologii obronnych. Aby osiągnąć bardziej innowacyjne rozwiązania i zwiększyć otwarcie rynku wewnętrznego, Fundusz powinien wspierać i ułatwiać rozszerzenie transgranicznej współpracy działających w sektorze obronności małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) oraz spółek o średniej kapitalizacji. W obrębie Unii wspólne braki w zakresie zdolności obronnych są wskazywane w ramach wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony, w szczególności za pośrednictwem Planu rozwoju zdolności (CDP), podczas gdy Ramowy strategiczny plan badań (OSRA) określa również wspólne cele dotyczące badań w dziedzinie obronności.

Inne procesy unijne, takie jak skoordynowany roczny przegląd w zakresie obronności (CARD) i stała współpraca strukturalna (PESCO) mają na celu wspieranie realizacji odpowiednich priorytetów poprzez wskazywanie i wykorzystywanie możliwości wzmocnionej współpracy, z myślą o osiągnięciu unijnego poziomu ambicji w dziedzinie bezpieczeństwa i obrony. W stosownych przypadkach można również uwzględnić priorytety regionalne i międzynarodowe, w tym w ramach Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego (NATO), jeżeli są one zgodne z priorytetami Unii i nie uniemożliwiają udziału żadnemu państwu członkowskiemu ani państwu stowarzyszonemu, dążąc przy tym do unikania zbędnego powielania działań.

- (6) Faza badawcza związana z rozwojem zdolności obronnych jest kluczowa, ponieważ warunkuje zdolności i autonomię europejskiego przemysłu w zakresie rozwoju produktów obronnych oraz niezależność państw członkowskich jako użytkowników końcowych takich produktów. Faza badawcza może obejmować istotne ryzyka, w szczególności związane z niskim poziomem dojrzałości oraz z przełomowym charakterem technologii. Faza rozwoju, która zwykle następuje po fazie badawczej, pociąga za sobą również istotne ryzyka i koszty, które utrudniają dalsze wykorzystywanie wyników badań i niekorzystnie wpływają na konkurencyjność i innowacyjność unijnego przemysłu obronnego. Fundusz powinien zatem zwiększać powiązanie między fazą badawczą a fazą rozwoju.
- (7) Fundusz nie wspiera badań podstawowych, które powinny być wspierane przez inne programy zapewniające finansowanie, jego wsparcie może jednak dotyczyć badań podstawowych ukierunkowanych na obronność, które mogą stworzyć podstawy opracowania rozwiązań dostrzeżonych lub spodziewanych problemów bądź stworzyć nowe możliwości.
- (8) Fundusz mógłby wspierać działania odnoszące się zarówno do tworzenia nowych, jak i modernizacji istniejących produktów i technologii obronnych, w tym ich interoperacyjności. Działania służące modernizacji już istniejących produktów i technologii obronnych powinny kwalifikować się do wsparcia jedynie wtedy, gdy istniejące wcześniej informacje potrzebne do przeprowadzenia danego działania nie są objęte żadnymi ograniczeniami ze strony niestowarzyszonego państwa trzeciego lub podmiotu z niestowarzyszonego państwa trzeciego w sposób uniemożliwiający przeprowadzenie danego działania. W przypadku ubiegania się o finansowanie unijne podmioty prawne powinny mieć obowiązek przekazywania stosownych informacji w celu stwierdzenia braku ograniczeń. W przypadku braku takich informacji finansowanie unijne nie powinno być udzielane.

⁽³⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/43/WE z dnia 6 maja 2009 r. w sprawie uproszczenia warunków transferów produktów związanych z obronnością we Wspólnocie (Dz.U. L 146 z 10.6.2009, s. 1).

⁽⁴⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/81/WE z dnia 13 lipca 2009 r. w sprawie koordynacji procedur udzielania niektórych zamówień na roboty budowlane, dostawy i usługi przez instytucje lub podmioty zamawiające w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa i zmieniająca dyrektywy 2004/17/WE i 2004/18/WE (Dz.U. L 216 z 20.8.2009, s. 76).

⁽⁵⁾ Rozporządzenie Rady (UE, EURATOM) 2020/2093 z dnia 17 grudnia 2020 r. określające wieloletnie ramy finansowe na lata 2021–2027 (Dz.U. L 433I z 22.12.2020, s. 11).

- (9) Fundusz powinien wspierać działania sprzyjające rozwojowi przełomowych technologii obronnych. Ponieważ przełomowe technologie mogą opierać się na koncepcjach lub pomysłach pochodzących od nietradycyjnych podmiotów działających w dziedzinie obronności, Fundusz powinien zapewniać wystarczającą elastyczność w zakresie konsultacji z zainteresowanymi stronami i przeprowadzania takich działań.
- (10) Aby podczas wdrażania niniejszego rozporządzenia zapewnić przestrzeganie międzynarodowych zobowiązań Unii i jej państw członkowskich, działania związane z produktami lub technologiami obronnymi, których stosowanie, rozwój lub produkcja są zakazane na mocy prawa międzynarodowego, nie powinny otrzymywać wsparcia z Funduszu. W związku z tym kwalifikowalność działań w zakresie nowych produktów lub technologii obronnych powinna również być uzależniona od zmian w prawie międzynarodowym. Ponadto, działania służące opracowywaniu śmiertelnej broni autonomicznej bez zapewnienia możliwości sprawowania przez człowieka merytorycznej kontroli nad decyzjami w sprawie wyboru i zaatakowania celu przy przeprowadzaniu ataków na ludzi, również nie powinny kwalifikować się do wsparcia z Funduszu, bez uszczerbku dla możliwości zapewnienia finansowania działań służących opracowaniu systemów wczesnego ostrzeżenia i środków przeciwdziałania do celów obronnych.
- (11) Trudności związane z uzgodnieniem zharmonizowanych wymogów dotyczących zdolności obronnych i wspólnych specyfikacji technicznych lub norm przeszkadzają we współpracy transgranicznej między państwami członkowskimi oraz między podmiotami prawnymi mającymi siedziby w różnych państwach członkowskich. Brak takich wymogów, specyfikacji i norm doprowadził do zwiększonej fragmentacji sektora obronności, złożoności technicznej, opóźnień, nadmiernych kosztów, zbędnego powielania działań, a także zmniejszonej interoperacyjności. Uzgodnienie wspólnych specyfikacji technicznych powinno być warunkiem wstępnym działań wiążących się z wyższym poziomem gotowości technologicznej. Działalność prowadząca do wypracowania zharmonizowanych wymogów w zakresie zdolności obronnych, a także działalność mająca na celu wspieranie tworzenia wspólnej definicji specyfikacji technicznych lub norm powinny się również kwalifikować do wsparcia z Funduszu, zwłaszcza jeśli wspierają one interoperacyjność.
- (12) Ponieważ celem Funduszu jest wspieranie konkurencyjności, wydajności i innowacyjności przemysłu obronnego Unii poprzez lewarowanie i uzupełnienie opartej na współpracy działalności w dziedzinie badań i technologii obronnych oraz ograniczanie ryzyka dotyczącego fazy rozwoju wspólnych projektów, działania związane z badaniami i rozwojem produktów lub technologii obronnych powinny kwalifikować się do wsparcia z Funduszu.
- (13) Mając na uwadze cel Funduszu, jakim jest w szczególności wzmocnienie współpracy między podmiotami prawnymi i państwami członkowskimi w całej Unii, dane działanie powinno się kwalifikować do otrzymania finansowania tylko w przypadku, gdy jest podejmowane przez podmioty prawne współpracujące w ramach konsorcjum złożonego z co najmniej trzech kwalifikujących się podmiotów prawnych z siedzibą w co najmniej trzech różnych państwach członkowskich lub państwach stowarzyszonych. Co najmniej trzy z tych kwalifikujących się podmiotów prawnych mających siedzibę w co najmniej dwóch różnych państwach członkowskich lub państwach stowarzyszonych nie powinny w trakcie całego okresu przeprowadzania działania być kontrolowane, bezpośrednio lub pośrednio, przez ten sam podmiot prawny ani nie powinny kontrolować siebie nawzajem. W tym kontekście kontrolę należy rozumieć jako zdolność do wywierania decydującego wpływu na podmiot prawny, bezpośrednio lub pośrednio, poprzez co najmniej jeden pośredniczący podmiot prawny. Biorąc pod uwagę szczególne cechy technologii przełomowych w dziedzinie obronności, jak również szczególne cechy prac studyjnych, działania takie mogłyby być prowadzone przez pojedynczy podmiot prawny. W celu pobudzenia współpracy między państwami członkowskimi, powinna również istnieć możliwość wspierania w ramach Funduszu wspólnych zamówień przedkomercyjnych.
- (14) Zgodnie z decyzją Rady 2013/755/UE ⁽⁶⁾ podmioty z siedzibą w krajach lub terytoriach zamorskich kwalifikują się do otrzymania finansowania, z zastrzeżeniem zasad i celów Funduszu oraz ewentualnych uzgodnień mających zastosowanie do państwa członkowskiego, z którym dany kraj zamorski lub dane terytorium zamorskie są powiązane.
- (15) Ponieważ Fundusz ma na celu zwiększenie konkurencyjności i wydajności unijnego przemysłu obronnego, do otrzymania wsparcia powinny zasadniczo kwalifikować się wyłącznie podmioty prawne, które mają siedzibę w Unii lub w państwach stowarzyszonych i które nie są kontrolowane przez niestowarzyszone państwa trzecie ani podmioty z niestowarzyszonych państw trzecich. W tym kontekście kontrolę należy rozumieć jako zdolność do wywierania decydującego wpływu na podmiot prawny, bezpośrednio lub pośrednio, poprzez co najmniej jeden pośredniczący podmiot prawny. Ponadto – w celu zapewnienia ochrony podstawowych interesów Unii i jej państw członkowskich w zakresie bezpieczeństwa i obrony – infrastruktura, obiekty, aktywa i zasoby odbiorców i podwykonawców uczestniczących w działaniach wspieranych z Funduszu powinny być zlokalizowane na terytorium państwa członkowskiego lub stowarzyszonego państwa trzeciego przez cały czas trwania działania, a odbiorcy i podwykonawcy

⁽⁶⁾ Decyzja Rady 2013/755/UE z dnia 25 listopada 2013 r. w sprawie stowarzyszenia krajów i terytoriów zamorskich z Unią Europejską („decyzja o stowarzyszeniu zamorskim”) (Dz.U. L 344 z 19.12.2013, s. 1).

uczestniczący w działaniu powinni posiadać zarządcze struktury wykonawcze w Unii lub w państwie stowarzyszonym. W związku z tym podmiot prawny mający siedzibę w niestowarzyszonym państwie trzecim lub podmiot prawny mający siedzibę w Unii lub w stowarzyszonym państwie trzecim, ale którego zarządcze struktury wykonawcze znajdują się w niestowarzyszonym państwie trzecim, nie powinien kwalifikować się do tego, by być odbiorcą lub podwykonawcą uczestniczącym w danym działaniu. W celu zapewnienia ochrony podstawowych interesów Unii i jej państw członkowskich w zakresie bezpieczeństwa i obrony wspomniane kryteria kwalifikowalności powinny mieć również zastosowanie do finansowania zapewnianego w drodze udzielania zamówienia, na zasadzie odstępstwa od art. 176 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) 2018/1046 ⁽⁷⁾ (zwanego dalej „rozporządzeniem finansowym”).

- (16) W pewnych okolicznościach powinno być możliwe odstępianie od zasady, zgodnie z którą odbiorcy i podwykonawcy uczestniczący w działaniu wspieranym z Funduszu nie podlegają kontroli niestowarzyszonych państw trzecich ani podmiotów z niestowarzyszonych państw trzecich. W tym kontekście podmioty prawne z siedzibą w Unii lub w państwie stowarzyszonym, które są kontrolowane przez niestowarzyszone państwo trzecie lub przez podmiot z niestowarzyszonego państwa trzeciego, powinny kwalifikować się do tego, by być odbiorcą lub podwykonawcą uczestniczącym w działaniu, o ile zostały spełnione restrykcyjne warunki dotyczące interesów Unii i jej państw członkowskich w zakresie bezpieczeństwa i obrony. Udział takich podmiotów prawnych nie powinien być sprzeczny z celami Funduszu. Wnioskodawcy powinni przedstawić wszelkie odpowiednie informacje na temat infrastruktury, obiektów, aktywów i zasobów przeznaczonych do wykorzystania w ramach działania. W tym kontekście należy również uwzględnić obawy państw członkowskich dotyczące bezpieczeństwa dostaw.
- (17) W ramach unijnych środków ograniczających przyjętych na podstawie art. 29 Traktatu o Unii Europejskiej (TUE) i art. 215 ust. 2 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE), środki finansowe ani zasoby gospodarcze nie mogą być udostępniane, bezpośrednio lub pośrednio, dla lub na rzecz wyznaczonych osób prawnych, podmiotów lub organów. Takie wyznaczone podmioty oraz podmioty będące ich własnością lub przez nie kontrolowane nie mogą być zatem wspierane z Funduszu.
- (18) Finansowanie unijne powinno być przyznawane na podstawie konkurencyjnych zaproszeń do składania wniosków, ogłaszanych zgodnie z rozporządzeniem finansowym. Jednak w niektórych należytych uzasadnionych i wyjątkowych okolicznościach, powinna również istnieć możliwość przyznawania finansowania unijnego bez zaproszenia do składania wniosków zgodnie z art. 195 akapit pierwszy lit. e) rozporządzenia finansowego. Ponieważ przyznawanie finansowania zgodnie z art. 195 akapit pierwszy lit. e) rozporządzenia finansowego stanowi odstępstwo od ogólnej zasady, zgodnie z którą finansowanie jest przyznawane na podstawie konkurencyjnych zaproszeń do składania wniosków, te wyjątkowe okoliczności należy interpretować w sposób ścisły. W tym kontekście, aby dotacja została udzielona bez zaproszenia do składania wniosków, Komisja, wspomagana przez komitet państw członkowskich (zwany dalej „komitetem”) powinna ocenić stopień, w jakim proponowane działanie jest zgodne z celami Funduszu w odniesieniu do transgranicznej współpracy przemysłowej i konkurencji w ramach całego łańcucha dostaw.
- (19) Jeżeli w jednym z działań kwalifikowalnych pragnie uczestniczyć konsorcjum, a unijne wsparcie ma mieć formę dotacji, konsorcjum takie powinno wyznaczyć jednego ze swoich członków na koordynatora. Koordynator powinien stanowić główny punkt kontaktowy w relacjach konsorcjum z Komisją.
- (20) Jeżeli działanie wspierane z Funduszu jest zarządzane przez wyznaczonego przez państwa członkowskie lub państwa stowarzyszone kierownika projektu, przed dokonaniem płatności na rzecz odbiorców Komisja powinna skonsultować się z kierownikiem projektu w sprawie postępów w realizacji działania, tak aby mógł on zapewnić przestrzeganie ram czasowych przez odbiorców. Kierownik projektu powinien przedstawić Komisji uwagi na temat postępów w realizacji działania, tak aby Komisja mogła stwierdzić, czy zostały spełnione warunki do dokonania płatności.

⁽⁷⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) 2018/1046 z dnia 18 lipca 2018 r. w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii, zmieniające rozporządzenia (UE) nr 1296/2013, (UE) nr 1301/2013, (UE) nr 1303/2013, (UE) nr 1304/2013, (UE) nr 1309/2013, (UE) nr 1316/2013, (UE) nr 223/2014 i (UE) nr 283/2014 oraz decyzję nr 541/2014/UE, a także uchylające rozporządzenie (UE, Euratom) nr 966/2012 (Dz.U. L 193 z 30.7.2018, s. 1).

- (21) Fundusz powinien być wdrażany w ramach zarządzania bezpośredniego, tak aby zmaksymalizować skuteczność i efektywność realizacji oraz zapewnić pełną spójność z innymi inicjatywami Unii. W związku z tym Komisja powinna pozostać odpowiedzialna za procedury kwalifikacji i wyboru, w tym w odniesieniu do przeglądu i oceny pod względem etyczności. W uzasadnionych przypadkach Komisja powinna jednak mieć możliwość powierzenia zadań związanych z wykonywaniem budżetu w odniesieniu do konkretnych działań wspieranych z Funduszu organom, o których mowa w art. 62 ust. 1 akapit pierwszy lit. c) rozporządzenia finansowego, na przykład, gdy kierownik projektu został powołany przez państwa członkowskie współfinansujące działanie, pod warunkiem spełnienia wymogów rozporządzenia finansowego. Takie powierzenie zadań związanych z wykonywaniem budżetu pomogłoby usprawnić zarządzanie współfinansowanymi działaniami i zapewnić sprawne skoordynowanie umowy w sprawie finansowania z umową podpisaną przez konsorcjum i kierownika projektu powołanego przez państwa członkowskie współfinansujące działanie.
- (22) W celu zapewnienia, by finansowane działania rozwojowe były finansowo opłacalne, konieczne jest, aby wnioskodawcy wykazali, że koszty działania nieobjęte finansowaniem unijnym są pokrywane z innych źródeł.
- (23) Państwa członkowskie powinny mieć do dyspozycji różne rodzaje rozwiązań finansowych na potrzeby wspólnego rozwoju i nabywania zdolności obronnych. Komisja mogłaby oferować różne rodzaje rozwiązań, które państwa członkowskie mogłyby wykorzystywać na zasadzie dobrowolności, aby sprostać wyzwaniom związanym z finansowaniem w zakresie wspólnego rozwoju i udzielania zamówień. Stosowanie takich rozwiązań finansowych mogłoby dodatkowo sprzyjać uruchamianiu opartych na współpracy transgranicznych projektów w dziedzinie obronności i zwiększyć efektywność wydatków na obronność, również w odniesieniu do projektów wspieranych z Funduszu.
- (24) Biorąc pod uwagę specyfikę przemysłu obronnego, gdzie popyt pochodzi prawie wyłącznie ze strony państw członkowskich i państw stowarzyszonych, które także kontrolują całość zakupów produktów i technologii związanych z obronnością, w tym ich eksport, do sektora obronności nie mają zastosowania konwencjonalne zasady i modele biznesowe, które obowiązują na bardziej tradycyjnych rynkach. W związku z tym sektor ten nie może podejmować znaczących projektów badawczo-rozwojowych finansowanych ze środków własnych, a państwa członkowskie i państwa stowarzyszone często w pełni pokrywają wszystkie koszty badań i rozwoju. Aby osiągnąć cele Funduszu, w szczególności wzmocnić współpracę między podmiotami prawnymi z różnych państw członkowskich i państw stowarzyszonych, uwzględniając specyfikę sektora obronności, w przypadku działań, które mają miejsce przed fazą prototypu pokrywana powinna być nawet całość kosztów kwalifikowalnych.
- (25) Faza prototypu stanowi kluczowy etap, w którym państwa członkowskie lub państwa stowarzyszone zazwyczaj podejmują decyzję w sprawie wieloletnich inwestycji i rozpoczynają proces nabywania przyszłych produktów lub technologii obronnych. Z tego względu na tym szczególnym etapie państwa członkowskie i państwa stowarzyszone uzgadniają niezbędne zobowiązania, w tym kwestie podziału kosztów i własności projektu. Aby zapewnić wiarygodność ich zaangażowania, wsparcie z Funduszu nie powinno zwykle przekraczać 20 % kosztów kwalifikowalnych.
- (26) W odniesieniu do działań wykraczających poza fazę prototypu należy przewidzieć finansowanie do maksymalnego poziomu 80 %. Takie działania, które są bardziej zbliżone do finalizacji produktów i technologii, mogą nadal wiązać się z dużymi kosztami.
- (27) Zainteresowane strony działające w sektorze obronności ponoszą szczególne koszty pośrednie związane z ochroną. Ponadto zainteresowane strony działają na specyficznym rynku, na którym – bez popytu ze strony nabywców – nie mogą odzyskać kosztów badań i rozwoju, jak ma to miejsce w sektorze cywilnym. W związku z tym uzasadnione jest dopuszczenie stawki zryczałtowanej wynoszącej 25 % łącznych kwalifikowalnych bezpośrednich kosztów działania, jak również możliwości naliczania kwalifikowalnych kosztów pośrednich określonych zgodnie ze zwyczajowymi praktykami księgowania kosztów stosowanymi przez odbiorców, jeżeli takie praktyki są akceptowane przez ich organy krajowe w przypadku porównywalnej działalności w dziedzinie obronności oraz jeżeli odbiorca powiadomił o nich Komisję.
- (28) Działania z udziałem transgranicznych MŚP i spółek o średniej kapitalizacji wspierają otwarcie łańcuchów dostaw i przyczyniają się do osiągnięcia celów Funduszu. Takie działania powinny zatem kwalifikować się do zastosowania podwyższonej stopy finansowania, z której skorzystają wszystkie uczestniczące podmioty prawne.

- (29) W celu zapewnienia, aby finansowane działania przyczyniały się do konkurencyjności i wydajności europejskiego przemysłu obronnego, ważne jest, aby państwa członkowskie miały zamiar wspólnie zakupić produkt końcowy lub korzystać z technologii, w szczególności poprzez wspólne transgraniczne zamówienia, gdy organizują one wspólnie swoje postępowania o udzielenie zamówienia, w szczególności z wykorzystaniem centralnej jednostki zakupującej.
- (30) W celu zapewnienia, by działania wspierane z Funduszu przyczyniały się do zwiększenia konkurencyjności i wydajności europejskiego przemysłu obronnego, powinny być one zorientowane na rynek, uzależnione od popytu i rentowne w perspektywie średnio- i długoterminowej. Kryteria kwalifikowalności w odniesieniu do działań rozwojowych powinny zatem uwzględniać fakt, że państwa członkowskie zamierzają, w tym w drodze memorandum o porozumieniu lub listu intencyjnego, w skoordynowany sposób zamawiać produkt końcowy lub korzystać z technologii. Kryteria przyznawania finansowania w odniesieniu do działań rozwojowych powinny ponadto uwzględniać fakt, że państwa członkowskie zobowiązały się politycznie lub prawnie, że w skoordynowany sposób będą wspólnie wykorzystywać, posiadać lub utrzymywać produkt końcowy lub końcową technologię.
- (31) Promowanie innowacyjności i rozwoju technologicznego w unijnym przemyśle obronnym powinno odbywać się w sposób spójny z interesami Unii w zakresie bezpieczeństwa i obrony. W związku z tym jednym z kryteriów przyznawania finansowania powinno być przyczynianie się danego działania do realizacji tych interesów oraz wspólnie uzgodnionych przez państwa członkowskie priorytetów w zakresie badań w dziedzinie obronności i zdolności obronnych.
- (32) Działania kwalifikowalne realizowane w kontekście projektów PESCO w ramach instytucjonalnych Unii powinny zapewnić ciągłość wzmocnionej współpracy między podmiotami prawnymi w różnych państwach członkowskich i w ten sposób powinny bezpośrednio przyczyniać się do realizacji celów Funduszu. W przypadku ich wyboru takie działania powinny zatem kwalifikować się do uzyskania podwyższonej stopy finansowania.
- (33) Komisja weźmie pod uwagę inną działalność finansowaną w ramach programu ramowego w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont Europa” ustanowionego rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/695⁽⁸⁾, aby uniknąć zbędnego powielania działań oraz zapewnić wzajemne inspirowanie się i synergie między badaniami cywilnymi a badaniami w dziedzinie obronności.
- (34) Cyberbezpieczeństwo i cyberobrona to wyzwania o coraz większym znaczeniu, a Komisja i Wysoki Przedstawiciel Unii do Spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa uznali konieczność stworzenia synergii między działaniami dotyczącymi cyberobrony objętymi zakresem niniejszego rozporządzenia a unijnymi inicjatywami w dziedzinie cyberbezpieczeństwa, takimi jak inicjatywy ogłoszone we wspólnym komunikacie Komisji z dnia 13 września 2017 r. zatytułowanym: „Odporność, prewencja i obrona: budowa solidnego bezpieczeństwa cybernetycznego Unii Europejskiej”. W szczególności zainteresowane strony powinny dążyć do uzyskania synergii między wymiarem cywilnym a wymiarem obronnym cyberbezpieczeństwa w celu zwiększenia odporności w zakresie cyberbezpieczeństwa.
- (35) Należy zapewnić zintegrowane podejście poprzez połączenie zadań objętych działaniem przygotowawczym w dziedzinie badań obronnych (PADR), zainicjowanym przez Komisję zgodnie z art. 58 ust. 2 lit. b) rozporządzenia finansowego, z Europejskim programem rozwoju przemysłu obronnego (EDIDP) ustanowionym rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1092⁽⁹⁾, a także poprzez harmonizację warunków uczestnictwa. Takie zintegrowane podejście powinno stworzyć bardziej spójny zestaw instrumentów oraz zwiększyć efekty Funduszu w zakresie innowacji, współpracy i gospodarki, przy jednoczesnym unikaniu zbędnego powielania i fragmentacji działań. Przyczyniłoby się ono również do lepszego wykorzystania wyników badań w dziedzinie obronności, likwidując lukę między fazą badawczą a fazą rozwoju, z uwzględnieniem specyfiki sektora obronności, oraz wspierając wszystkie formy innowacji, w tym przełomowe technologie w dziedzinie obronności. Ponadto w stosownych przypadkach można również oczekiwać pozytywnych skutków ubocznych w sektorze cywilnym.

⁽⁸⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/695 z dnia 28 kwietnia 2021 r. ustanawiające program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont Europa”, zasady uczestnictwa i upowszechniania obowiązujące w tym programie oraz uchylające rozporządzenie (UE) nr 1290/2013 i (UE) nr 1291/2013 (zob. s. 1 niniejszego Dziennika Urzędowego).

⁽⁹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1092 z dnia 18 lipca 2018 r. ustanawiające Europejski program rozwoju przemysłu obronnego mający na celu wspieranie konkurencyjności i zdolności innowacyjnych przemysłu obronnego Unii (Dz.U. L 200 z 7.8.2018, s. 30).

- (36) W stosownych przypadkach, ze względu na specyfikę danego działania, cele Funduszu powinny być również realizowane za pomocą instrumentów finansowych i gwarancji budżetowych w ramach funduszu InvestEU ustanowionego rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/523 ⁽¹⁰⁾.
- (37) Wsparcie z Funduszu należy wykorzystywać w celu odpowiadania na niedoskonałości rynku lub niedostateczny poziom inwestycji na rynku w proporcjonalny sposób, a działania nie powinny powielać ani wypierać finansowania prywatnego ani też zakłócać konkurencji na rynku wewnętrznym. Działania powinny charakteryzować się wyraźną wartością dodaną dla Unii.
- (38) Wybór form unijnego finansowania i metod wdrażania Funduszu powinien opierać się na ocenie ich zdolności do osiągnięcia szczegółowych celów działań i zapewnienia rezultatów, przy uwzględnieniu w szczególności kosztów kontroli, obciążenia administracyjnego oraz spodziewanego ryzyka nieprzestrzegania przepisów. Przy dokonywaniu takiego wyboru należy m.in. rozważyć wykorzystanie płatności ryczałtowych, finansowania według stawek zryczałtowanych i kosztów jednostkowych, a także finansowania niepowiązanego z kosztami, o którym mowa w art. 125 ust. 1 rozporządzenia finansowego.
- (39) Komisja powinna w drodze aktów wykonawczych przyjmować roczne programy prac zgodnie z celami Funduszu i z uwzględnieniem wstępnych doświadczeń i wniosków wyciągniętych z Europejskiego programu rozwoju przemysłu obronnego oraz działania przygotowawczego w dziedzinie badań obronnych. Przy ustanawianiu programu prac Komisję powinien wspierać komitet. Komisja powinna dążyć do wypracowania takich rozwiązań, które zyskałyby możliwie największe poparcie w ramach komitetu. W tym kontekście komitet powinien być w stanie obradować w składzie krajowych ekspertów w dziedzinie obrony i bezpieczeństwa w celu udzielania Komisji konkretnej pomocy, w tym porad w zakresie ochrony informacji niejawnych w ramach przeprowadzanych działań. Do państw członkowskich należy wyznaczenie swoich przedstawicieli w tym Komitecie. Członkowie komitetu powinni mieć wystarczająco dużo czasu i stosowne warunki, by mogli właściwie przeanalizować projekty aktów wykonawczych i wyrazić swoje opinie.
- (40) Kategorie określone w programach prac powinny w stosownych przypadkach zawierać wymogi funkcjonalne w celu wyjaśnienia podmiotom z odnośnego sektora, jakie funkcje i zadania mają być wykonywane w ramach zdolności, które mają być rozwijane. Wymogi takie powinny jasno określać spodziewane wyniki działania, ale nie powinny być skierowane na konkretne rozwiązania ani skierowane do konkretnych podmiotów prawnych oraz nie powinny uniemożliwiać konkurencji na poziomie zaproszeń do składania wniosków.
- (41) Podczas opracowywania programów prac Komisja powinna również zapewnić, w drodze stosownych konsultacji z komitetem, by proponowane działania w zakresie badań lub rozwoju nie były niepotrzebnie powielane. W tym kontekście Komisja może przeprowadzić wstępną ocenę ewentualnych przypadków powielania z istniejącymi zdolnościami lub już finansowanymi projektami badawczymi lub rozwojowymi w Unii.
- (42) Komisja powinna zapewnić spójność programów prac na wszystkich etapach cyklu życia przemysłowego produktów i technologii obronnych.
- (43) W programach prac należy również zapewnić przeznaczenie wiarygodnej części całkowitego budżetu na działania umożliwiające transgraniczne uczestnictwo MŚP.
- (44) Aby umożliwić korzystanie z fachowej wiedzy Europejskiej Agencji Obrony w sektorze obronności, powinna ona uzyskać status obserwatora w Komitecie. Mając na względzie specyfikę obszaru obronności, Europejska Służba Działań Zewnętrznych powinna również uczestniczyć w pracach komitetu.
- (45) W celu zapewnienia efektywności niniejszego rozporządzenia, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania aktów zgodnie z art. 290 TFUE w celu zmiany załącznika do niniejszego rozporządzenia w odniesieniu do wskaźników w przypadkach, gdy jest to uznawane za konieczne oraz w celu uzupełniania niniejszego rozporządzenia o przepisy dotyczące ustanowienia ram monitorowania i ewaluacji. Szczególnie ważne jest, aby w czasie prac przygotowawczych Komisja prowadziła stosowne konsultacje, w tym na poziomie ekspertów, oraz aby konsultacje te prowadzone były zgodnie z zasadami określonymi w Porozumieniu międzyinstytucjonalnym z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie lepszego stanowienia prawa ⁽¹¹⁾. W szczególności, aby zapewnić Parlamentowi Europejskiemu i Radzie udział na równych zasadach w przygotowaniu aktów delegowanych, instytucje te otrzymują wszelkie dokumenty w tym samym czasie co eksperci państw członkowskich, a eksperci tych instytucji mogą systematycznie brać udział w posiedzeniach grup eksperckich Komisji zajmujących się przygotowaniem aktów delegowanych.

⁽¹⁰⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/523 z dnia 24 marca 2021 r. ustanawiające Program InvestEU i zmieniające rozporządzenie (UE) 2015/1017 (Dz.U. L 107 z 26.3.2021, s. 30).

⁽¹¹⁾ Dz.U. L 123 z 12.5.2016, s. 1.

- (46) W celu zapewnienia jednolitych warunków wykonania niniejszego rozporządzenia Komisji należy powierzyć uprawnienia wykonawcze w odniesieniu do przyjmowania programów prac oraz przyznawania finansowania na wybrane działania badawcze i rozwojowe. W szczególności przy przeprowadzaniu działań badawczych i rozwojowych należy wziąć pod uwagę specyfikę sektora obronności, a zwłaszcza odpowiedzialność państw członkowskich lub państw stowarzyszonych w zakresie procesu planowania oraz nabywania. Te uprawnienia powinny być wykonywane zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011 ⁽¹²⁾.
- (47) Komisja powinna stworzyć wykaz niezależnych ekspertów. Dane uwierzytelniające tych niezależnych ekspertów powinny zostać potwierdzone przez odnośne państwa członkowskie. Wykaz ten nie powinien być podawany do wiadomości publicznej. Niezależni eksperci powinni być wybierani na podstawie ich umiejętności, doświadczenia i wiedzy, z uwzględnieniem zadań, które mają im zostać powierzone. Przy powoływaniu niezależnych ekspertów Komisja powinna w zakresie, w jakim jest to możliwe podejmować właściwe środki, by dążyć do osiągnięcia wyważonego składu grup niezależnych ekspertów i paneli oceniających pod względem różnicowania umiejętności, doświadczenia, wiedzy, pochodzenia geograficznego i płci, uwzględniając sytuację w obszarze danego działania. Należy również dążyć do zapewnienia odpowiedniej rotacji niezależnych ekspertów i odpowiedniej równowagi między sektorem prywatnym a publicznym.
- (48) Niezależni eksperci nie powinni dokonywać ocen ani udzielać porad lub pomocy w sprawach, w przypadku których znajdują się w sytuacji konfliktu interesów, szczególnie ze względu na stanowiska zajmowane przez nich w czasie dokonywania oceny. W szczególności nie powinni oni się znaleźć w sytuacji, w której mogliby wykorzystać uzyskane informacje na niekorzyść ocenianego przez nich konsorcjum.
- (49) Po dokonaniu oceny wniosków z pomocą niezależnych ekspertów Komisja powinna dokonać wyboru działań, które mają uzyskać wsparcie z Funduszu. Państwa członkowskie powinny być informowane o wynikach oceny wraz z rankingiem wybranych działań i o postępach w realizacji finansowanych działań.
- (50) Przy proponowaniu nowych produktów lub technologii obronnych lub modernizacji już istniejących produktów lub technologii obronnych wnioskodawcy powinni zobowiązać się do przestrzegania zasad etyki, takich jak zasady dotyczące dobrostanu ludzi i ochrony ludzkiego genomu, które znajdują również odzwierciedlenie w odpowiednim prawie unijnym, krajowym i międzynarodowym, w tym w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej i Europejskiej konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności oraz, w stosownych przypadkach, w protokołach do niej. Komisja powinna systematycznie poddawać wnioski przeglądowi w celu wskazania działań, które rodzą poważne wątpliwości natury etycznej. W stosownych przypadkach takie wnioski powinny podlegać ocenie pod względem etyczności.
- (51) Aby wspierać otwarty rynek wewnętrzny, należy zachęcać transgraniczne MŚP i spółki o średniej kapitalizacji do udziału w charakterze członków konsorcjów, podwykonawców lub innych podmiotów prawnych w łańcuchu dostaw.
- (52) Komisja powinna dążyć do utrzymania dialogu z państwami członkowskimi i odnośnym sektorem w celu zapewnienia powodzenia Funduszu. Jako współprawodawca i jeden z kluczowych zainteresowanych podmiotów włączany w ten proces powinien być też Parlament Europejski.
- (53) W niniejszym rozporządzeniu określono pulę środków finansowych Funduszu, która podczas rocznej procedury budżetowej ma stanowić dla Parlamentu Europejskiego i Rady główną kwotę odniesienia w rozumieniu pkt 18 Porozumienia międzyinstytucjonalnego z dnia 16 grudnia 2020 r. pomiędzy Parlamentem Europejskim, Radą i Komisją Europejską w sprawie dyscypliny budżetowej, współpracy w kwestiach budżetowych i należytego zarządzania finansami oraz w sprawie nowych zasobów własnych, w tym również harmonogramu wprowadzania nowych zasobów własnych ⁽¹³⁾ (zwanego dalej „porozumieniem międzyinstytucjonalnym z dnia 16 grudnia 2020 r.”). Komisja powinna zapewnić, aby procedury administracyjne były jak najprostsze i wiązały się z minimalnymi dodatkowymi wydatkami.

⁽¹²⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011 z dnia 16 lutego 2011 r. ustanawiające przepisy i zasady ogólne dotyczące trybu kontroli przez państwa członkowskie wykonywania uprawnień wykonawczych przez Komisję (Dz.U. L 55 z 28.2.2011, s. 13).

⁽¹³⁾ Dz.U. L 4331 z 22.12.2020, s. 28.

- (54) O ile nie określono inaczej, do Funduszu stosuje się rozporządzenie finansowe. Rozporządzenie finansowe określa zasady wykonania budżetu Unii, w tym zasady dotyczące dotacji, nagród, zamówień, zarządzania pośredniego, instrumentów finansowych, gwarancji budżetowych i pomocy finansowej.
- (55) Do niniejszego rozporządzenia zastosowanie mają horyzontalne zasady finansowe przyjęte przez Parlament Europejski i Radę na podstawie art. 322 TFUE. Zasady te zostały określone w rozporządzeniu finansowym i określają w szczególności procedurę uchwalania i wykonywania budżetu w drodze dotacji, nagród, zamówień i wykonania pośredniego oraz przewidują kontrolę odpowiedzialności podmiotów upoważnionych do działań finansowych. Zasady przyjęte na podstawie art. 322 TFUE obejmują także ogólny system warunkowości służący ochronie budżetu Unii.
- (56) Zgodnie z rozporządzeniem finansowym, rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 883/2013⁽¹⁴⁾ i rozporządzeniami Rady (WE, Euratom) nr 2988/95⁽¹⁵⁾, (Euratom, WE) nr 2185/96⁽¹⁶⁾ i (UE) 2017/1939⁽¹⁷⁾ interesy finansowe Unii należy chronić za pomocą proporcjonalnych środków, w tym środków zapobiegania nieprawidłowościom – w tym nadużyciom finansowym – ich wykrywania, korygowania i prowadzenia w ich sprawie postępowań, odzyskiwania środków utraconych, nienależnie wypłaconych lub nieodpowiednio wykorzystanych oraz, w stosownych przypadkach, nakładania kar administracyjnych. W szczególności, zgodnie z rozporządzeniami (Euratom, WE) nr 2185/96 i (UE, Euratom) nr 883/2013, Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF) jest uprawniony do prowadzenia dochodzeń administracyjnych, w tym kontroli na miejscu i inspekcji, w celu ustalenia, czy miały miejsce nadużycia finansowe, korupcja lub wszelka inna nielegalna działalność na szkodę interesów finansowych Unii.

Zgodnie z rozporządzeniem Rady (UE) 2017/1939 Prokuratura Europejska (EPPO) jest uprawniona do prowadzenia postępowań przygotowawczych oraz wnoszenia i popierania oskarżeń w sprawie przestępstw naruszających interesy finansowe Unii, jak przewidziano w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1371⁽¹⁸⁾. Zgodnie z rozporządzeniem finansowym każda osoba lub podmiot, które otrzymują środki finansowe Unii, mają w pełni współpracować w celu ochrony interesów finansowych Unii, przyznać Komisji, OLAF, Trybunałowi Obrachunkowemu oraz, w przypadku państw członkowskich, które uczestniczą we wzmocnionej współpracy na podstawie rozporządzenia (UE) 2017/1939, EPPO, niezbędne prawa i dostęp, a także zapewniać, aby wszelkie osoby trzecie uczestniczące w wykonywaniu środków finansowych Unii przyznały tym organom równoważne prawa.

- (57) Państwa trzecie będące członkami Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG) mogą uczestniczyć w programach unijnych w ramach współpracy ustanowionej na mocy Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym⁽¹⁹⁾, które przewiduje realizację programów w drodze decyzji wydanej na mocy tego porozumienia. W niniejszym rozporządzeniu należy wprowadzić przepis szczególnie zobowiązujący te państwa trzecie do przyznania właściwemu urzędnikowi zatwierdzającemu, OLAF oraz Trybunałowi Obrachunkowemu praw i dostępu niezbędnych do wykonywania w pełni ich odpowiednich kompetencji.
- (58) Zgodnie z pkt 22 i 23 porozumienia międzyinstytucjonalnego z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie lepszego stanowienia prawa Fundusz powinien być poddany ewaluacji na podstawie informacji zgromadzonych zgodnie ze szczególnymi wymogami dotyczącymi monitorowania, przy czym należy unikać obciążeń administracyjnych, w szczególności dla państw członkowskich, a także nadmiernej regulacji. Wymogi te powinny, w stosownych przypadkach, obejmować mierzalne wskaźniki jako podstawę ewaluacji skutków Funduszu w praktyce. Komisja powinna przeprowadzić śródkresową ewaluację nie później niż cztery lata po rozpoczęciu okresu wdrażania Funduszu, również z myślą o przedłożeniu wniosków dotyczących ewentualnych stosownych zmian w niniejszym rozporządzeniu. Komisja powinna również przeprowadzić ewaluację końcową na zakończenie okresu wdrażania Funduszu, zawierającą analizę działalności finansowej pod względem rezultatów wykonania finansowego oraz, w zakresie, w jakim jest to możliwe w danym momencie, analizę rezultatów wykonania i wpływu Funduszu. W tym kontekście sprawozdanie z ewaluacji końcowej powinno również pomóc określić dziedziny, w których Unia uzależniona jest od państw

⁽¹⁴⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 883/2013 z dnia 11 września 2013 r. dotyczące dochodzeń prowadzonych przez Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF) oraz uchylające rozporządzenie (WE) nr 1073/1999 Parlamentu Europejskiego i Rady i rozporządzenie Rady (Euratom) nr 1074/1999 (Dz.U. L 248 z 18.9.2013, s. 1).

⁽¹⁵⁾ Rozporządzenie Rady (WE, Euratom) nr 2988/95 z dnia 18 grudnia 1995 r. w sprawie ochrony interesów finansowych Wspólnot Europejskich (Dz.U. L 312 z 23.12.1995, s. 1).

⁽¹⁶⁾ Rozporządzenie Rady (Euratom, WE) nr 2185/96 z dnia 11 listopada 1996 r. w sprawie kontroli na miejscu oraz inspekcji przeprowadzanych przez Komisję w celu ochrony interesów finansowych Wspólnot Europejskich przed nadużyciami finansowymi i innymi nieprawidłowościami (Dz.U. L 292 z 15.11.1996, s. 2).

⁽¹⁷⁾ Rozporządzenie Rady (UE) 2017/1939 z dnia 12 października 2017 r. wdrażające wzmocnioną współpracę w zakresie ustanowienia Prokuratury Europejskiej (EPPO) (Dz.U. L 283 z 31.10.2017, s. 1).

⁽¹⁸⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1371 z dnia 5 lipca 2017 r. w sprawie zwalczania za pośrednictwem prawa karnego nadużyć na szkodę interesów finansowych Unii (Dz.U. L 198 z 28.7.2017, s. 29).

⁽¹⁹⁾ Dz.U. L 1 z 3.1.1994, s. 3.

trzecich pod względem rozwoju produktów i technologii obronnych. W sprawozdaniu końcowym powinien również zostać przeanalizowany transgraniczny udział MŚP i spółek o średniej kapitalizacji w projektach wspieranych z Funduszu, a także udział MŚP i spółek o średniej kapitalizacji w globalnym łańcuchu wartości, jak również wkład Funduszu w eliminowanie braków wskazanych w Planie rozwoju zdolności; sprawozdanie końcowe powinno także zawierać informacje o państwach pochodzenia odbiorców, o liczbie państw członkowskich i państw stowarzyszonych zaangażowanych w poszczególne działania oraz o rozdziale powstałych praw własności intelektualnej. Komisja może również zaproponować zmiany do niniejszego rozporządzenia w celu reakcji na możliwy rozwój sytuacji w trakcie wdrażania Funduszu.

- (59) Komisja powinna regularnie monitorować wdrażanie Funduszu oraz co roku składać Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie z poczynionych postępów, które powinno określać też, w jaki sposób w procesie wdrażania Funduszu uwzględnione zostały doświadczenia i wnioski wyciągnięte z Europejskiego programu rozwoju przemysłu obronnego oraz działania przygotowawczego w dziedzinie badań obronnych. W tym celu Komisja powinna wprowadzić niezbędne mechanizmy monitorowania. Sprawozdanie to nie powinno zawierać informacji wrażliwych.
- (60) Odzwierciedlając znaczenie przeciwdziałania zmianie klimatu zgodnie z zobowiązaniami Unii na rzecz realizacji Porozumienia paryskiego przyjętego na mocy Ramowej konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu⁽²⁰⁾ i celów Organizacji Narodów Zjednoczonych dotyczących zrównoważonego rozwoju, Fundusz przyczynia się do uwzględnienia działań w dziedzinie klimatu w politykach Unii i do osiągnięcia celu ogólnego zakładającego, że 30 % wydatków budżetowych Unii zostanie przeznaczonych na wspieranie celów klimatycznych. Stosowne działania zostaną określone na etapie przygotowania i wdrażania Funduszu oraz ponownie ocenione w ramach jego ewaluacji śródkresowej.
- (61) Odzwierciedlając znaczenie przeciwdziałania radykalnej utracie różnorodności biologicznej, niniejsze rozporządzenie przyczynia się do uwzględnienia działań na rzecz różnorodności biologicznej w politykach Unii oraz do osiągnięcia ogólnego celu, jakim jest przeznaczenie 7,5 % rocznych wydatków w ramach WRF na lata 2021–2027 na cele w zakresie różnorodności biologicznej w 2024 r. oraz 10 % tych wydatków w 2026 r. i 2027 r., przy jednoczesnym uwzględnieniu obecnego pokrywania się celów w zakresie klimatu i różnorodności biologicznej zgodnie z porozumieniem międzyinstytucjonalnym z dnia 16 grudnia 2020 r.
- (62) W związku z tym, że Fundusz powinien wspierać jedynie fazę badawczą i fazę rozwoju produktów i technologii obronnych, zasadniczo Unia nie powinna posiadać praw własności ani praw własności intelektualnej w stosunku do produktów lub technologii obronnych powstałych w wyniku finansowanych działań, chyba że wsparcie unijne jest udzielane w drodze zamówień publicznych. Jednakże w przypadku działań badawczych, zainteresowane państwa członkowskie i państwa stowarzyszone powinny mieć możliwość korzystania z rezultatów finansowanych działań, aby uczestniczyć w następczych pracach rozwojowych opartych na współpracy.
- (63) Wsparcie unijne nie powinno mieć wpływu na transfer produktów związanych z obronnością w obrębie Unii, zgodnie z dyrektywą 2009/43/WE, ani na eksport produktów, wyposażenia lub technologii. Eksport wyposażenia wojskowego i technologii wojskowych przez państwa członkowskie jest regulowany wspólnym stanowiskiem Rady 2008/944/WPZiB⁽²¹⁾.
- (64) Korzystanie z wrażliwych informacji wnoszonych, w tym danych, know-how lub informacji, wytworzonych przed rozpoczęciem funkcjonowania Funduszu lub poza jego ramami, lub dostęp osób nieupoważnionych do rezultatów uzyskanych w związku z działaniami wspieranymi z Funduszu, może mieć niekorzystny wpływ na interesy Unii lub co najmniej jednego z państw członkowskich. Przetwarzanie informacji wrażliwych powinno zatem podlegać stosownym przepisom prawa unijnego i krajowego.
- (65) Aby zapewnić wymagany poziom bezpieczeństwa informacji niejawnych, przy podpisywaniu niejawnych umów o finansowaniu i umów w sprawie finansowania należy przestrzegać minimalnych norm w zakresie bezpieczeństwa przemysłowego. W tym celu oraz zgodnie z decyzją Komisji (UE, Euratom) 2015/444⁽²²⁾ ma ona przekazać w celach doradczych niezależnym ekspertom wyznaczonym przez państwa członkowskie instrukcje bezpieczeństwa programu, w tym przewodnik nadawania klauzul.

⁽²⁰⁾ Dz.U. L 282 z 19.10.2016, s. 4.

⁽²¹⁾ Wspólne stanowisko Rady 2008/944/WPZiB z dnia 8 grudnia 2008 r. określające wspólne zasady kontroli wywozu technologii wojskowych i sprzętu wojskowego (Dz.U. L 335 z 13.12.2008, s. 99).

⁽²²⁾ Decyzja Komisji (UE, Euratom) 2015/444 z dnia 13 marca 2015 r. w sprawie przepisów bezpieczeństwa dotyczących ochrony informacji niejawnych UE (Dz.U. L 72 z 17.3.2015, s. 53).

- (66) Ponieważ cele niniejszego rozporządzenia nie mogą zostać osiągnięte w sposób wystarczający przez państwa członkowskie, natomiast możliwe jest lepsze ich osiągnięcie na poziomie Unii, może ona podjąć działania zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 TUE. Zgodnie z zasadą proporcjonalności określoną w tym artykule niniejsze rozporządzenie nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia tych celów.
- (67) Komisja powinna zarządzać Funduszem z należyтым poszanowaniem wymogów poufności i bezpieczeństwa, w szczególności w odniesieniu do informacji wrażliwych, w tym informacji niejawnych.
- (68) Aby zapewniona została ciągłość udzielania wsparcia w odpowiednim obszarze polityki oraz aby umożliwić wdrożenie od początku WRF na lata 2021–2027, niniejsze rozporządzenie powinno wejść w życie w trybie pilnym i powinno być stosowane z mocą wsteczną od dnia 1 stycznia 2021 r.
- (69) Należy w związku z tym uchylić rozporządzenie (UE) 2018/1092,

PRZYMUJĄ NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

TYTUŁ I

PRZEPISY WSPÓLNE MAJĄCE ZASTOSOWANIE DO BADAŃ I ROZWOJU

Artykuł 1

Przedmiot

Niniejsze rozporządzenie ustanawia Europejski Fundusz Obronny (zwany dalej „Funduszem”), zgodnie z art. 1 ust. 2 lit. b) rozporządzenia (UE) 2021/695, na okres od dnia 1 stycznia 2021 r. do dnia 31 grudnia 2027 r. Czas trwania Funduszu jest dostosowany do okresu obowiązywania WRF na lata 2021–2027.

Niniejsze rozporządzenie określa cele Funduszu, jego budżet na okres od dnia 1 stycznia 2021 r. do dnia 31 grudnia 2027 r., formy finansowania unijnego oraz zasady dotyczące przyznawania takiego finansowania.

Artykuł 2

Definicje

Na użytek niniejszego rozporządzenia stosuje się następujące definicje:

- 1) „podmiot prawny” oznacza osobę prawną utworzoną i uznaną za taką na mocy prawa unijnego, krajowego lub międzynarodowego, która posiada osobowość prawną i zdolność do działania w swoim imieniu, korzystania z praw i podlegania obowiązkowi, lub podmiot nieposiadający osobowości prawnej, o którym mowa w art. 197 ust. 2 lit. c) rozporządzenia finansowego;
- 2) „wnioskodawca” oznacza podmiot prawny przedkładający wniosek o wsparcie z Funduszu w następstwie zaproszenia do składania wniosków lub zgodnie z art. 195 akapit pierwszy lit. e) rozporządzenia finansowego;
- 3) „odbiorca” oznacza podmiot prawny, z którym podpisano umowę o finansowaniu lub umowę w sprawie finansowania lub który został powiadomiony o decyzji o finansowaniu lub o decyzji w sprawie finansowania;
- 4) „konsorcjum” oznacza grupę współpracujących ze sobą wnioskodawców lub odbiorców, która podlega umowie i została utworzona w celu przeprowadzenia działania w ramach Funduszu;
- 5) „koordynator” oznacza podmiot prawny, który jest członkiem konsorcjum i został wyznaczony przez wszystkich członków konsorcjum jako główny punkt kontaktowy na potrzeby relacji konsorcjum z Komisją;

- 6) „kontrola” oznacza zdolność do wywierania decydującego wpływu na podmiot prawny, bezpośrednio lub pośrednio, poprzez co najmniej jeden pośredniczący podmiot prawny;
- 7) „zarządcza struktura wykonawcza” oznacza organ podmiotu prawnego, powołany zgodnie z prawem krajowym i, w stosownych przypadkach, podlegający dyrektorowi generalnemu, uprawniony do określania strategii, celów i ogólnego kierunku działania danego podmiotu prawnego, który to organ nadzoruje i monitoruje proces podejmowania decyzji przez kierownictwo;
- 8) „prototyp systemu” oznacza model produktu lub technologii, na którym można zademonstrować jego działanie w środowisku operacyjnym;
- 9) „kwalifikowanie” oznacza całość procesu, w którym wykazuje się, że projekt produktu obronnego, materialnego lub niematerialnego komponentu lub technologii obronnych spełnia określone wymogi, dostarczając obiektywnych dowodów potwierdzających, że wykazano spełnienie określonych wymogów projektu;
- 10) „certyfikacja” oznacza proces, w którym organ krajowy zaświadcza, że dany produkt obronny, materialny lub niematerialny komponent lub technologia obronne są zgodne z mającymi zastosowanie przepisami;
- 11) „działanie badawcze” oznacza działanie obejmujące głównie działalność badawczą, w szczególności badania stosowane i w razie potrzeby badania podstawowe, celem którego to działania jest zdobycie nowej wiedzy i które koncentruje się wyłącznie na zastosowaniach w dziedzinie obronności;
- 12) „działanie rozwojowe” oznacza działanie obejmujące działalność ukierunkowaną na obronność głównie w fazie rozwoju, dotyczące nowych produktów lub technologii obronnych bądź modernizacji istniejących produktów lub technologii, z wyłączeniem produkcji lub użytkowania broni;
- 13) „przełomowa technologia obronna” oznacza udoskonaloną lub całkowicie nową technologię, skutkującą radykalną zmianą, w tym zmianą paradygmatu w koncepcji i prowadzeniu spraw obronnych, na przykład poprzez zastąpienie istniejących technologii obronnych lub sprawienie, że staną się one przestarzałe;
- 14) „małe lub średnie przedsiębiorstwa” lub „MŚP” oznaczają małe i średnie przedsiębiorstwa, zgodnie z definicją zawartą w art. 2 załącznika do zalecenia Komisji 2003/361/WE ⁽²³⁾;
- 15) „spółka o średniej kapitalizacji” oznacza przedsiębiorstwo, które nie jest MŚP i które zatrudnia nie więcej niż 3 000 pracowników, przy czym liczba zatrudnionych jest obliczana zgodnie z art. 3–6 załącznika do zalecenia 2003/361/WE;
- 16) „działania łączone” oznaczają działania wspierane z budżetu Unii, w tym działania w ramach instrumentu łączonego lub platformy łączonej zdefiniowanych w art. 2 pkt 6) rozporządzenia finansowego, które łączą bezzwrotne formy wsparcia lub instrumenty finansowe z budżetu Unii oraz zwrotne formy wsparcia z instytucji finansowania rozwoju lub innych publicznych instytucji finansowych, a także z komercyjnych instytucji finansowych i od inwestorów;
- 17) „zamówienie przedkomercyjne” oznacza zamawianie usług badawczych i rozwojowych obejmujące podział ryzyka i korzyści na warunkach rynkowych oraz rozwój konkurencyjny w poszczególnych fazach, przy czym zamówione usługi badawcze i rozwojowe są wyraźnie oddzielone od etapu wprowadzania na rynek komercyjnych ilości produktów końcowych;
- 18) „kierownik projektu” oznacza instytucję zamawiającą z siedzibą w państwie członkowskim lub państwie stowarzyszonym, której państwo członkowskie lub państwo stowarzyszone lub grupa państw członkowskich lub państw stowarzyszonych powierzyła zadanie zarządzania wielonarodowymi projektami w zakresie uzbrojenia na stałe lub doraźnie;
- 19) „rezultaty” oznaczają materialne lub niematerialne skutki działania, takie jak dane, know-how lub informacje, bez względu na ich formę lub charakter oraz niezależnie od tego, czy mogą być one chronione, jak również wszelkie związane z nimi prawa, w tym prawa własności intelektualnej;
- 20) „nowe informacje” oznaczają dane, know-how lub informacje wytworzone w toku działania Funduszu, bez względu na ich formę lub charakter;

⁽²³⁾ Zalecenie Komisji 2003/361/WE z dnia 6 maja 2003 r. w sprawie definicji mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw (Dz.U. L 124 z 20.5.2003, s. 36).

- 21) „informacje niejawne” oznaczają informacje lub materiały, niezależnie od ich formy, których nieuprawnione ujawnienie mogłoby w różnym stopniu wyrządzić szkodę interesom Unii lub interesom co najmniej jednego państwa członkowskiego i którym nadana jest jedna z klauzul tajności UE lub odpowiadająca im klauzula tajności, określona w Umowie między państwami członkowskimi Unii Europejskiej, zebranymi w Radzie, w sprawie ochrony informacji niejawnych wymienianych w interesie Unii Europejskiej ⁽²⁴⁾;
- 22) „informacje wrażliwe” oznaczają informacje i dane, w tym informacje niejawne, które mają być chronione przed nieuprawnionym dostępem lub ujawnieniem z uwagi na obowiązki określone w prawie unijnym lub krajowym lub w celu ochrony prywatności lub bezpieczeństwa osoby fizycznej lub prawnej;
- 23) „raport specjalny” oznacza konkretny wynik działania badawczego streszczający jego rezultaty, zawierający obszerne informacje na temat podstawowych zasad, celów, wyników, podstawowych właściwości, przeprowadzonych testów, potencjalnych korzyści, potencjalnych zastosowań w dziedzinie obronności i spodziewanej ścieżki wykorzystania badań na rzecz rozwoju, w tym informacje na temat uprawnień do praw własności intelektualnej, lecz bez wymogu uwzględnienia informacji na temat praw własności intelektualnej;
- 24) „podmiot z niestowarzyszonego państwa trzeciego” oznacza podmiot prawny mający siedzibę w niestowarzyszonym państwie trzecim lub, w przypadku gdy ma on siedzibę w Unii lub w państwie stowarzyszonym, posiadający swoje zarządcze struktury wykonawcze w niestowarzyszonym państwie trzecim.

Artykuł 3

Cele

1. Celem ogólnym Funduszu jest wzmacnianie konkurencyjności, wydajności i innowacyjności europejskiej bazy technologiczno-przemysłowej sektora obronnego (EDTIB) w całej Unii, co przyczynia się do strategicznej autonomii Unii i jej swobody działania, poprzez wspieranie wspólnych działań i współpracy transgranicznej między podmiotami prawnymi w całej Unii, w szczególności MŚP i spółek o średniej kapitalizacji, a także poprzez wzmacnianie i poprawę elastyczności zarówno łańcucha dostaw, jak i łańcucha wartości w sektorze obronności, rozszerzanie współpracy transgranicznej między podmiotami prawnymi oraz promowanie lepszego wykorzystania potencjału przemysłowego w zakresie innowacji, badań i rozwoju technologicznego, na każdym etapie cyklu życia produktów i technologii obronnych.

2. Cele szczegółowe Funduszu są następujące:

- a) wspieranie opartych na współpracy badań, które mogłyby znacznie zwiększyć potencjał przyszłych zdolności w całej Unii, mając na celu maksymalizację innowacji i wprowadzenie nowych produktów i technologii obronnych, w tym przełomowych produktów i technologii obronnych, a także mając na celu jak największą efektywność wydatków na badania w dziedzinie obronności w Unii;
- b) wspieranie opartego na współpracy rozwoju produktów i technologii obronnych, przyczyniając się tym samym do większej efektywności wydatków na obronność w Unii, osiągnięcia większych korzyści skali, zmniejszenia ryzyka zbędnego powielania działań, a przez to do zachęcania do wprowadzania na rynek europejskich produktów i technologii obronnych oraz zmniejszenia fragmentacji produktów i technologii obronnych w całej Unii, doprowadzając ostatecznie do zwiększenia standaryzacji systemów obrony i zwiększenia interoperacyjności między zdolnościami państw członkowskich.

Taka współpraca powinna być spójna z priorytetami w zakresie zdolności obronnych uzgodnionymi wspólnie przez państwa członkowskie w ramach wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa (WPZiB), w szczególności w kontekście Planu rozwoju zdolności.

W tym względzie, w stosownych przypadkach, można brać także pod uwagę regionalne i międzynarodowe priorytety, gdy służą one interesom Unii w zakresie bezpieczeństwa i obrony określonym w ramach WPZiB, uwzględniając potrzeby unikania zbędnego powielania działań jeżeli priorytety te nie wykluczają możliwości udziału żadnego państwa członkowskiego ani państwa stowarzyszonego.

⁽²⁴⁾ Umowa między państwami członkowskimi Unii Europejskiej, zebranymi w Radzie, w sprawie ochrony informacji niejawnych wymienianych w interesie Unii Europejskiej (Dz.U. C 202 z 8.7.2011, s. 13).

Artykuł 4

Budżet

1. Zgodnie z art. 12 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2021/695 pula środków finansowych na realizację Funduszu na okres od dnia 1 stycznia 2021 r. do dnia 31 grudnia 2027 r. wynosi 7 953 000 000 EUR w cenach bieżących.
2. Podział kwoty, o której mowa w ust. 1, jest następujący:
 - a) 2 651 000 000 EUR na działania badawcze;
 - b) 5 302 000 000 EUR na działania rozwojowe.

Aby reagować na nieprzewidziane sytuacje lub rozwój wydarzeń i nowe potrzeby, Komisja może dokonać realokacji kwot między środkami na działania badawcze a środkami na działania rozwojowe w wysokości maksymalnie 20 %.

3. Kwota, o której mowa w ust. 1, może być również wykorzystana na pomoc techniczną i administracyjną w ramach wdrażania Funduszu, taką jak działalność związana z przygotowaniem, monitorowaniem, kontrolą, audytem i ewaluacją, w tym projektowaniem, tworzeniem, obsługą i utrzymaniem wewnętrznych systemów informatycznych.
4. Co najmniej 4 % i maksymalnie 8 % puli środków finansowych, o której mowa w ust. 1, przydziela się na zaproszenia do składania wniosków lub przyznawanie finansowania na wsparcie przełomowych technologii obronnych.

Artykuł 5

Państwa stowarzyszone

Uczestnictwo w Funduszu jest otwarte dla członków Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu, którzy są członkami EOG, zgodnie z warunkami ustanowionymi w Porozumieniu o Europejskim Obszarze Gospodarczym (zwanym dalej „państwami stowarzyszonymi”).

Artykuł 6

Wsparcie na rzecz przełomowych technologii obronnych

1. Komisja przyznaje, w drodze aktów wykonawczych, finansowanie w wyniku otwartych i publicznych konsultacji dotyczących przełomowych technologii obronnych w obszarach interwencji określonych w programach prac, o których mowa w art. 24. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 34 ust. 2
2. Programy prac określają najbardziej odpowiednie formy finansowania przełomowych technologii obronnych.

Artykuł 7

Etyka

1. Działania prowadzone w ramach Funduszu muszą być zgodne z odpowiednimi przepisami prawa unijnego, krajowego i międzynarodowego, w tym z Kartą praw podstawowych Unii Europejskiej. Ponadto, działania te muszą być również zgodne z zasadami etyki określonymi również w odpowiednich przepisach prawa unijnego, krajowego i międzynarodowego.
2. Przed podpisaniem umowy o finansowaniu Komisja poddaje wnioski przeglądowi w oparciu o samoocenę etyczną przygotowaną przez konsorcjum, w celu określenia tych działań, które budzą poważne wątpliwości etyczne, w tym w odniesieniu do warunków prowadzenia działalności. W stosownych przypadkach, takie wnioski przedkłada się do oceny pod względem etyczności.

Przegląd i ocena pod względem etyczności przeprowadzane są przez Komisję przy wsparciu niezależnych ekspertów powoływanych zgodnie z art. 26. Ci niezależni eksperci muszą posiadać różnorodne doświadczenie, w szczególności potwierdzone doświadczenie w zakresie kwestii etyki w dziedzinie obronności i muszą być obywatelami państw członkowskich oraz pochodzić z możliwie jak największej liczby państw.

Warunki prowadzenia działalności obejmującej kwestie wrażliwe z etycznego punktu widzenia są określone w umowie o finansowaniu.

Komisja zapewnia, by procedury etyczne były możliwie jak najbardziej przejrzyste i umieszcza je w swoim sprawozdaniu z ewaluacji śródkresowej zgodnie z art. 29.

3. Podmioty prawne uczestniczące w danym działaniu muszą uzyskać przed rozpoczęciem odpowiedniej działalności wszelkie stosowne zgody lub inne dokumenty wymagane przez krajowe lub lokalne komisje etyczne i inne organy, takie jak organy ochrony danych. Te zgody i inne dokumenty przechowuje się i udostępnia Komisji na żądanie.

4. Propozycje, które uznaje się za nieakceptowalne ze względów etycznych, są odrzucane.

Artykuł 8

Realizacja i formy finansowania unijnego

1. Fundusz jest wdrażany w ramach zarządzania bezpośredniego zgodnie z rozporządzeniem finansowym.
2. Na zasadzie odstępstwa od ust. 1 niniejszego artykułu działania szczególne mogą być przeprowadzane, w uzasadnionych przypadkach, w ramach zarządzania pośredniego przez podmioty, o których mowa w art. 62 ust. 1 lit. c) rozporządzenia finansowego. Nie obejmuje to procedury kwalifikacji i wyboru, o której mowa w art. 11 niniejszego rozporządzenia.
3. Fundusz może zapewniać finansowanie zgodnie z rozporządzeniem finansowym, za pomocą dotacji, nagród i zamówień oraz – w stosownych przypadkach z uwagi na specyfikę danego działania – instrumentów finansowych w ramach działań łączonych.
4. Działania łączone przeprowadza się zgodnie z tytułem X rozporządzenia finansowego i rozporządzeniem (UE) 2021/523.
5. Instrumenty finansowe są ściśle kierowane wyłącznie do odbiorców.

Artykuł 9

Kwalifikujące się podmioty prawne

1. Odbiorcy i podwykonawcy uczestniczący w działaniu muszą mieć siedzibę w Unii lub w państwie stowarzyszonym.
2. Infrastruktura, obiekty, aktywa i zasoby odbiorców i podwykonawców uczestniczących w danym działaniu, które są wykorzystywane do celów działania wspieranego z Funduszu, muszą być zlokalizowane na terytorium państwa członkowskiego lub państwa stowarzyszonego w całym okresie realizacji danego działania, a ich zarządcze struktury wykonawcze muszą mieć siedzibę w Unii lub w państwie stowarzyszonym.
3. Na potrzeby działania wspieranego z Funduszu odbiorcy i podwykonawcy uczestniczący w danym działaniu nie podlegają kontroli niestowarzyszonego państwa trzeciego lub podmiotu z niestowarzyszonego państwa trzeciego.
4. Na zasadzie odstępstwa od ust. 3 podmiot prawny mający siedzibę w Unii lub w państwie stowarzyszonym i kontrolowany przez niestowarzyszone państwo trzecie lub przez podmiot z niestowarzyszonego państwa trzeciego kwalifikuje się jako odbiorca lub podwykonawca uczestniczący w działaniu jedynie w przypadku, gdy Komisji zostaną udostępnione gwarancje zatwierdzone przez państwo członkowskie lub państwo stowarzyszone, w którym ten podmiot prawny ma siedzibę, zgodnie z jego procedurami krajowymi. Gwarancje te mogą odnosić się do zarządczej struktury wykonawczej danego podmiotu prawnego mającego siedzibę w Unii lub w państwie stowarzyszonym. Jeżeli państwo członkowskie lub państwo stowarzyszone, w którym dany podmiot prawny ma siedzibę, uznają to za stosowne, gwarancje te mogą się również odnosić do szczególnych uprawnień państwowych w zakresie kontroli nad podmiotem prawnym.

Gwarancje te muszą zapewniać, by udział takiego podmiotu prawnego w działaniu nie był sprzeczny z interesami Unii i jej państw członkowskich w zakresie bezpieczeństwa i obrony ustalonymi w ramach WPZiB na podstawie tytułu V TUE, lub z celami określonymi w art. 3 niniejszego rozporządzenia. Gwarancje muszą też być zgodne z art. 20 i 23 niniejszego rozporządzenia. W szczególności gwarancje muszą potwierdzać, że na użytek działania istnieją środki zapewniające, by:

- a) kontrola nad danym podmiotem prawnym nie była sprawowana w sposób ograniczający lub obniżający jego zdolność do przeprowadzenia tego działania i do osiągnięcia rezultatów, nie wprowadzała ograniczeń dotyczących jego infrastruktury, obiektów, aktywów, zasobów, własności intelektualnej lub know-how, niezbędnych dla danego działania, ani nie osłabiała jego zdolności i standardów potrzebnych do przeprowadzenia danego działania;
- b) niestowarzyszone państwa trzecie ani podmioty z niestowarzyszonego państwa trzeciego nie miały dostępu do informacji wrażliwych związanych z tym działaniem, oraz aby pracownicy lub inne osoby uczestniczące w działaniu posiadały krajowe poświadczenie bezpieczeństwa wydane odpowiednio przez państwo członkowskie lub państwo stowarzyszone;
- c) odbiorca pozostał właścicielem praw własności intelektualnej wynikających z działania oraz rezultatów działania w jego trakcie i po jego zakończeniu oraz by te prawa i rezultaty nie podlegały kontroli ani ograniczeniu ze strony niestowarzyszonego państwa trzeciego ani podmiotu z niestowarzyszonego państwa trzeciego, a także by nie mogły one zostać wyeksportowane poza Unię lub poza państwa stowarzyszone ani nie były dostępne spoza Unii lub spoza państw stowarzyszonych bez zgody państwa członkowskiego lub państwa stowarzyszonego, w którym dany podmiot prawny ma siedzibę, oraz zgodnie z celami określonymi w art. 3.

Jeżeli państwo członkowskie lub państwo stowarzyszone, w którym dany podmiot prawny ma siedzibę, uznają to za stosowne, można udzielić dodatkowych gwarancji.

Komisja informuje komitet, o którym mowa w art. 34, o każdym podmiocie prawnym uznanym za kwalifikujący się zgodnie z niniejszym ustępem.

5. Jeżeli w Unii ani w państwie stowarzyszonym nie ma łatwo dostępnych konkurencyjnych zamienników, odbiorcy i podwykonawcy uczestniczący w danym działaniu mogą korzystać ze swoich aktywów, infrastruktury, obiektów i zasobów zlokalizowanych lub przechowywanych poza terytorium państw członkowskich lub państw stowarzyszonych, pod warunkiem że korzystanie takie nie jest sprzeczne z interesami Unii i jej państw członkowskich w zakresie bezpieczeństwa i obrony, odbywa się w sposób spójny z celami określonymi w art. 3 i jest zgodne z art. 20 i 23.

Koszty związane z taką działalnością nie kwalifikują się do wsparcia z Funduszu.

6. Przeprowadzając kwalifikujące się działanie, odbiorcy i podwykonawcy uczestniczący w działaniu mogą także współpracować z podmiotami prawnymi mającymi siedzibę poza terytorium państw członkowskich lub państw stowarzyszonych, lub kontrolowanymi przez niestowarzyszone państwo trzecie lub przez podmiot z niestowarzyszonego państwa trzeciego, w tym poprzez wykorzystywanie aktywów, infrastruktury, obiektów i zasobów takich podmiotów prawnych, pod warunkiem że nie jest to sprzeczne z interesami Unii i jej państw członkowskich w zakresie bezpieczeństwa i obrony. Współpraca taka musi przebiegać w sposób spójny z celami określonymi w art. 3 i być zgodna z art. 20 i 23.

Niestowarzyszone państwo trzecie lub inny podmiot z niestowarzyszonego państwa trzeciego nie mogą uzyskać nieuprawnionego dostępu do informacji niejawnych związanych z prowadzeniem danego działania; unika się też potencjalnych negatywnych skutków, jakie dla bezpieczeństwa dostaw mogą mieć czynniki o kluczowym znaczeniu dla danego działania.

Koszty związane z taką działalnością nie kwalifikują się do wsparcia z Funduszu.

7. Wnioskodawcy dostarczają wszelkie stosowne informacje niezbędne do dokonania oceny spełniania kryteriów kwalifikowalności. W przypadku zmiany wprowadzonej w trakcie przeprowadzania działania, która może budzić wątpliwości w zakresie spełniania kryteriów kwalifikowalności, dany podmiot prawny informuje o tym Komisję, która ocenia, czy kryteria kwalifikowalności są nadal spełniane, i analizuje potencjalny wpływ takiej zmiany na finansowanie danego działania.

8. Na użytek niniejszego artykułu określenie „podwykonawcy uczestniczący w działaniu” odnosi się do podwykonawców związanych bezpośrednim stosunkiem umownym z odbiorcą, innych podwykonawców, którym przydzielono co najmniej 10 % łącznych kosztów kwalifikowalnych danego działania, oraz podwykonawców, którzy mogą potrzebować dostępu do informacji niejawnych w celu przeprowadzenia działania. Podwykonawcy uczestniczący w działaniu nie są członkami konsorcjum.

Artykuł 10

Działania kwalifikowalne

1. Do otrzymania finansowania kwalifikują się wyłącznie działania służące realizacji celów, o których mowa w art. 3.
2. Fundusz zapewnia wsparcie dla działań obejmujących nowe produkty i technologie obronne oraz modernizację już istniejących produktów i technologii obronnych, pod warunkiem że wykorzystanie istniejących wcześniej informacji potrzebnych do przeprowadzenia danego działania służącego modernizacji nie jest objęte ograniczeniami nałożonymi przez niestowarzyszone państwo trzecie lub podmiot z niestowarzyszonego państwa trzeciego, bezpośrednio lub pośrednio, poprzez co najmniej jeden pośredniczący podmiot prawny, w taki sposób, że działanie nie może zostać przeprowadzone.
3. Działanie kwalifikowalne musi dotyczyć co najmniej jednej z poniższych rodzajów działalności:
 - a) działalności mającej na celu stworzenie, zapewnienie podstaw i poprawę stanu wiedzy, produktów i technologii, w tym przełomowych technologii obronnych, które mogą wywrzeć istotny wpływ w obszarze obronności;
 - b) działalności mającej na celu zwiększenie interoperacyjności i odporności, w tym chronionej produkcji i wymiany danych, opanowanie krytycznych technologii obronnych, zwiększenie bezpieczeństwa dostaw lub umożliwienie skutecznego wykorzystania rezultatów na potrzeby produktów i technologii obronnych;
 - c) prac studyjnych, takich jak studia wykonalności w celu sprawdzenia wykonalności nowych lub ulepszonych produktów, technologii, procesów, usług i rozwiązań;
 - d) projektu produktu obronnego, materialnego lub niematerialnego komponentu lub technologii obronnych, a także określenia specyfikacji technicznych, na podstawie których dany projekt został opracowany, wraz z częściowymi testami w zakresie zmniejszania ryzyka w środowisku przemysłowym lub reprezentatywnym;
 - e) tworzenie prototypów systemów produktu obronnego, materialnych lub niematerialnych komponentów lub technologii obronnych;
 - f) testowania produktu, materialnego lub niematerialnego komponentu lub technologii obronnych;
 - g) kwalifikowania produktu obronnego, materialnego lub niematerialnego komponentu lub technologii obronnych;
 - h) certyfikacji produktu obronnego, materialnego lub niematerialnego komponentu lub technologii obronnych;
 - i) opracowywania technologii lub aktywów zwiększających wydajność w całym cyklu życia produktów i technologii obronnych.
4. Dane działanie jest przeprowadzane przez podmioty prawne współpracujące w ramach konsorcjum składającego się z co najmniej trzech kwalifikujących się podmiotów prawnych, które mają siedzibę w co najmniej trzech różnych państwach członkowskich lub państwach stowarzyszonych. Co najmniej trzy z tych kwalifikujących się podmiotów prawnych, które mają siedziby w co najmniej dwóch różnych państwach członkowskich lub państwach stowarzyszonych, nie mogą, w trakcie całego okresu przeprowadzania działania, być kontrolowane, bezpośrednio lub pośrednio, przez ten sam podmiot prawny, ani nie mogą kontrolować siebie nawzajem.
5. Ust. 4 nie ma zastosowania do działań związanych z przełomowymi technologiami obronnymi ani do działalności, o której mowa w ust. 3 lit. c).
6. Działania służące rozwijaniu produktów i technologii, których stosowanie, rozwój lub produkcja są zakazane na mocy mających zastosowanie postanowień prawa międzynarodowego, nie kwalifikują się do wsparcia z Funduszu.

Ponadto działania służące opracowywaniu śmiertelnej broni autonomicznej bez zapewnienia możliwości sprawowania przez człowieka znaczącej kontroli nad decyzjami w sprawie wyboru i zaatakowania celu przy przeprowadzaniu ataków na ludzi, nie kwalifikują się do wsparcia z Funduszu, bez uszczerbku dla możliwości finansowania działań służących opracowaniu systemów wczesnego ostrzegania i środków przeciwdziałania do celów obronnych.

*Artykuł 11***Procedura selekcji i wyboru**

1. Finansowanie unijne jest przyznawane na podstawie konkurencyjnych zaproszeń do składania wniosków ogłaszanych zgodnie z rozporządzeniem finansowym.

W niektórych należycie uzasadnionych i wyjątkowych okolicznościach finansowanie unijne może również być przyznawane bez zaproszenia do składania wniosków zgodnie z art. 195 lit. e) akapit pierwszy rozporządzenia finansowego.

2. Komisja w drodze aktów wykonawczych przyznaje finansowanie, o którym mowa w ust. 1 niniejszego artykułu. Te akty wykonawcze przyjmowane są zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 34 ust. 2.

*Artykuł 12***Kryteria wyboru**

Każda propozycja jest oceniana w oparciu o następujące kryteria:

- a) jej wkład w doskonałość lub potencjał dokonania przełomu w dziedzinie obronności, w szczególności przez wykazanie, że spodziewane rezultaty proponowanego działania mają istotną przewagę nad istniejącymi produktami lub technologiami obronnymi;
- b) jej wkład w innowacje i rozwój technologiczny europejskiego przemysłu obronnego, w szczególności poprzez wykazanie, że proponowane działanie obejmuje przełomowe lub nowatorskie koncepcje i podejścia, nowe obiecujące przyszłościowe udoskonalenia technologiczne bądź zastosowania technologii lub koncepcji wcześniej nie stosowanych w sektorze obronności, z jednoczesnym unikaniem zbędnego powielania działań;
- c) jej wkład w konkurencyjność europejskiego przemysłu obronnego przez wykazanie, że w wyniku proponowanego działania w oczywisty sposób zostanie osiągnięta pozytywna równowaga między opłacalnością a skutecznością, a tym samym zostaną stworzone nowe możliwości rynkowe w całej Unii i poza nią oraz zostanie przyspieszony wzrost przedsiębiorstw w całej Unii;
- d) jej wkład w niezależność europejskiej bazy technologiczno-przemysłowej sektora obronnego, w tym przez zwiększenie niezależności od źródeł spoza Unii oraz zwiększenie bezpieczeństwa dostaw, a także wkład w interesy Unii w zakresie bezpieczeństwa i obronności zgodnie z priorytetami, o których mowa w art. 3;
- e) jej wkład w tworzenie nowej współpracy transgranicznej między podmiotami prawnymi mającymi siedzibę w państwach członkowskich lub państwach stowarzyszonych, w szczególności w odniesieniu do MŚP i spółek o średniej kapitalizacji w znaczącym stopniu uczestniczących w danym działaniu, w charakterze odbiorców, podwykonawców lub innych podmiotów prawnych w łańcuchu dostaw i mających siedzibę w państwach członkowskich lub państwach stowarzyszonych innych niż państwa, w których mają siedzibę podmioty prawne współpracujące w ramach konsorcjum niebędące MŚP i spółkami o średniej kapitalizacji;
- f) jakość i efektywność przeprowadzenia działania.

*Artykuł 13***Stopa współfinansowania**

1. Fundusz może finansować do 100 % kosztów kwalifikowalnych działalności, o której mowa w art. 10 ust. 3 niniejszego rozporządzenia, bez uszczerbku dla art. 190 rozporządzenia finansowego.

2. Na zasadzie odstępstwa od ust. 1 niniejszego artykułu:

- a) w odniesieniu do rodzajów działalności, o których mowa w art. 10 ust. 3 lit. e), wsparcie z Funduszu nie może przekraczać 20 % kosztów kwalifikowalnych;
- b) w odniesieniu do rodzajów działalności, o których mowa w art. 10 ust. 3 lit. f), g) i h), wsparcie z Funduszu nie może przekraczać 80 % kosztów kwalifikowalnych.

3. W przypadku działań rozwojowych stopy finansowania podwyższa się w następujących przypadkach:
- działanie podjęte w związku z projektem w ramach stałej współpracy strukturalnej (PESCO) ustanowionej decyzją Rady (WPZiB) 2017/2315 ⁽²⁵⁾ może korzystać ze stopy finansowania podwyższonej o dodatkowe 10 punktów procentowych;
 - działalność może korzystać z podwyższonej stopy finansowania, o której mowa w niniejszej literze, w przypadku gdy co najmniej 10 % łącznych kosztów kwalifikowalnych danej działalności zostało przydzielonych MŚP, które mają siedzibę w państwach członkowskich lub w państwach stowarzyszonych i które uczestniczą w danej działalności jako odbiorcy, podwykonawcy lub inne podmioty prawne w łańcuchu dostaw.

Stopę finansowania można podwyższyć o ilość punktów procentowych równą odsetkowi łącznych kosztów kwalifikowalnych danej działalności przydzielonych MŚP mającym siedzibę w państwach członkowskich lub w państwach stowarzyszonych, w których odbiorcy niebędący MŚP mają siedzibę, i uczestniczącym w danej działalności jako odbiorcy, podwykonawcy lub inne podmioty prawne w łańcuchu dostaw, maksymalnie o dodatkowych 5 punktów procentowych.

Stopę finansowania można podwyższyć o ilość punktów procentowych równą dwukrotności odsetka łącznych kosztów kwalifikowalnych danej działalności przydzielonych MŚP mającym siedzibę w państwach członkowskich lub w państwach stowarzyszonych innych niż państwa, w których odbiorcy niebędący MŚP mają siedzibę, i uczestniczącym w danej działalności jako odbiorcy, podwykonawcy lub inne podmioty prawne w łańcuchu dostaw;

- działalność może skorzystać ze stopy finansowania podwyższonej o dodatkowe 10 punktów procentowych, w przypadku gdy co najmniej 15 % jej łącznych kosztów kwalifikowalnych przypada na spółki o średniej kapitalizacji mające siedzibę w państwach członkowskich lub w państwach stowarzyszonych.

Łączne podwyższenie stopy finansowania danej działalności na skutek zastosowania lit. a), b) i c) nie może przekraczać 35 punktów procentowych.

Wsparcie z Funduszu, w tym podwyższone stopy finansowania, nie może pokrywać więcej niż 100 % kosztów kwalifikowalnych danego działania.

Artykuł 14

Zdolność finansowa

1. Niezależnie od art. 198 ust. 5 rozporządzenia finansowego, zdolność finansową weryfikuje się tylko w odniesieniu do koordynatora i tylko wówczas, gdy wnioskowane finansowanie z Unii wynosi co najmniej 500 000 EUR.

Jeżeli istnieją jednak uzasadnione wątpliwości w odniesieniu do zdolności finansowej jednego z wnioskodawców lub koordynatora, Komisja weryfikuje również zdolność finansową wszystkich wnioskodawców i koordynatora w przypadku gdy wnioskowane finansowanie z Unii wynosi poniżej 500 000 EUR.

2. Nie weryfikuje się zdolności finansowej w odniesieniu do podmiotów prawnych, których żywotność gospodarcza jest gwarantowana przez odpowiednie organy państwa członkowskiego.

3. Jeżeli zdolność finansowa jest strukturalnie gwarantowana przez inny podmiot prawny, weryfikuje się jego zdolność finansową.

Artykuł 15

Koszty pośrednie

1. Na zasadzie odstępstwa od art. 181 ust. 6 rozporządzenia finansowego pośrednie koszty kwalifikowalne ustala się przez zastosowanie stawki zryczałtowanej wynoszącej 25 % łącznych kwalifikowalnych bezpośrednich kosztów działania, z wyłączeniem bezpośrednich kosztów kwalifikowalnych podwykonawstwa i wsparcia na rzecz osób trzecich oraz kosztów jednostkowych lub płatności ryczałtowych, które obejmują koszty pośrednie.

2. Alternatywnie pośrednie koszty kwalifikowalne mogą zostać ustalone zgodnie ze zwyczajową praktyką odbiorcy w zakresie księgowania kosztów na podstawie rzeczywistych kosztów pośrednich, pod warunkiem że te praktyki księgowania kosztów są akceptowane przez organy krajowe w odniesieniu do porównywalnych rodzajów działalności w dziedzinie obronności zgodnie z art. 185 rozporządzenia finansowego i zostały zgłoszone Komisji przez odbiorcę.

⁽²⁵⁾ Decyzja Rady (WPZiB) 2017/2315 z dnia 11 grudnia 2017 r. w sprawie ustanowienia stałej współpracy strukturalnej (PESCO) oraz ustalenia listy uczestniczących w niej państw członkowskich (Dz.U. L 331 z 14.12.2017, s. 57).

Artykuł 16

Stosowanie wkładu niepowiązanego z kosztami lub jednorazowej płatności ryczałtowej

W przypadku gdy dotacja unijna współfinansuje mniej niż 50 % łącznych kosztów danego działania, Komisja może zastosować:

- a) albo wkład niepowiązany z kosztami, o którym mowa w art. 180 ust. 3 rozporządzenia finansowego, oparty na osiągnięciu rezultatów mierzonych przez odniesienie do wcześniej ustalonych celów pośrednich lub przy użyciu wskaźników realizacji; albo
- b) jednorazową płatność ryczałtową, o której mowa w art. 182 rozporządzenia finansowego, opartą na tymczasowym budżecie działania, które zostało już zatwierdzone przez organy krajowe współfinansujących państw członkowskich i państw stowarzyszonych.

Koszty pośrednie uwzględnia się w płatności ryczałtowej, o której mowa w akapicie pierwszym lit. b).

Artykuł 17

Zamówienia przedkomercyjne

1. Unia może wspierać zamówienia przedkomercyjne poprzez przyznawanie dotacji instytucjom zamawiającym lub podmiotom zamawiającym w rozumieniu dyrektyw Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/24/UE ⁽²⁶⁾ i 2014/25/UE ⁽²⁷⁾, które wspólnie zamawiają usługi badawcze i rozwojowe w dziedzinie obronności lub koordynują swoje procedury udzielania zamówień.
2. Procedury udzielania zamówień, o których mowa w ust. 1:
 - a) muszą być zgodne z niniejszym rozporządzeniem;
 - b) mogą zezwalać na udzielenie wielu zamówień w ramach tej samej procedury (zakupy u wielu dostawców);
 - c) zapewniają udzielenie zamówień oferentowi lub oferentom, których oferta jest najkorzystniejsza ekonomicznie, przy jednoczesnym zapewnieniu braku konfliktów interesów.

Artykuł 18

Fundusz gwarancyjny

Z wkładów do mechanizmu wzajemnego ubezpieczenia pokrywane może być ryzyko związane z odzyskiwaniem środków należnych od odbiorców i wkłady te uznaje się za wystarczającą gwarancję zgodnie z rozporządzeniem finansowym. Zastosowanie ma art. 37 rozporządzenia (UE) 2021/695.

Artykuł 19

Kryteria kwalifikowalności dotyczące zamówień i nagród

1. Art. 9 i 10 stosuje się odpowiednio do nagród.
2. Na zasadzie odstępstwa od art. 176 rozporządzenia finansowego art. 9 niniejszego rozporządzenia jak również art. 10 niniejszego rozporządzenia stosuje się odpowiednio do zamówień na prace studyjne, o których mowa w art. 10 ust. 3 lit. c) niniejszego rozporządzenia.

⁽²⁶⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/24/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie zamówień publicznych, uchylająca dyrektywę 2004/18/WE. (Dz.U. L 94 z 28.3.2014, s. 65).

⁽²⁷⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/25/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie udzielania zamówień przez podmioty działające w sektorach gospodarki wodnej, energetyki, transportu i usług pocztowych, uchylająca dyrektywę 2004/17/WE (Dz.U. L 94 z 28.3.2014, s. 243).

TYTUŁ II

PRZEPISY SZCZEGÓŁOWE MAJĄCE ZASTOSOWANIE DO DZIAŁAŃ BADAWCZYCH

Artykuł 20

Własność wyników działań badawczych

1. Wyniki działań badawczych wspieranych z Funduszu są własnością odbiorców, którzy je generują. W przypadku gdy podmioty prawne wspólnie generują wyniki i gdy nie można ustalić ich odpowiednich wkładów lub w przypadku gdy nie można wyodrębnić takich wspólnych wyników, wyniki te stanowią współwłasność danych podmiotów prawnych. Współwłaściciele zawierają umowę dotyczącą przysługujących im udziałów i warunków korzystania ze swojej współwłasności zgodnie z ich zobowiązaniami wynikającymi z umowy o udzielenie dotacji.
2. Na zasadzie odstępstwa od ust. 1, jeżeli unijnego wsparcia udziela się w formie zamówień publicznych, wyniki działań badawczych wspieranych z Funduszu są własnością Unii. Państwa członkowskie i państwa stowarzyszone korzystają – bezpłatnie i na piśmie wniosek – z praw dostępu do wyników.
3. Wyniki działań badawczych wspieranych z Funduszu nie mogą bezpośrednio lub pośrednio, poprzez co najmniej jeden pośredniczący podmiot prawny, podlegać kontroli ani ograniczeniom ze strony niestowarzyszonych państw trzecich lub podmiotów z niestowarzyszonych państw trzecich, w tym w zakresie transferu technologii.
4. Bez uszczerbku dla ust. 9 niniejszego artykułu Komisja jest uprzednio powiadamiana o każdym przypadku przeniesienia własności bądź o udzieleniu wyłącznej licencji w odniesieniu do wyników osiągniętych przez odbiorców na skutek działań badawczych wspieranych z Funduszu na rzecz niestowarzyszonego państwa trzeciego lub podmiotu z niestowarzyszonego państwa trzeciego. Jeżeli takie przeniesienie własności lub udzielenie wyłącznej licencji jest sprzeczne z interesami Unii i jej państw członkowskich w zakresie bezpieczeństwa i obronności lub z celami określonymi w art. 3, wsparcie udzielone w ramach Funduszu podlega zwrotowi.
5. Organom krajowym państw członkowskich i państw stowarzyszonych przysługuje prawo dostępu do raportów specjalnych. Takie prawo dostępu jest nieodpłatnie i jest przyznawane przez Komisję państwom członkowskim i państwom stowarzyszonym po zapewnieniu przez Komisję wprowadzenia stosownych obowiązków zachowania poufności.
6. Organy krajowe państw członkowskich i państw stowarzyszonych korzystają z raportu specjalnego wyłącznie do celów związanych z wykorzystaniem przez swoje siły zbrojne lub służby bezpieczeństwa lub służby wywiadu, bądź na rzecz tych sił lub służb, w tym w ramach ich programów współpracy. Takie wykorzystanie obejmuje między innymi prace studyjne, ewaluację, ocenę, badania, projektowanie oraz akceptację i certyfikację produktów, obsługę, szkolenia oraz wycofywanie, a także ocenę i opracowanie wymogów technicznych na potrzeby zamówień.
7. Odbiorcy nieodpłatnie przyznają unijnym instytucjom, organom lub jednostkom organizacyjnym prawo dostępu do wyników działań badawczych wspieranych z Funduszu na należyte uzasadnione potrzeby opracowania, realizacji i monitorowania istniejących polityk lub programów Unii w dziedzinach ich kompetencji. Takie prawa dostępu są ograniczone do zastosowania niekomercyjnego i niekonkurencyjnego.
8. Aby zapewnić maksymalne wykorzystanie wyników w praktyce oraz zapobiec nienależnym korzyściom, do umów o finansowaniu i umów dotyczących zamówień przedkomercyjnych włącza się postanowienia szczegółowe dotyczące własności, praw dostępu i udzielania licencji. Instytucjom zamawiającym przysługuje co najmniej nieodpłatne prawo dostępu do wyników na własny użytek oraz prawo udzielania lub wymagania od odbiorców udzielania licencji niewyłącznych osobom trzecim do celów wykorzystania wyników, na sprawiedliwych i rozsądnych warunkach, bez prawa do udzielania sublicencji. Wszystkie państwa członkowskie i państwa stowarzyszone uzyskują nieodpłatny dostęp do raportu specjalnego. Jeżeli wykonawca nie wykorzysta komercyjnie wyników w określonym, wskazanym w umowie okresie po udzieleniu zamówienia przedkomercyjnego, jest on zobowiązany do przeniesienia własności wyników na instytucje zamawiające.
9. Niniejsze rozporządzenie nie wpływa na eksport produktów, wyposażenia lub technologii obejmujących wyniki działań badawczych wspieranych z Funduszu, ani na swobodę państw członkowskich w odniesieniu do ich polityki dotyczącej eksportu produktów związanych z obronnością.

10. Jeżeli co najmniej dwa państwa członkowskie lub państwa stowarzyszone wspólnie zawarły – wielostronnie lub w ramach Unii – co najmniej jedną umowę z co najmniej jednym odbiorcą w celu dalszego wspólnego opracowania wyników działań badawczych wspieranych z Funduszu, korzystają one z prawa dostępu do tych wyników w zakresie, w jakim są one własnością takich odbiorców i są niezbędne do wykonania danej umowy lub danych umów. Takie prawa dostępu udzielane są nieodpłatnie i na podstawie szczegółowych warunków mających zapewnić, by prawa te były wykorzystywane wyłącznie na użytek danej umowy lub danych umów i by wprowadzone zostały odpowiednie obowiązki zachowania poufności.

TYTUŁ III

PRZEPISY SZCZEGÓŁOWE MAJĄCE ZASTOSOWANIE DO DZIAŁAŃ ROZWOJOWYCH

Artykuł 21

Dodatkowe kryteria kwalifikowalności dotyczące działań rozwojowych

1. Konsorcjum wykazuje, że koszty działania, które nie są objęte unijnym wsparciem, zostaną pokryte z innych źródeł, takich jak wkłady państw członkowskich lub państw stowarzyszonych bądź współfinansowanie przez podmioty prawne.
2. Działalność, o której mowa w art. 10 ust. 3 lit. d), jest oparta na zharmonizowanych wymaganiach dotyczących zdolności obronnych uzgodnionych wspólnie przez co najmniej dwa państwa członkowskie lub państwa stowarzyszone.
3. W odniesieniu do rodzajów działalności, o których mowa w art. 10 ust. 3 lit. e)–h), konsorcjum wykazuje za pomocą dokumentów wydanych przez organy krajowe, że:
 - a) co najmniej dwa państwa członkowskie lub państwa stowarzyszone zamierzają zamówić końcowy produkt lub wykonać technologię w skoordynowany sposób, w tym – w stosownych przypadkach – poprzez wspólne zamówienie;
 - b) działalność jest oparta na wspólnych specyfikacjach technicznych uzgodnionych wspólnie przez państwa członkowskie lub państwa stowarzyszone, które mają współfinansować dane działanie lub zamierzają wspólnie zamówić dany końcowy produkt lub wspólnie wykorzystywać daną technologię.

Artykuł 22

Dodatkowe kryteria wyboru dotyczące działań rozwojowych

Oprócz kryteriów wyboru, o których mowa w art. 12, program prac uwzględnia również:

- a) wkład w zwiększenie wydajności w całym cyklu życia produktów i technologii obronnych, z uwzględnieniem opłacalności i możliwości osiągnięcia synergii w procesach zamawiania, utrzymania i wycofania;
- b) wkład w dalszą integrację europejskiego przemysłu obronnego w całej Unii poprzez wykazanie przez odbiorców, że państwa członkowskie zobowiązały się do wspólnego wykorzystywania – w sposób skoordynowany – produktu końcowego lub technologii końcowej, bycia właścicielami tego produktu końcowego lub technologii końcowej lub ich utrzymywania.

Artykuł 23

Własność wyników działań rozwojowych

1. Unia nie jest właścicielem produktów ani technologii obronnych powstałych w wyniku działań rozwojowych wspieranych z Funduszu, ani też nie przysługują jej roszczenia do własności intelektualnej w odniesieniu do wyników tych działań.
2. Wyniki działań rozwojowych wspieranych z Funduszu nie mogą podlegać kontroli ani ograniczeniom ze strony niestowarzyszonych państw trzecich lub podmiotów z niestowarzyszonych państw trzecich, bezpośrednio lub pośrednio, poprzez co najmniej jeden pośredniczący podmiot prawny, również w zakresie transferu technologii.

3. Niniejsze rozporządzenie nie wpływa na swobodę państw członkowskich w odniesieniu do ich polityki dotyczącej eksportu produktów związanych z obronnością.
4. Jeżeli chodzi o wyniki osiągnięte przez odbiorców za pomocą działań rozwojowych wspieranych z Funduszu, oraz bez uszczerbku dla ust. 3 niniejszego artykułu, Komisja jest uprzednio powiadamiana o każdym przypadku przeniesienia własności na rzecz niestowarzyszonego państwa trzeciego lub podmiotu z niestowarzyszonego państwa trzeciego. Jeżeli takie przeniesienie własności jest sprzeczne z interesami Unii i jej państw członkowskich w zakresie bezpieczeństwa i obronności lub z celami określonymi w art. 3, wsparcie udzielone w ramach Funduszu podlega zwrotowi.
5. Jeżeli unijne wsparcie ma postać zamówienia publicznego na pracę studyjną, wszystkie państwa członkowskie lub państwa stowarzyszone nieodpłatnie uzyskują, na pisemny wniosek, prawo do niewyłącznej licencji na wykorzystanie tej pracy studyjnej.

TYTUŁ IV

ZARZĄDZANIE, MONITOROWANIE, EWALUACJA I KONTROLA

Artykuł 24

Programy prac

1. Fundusz jest wdrażany za pomocą rocznych programów prac, o których mowa w art. 110 ust. 2 rozporządzenia finansowego. W stosownych przypadkach programy prac określają całkowitą kwotę zarezerwowaną na działania łączone. Programy prac określają całkowity budżet przeznaczony na transgraniczny udział MSP.
2. Komisja przyjmuje, w drodze aktów wykonawczych, programy prac, o których mowa w ust. 1 niniejszego artykułu. Te akty wykonawcze są przyjmowane zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 34 ust. 2.
3. W programach prac szczegółowo określa się tematy badań i kategorie działań, które mają być wspierane z Funduszu. Kategorie te muszą być zgodne z priorytetami w zakresie obronności, o których mowa w art. 3.

Z wyjątkiem części programu prac poświęconej technologiom przełomowym do celów zastosowań w dziedzinie obronności, tematy badań i kategorie działań, o których mowa w akapicie pierwszym, obejmują produkty i technologie obronne w następujących dziedzinach:

- a) przygotowanie, ochrona, rozmieszczenie i zrównoważoność;
- b) zarządzanie informacjami i przewaga informacyjna oraz dowodzenie, kontrola, łączność, komputery, wywiad, obserwacja i rozpoznanie (C4ISR), cyberobrona i cyberbezpieczeństwo; oraz
- c) zaangażowanie i efekty.

4. W stosownych przypadkach, programy prac zawierają wymogi funkcjonalne oraz określają formę finansowania unijnego zgodnie z art. 8, nie uniemożliwiając przy tym konkurencji na poziomie zaproszeń do składania wniosków.

W programach prac można również uwzględnić przełożenie wyników działań badawczych – wykazujących wartość dodaną i już wspieranych z Funduszu – na fazę rozwoju.

Artykuł 25

Konsultacje z kierownikiem projektu

W przypadku gdy powołany został kierownik projektu, przed dokonaniem płatności Komisja konsultuje się z nim w sprawie postępów w realizacji działania.

Artykuł 26

Niezależni eksperci

1. Komisja powołuje niezależnych ekspertów pomagających przeprowadzaniu przeglądów i ocen pod względem etyczności zgodnie z art. 7 niniejszego rozporządzenia oraz w ewaluacji propozycji zgodnie z art. 237 rozporządzenia finansowego.
2. Niezależni eksperci, o których mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, muszą pochodzić z jak największej liczby państw członkowskich i muszą być wybrani na podstawie zaproszeń do wyrażenia zainteresowania skierowanych do ministerstw obrony i podległych im agencji, innych stosownych organów rządowych, placówek badawczych, uczelni, stowarzyszeń przedsiębiorców lub przedsiębiorstw sektora obronności w celu stworzenia wykazu niezależnych ekspertów. Na zasadzie odstępstwa od art. 237 rozporządzenia finansowego ten wykaz niezależnych ekspertów nie jest podawany do wiadomości publicznej.
3. Dane uwierzytelniające powołanych niezależnych ekspertów muszą zostać zatwierdzone przez odpowiednie państwo członkowskie.
4. Komitet, o którym mowa w art. 34, co roku otrzymuje informacje na temat wykazu niezależnych ekspertów, aby zapewnić przejrzystość w odniesieniu do danych uwierzytelniających ekspertów. Komisja zapewnia również, by niezależni eksperci nie dokonywali ocen ani nie udzielali porad ani pomocy w sprawach, w przypadku których zachodzi konflikt interesów.
5. Niezależni eksperci wybierani są na podstawie ich umiejętności, doświadczenia i wiedzy odpowiednio do zadań, które mają być im powierzone.

Artykuł 27

Stosowanie przepisów dotyczących informacji niejawnych

1. W ramach zakresu stosowania niniejszego rozporządzenia:
 - a) każde państwo członkowskie zapewnia, by stopień ochrony informacji niejawnych UE był równoważny stopniowi ochrony przewidzianemu w przepisach bezpieczeństwa Rady określonych w decyzji Rady 2013/488/UE ⁽²⁸⁾;
 - b) Komisja chroni informacje niejawne zgodnie z przepisami bezpieczeństwa określonymi w decyzji (UE, Euratom) 2015/444;
 - c) osoby fizyczne zamieszkałe w państwie trzecim i osoby prawne mające siedzibę w państwie trzecim mogą przetwarzać informacje niejawne UE dotyczące Funduszu, wyłącznie jeżeli w tych państwach osoby te podlegają przepisom bezpieczeństwa zapewniającym stopień ochrony co najmniej równoważny stopniowi ochrony przewidzianemu przez przepisy bezpieczeństwa Komisji i Rady, określone odpowiednio w decyzji (UE, Euratom) 2015/444 i w decyzji 2013/488/UE;
 - d) równoważność przepisów bezpieczeństwa stosowanych w państwie trzecim lub przez organizację międzynarodową określa się w umowie o bezpieczeństwie informacji, obejmującej – w stosownych przypadkach – kwestie bezpieczeństwa przemysłowego, zawieranej między Unią a takim państwem trzecim lub organizacją międzynarodową zgodnie z procedurą przewidzianą w art. 218 TFUE oraz z uwzględnieniem art. 13 decyzji 2013/488/UE; oraz
 - e) bez uszczerbku dla art. 13 decyzji 2013/488/UE oraz przepisów w dziedzinie bezpieczeństwa przemysłowego określonych w decyzji (UE, Euratom) 2015/444, osoba fizyczna lub prawna, państwo trzecie lub organizacja międzynarodowa mogą uzyskać dostęp do informacji niejawnych UE w przypadku uznania tego za konieczne na podstawie analizy poszczególnych przypadków, stosownie do charakteru i treści takich informacji, zasady ograniczonego dostępu oraz tego, w jakim stopniu jest to korzystne dla Unii.
2. W przypadku gdy działania obejmują informacje niejawne, wymagają ich lub takie informacje zawierają, odpowiedni organ finansujący określa w dokumentach dotyczących zaproszeń do składania wniosków lub zamówień środki i wymogi niezbędne do zapewnienia bezpieczeństwa takich informacji na wymaganym poziomie.

⁽²⁸⁾ Decyzja Rady 2013/488/UE z dnia 23 września 2013 r. w sprawie przepisów bezpieczeństwa dotyczących ochrony informacji niejawnych UE (Dz.U. L 274 z 15.10.2013, s. 1).

3. Komisja tworzy zabezpieczony system wymiany w celu ułatwienia wymiany informacji wrażliwych, w tym informacji niejawnych, między Komisją i państwami członkowskimi a państwami stowarzyszonymi oraz, w stosownych przypadkach, wnioskodawcami i odbiorcami. System uwzględnia krajowe przepisy państw członkowskich dotyczące bezpieczeństwa.

4. O pochodzeniu nowych informacji niejawnych wytworzonych w trakcie przeprowadzania działania badawczego lub rozwojowego decydują państwa członkowskie, na terytorium których mają siedzibę odbiorcy. W tym celu te państwa członkowskie mogą zdecydować o szczególnych uregulowaniach w zakresie bezpieczeństwa dotyczących ochrony i przetwarzania informacji niejawnych związanych z działaniem, oraz informują o tym Komisję. Takie uregulowania w zakresie bezpieczeństwa pozostają bez uszczerbku dla możliwości uzyskania przez Komisję dostępu do informacji niezbędnych do przeprowadzenia działania badawczego lub rozwojowego.

Jeżeli takie szczególne uregulowania w zakresie bezpieczeństwa nie zostały przyjęte przez te państwa członkowskie, Komisja przyjmuje uregulowania w zakresie bezpieczeństwa dla danego działania zgodnie z decyzją Komisji (UE, Euratom) 2015/444.

Uregulowania w zakresie bezpieczeństwa mające zastosowanie do danego działania muszą być określone przed podpisaniem umowy o finansowaniu lub umowy.

Artykuł 28

Monitorowanie i sprawozdawczość

1. Wskaźniki na potrzeby sprawozdawczości dotyczącej postępów Funduszu w realizacji szczegółowych celów określonych w art. 3 ust. 2 określa załącznik.

2. Aby zapewnić skuteczną ocenę postępów w realizacji celów Funduszu, Komisja jest uprawniona zgodnie z art. 33 do przyjmowania aktów delegowanych zmieniających załącznik w odniesieniu do tych wskaźników, jeżeli uznaje się to za konieczne, oraz uzupełniających niniejsze rozporządzenie o uregulowania dotyczące monitorowania i ewaluacji.

3. Komisja regularnie monitoruje wdrażanie Funduszu oraz co roku przedkłada Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie z poczynionych postępów, obejmujące również sposób uwzględnienia we wdrażaniu Funduszu zebranych doświadczeń i wniosków z realizacji Europejskiego programu rozwoju przemysłu obronnego i działania przygotowawczego w dziedzinie badań obronnych. W tym celu Komisja wprowadza niezbędne mechanizmy monitorowania.

4. System sprawozdawczości dotyczącej realizacji celów zapewnia efektywne, skuteczne i terminowe gromadzenie danych na potrzeby monitorowania realizacji Funduszu i jego rezultatów.

W tym celu na odbiorców środków finansowych Unii oraz, w stosownych przypadkach, na państwa członkowskie, nakłada się proporcjonalne wymagania dotyczące sprawozdawczości.

Artykuł 29

Ewaluacja Funduszu

1. Ewaluacje Funduszu przeprowadza się terminowo w celu uwzględnienia ich wyników w procesie decyzyjnym.

2. Ewaluację śródk okresową Funduszu przeprowadza się, gdy dostępne są wystarczające informacje na temat jego wdrożenia, jednak nie później niż cztery lata od rozpoczęcia okresu wdrażania Funduszu.

Sprawozdanie z ewaluacji śródk okresowej dotyczącej okresu do dnia 31 lipca 2024 r. dotyczy w szczególności:

a) oceny zarządzania Funduszem, w tym w odniesieniu do:

(i) przepisów dotyczących niezależnych ekspertów;

(ii) wdrożenia procedur w zakresie etyki, określonych w art. 7 niniejszego rozporządzenia;

- b) doświadczeń i wniosków z wdrażania Europejskiego programu rozwoju przemysłu obronnego i działania przygotowawczego w dziedzinie badań obronnych;
- c) wskaźników wykonania;
- d) wyników wyboru projektów, z uwzględnieniem poziomu uczestnictwa MŚP i spółek o średniej kapitalizacji oraz stopnia ich udziału transgranicznego;
- e) wskaźników zwrotu kosztów pośrednich określonych w art. 15 niniejszego rozporządzenia;
- f) kwot przydzielonych na przełomowe technologie obronne w zaproszeniach do składania wniosków; oraz
- g) finansowania przyznanego zgodnie z art. 195 rozporządzenia finansowego.

Ewaluacja śródk okresowa zawiera również informacje na temat krajów pochodzenia odbiorców, liczby państw zaangażowanych w poszczególne projekty oraz, w miarę możliwości, na temat rozdziału powstałych praw własności intelektualnej. Komisja może przedłożyć wnioski dotyczące ewentualnych odpowiednich zmian do niniejszego rozporządzenia.

3. Po zakończeniu okresu realizacji, lecz nie później niż dnia 31 grudnia 2031 r., Komisja przeprowadzi ewaluację końcową i sporządzi sprawozdanie z wdrożenia Funduszu.

Sprawozdanie z ewaluacji końcowej:

- a) zawiera rezultaty wdrożenia oraz, w miarę możliwości skutki Funduszu;
- b) jest przygotowywane na podstawie odpowiednich konsultacji z państwami członkowskimi i państwami stowarzyszonymi oraz najważniejszymi zainteresowanymi podmiotami i w szczególności zawiera ocenę postępów poczynionych w osiąganiu celów określonych w art. 3;
- c) pomaga wskazać dziedziny, w których Unia jest uzależniona od państw trzecich pod względem rozwoju produktów i technologii obronnych;
- d) obejmuje analizę transgranicznego udziału, w tym MŚP i spółek o średniej kapitalizacji, w działaniach przeprowadzonych w ramach Funduszu, a także integrację MŚP i spółek o średniej kapitalizacji w globalnym łańcuchu wartości oraz wkład Funduszu w eliminowanie braków wskazanych w Planie rozwoju zdolności; oraz
- e) zawiera informacje na temat krajów pochodzenia odbiorców oraz, w miarę możliwości, na temat rozdziału powstałych praw własności intelektualnej.

4. Komisja przekazuje wnioski z tych ewaluacji, opatrzone własnymi uwagami, Parlamentowi Europejskiemu, Radzie, Europejskiemu Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu i Komitetowi Regionów.

Artykuł 30

Audyty

Audyty dotyczące wykorzystania wkładu Unii przeprowadzane przez osoby lub podmioty, w tym przez osoby lub podmioty inne niż te, które zostały upoważnione przez instytucje, organy lub jednostki organizacyjne Unii, stanowią podstawę ogólnej pewności zgodnie z art. 127 rozporządzenia finansowego. Trybunał Obrachunkowy kontroluje rachunki wszystkich dochodów i wydatków Unii zgodnie z art. 287 TFUE.

Artykuł 31

Ochrona interesów finansowych Unii

W przypadku gdy państwo trzecie uczestniczy w Funduszu na podstawie decyzji przyjętej na mocy umowy międzynarodowej lub na podstawie jakiegokolwiek innego instrumentu prawnego, przyznaje ono właściwemu urzędnikowi zatwierdzającemu, OLAF i Trybunałowi Obrachunkowemu niezbędne prawa i dostęp umożliwiające tym podmiotom wykonywanie w pełni ich odpowiednich kompetencji. W przypadku OLAF takie prawa obejmują prawo do prowadzenia dochodzeń, w tym kontroli na miejscu i inspekcji, przewidzianych w rozporządzeniu (UE, Euratom) nr 883/2013.

*Artykuł 32***Informacja, komunikacja i upublicznianie**

1. Odbiorcy finansowania unijnego podają informacje o pochodzeniu tych środków oraz zapewniają eksponowanie finansowania unijnego, w szczególności podczas promowania działań i ich rezultatów, poprzez dostarczanie spójnych, skutecznych i proporcjonalnych ukierunkowanych informacji przeznaczonych dla różnych grup odbiorców, w tym dla mediów i opinii publicznej. Umowa o finansowaniu lub umowa w sprawie finansowania zawiera postanowienia dotyczące ewentualnej publikacji prac naukowych opartych na wynikach działań badawczych.
2. Komisja prowadzi działania informacyjne i komunikacyjne związane z Funduszem oraz realizowanymi w jego ramach działaniami i uzyskanymi rezultatami.

Zasoby finansowe przydzielone na Fundusz przyczyniają się również do komunikacji instytucjonalnej na temat priorytetów politycznych Unii, w zakresie, w jakim priorytety te są związane z celami, o których mowa w art. 3.

3. Zasoby finansowe przydzielone na Fundusz mogą również przyczynić się do organizacji działań w zakresie upowszechniania, imprez ułatwiających nawiązywanie kontaktów i działalności mającej na celu podnoszenie świadomości, w szczególności mającej na celu otwarcie łańcuchów dostaw w celu wsparcia transgranicznego uczestnictwa MŚP.

TYTUŁ V

AKTY DELEGOWANE, AKTY WYKONAWCZE, PRZEPISY PRZEJŚCIOWE I PRZEPISY KOŃCOWE*Artykuł 33***Wykonywanie przekazanych uprawnień**

1. Powierzenie Komisji uprawnień do przyjęcia aktów delegowanych podlega warunkom określonym w niniejszym artykule.
2. Uprawnienia do przyjmowania aktów delegowanych, o których mowa w art. 28, powierza się Komisji na czas nieokreślony od dnia 12 maja 2021 r.
3. Przekazanie uprawnień, o którym mowa w art. 28, może zostać w dowolnym momencie odwołane przez Parlament Europejski lub przez Radę. Decyzja o odwołaniu kończy przekazanie określonych w niej uprawnień. Decyzja o odwołaniu staje się skuteczna następnego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* lub w późniejszym terminie określonym w tej decyzji. Nie wpływa ona na ważność już obowiązujących aktów delegowanych.
4. Przed przyjęciem aktu delegowanego Komisja konsultuje się z ekspertami wyznaczonymi przez każde państwo członkowskie zgodnie z zasadami określonymi w Porozumieniu międzyinstytucjonalnym z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie lepszego stanowienia prawa.
5. Niezwłocznie po przyjęciu aktu delegowanego Komisja przekazuje go równocześnie Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.
6. Akt delegowany przyjęty zgodnie z art. 28 wchodzi w życie tylko wówczas, gdy ani Parlament Europejski, ani Rada nie wyraziły sprzeciwu w terminie dwóch miesięcy od przekazania tego aktu Parlamentowi Europejskiemu i Radzie, lub gdy, przed upływem tego terminu, zarówno Parlament Europejski, jak i Rada poinformowały Komisję, że nie wniosą sprzeciwu. Termin ten przedłuża się o dwa miesiące z inicjatywy Parlamentu Europejskiego lub Rady.

*Artykuł 34***Procedura komitetowa**

1. Komisję wspomaga komitet. Komitet ten jest komitetem w rozumieniu rozporządzenia (UE) nr 182/2011.

Europejska Agencja Obrony jest zapraszana do przedstawiania komitetowi swoich opinii i wiedzy fachowej jako obserwator. Europejska Służba Działań Zewnętrznych jest również zapraszana do udzielania komitetowi wsparcia.

Komitet zbiera się także w specjalnych składach, między innymi w celu omówienia aspektów dotyczących obronności i bezpieczeństwa, związanych z działaniami prowadzonymi w ramach Funduszu.

2. W przypadku odesłania do niniejszego ustępu stosuje się art. 5 rozporządzenia (UE) nr 182/2011.

W przypadku gdy komitet nie przedstawi opinii, Komisja nie przyjmuje projektu aktu wykonawczego i zastosowanie ma art. 5 ust. 4 akapit trzeci rozporządzenia (UE) nr 182/2011.

Artykuł 35

Uchylenie

Rozporządzenie (UE) 2018/1092 traci moc ze skutkiem od dnia 1 stycznia 2021 r.

Artykuł 36

Przepisy przejściowe

1. Niniejsze rozporządzenie nie ma wpływu na kontynuację lub modyfikację działań rozpoczętych na podstawie rozporządzenia (UE) 2018/1092 lub działania przygotowawczego w dziedzinie badań obronnych, które nadal stosuje się do tych działań aż do ich zamknięcia oraz do ich wyników.

2. Z puli środków finansowych przeznaczonych na Fundusz pokrywane mogą być również wydatki na pomoc techniczną i administracyjną w celu zapewnienia przejścia między Funduszem a środkami przyjętymi na podstawie rozporządzenia (UE) 2018/1092 oraz w ramach działania przygotowawczego w dziedzinie badań obronnych.

3. W razie potrzeby w budżecie Unii obejmującym okres po dniu 31 grudnia 2027 r. mogą zostać zapisane środki na pokrycie wydatków przewidzianych w art. 4 ust. 4, aby umożliwić zarządzanie działaniami, które nie zostaną zakończone przed końcem czasu trwania Funduszu.

Artykuł 37

Wejście w życie i rozpoczęcie stosowania

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie z dniem jego opublikowania w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Niniejsze rozporządzenie stosuje się od dnia 1 stycznia 2021 r.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich.

Sporządzono w Brukseli dnia 29 kwietnia 2021 r.

W imieniu Parlamentu Europejskiego
D. M. SASSOLI
Przewodniczący

W imieniu Rady
A. P. ZACARIAS
Przewodnicząca

ZAŁĄCZNIK

WSKAŹNIKI NA POTRZEBY PRZEKAZYWANIA SPRAWOZDAŃ Z POSTĘPÓW FUNDUSZU W REALIZACJI JEGO CELÓW SZCZEGÓŁOWYCH

Cel szczegółowy określony w art. 3 ust. 2 lit. a):

Wskaźnik 1: uczestnicy

Stosowana miara: liczba uczestniczących podmiotów prawnych (podział według wielkości, rodzaju i państwa siedziby)

Wskaźnik 2: badania realizowane w ramach współpracy

Stosowana miara:

- 2.1. liczba i wartość finansowanych projektów
- 2.2. współpraca transgraniczna: udział zamówień udzielonych MŚP i spółkom o średniej kapitalizacji, z podaniem wartości zamówień udzielonych w ramach współpracy transgranicznej
- 2.3. udział odbiorców, którzy nie prowadzili działalności badawczej o zastosowaniach w dziedzinie obronności przed dniem 12 maja 2021 r.

Wskaźnik 3: produkty innowacyjne

Stosowana miara:

- 3.1. liczba nowych patentów będących wynikiem projektów wspieranych z Funduszu
- 3.2. zagregowany rozdział patentów pomiędzy MŚP, spółki o średniej kapitalizacji i podmioty prawne niebędące ani MŚP, ani spółkami o średniej kapitalizacji
- 3.3. zagregowany rozdział patentów w podziale na państwa członkowskie

Cel szczegółowy określony w art. 3 ust. 2 lit. b):

Wskaźnik 4: wspólny rozwój zdolności

Stosowana miara: liczba i wartość finansowanych działań służących eliminowaniu braków w zdolnościach wskazanych w Planie rozwoju zdolności

Wskaźnik 5: stałe wsparcie w całym cyklu badawczo-rozwojowym

Stosowana miara: obecność – w ramach informacji wnoszonych – praw własności intelektualnej powstałych w ramach wcześniej wspieranych działań lub rezultatów osiągniętych w ramach wcześniej wspieranych działań

Wskaźnik 6: tworzenie miejsc pracy/wspieranie miejsc pracy

Stosowana miara: liczba wspieranych pracowników zajmujących się badaniami i rozwojem w dziedzinie obronności, w podziale na państwa członkowskie

II

(Akty o charakterze nieustawodawczym)

DECYZJE

DECYZJA RADY (WPZiB) 2021/698

z dnia 30 kwietnia 2021 r.

w sprawie bezpieczeństwa systemów i usług wdrażanych, udostępnianych i użytkowanych w ramach Unijnego programu kosmicznego, które mogą mieć wpływ na bezpieczeństwo Unii, oraz uchylecia decyzji 2014/496/WPZiB

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 28,

uwzględniając wniosek Wysokiego Przedstawiciela Unii do Spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Ze względu w szczególności na swój wymiar strategiczny, zasięg regionalny i światowy oraz wielorakie możliwości użytkowania Europejski Globalny System Nawigacji Satelitarnej (GNSS) stanowi wrażliwą infrastrukturę, której wdrażanie i użytkowanie mogą wpływać na bezpieczeństwo Unii i jej państw członkowskich.
- (2) W przypadkach gdy sytuacja międzynarodowa wymaga działań operacyjnych Unii oraz gdy funkcjonowanie GNSS może wpływać na bezpieczeństwo Unii lub jej państw członkowskich, lub w przypadku zagrożenia dla funkcjonowania GNSS, Rada powinna zdecydować o niezbędnych środkach, jakie mają zostać podjęte.
- (3) Z tego względu Rada przyjęła decyzję 2014/496/WPZiB ⁽¹⁾.
- (4) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/696 ⁽²⁾ ustanawia Unijny program kosmiczny (zwany dalej „Programem”) i Agencję Unii Europejskiej ds. Programu Kosmicznego (zwaną dalej „Agencją”). Zgodnie z art. 3 tego rozporządzenia Program składa się z pięciu komponentów: globalnego systemu nawigacji satelitarnej (Galileo), regionalnego systemu nawigacji satelitarnej (EGNOS), systemu obserwacji Ziemi (Copernicus), systemu obserwacji i śledzenia obiektów kosmicznych uzupełnionego o parametry obserwacyjne związane z pogodą kosmiczną i obiektami bliskimi Ziemi (świadomość sytuacyjna w przestrzeni kosmicznej) oraz usług łączności satelitarnej (GOVSATCOM).
- (5) Technologie kosmiczne oraz dane i usługi związane z przestrzenią kosmiczną stały się niezbędne w codziennym życiu Europejczyków i odgrywają istotną rolę w zachowaniu wielu strategicznych interesów Unii i jej państw członkowskich. Ponadto, systemy i usługi związane z przestrzenią kosmiczną same są potencjalnymi celami ataków.
- (6) Wdrażanie, udostępnianie i użytkowanie każdego z komponentów Programu może skutkować potencjalnymi zagrożeniami dla bezpieczeństwa i podstawowych interesów Unii i jej państw członkowskich. Należy w związku z tym rozszerzyć zakres stosowania decyzji 2014/496/WPZiB, by objąć nim systemy i usługi ustanowione w ramach

⁽¹⁾ Decyzja Rady 2014/496/WPZiB z dnia 22 lipca 2014 r. w sprawie aspektów wdrażania, działania i użytkowania europejskiego globalnego systemu nawigacji satelitarnej mających wpływ na bezpieczeństwo Unii Europejskiej i uchylająca wspólne działanie 2004/552/WPZiB (Dz.U. L 219 z 25.7.2014, s. 53).

⁽²⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/696 z dnia 28 kwietnia 2021 r. ustanawiające Unijny program kosmiczny i Agencję Unii Europejskiej ds. Programu Kosmicznego oraz uchylające rozporządzenia (UE) nr 912/2010, (UE) nr 1285/2013 i (UE) nr 377/2014 oraz decyzję nr 541/2014/UE (zob. s. 69 niniejszego Dziennika Urzędowego).

tych komponentów, które to systemy i usługi zostały określone jako istotne z punktu widzenia bezpieczeństwa przez zajmujący się bezpieczeństwem skład komitetu ustanowionego na mocy art. 107 ust. 1 lit. e) rozporządzenia (UE) 2021/696 i z uwzględnieniem różnic między komponentami Programu, w szczególności w odniesieniu do uprawnień i kontroli państw członkowskich w odniesieniu do czujników, systemów lub innych zdolności mających znaczenie dla Programu.

- (7) Wyciągnięto wnioski z doświadczeń zdobytych podczas wdrażania decyzji 2014/496/WPZiB w ostatnich latach. Należy zatem odpowiednio dostosować procedurę operacyjną przewidzianą w decyzji 2014/496/WPZiB.
- (8) Informacje i wiedza fachowa dotyczące tego, czy wydarzenie związane z systemem lub usługą związanymi z przestrzenią kosmiczną stanowi zagrożenie dla Unii Europejskiej, państw członkowskich lub systemów i usług związanych z przestrzenią kosmiczną powinny być przekazywane Radzie i Wysokiemu Przedstawicielowi Unii do Spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa (zwanemu dalej „Wysokim Przedstawicielem”) przez Agencję lub odpowiednią strukturę wyznaczoną, w stosownych przypadkach, do monitorowania bezpieczeństwa systemu utworzonego lub usługi świadczonej w ramach komponentu Programu na mocy ust. 34 ust. 4 rozporządzenia (UE) 2021/696 (zwaną dalej „wyznaczoną strukturą monitorującą bezpieczeństwo”) lub przez państwa członkowskie lub Komisję Europejską. Ponadto informacje takie mogą również pochodzić od państw trzecich.
- (9) Odpowiednie role Rady, Wysokiego Przedstawiciela, Agencji, wyznaczonej struktury monitorującej bezpieczeństwo oraz państw członkowskich powinny być wyjaśnione w ramach łańcucha odpowiedzialności operacyjnej, który ma zostać określony w celu reagowania na zagrożenia dla Unii, państw członkowskich lub któregośkolwiek z systemów i usług ustanowionych w ramach Programu.
- (10) Zgodnie z art. 28 rozporządzenia (UE) 2021/696 Komisja ponosi ogólną odpowiedzialność za wdrożenie Programu, w tym w dziedzinie bezpieczeństwa. Niniejsza decyzja powinna określić zakres odpowiedzialności Rady i Wysokiego Przedstawiciela, by oddalić zagrożenia wynikające z wdrażania, udostępniania i użytkowania systemów i usług związanych z przestrzenią kosmiczną lub w przypadku zagrożenia dla tych systemów lub usług.
- (11) W związku z tym podstawowe informacje o zagrożeniach są zawarte w oświadczeniach o szczególnych wymaganiach bezpieczeństwa systemu obejmujących główne ogólne zagrożenia, z którymi ma sobie radzić każdy komponent Programu, oraz w odpowiednich planach bezpieczeństwa systemu obejmujących rejestry zagrożeń dla bezpieczeństwa utworzone w procesach akredytacji bezpieczeństwa dla każdego komponentu. Te podstawowe informacje będą służyły jako punkty odniesienia w celu określenia zagrożeń, którymi konkretnie ma się zająć niniejsza decyzja, i ukończenia procedur operacyjnych niezbędnych do wdrożenia niniejszej decyzji.
- (12) W pilnych przypadkach może być konieczne podjęcie decyzji w przeciągu kilku godzin od otrzymania informacji o zagrożeniu. W przypadku gdy okoliczności nie pozwalają na przyjęcie decyzji przez Radę, by oddalić zagrożenie lub złagodzić poważną szkodę dla podstawowych interesów Unii lub co najmniej jednego państwa członkowskiego, lub w przypadku zagrożenia dla systemów lub usług związanych z przestrzenią kosmiczną, Wysoki Przedstawiciel powinien być uprawniony do wydawania niezbędnych instrukcji tymczasowych. W takich okolicznościach należy niezwłocznie poinformować Radę i jak najszybciej dokonać przeglądu tymczasowych instrukcji.
- (13) Zgodnie z art. 34 ust. 5 lit. b) rozporządzenia (UE) 2021/696 Agencja, w ramach swoich kompetencji, powinna zapewnić funkcjonowanie centrum monitorowania bezpieczeństwa systemu Galileo (GSMC) zgodnie z wymogami, o których mowa w ust. 2 tego artykułu, i instrukcjami wypracowanymi w ramach zakresu stosowania niniejszej decyzji. Zgodnie z art. 79 ust. 1 lit. j) rozporządzenia (UE) 2021/696 Dyrektor Wykonawczy Agencji powinien zapewnić, by Agencja, jako operator GSMC, była w stanie wykonywać instrukcje wydane na podstawie niniejszej decyzji.
- (14) Odpowiednie wyznaczone struktury monitorujące bezpieczeństwo powinny funkcjonować zgodnie z wymogami, o których mowa w art. 34 ust. 2 akapit pierwszy rozporządzenia (UE) 2021/696, i instrukcjami opracowanymi na podstawie niniejszej decyzji.

- (15) Ponadto decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1104/2011/UE ^(?) określa zasady, na jakich państwa członkowskie, Rada, Komisja, Europejska Służba Działań Zewnętrznych, agencje unijne, państwa trzecie i organizacje międzynarodowe mogą uzyskać dostęp do usługi publicznej o regulowanym dostępie oferowanej przez globalny system nawigacji satelitarnej utworzony w ramach programu Galileo. W szczególności zgodnie z art. 6 decyzji nr 1104/2011/UE GSMC stanowi interfejs operacyjny pomiędzy organami właściwymi w sprawach usługi publicznej o regulowanym dostępie, Radą i Wysokim Przedstawicielem oraz centrami kontroli,

PRZYJMUJE NINIEJSZĄ DECYZJĘ:

Artykuł 1

1. Niniejsza decyzja określa obowiązki, które mają być wykonywane przez Radę oraz Wysokiego Przedstawiciela:
 - a) aby oddalić zagrożenie dla bezpieczeństwa Unii lub co najmniej jednego państwa członkowskiego lub złagodzić poważną szkodę dla podstawowych interesów Unii lub co najmniej jednego państwa członkowskiego wynikające z wdrażania, udostępniania i użytkowania utworzonych systemów lub świadczonych usług w ramach komponentów Unijnego programu kosmicznego (zwanego dalej „Programem”); lub
 - b) w przypadku zagrożenia dla działania dowolnego z tych systemów lub świadczenia tych usług.
2. Przy wdrażaniu niniejszej decyzji odpowiednio uwzględnia się różnice między komponentami Programu, w szczególności w odniesieniu do uprawnień i kontroli państw członkowskich w odniesieniu do czujników, systemów lub innych zdolności mających znaczenie dla Programu.

Artykuł 2

1. W przypadku takiego zagrożenia państwa członkowskie, Komisja, Agencja Unii Europejskiej ds. Programu Kosmicznego (zwana dalej „Agencją”) lub struktura monitorująca bezpieczeństwo wyznaczona zgodnie z art. 34 ust. 4 rozporządzenia (UE) 2021/696 (zwana dalej „wyznaczoną strukturą monitorującą bezpieczeństwo”), stosownie do okoliczności, niezwłocznie informują Wysokiego Przedstawiciela o wszystkich elementach, którymi dysponują, a które uznają za istotne.
2. Wysoki Przedstawiciel niezwłocznie informuje Radę o zagrożeniu oraz jego potencjalnym wpływie na bezpieczeństwo Unii lub co najmniej jednego państwa członkowskiego i na temat funkcjonowania danych systemów lub świadczenia danych usług.

Artykuł 3

1. Rada, stanowiąc jednomyślnie na wniosek Wysokiego Przedstawiciela, decyduje o niezbędnych instrukcjach dla Agencji lub dla wyznaczonej struktury monitorującej bezpieczeństwo, stosownie do przypadku.
2. Agencja lub odpowiednia wyznaczona struktura monitorująca bezpieczeństwo i Komisja zapewniają Wysokiemu Przedstawicielowi doradztwo w sprawie prawdopodobnego szerszego wpływu utworzenia systemów i świadczenia usług w ramach komponentów Programu zgodnie z instrukcjami, które Wysoki Przedstawiciel zamierza zaproponować Radzie zgodnie z ust. 1.
3. Wniosek Wysokiego Przedstawiciela, o którym mowa w ust. 1, obejmuje ocenę skutków proponowanych instrukcji.
4. Komitet Polityczny i Bezpieczeństwa (KPiB) przekazuje Radzie, w odpowiednich przypadkach, opinię na temat proponowanych instrukcji.

^(?) Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1104/2011/UE z dnia 25 października 2011 r. w sprawie warunków dostępu do usługi publicznej o regulowanym dostępie oferowanej przez globalny system nawigacji satelitarnej utworzony w ramach programu Galileo (Dz.U. L 287 z 4.11.2011, s. 1).

Artykuł 4

1. W przypadku gdy ze względu na pilność sytuacji wymagane jest podjęcie natychmiastowego działania, przed podjęciem przez Radę decyzji zgodnie z art. 3 ust. 1, upoważnia się Wysokiego Przedstawiciela do wydawania Agencji lub odpowiedniej wyznaczonej strukturze monitorującej bezpieczeństwo niezbędnych tymczasowych instrukcji. Wysoki Przedstawiciel może polecić Sekretarzowi Generalnemu Europejskiej Służby Działań Zewnętrznych, aby wydał w imieniu Wysokiego Przedstawiciela instrukcje Agencji lub odpowiedniej wyznaczonej strukturze monitorującej bezpieczeństwo.
2. Wysoki Przedstawiciel niezwłocznie informuje Radę i Komisję o wszelkich instrukcjach wydanych na podstawie ust. 1.
3. Rada możliwie jak najszybciej potwierdza, zmienia lub odwołuje tymczasowe instrukcje wydane przez Wysokiego Przedstawiciela.
4. Wysoki Przedstawiciel poddaje swoje tymczasowe instrukcje stałemu przeglądowi, w odpowiednich przypadkach zmienia je lub odwołuje, jeżeli nie ma już potrzeby niezwłocznych działań. W każdym przypadku instrukcje tymczasowe tracą ważność cztery tygodnie po ich wydaniu lub po przyjęciu przez Radę decyzji zgodnie z ust. 3.

Artykuł 5

1. W ciągu roku od stwierdzenia, na podstawie analizy ryzyka i zagrożeń przeprowadzonej przez Komisję zgodnie z art. 34 ust. 2 rozporządzenia (UE) 2021/696, przez komitet w składzie zajmującym się bezpieczeństwem ustanowionym na podstawie art. 107 ust. 1 lit. e) rozporządzenia (UE) 2021/696, zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 107 ust. 3 tego rozporządzenia, czy dany system utworzony lub dana usługa świadczona w ramach danego komponentu Programu lub oba są istotne z punktu widzenia bezpieczeństwa, Wysoki Przedstawiciel opracowuje i przekłada KPiB niezbędne procedury operacyjne w celu praktycznego wdrożenia przepisów niniejszej decyzji w odniesieniu do danego systemu lub danej usługi lub ich obu. W tym celu Wysoki Przedstawiciel korzysta ze wsparcia ekspertów z państw członkowskich, Komisji, Agencji oraz odpowiedniej wyznaczonej struktury monitorowania bezpieczeństwa, stosownie do przypadku.
2. Procedury operacyjne, o których mowa w ust. 1, mogą obejmować określone z góry instrukcje, które mają zostać wdrożone przez Agencję lub – w stosownym przypadku – odpowiednią wyznaczoną strukturą monitorującą bezpieczeństwo.
3. Procedury operacyjne są poddawane przeglądowi przez Wysokiego Przedstawiciela co najmniej co dwa lata, w szczególności w wyniku przeglądu zdobytych doświadczeń po corocznym procesie wdrażania niniejszej decyzji, lub na wniosek państwa członkowskiego i są przedkładane KPiB do zatwierdzenia.
4. Wysoki Przedstawiciel co najmniej raz w roku informuje KPiB o bieżących działaniach prowadzonych w celu praktycznego wdrożenia niniejszej decyzji.

Artykuł 6

1. Zgodnie z umowami międzynarodowymi zawartymi przez Unię lub Unię i jej państwa członkowskie, w tym z umowami przyznającymi dostęp do usługi publicznej o regulowanym dostępie na podstawie art. 3 ust. 5 decyzji nr 1104/2011/UE, Wysoki Przedstawiciel jest uprawniony do zawierania z państwami trzecimi uzgodnień administracyjnych dotyczących współpracy w celu wdrożenia niniejszej decyzji. Uzgodnienia takie podlegają zatwierdzeniu przez Radę stanowiącą jednomyślnie.
2. W przypadku gdy takie uzgodnienia wymagają dostępu do informacji niejawnych Unii, udostępnienie lub wymiana informacji niejawnych są zatwierdzane zgodnie z mającymi zastosowanie przepisami bezpieczeństwa.

Artykuł 7

Rada dokonuje przeglądu zasad i procedur określonych w niniejszej decyzji i w razie potrzeby dokonuje ich zmiany nie później niż po upływie 3 lat od jej wejścia w życie lub na wniosek państwa członkowskiego.

Artykuł 8

Państwa członkowskie podejmują niezbędne środki w celu zapewnienia wdrożenia niniejszej decyzji w odpowiednich obszarach ich kompetencji, zgodnie między innymi z art. 34 ust. 6 lit. a) rozporządzenia (UE) 2021/696. W tym celu, by wspierać zarządzanie operacyjne w przypadku zagrożenia, państwa członkowskie ustanawiają co najmniej jeden punkt kontaktowy. Tymi punktami kontaktowymi mogą być osoby fizyczne lub prawne.

Artykuł 9

Niniejszym uchyla się decyzję 2014/496/WPZiB.

Procedury operacyjne opracowane na podstawie decyzji 2014/496/WPZiB odnośnie do systemu Galileo mają nadal zastosowanie do czasu ich aktualizacji na podstawie niniejszej decyzji.

Artykuł 10

Niniejsza decyzja wchodzi w życie z dniem jej opublikowania w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Niniejszą decyzję stosuje się od dnia 1 stycznia 2021 r.

Sporządzono w Brukseli dnia 30 kwietnia 2021 r.

W imieniu Rady
A.P. ZACARIAS
Przewodniczący

ISSN 1977-0766 (wydanie elektroniczne)
ISSN 1725-5139 (wydanie papierowe)